

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa łódzkiego 2021

Report on the socio-economic situation of Łódzkie Voivodship 2021

Urząd Statystyczny w Łodzi Statistical Office in Łódź

Łódź 2021

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi. Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Łódź. Łódzkie Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Anna Gierlich, Magdalena Hochman, Włodzimierz Janek, Izabela Kaleta, Aleksandra Krupińska, Jolanta Maniewska, Aneta Matysiak, Joanna Szmerka

Kierujący

Supervisor

Katarzyna Szkopiecka

Prace redakcyjne

Editorial work

Mariola Figura

Aleksandra Krupińska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Buczek-Toboła

Aleksandra Krupińska

ISSN 2084-7041

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<http://lodz.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Łodzi przekazuje Państwu kolejną edycję rocznego „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa łódzkiego”. Raport należący do serii regionalnych opracowań analitycznych, prezentuje dane statystyczne dotyczące istotnych zjawisk społecznych i gospodarczych w regionie. Stanowi on także kompleksowe opracowanie odnoszące się do wyzwań rozwojowych kraju i województw zawartych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Analiza zawarta w wydawnictwie, będąca charakterystyką procesów zachodzących na terenie województwa łódzkiego w 2020 r., jak i w latach wcześniejszych, została oparta na najnowszych danych statystyki publicznej. Prezentuje ona takie obszary jak: stan i ochrona środowiska, kapitał ludzki, jakość życia mieszkańców, gospodarka (w tym m.in. PKB, produkcja i usługi, koniunktura gospodarcza) oraz finanse publiczne. W celu uchwycenia zachodzących w regionie zmian, zagadnienia zaprezentowano w ujęciu dynamicznym od 2010 r. oraz w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju. Opracowanie wzbogacono tablicami oraz prezentacją graficzną w postaci map i wykresów.

Uzupełnienie Raportu stanowią grafiki porównujące łódzkie do pozostałych województw oraz tablice przeglądowe prezentujące województwo na tle kraju, a także wybrane dane dla województwa łódzkiego oraz Łodzi na przestrzeni lat 2010–2020.

Mamy nadzieję, że to opracowanie będzie dla Państwa użytecznym źródłem informacji o poziomie i zróżnicowaniu zjawisk zachodzących w województwie łódzkim, a także stanowić będzie punkt wyjścia do monitorowania procesów gospodarczych i społecznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Preface

The Statistical Office in Łódź provides you the next edition of the annual "Report on the socio-economic situation of Łódzkie Voivodship." This publication, which belongs to a series of regional analytical studies, presents statistical data on significant social and economic phenomena in the region. The Report is a comprehensive analytical study relating to the development challenges of the country and voivodships contained in the National Strategy for Regional Development 2030.

The analysis, which is a characteristic of the processes taking place in Łódzkie Voivodship in 2020 and in previous years, was based on the latest statistical data. It presents such areas as: the state and protection of the environment, human capital, quality of life, the economy (including, among others, GDP, production and services, economic situation) and public finances. In order to capture the changes taking place in the region, the issues have been presented in dynamic terms since 2010 and in relation to the average values for the country. The analytical part were enriched by numerous tables and a graphical presentation in the form of a set of maps and charts.

Complemented by graphics showing Łódzkie against the background of other voivodships and overview tables presenting the voivodship against the background of the country, selected data for Łódzkie Voivodship and Łódź in the years 2010–2020.

I hope that this study will be a useful source of information on the level and diversity of phenomena occurring in Łódzkie Voivodship, and will be also a starting point for monitoring economic and social processes.

Director
of the Statistical Office
in Łódź

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	
Spis treści.....	5
Contents	
Objaśnienia znaków umownych	7
Symbols	
Ważniejsze skróty.....	7
Abbreviations	
Synteza.....	8
Executive summary	
Rozdział 1. Województwo łódzkie na tle kraju	24
Chapter 1. Łódzkie voivodship on the background of the country	
Rozdział 2. Województwo łódzkie na tle pozostałych województw	27
Chapter 2. Łódzkie voivodship on the background of the other voivodships	
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa łódzkiego.....	35
Chapter 3. Area and territorial division of Łódzkie voivodship	
Rozdział 4. Środowisko.....	36
Chapter 4. Environment	
4.1. Warunki meteorologiczne	36
4.1. Meteorological conditions	
4.2. Powierzchnia ziemi	38
4.2. Ground surface	
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	40
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.4. Zanieczyszczenia i ochrona powietrza.....	45
4.4. Pollution and protecting of air	
4.5. Ochrona przyrody. Lasy.....	48
4.5. Nature protection. Forests	
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne.....	52
4.6. Industrial and municipal waste	
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	57
4.7. Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5. Społeczeństwo	60
Chapter 5. Society	
5.1. Kapitał ludzki.....	60
5.1. Human capital	
5.2. Jakość życia.....	90
5.2. Quality of life	

Rozdział 6. Gospodarka.....	127
Chapter 6. Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	127
6.1. Gross domestic product	
6.2. Koniunktura gospodarcza.....	132
6.2. Business tendency	
6.3. Przedsiębiorczość.....	134
6.3. Entrepreneurship	
6.4. Produkcja i usługi.....	152
6.4. Production and services	
Rozdział 7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	179
Chapter 7. Finances of local government units	
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego.....	179
7.1. Revenue of local government units	
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	182
7.2. Expenditure of local government units	
7.3. Wyniki budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	185
7.3. Result of budgets of local government units	
7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.....	188
7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund	
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie	190
Chapter 8. Selected data on Łódzkie voivodship	
Rozdział 9. Wybrane dane o Łodzi	196
Chapter 9. Selected data on Łódź	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0) (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (*)	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych revised data
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
"W tym" "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
mld bn	miliard billion
zł PLN	złoty zloty
szt. pcs	sztuka piece
kg	kilogram kilogramme
l	litr litre
hl	hektolitr hectolitre
t	tona tonne
dt	decytona decitonne
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point

SYNTEZA

Warunki meteorologiczne w 2020 r.

średnia roczna temperatura powietrza	9,9°C
średnia roczna suma opadów	603 mm

Na stacji pomiarowej w Łodzi zaobserwowano spadek średniej rocznej temperatury powietrza w odniesieniu do przeciętnej wartości z poprzedniego roku. Roczna suma opadów była wyższa od zanotowanej w 2019 r.

Powierzchnia ziemi w 2019 r.

grunty zrekultywowane	-1,8% r/r
grunty zagospodarowane	-27,5% r/r

W ciągu 2019 r. zrekultywowano mniej gruntów niż w roku poprzednim. Zmniejszyła się również powierzchnia gruntów zagospodarowanych.

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2019 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	-4,6% r/r
ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia	+0,5% r/r
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	+0,7 p. proc. r/r

W odniesieniu do 2018 r. zmniejszyło się zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, wzrosła natomiast ilość odprowadzanych ścieków przemysłowych i komunalnych, które wymagają oczyszczenia. W końcu 2019 r. odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wzrósł do 70,2%.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2019 r.

emisja zanieczyszczeń gazowych	-12,8% r/r
emisja zanieczyszczeń pyłowych	-22,8% r/r

W 2019 r. zarówno ilość zanieczyszczeń gazowych, jak i ilość zanieczyszczeń pyłowych, z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, obniżyły się w porównaniu z rokiem poprzednim.

Ochrona przyrody. Lasy w 2019 r.

powierzchnia obszarów prawnie chronionych	+173 ha r/r
udział w powierzchni ogółem	19,5%
powierzchnia gruntów leśnych	+143 ha r/r
lesistość	21,5%

Zwiększyła się w porównaniu z 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych, nie zmienił się natomiast jej udział w powierzchni ogółem. Większa była powierzchnia gruntów leśnych. Wskaźnik lesistości nie zmienił się.

Odpady przemysłowe i komunalne w 2019 r.

odpady przemysłowe wytworzone	-16,9% r/r
odpady komunalne zebrane	+3,9% r/r
odpady komunalne zebrane selektywnie	+10,4% r/r

Zmniejszyła się ilość wytworzonych odpadów przemysłowych, które głównie były unieszkodliwione we własnym zakresie. W odniesieniu do 2018 r. zebrano więcej odpadów komunalnych, w tym odpadów komunalnych zebranych selektywnie.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2019 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	+9,7% r/r
nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	-10,4% r/r

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska były wyższe niż w 2018 r.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były niższe. Większość tych nakładów sfinansowana była ze środków własnych inwestora.

Ludność w 2020 r.

liczba ludności (stan w dniu 31 grudnia)	-0,7% r/r
przyrost naturalny	-14916
ogólne saldo migracji stałej	-1672

Także w 2020 r. odnotowano spadek liczby ludności w ujęciu rocznym. Podobnie jak w poprzednich latach, zanotowano ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji.

Edukacja w roku szkolnym 2019/20

dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	-0,4% r/r
uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży	+0,6% r/r
uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży	+32,5% r/r
studenci na uczelniach	-1,9% r/r

W roku szkolnym 2019/20 odnotowano spadek liczby dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym.

Do szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych uczęszczało więcej uczniów niż w roku szkolnym 2018/19. Największą popularnością cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach. W szkołach tych pobierało naukę 90,1% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia.

Kolejny rok z rządu odnotowywano spadek liczby studentów wynikający m.in. ze zmian demograficznych, tj. spadku populacji osób w wieku 19–24 lata.

Zasoby pracy

pracujący w 2019 r.	+0,5% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.	6,2%
wskaźnik zatrudnienia w 4 kwartale 2020 r. według BAEL	+0,5 p. proc.
stopa bezrobocia w 4 kwartale 2020 r. według BAEL	+1,0 p. proc.

W 2019 r. zaobserwowano wzrost w skali roku liczby pracujących w gospodarce narodowej. Pracujących w województwie łódzkim stanowili 6,5% tej populacji w kraju.

W 2020 r. zanotowano w skali roku wzrost zarówno stopy bezrobocia, jak i liczby zarejestrowanych bezrobotnych; urzędy pracy rejestrowały mniej ofert zatrudnienia.

Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2020 r. odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia, współczynnika aktywności zawodowej oraz stopy bezrobocia w ujęciu rocznym.

Zamożność mieszkańców

przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r.	+5,7% r/r
przeciętna miesięczna emerytura i renta w 2020 r.	
ZUS	+5,7% r/r
KRUS	+6,6% r/r
dochody gospodarstw domowych w 2019 r.	+11,7% r/r
zasięg ubóstwa relatywnego w 2019 r.	+0,3 p. proc. r/r
zasięg ubóstwa skrajnego w 2019 r.	-0,6 p. proc. r/r
udział gospodarstw domowych z dobrą lub raczej dobrą sytuacją materialną w 2019 r.	+3,1 p. proc. r/r

W 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym rosły wolniej niż w roku poprzednim, ale szybciej niż w kraju. Przeciętne wynagrodzenie w województwie stanowiło 92,0% średniego wynagrodzenia.

Przeciętne emerytury i renty wypłacane w 2020 r. były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS rosły wolniej niż świadczenia rolników indywidualnych.

W 2019 r. utrzymał się wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym w skali roku, tempo zmian było wyższe niż rok wcześniej.

Pomimo obserwowanej w 2019 r. poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych wzrósł wskaźniki ubóstwa relatywnego oraz „ustawowej” granicy ubóstwa w relacji do poprzedniego roku.

W 2019 r. utrzymała się korzystna tendencja poprawy subiektywnej oceny warunków życia gospodarstw. W ujęciu rocznym zwiększył się odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą, a zmniejszył się – gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą oraz jako przeciętną.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2019 r.

świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”	+38,0% r/r
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-15,6% r/r
placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3	+11,2% r/r
miejsca w placówkach	+9,9% r/r

W 2019 r. wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wzrosły w relacji do poprzedniego roku, stanowiły 6,1% wydatków ogółem w Polsce.

W 2019 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej i liczba ich gospodarstw domowych była mniejsza niż rok wcześniej.

Z roku na rok poprawia się sytuacja w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. W 2019 r. wzrosła liczba placówek i proponowanych przez nie miejsc (aż 92,3% z nich oferowały żłobki), a także przebywających w nich dzieci.

Warunki mieszkaniowe w 2019 r.

zasoby mieszkaniowe	+0,9% r/r
powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę	29,3 m ²
odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg	94,8%
zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	+0,6% r/r

Wzrost liczby mieszkań w zasobach mieszkaniowych w 2019 r. był nieznacznie większy niż rok wcześniej, ale mniejszy niż średnio w kraju. Na terenie województwa zlokalizowanych było 7,0% zasobów krajowych.

W skali roku zwiększyła się powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę. Nieznacznie zmniejszyła się liczba osób w mieszkaniu.

Najwięcej mieszkań wyposażonych było w wodociąg; ich odsetek utrzymał się na poziomie sprzed roku. Zwiększył się w skali roku udział mieszkań wyposażonych w pozostałe instalacje techniczno-sanitarne w ogólnej ich liczbie.

zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca +4,2% r/r

W 2019 r. odnotowano kolejne inwestycje w obszarze infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz gazowej (wzrosła długość sieci oraz przyłączy prowadzących do budynków). Zwiększyło się zużycie wody z wodociągów przez gospodarstwa domowe, wzrosła ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną oraz zużycie gazu z sieci.

Ochrona zdrowia w 2019 r.

kadra medyczna	
lekarze	+7,9% r/r
lekarze dentyści	+14,3% r/r
pielęgniarki	+0,8% r/r
położne	+16,1 r/r
farmaceuci	-8,9% r/r
fizjoterapeuci	+5,7% r/r
diagności laboratoryjni	+9,6% r/r
diagności laboratoryjni	+2,3% r/r
podmioty ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	-0,9% r/r
porady	+0,7% r/r
szpitale ogólne	-8,7% r/r
łóżka	-8,1% r/r
wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego	+3,2% r/r

W 2019 r. wzrosła liczba personelu medycznego pracującego bezpośrednio z pacjentem, z wyłączeniem farmaceutów. Wśród lekarzy najwięcej było specjalistów z zakresu chirurgii, chorób wewnętrznych i medycyny rodzinnej. W 2019 r. liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej była mniejsza niż w 2018 r. wzrosła jednak liczba udzielonych porad.

Mniej niż w 2018 r. było szpitali ogólnych, które dysponowały mniejszą liczbą łóżek. Na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 47 łóżek. W szpitalach hospitalizowanych było więcej pacjentów.

W 2019 r. odnotowano więcej niż rok wcześniej wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Udzieliły one więcej świadczeń zdrowotnych niż rok wcześniej.

Kultura w 2019 r.

liczba placówek bibliotecznych	-2,5% r/r
liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic	+1,0% r/r

W 2019 r. liczba placówek bibliotecznych była niższa niż przed rokiem. Odnotowano wzrost liczby teatrów i instytucji muzycznych ale spadek liczby galerii i salonów sztuki.

W 2019 r. wyższa niż przed rokiem była liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic. Więcej było także kin stałych i muzeów (łącznie z oddziałami).

Bezpieczeństwo publiczne w 2020 r.

przestępstwa stwierdzone	-2,4% r/r
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	+0,2 p. proc. r/r
wypadki drogowe	-27,3% r/r

Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była niższa niż w 2019 r. Zwiększył się natomiast wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw do 69,5%. Na drogach województwa Policja odnotowała mniej wypadków.

Społeczeństwo informacyjne w 2020 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	88,0%
osoby w wieku 16–74 lata korzystające z usług administracji publicznej	38,2%

Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu był o 2,4 p. proc. niższy niż w kraju. W porównaniu z 2019 r. zmniejszył się o 2,0 p. proc. odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej.

Aktywność społeczna w 2020 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	+1,6% r/r
--	-----------

W 2020 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Produkt krajowy brutto w 2019 r.

produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	+8,7% r/r
produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (w PPS; UE27=100)	+3 p. proc. r/r

Według wstępnego szacunku produkt krajowy brutto był wyższy niż w 2018 r. Udział województwa w generowaniu PKB pozostał na poziomie 6,0%. Poprawiła się relacja PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej do średniej unijnej.

Koniunktura gospodarcza w kwietniu 2021 r.

wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności:

przetwórstwo przemysłowe	+6,4
budownictwo	-12,5
handel hurtowy	+1,9
handel detaliczny	-7,8
transport i gospodarka magazynowa	-7,7
zakwaterowanie i gastronomia	-37,3
informacja i komunikacja	+6,6

W większości badanych obszarów przedsiębiorcy w kwietniu br. oceniali koniunkturę negatywnie. Najbardziej pesymistyczne oceny formułowane były przez prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii, natomiast najbardziej pozytywne – przez firmy z sekcji informacja i komunikacja oraz przetwórstwo przemysłowe.

Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.

podmioty gospodarki narodowej	+2,8% r/r
-------------------------------	-----------

W 2020 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby podmiotów gospodarki narodowej. Najliczniejszą grupę podmiotów według form prawnych stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, tj. 75,0% ogółu podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2019 r.

nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową	+13,4% r/r
pracujący w B+R (w EPC)	+12,4% r/r
nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle	-28,7% r/r
w usługach	-5,1% r/r

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową były wyższe niż w roku poprzednim. Wzrosła również liczba pracujących w działalności B+R mierzona w EPC. Niższe niż w 2018 r. były natomiast nakłady poniesione na działalność innowacyjną zarówno w grupie przedsiębiorstw przemysłowych, jak i w grupie z sektora usług.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2020 r

Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	98,7%
przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT	+4,5 p. proc. r/r
przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	+1,8 p. proc. r/r

Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących w swojej działalności szerokopasmowy dostęp do Internetu był wyższy niż w 2019 r. Więcej było też przedsiębiorstw zatrudniających osoby posiadające specjalistyczne umiejętności w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r.

wynik finansowy netto	+18,6 r/r
wskaźnik rentowności obrotu	
brutto	4,5%
netto	3,8%

Wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw były wyższe od uzyskanych w 2019 r. Zmniejszył się wskaźnik poziomu kosztów, wzrósł natomiast zarówno wskaźnik rentowności obrotu brutto, jak i netto.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r.

nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	-32,3% r/r
-------------------------------------	------------

Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw były niższe niż w 2019 r. Zmniejszyły się zarówno nakłady na budynki i budowle, jak i na zakupy. Rozpoczęto mniej nowych inwestycji niż przed rokiem, spadła również ich wartość kosztorysowa.

Rolnictwo w 2020 r.

bydło	-1,4% r/r
trzoda chlewna	+9,6% r/r
skup produktów rolnych	
zbóż podstawowych	+37,5% r/r
ziemniaków	+59,4% r/r
żywiec rzeźny	+18,9% r/r

W czerwcu 2020 r. odnotowano wzrost w skali roku pogłowia bydła, trzody chlewnej i drobiu ale spadek pogłowia owiec.

Producenci z województwa łódzkiego dostarczyli do skupu więcej niż w 2019 r. pszenicy, żywca rzeźnego wieprzowego i drobiowego oraz mleka. Mniejsza była wielkość skupu żyta

Na rynku rolnym średnie ceny podstawowych produktów roślinnych i zwierzęcych były niższe niż w 2019 r.

Przemysł w 2020 r.

produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	+1,2% r/r
--	-----------

W 2020 r. utrzymał się obserwowany od kilku lat wzrost wartości produkcji sprzedanej przemysłu. Wzrosła również wydajność pracy, przy spadku przeciętnego zatrudnienia.

Budownictwo w 2020 r.

produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	+15,4% r/r
produkcja budowlano-montażowa	+25,3% r/r
mieszkania oddane do użytkowania	+16,0% r/r

W skali roku odnotowano wzrost wartości produkcji sprzedanej budownictwa. Zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Wyższa niż w 2019 r. była również produkcja budowlano-montażowa.

W budownictwie mieszkaniowym wzrosła, w ujęciu rocznym, liczba mieszkań oddanych do użytkowania. Zmalała natomiast liczba rozpoczętych inwestycji mieszkaniowych oraz mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.

Rynek wewnętrzny w 2020 r.

sprzedaż detaliczna	+4,8% r/r
sprzedaż hurtowa	-7,7% r/r

W 2020 r. utrzymał się obserwowany od kilku lat wzrost wartości sprzedaży detalicznej. Zmalała natomiast sprzedaż hurtowa.

Transport w 2019 r.

drogi publiczne o twardej nawierzchni	+1,0% r/r
przewozy pasażerów komunikacją miejską naziemną	+1,9% r/r
przewozy pasażerów w transporcie lotniczym	+11,0% r/r

W 2019 r. zwiększyła się długość dróg publicznych o twardej nawierzchni, a zmniejszyła się długość dróg o nawierzchni gruntowej. Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej stanowiły 93,0% długości dróg o nawierzchni twardej. Drogi o nawierzchni gruntowej stanowiły 21,7% długości dróg publicznych.

Więcej niż przed rokiem przewieziono pasażerów komunikacją miejską naziemną.

W 2019 r. transportem lotniczym przewieziono więcej pasażerów niż rok wcześniej.

Energia w 2019 r.

produkcja energii elektrycznej	-13,9% r/r
zużycie energii elektrycznej	-0,02% r/r

W 2019 r. produkcja energii elektrycznej była niższa niż przed rokiem i stanowiła 17,6% ogółu wyprodukowanej energii elektrycznej w kraju.

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r. było minimalnie mniejsze niż w roku poprzednim. W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie energii elektrycznej wzrosło i było przeciętnie o 4,1% wyższe niż w kraju.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

dochody ogółem	+11,9% r/r
dochody własne	+10,7% r/r
dotacje z funduszy europejskich	+16,7% r/r

Dochody jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż uzyskane w 2018 r., przy czym dotacje wzrosły więcej niż dochody własne i subwencja ogólna.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

wydatki ogółem	+11,2% r/r
wydatki inwestycyjne	+9,3% r/r

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż zrealizowane w 2018 r., przy czym wydatki bieżące stanowiły 82,0% wydatków ogółem.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

relacja wyniku do dochodów ogółem	-2,1%
udział jednostek z deficytem	+2,8 p. proc. r/r

W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego zamknęły rok budżetowy deficytem. Był on jednak mniejszy od deficytu zeszłorocznego o 20,4%. W skali roku wzrosła natomiast liczba jednostek z deficytem budżetowym.

EXECUTIVE SUMMARY

Meteorological conditions in 2020 r.

average annual temperature	9,9°C
average annual precipitation	603 mm

In meteorological station of Łódź a decrease in average annual air temperature was observed in the relation to the average values from the previous year. However, the average annual precipitation was higher than recorded in 2019.

Land area in 2019 r.

reclaimed land	-1.8% y/y
managed land	-27.5% y/y

During the year of 2019, less land was reclaimed than in the previous year. The area of managed land also was smaller.

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2019

water consumption for needs of the national economy and population	-4.6% y/y
industrial and municipal wastewater requiring treatment	+0.5% y/y
population connected to wastewater treatment plants	+0.7 pp y/y

Compared to 2018, less water was used for the needs of the national economy and population, but more industrial and municipal wastewater was generated. At the end of 2019, the share of population connected to wastewater treatment plants increased to 70,2%.

Pollution and protection of air in 2019 r

emission of gases pollutants	-12.8% y/y
emission of particulates pollutants	-22.8% y/y

In 2019 as well the amount of particulates as the amount of gases, from plants of significant nuisance to air quality, were lower than in the previous year.

Nature protection. Forests in 2019

area under legal protection	+173 ha y/y
share in total area	19.5%
forest land	+143 ha y/y
forest cover	21.5%

Compared to 2018, the area under legal protection increased, while its share in the total area did not change. The forest land area was larger. The forest cover indicator did not change.

Industrial and municipal waste in 2019

industrial waste generated	-16.9% y/y
municipal waste collected	+3.9% y/y
municipal waste collected separately	+10.4% y/y

The amount of generated industrial waste decreased, which was mainly disposed by producers on its own. Compared to 2018, municipal waste was more collected, of which municipal waste collected separately.

Economic aspects of environmental protection in 2019

outlays on fixed assets for environmental protection	+9.7% y/y
outlays on fixed assets for water management	-10.4% y/y

Outlays on fixed assets for environmental protection were higher than in 2018. Outlays on fixed assets for water management were lower. Most of these outlays were financed from the investor's own resources.

Population in 2020

number of population (as of 31 December)	-0.7% y/y
natural increase	-14916
total net migration	-1672

In 2020 decline in population was continued. Similarly to the previous year, there was a negative natural increase and negative overall net migration of population for permanent residence.

Education in the 2019/20 school year

children in pre-primary education establishments	-0.4% y/y
pupils in primary schools for children and youth	+0.6% y/y
students in upper secondary and post-primary schools for children and youth	+32.5% y/y
students in higher education institutions	-1.9% y/y

In the 2019/20 school year the decrease in the number of children in pre-primary education was recorded.

More students attended post-primary and upper secondary schools than in the previous school year. The most popular were those schools that gave the opportunity to pass matriculation exam and thus continue their education in higher education institutions. 90.1% of the total number of students at this level of education attended these schools.

The 2019/20 school year was the next in which the decrease in the number of students is noted, resulting, among others, from demographic change, i.e. a decrease in the population of persons aged 19–24.

Labour resources

employed persons in 2019	+0.5% y/y
registered unemployment rate in 2020	6.2%
employment rate in 4th quarter 2020 by LFS	+0.5 pp
unemployment rate in 4th quarter 2020 by LFS	+1.0 pp

In 2019, there was an annual increase in the number of persons employed in the national economy. Employed persons in Łódzkie accounted for 6.5% of this population in the country.

In 2020, there was an increase in both the unemployment rate and the number of registered unemployed persons on an annual basis; labour offices registered fewer job offers.

According to the results of the Labour Force Survey (LFS) conducted in the fourth quarter of 2020, there was an increase in employment rate, economic activity rate and unemployment rate on an annual basis.

Wealth of residents

average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2020	+5.7% y/y
average monthly retirement and other pensions in 2020	
Social Insurance Institution	+5.7% y/y
Agricultural Social Insurance Fund	+6.6% y/y
household income in 2019	+11.7% y/y
relative poverty rate in 2019	+0.3 pp y/y
extreme poverty rate in 2019	-0.6 pp y/y
share of households with a good or rather good financial situation in 2019	+3.1 pp y/y

In 2020, the average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in annual terms grew slower than in the previous year but faster than in the country. The average wages and salaries in the voivodship accounted for 92.0% of the average wages and salaries in the country.

The average retirement and other pensions paid in 2020 were higher than in the previous year, whereas the benefits paid by the Social Insurance Institution grew slower than the benefits of farmers.

In 2019, the average monthly available income per capita continued to increase annually, the rate of change was higher than a year earlier.

Despite the improvement in the material situation of households observed in 2019, the relative poverty rate and "legal" poverty threshold increased in relation to the previous year.

The favourable tendency to improve the subjective assessment of the living conditions of households continued. In annual terms, the percentage of households assessing their financial situation as good or rather good increased, and decreased – of households perceiving it as rather bad or bad and as average.

Social assistance and family support in 2019

child-raising benefit "Family 500 plus"	+38.0% y/y
beneficiaries of social assistance at domicile	-15.6% y/y
facilities providing care for children up to the age of 3	+11.2% y/y
places in facilities	+9.9% y/y

In 2019, child-raising benefit payments increased in relation to the previous year, and accounted for 6.1% of total expenditure in Poland.

In 2019, the number of beneficiaries of social assistance at domicile and the number of their households was smaller than in the previous year.

The situation in the area of institutional care for children up to the age of 3 improves year by year. In 2019, the number of facilities and places proposed by them increased (as many as 92.3% of them offered nurseries), as well as children staying in them.

Living conditions in 2019

dwelling stocks	+0.9% y/y
useful floor area of a dwelling per person	29.3 m ²
percentage of dwellings connected to water supply system	94.8%
consumption of water from water supply system in households per capita	+0.6% y/y

The increase in the number of dwellings in dwelling stocks in 2019 was slightly higher than a year earlier but lower than the national average. 7.0% of national stocks were located in the voivodship.

Over the year, the area of a dwelling per person increased. The number of persons in a dwelling dropped slightly.

Most dwellings were connected to water supply system; their percentage compared to 2018 remained at the same level. The share of dwellings equipped with other technical and sanitary installations in their total number slightly increased over the year.

consumptions of gas from gas supply system per capita +4.2% y/y

In 2019, compared to 2018, the development of water supply, sewage and gas infrastructure was noted (the length of the network and connections leading to buildings increased). Household water consumption from water supply system increased, as well as wastewater discharged by sewage network and gas consumption from the gas supply system.

Health care in 2019

medical personnel

doctors +7.9% y/y
dentists +14.3% y/y
nurses +0.8% y/y
midwives +16.1% y/y
pharmacists -8.9% y/y
physiotherapists +5.7% y/y
laboratory diagnosticians +9.6% y/y

In 2019, the number of medical personnel working directly with the patient increased, excluding pharmacists. Among the doctors, most were specialists in the field of surgery, internal medicine and family medicine.

out-patient health care

entities -0.9% y/y
consultations +0.7% y/y

In 2019, the number of out-patient health care entities was smaller than in 2018 but number of consultations provided by this institutions was larger than in previous year.

general hospitals

beds -8.1% y/y

There were less general hospitals which had fewer beds at their disposal. There were 47 beds per 10 thousand residents of the voivodship. There were more patients in hospitals.

calls to the occurrence places of emergency rescue teams

+3.2% y/y

In 2019, there were more calls to the occurrence places of emergency rescue teams than in the previous year. The teams provided more health care benefits than a year earlier.

Culture in 2019

number of library units -2.5% y/y

In 2019, the number of library units was lower than in the previous year. There has been an increase in the number of theaters and music institutions and a decrease in the number of art galleries and salons.

number of centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres +1.0% y/y

In 2019, the number of centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres was higher than a year before. The number of fixed cinemas and museums (including branches) increased as well.

Public safety in 2020

ascertained crimes -2.4% y/y

The number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings was smaller than in 2019. On the other hand, the rate of detectability of delinquents in crimes increased to 69.5%. The Police reported fewer accidents on the roads of the voivodship.

rate of detectability of delinquents in crimes +0.2 pp y/y

road accidents -27.3% y/y

Information society in 2020

households with Internet access	88.0%
persons aged 16–74 using public administration services	38.2%

The percentage of households with Internet access at home was by 2.4 pp lower than in the country. Compared to 2019, the percentage of persons using public administration services decreased by 2.0 pp.

Social activity in 2020

foundations, associations and social organizations	+1.6% y/y
--	-----------

In 2020, an annual growth in the number of foundations, associations and social organizations continued.

Gross domestic product in 2019

gross domestic product (current prices)	+8.7% y/y
gross domestic product per capita (in PPS; EU27=100)	+3 pp. y/y

According to preliminary estimates, the gross domestic product was higher than in 2018. The voivodship's share in generating GDP remained at 6.0%. The ratio of GDP per capita according to purchasing power parity to the EU average has improved.

Business tendency in April 2021

general business climate indicator by kind of activity:

manufacturing	+6.4
construction	-12.5
wholesale trade	+1.9
retail trade	-7.8
transportation and storage	-7.7
accommodation and catering	-37.3
information and communication	+6.6

In most of the analyzed areas, entrepreneurs in April 2021 assessed the economic situation negatively. The most pessimistic assessments were formulated by companies operating in the field of accommodation and catering, while the most positive assessments were given by companies from the information and communications and manufacturing section.

Entities of the national economy in 2020

entities of the national economy	+2.8% y/y
----------------------------------	-----------

In 2020, the annual growth in the number of entities of the national economy continued. The most numerous group of entities according to legal status were natural persons conducting economic activity, i.e. 75.0% of total entities registered in the REGON register.

Research and development and innovation activity in 2019

internal expenditure on research and development	+13.4% y/y
persons employed in R&D (in FTE)	+12.4% y/y
expenditure on innovation activities	
in industry	-28.7% y/y
in services	-5.1% y/y

Internal expenditure on research and development activities were higher than in the previous year. The number of employed persons in R&D (measured in FTE) has also increased.

On the other hand, expenditure on innovation activities was lower than in 2018, both in the group of industrial enterprises and in the group from the services sector.

Use of information and communication technologies in enterprises in 2020

enterprises with broadband access to the Internet	98.7%
enterprises employing ICT specialists	+4.5 pp y/y
enterprises receiving orders via computer networks	+1.8 pp y/y

The percentage of enterprises with broadband access to the Internet in their operations was higher than in 2019. There were also more enterprises employing persons with specialized skills in the field of information and communication, and receiving orders via computer networks.

Financial results of non-financial enterprises in 2020

net financial result	+18.6 y/y
turnover profitability rate	
gross	4.5%
net	3.8%

The gross and net financial results of the surveyed enterprises were higher than in 2019. Cost level indicator was lower than in 2019, while the gross and net turnover profitability rates were higher.

Investment outlays of non-financial enterprises in 2020

investment outlays (current prices)	-32.3% y/y
-------------------------------------	------------

Investment outlays of the surveyed enterprises were lower than in 2019. Outlays on buildings and structures as well as outlays on purchases decreased. Enterprises started less new investments than a year before, and estimated value of these investments was lower.

Agriculture in 2020

cattle	
pigs	-1.4% y/y
procurement of agricultural products total	+9.6% y/y
total	+37.5% y/y
crop output	+59.4% y/y
animal output	+18.9% y/y

In June 2020, an increase in annual terms in the number of cattle, pigs and poultry and a decrease in the number of sheep were recorded.

More, than in 2019, wheat, pigs and poultry for slaughter as well as milk were provided to the procurement by producers from Łódzkie Voivodship. The supply of rye was smaller.

On the agricultural market average prices of basic plant and animal products were smaller than in 2019.

Industry in 2020

sold production of industry (current prices)	+1.2% y/y
--	-----------

In 2020, the growth in sold production of industry, observed for several years, continued. Labor productivity increased as well, with a decline in average employment.

Construction in 2020

sold production of construction (current prices)	+15.4% y/y
construction and assembly production (current prices)	+25.3% y/y
dwellings completed	+16.0% y/y

On a yearly basis, the increase in sold production of construction was recorded. There was an increase in the labour productivity, measured by the value of sold production per 1 employed person.

Construction and assembly production was also higher than in 2019.

In residential construction in 2020, the number of dwellings completed was higher than a year before. On the other hand, the number of dwellings which construction has begun decreased, as well as dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project.

Internal market in 2020

retail sales	+4.8% y/y
wholesale	-7.7% y/y

In 2020, the growth in retail sales, observed for several years, continued. On the other hand, wholesale decreased.

Transport in 2019

hard-surfaced public roads	+1.0% y/y
transport of passengers by urban ground transport	+1.9% y/y
transport of passengers in air transport	+11.0% y/y

In 2019, the length of hard-surfaced public roads increased, while the length of unsurfaced roads decreased. The improved hard surface roads accounted for 93.0% of the length of hard-surfaced roads. The unsurfaced roads accounted for 21.7% of the length of public roads

More passengers than a year earlier were carried by urban transport.

More passengers were carried by air transport than a year earlier.

Energy in 2019

production of electricity	-13.9% y/y
consumption of electricity	-0.02% y/y

In 2019, production of electricity was lower than in the previous year and accounted for 17.6% of total electricity produced in the country.

The consumption of electricity in households in 2019 was lower than in the previous year. In annual terms, the number of households using electricity went up as well. Electricity consumption per capita increased and was on average 4.1% higher than in the country.

Revenue of local government units in 2019

total revenue	+11.9% y/y
own revenue	+10.7% y/y
grants from European funds	+16.7% y/y

The revenue of local government units was higher than that obtained in 2018, with grants increasing more than own revenue and general subvention.

Expenditure of local government units in 2019

total expenditure	+11.2% y/y
investment expenditure	+9.3% y/y

Expenditure of local government units was higher than in 2018, with current expenses accounted for 82.0% of total expenses.

Result of budgets of local government units in 2019

relation of result to total revenue	-2.1%
share of units with a deficit	+2.8 pp y/y

In 2019, local government units achieved a budget deficit, but it was smaller in relation to total revenue. The number of units with a budget deficit increased insignificantly throughout the year.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo łódzkie na tle kraju

Łódzkie voivodship on the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane
Table 1. Selected data

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Łódzkie
Udział gruntów zdewastowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2019 (in %)	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2019 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2019 (in hm ³)	8816,0	259,6
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2019 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2019 (in hm ³)	7689,1	98,0
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2019 r. (w dam ³) Municipal treated wastewater during the year in 2019 (in dam ³)	1336621	85488
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2019 r. (tony/rok) Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2019 (tonnes/year)		
gazowych gases	198440735	38212645
pyłowych particulates	27091	1930
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Total area under legal protection in total area in 2019 (in %)	32,3	19,5
Lesistość w 2019 r. (w %) Forest cover in 2019 (in %)	29,6	21,5
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2020 (as of 31 December)	122	134
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r. Natural increase per 1000 population in 2020	-3,2	-6,1
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2020	0,1	-0,7
Przeciętne trwanie życia w 2019 r. (w latach) Life expectancy in 2019 (in years)		
mężczyźni males	74,1	72,5
kobiety females	81,8	81,0

Tabela 1. Wybrane dane (cd.)
Table 1. Selected data (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Łódzkie
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w 2019/2020 Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2019/2020	904	899
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (w %) (przeciętne w roku) Employment rate by LFS in 2020 r. (in %) (annual averages)	54,3	54,8
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2020 r. (w %) (przeciętne w roku) Activity rate by LFS in 2020 (in %) (annual averages)	56,1	56,6
Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (w %) (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS in 2020 (in %) (annual averages)	3,2	3,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2020 r. Unemployed persons per 1 job offer in 2020	24	15
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2020 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in 2020 (in PLN)	5411,45	4977,90
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. (w zł) Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2020 (in PLN)	2390,64	2232,68
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2019 (in PLN)	1819,14	1809,65
Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych w 2019 r. w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej: Poverty rates in households in 2019 in % of persons in households with expenditures below:		
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty line	13,0	10,0
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty line	4,2	3,3
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. (w %) Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2019 (in %)	4,6	4,5
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2019 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2019 (in thousand PLN)	3529011	225571
Dzieci przebywające w żłobkach (łącznie z oddziałami) i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Children staying in nurseries (including branches) and children's club per 1000 children up to the age of 3 in 2019 (as of 31 December)	123,9	115,5
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patient health care unit in 2018 (as of 31 December)	1461	1371
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia): Medical personnel per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December):		
lekarze doctors	23,7	28,5
pielęgniarki nurses	50,3	49,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities in which number of employed persons exceeds 9 persons.

Tabela 1. Wybrane dane (dok.)
Table 1. Selected data (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Łódzkie
Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Beds in general hospitals per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December)	43,5	46,9
Produkt krajowy brutto ^b (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2019 r. (w zł) Gross domestic product ^b (current prices) per capita in 2019 (in PLN)	59598	56128
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy in the REGON register per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December):	1219	1073
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	21	10
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^c w 2019 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^c in 2019	8,0	6,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^d w 2020 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises ^d surveyed in 2020 (in %)	80,5	80,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^d w 2020 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^d in 2020 (in %)	95,6	95,5
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach ^d w 2020 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^d in 2020 (previous year=100; current prices)	93,9	67,7
Obsada bydła ^e na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Cattle ^e density per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	43,2	49,2
Obsada trzody chlewnej ^e na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Pigs ^e density per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	77,8	124,2
Produkcja sprzedana przemysłu ^f (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2020 r. (w zł) Sold production of industry ^f (current prices) per 1 average employed person in industry in 2020 (in PLN)	555212	516818
Produkcja sprzedana budownictwa ^f (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2020 r. (w zł) Sold production of construction ^f (current prices) per 1 average employed person in construction in 2020 (in PLN)	626535	585355
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r. Dwellings completed per 1000 population in 2020	5,8	4,6
Drugi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2019	82,6	99,7
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2019 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2019	6,2	5,9
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2019 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2019 (in %)	15,5	5,4

b Wstępny szacunek. c Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. e Stan w dniu 1 czerwca. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

b Preliminary estimate. c Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. d Data concern economic entities in which number of employed persons exceeds 49 persons. e As of 1st June. f Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2

Chapter 2

Województwo łódzkie na tle pozostałych województw

Łódzkie voivodship on the background of the other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM, PM i NO w 2019 r.

Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM, PM and NO in 2019

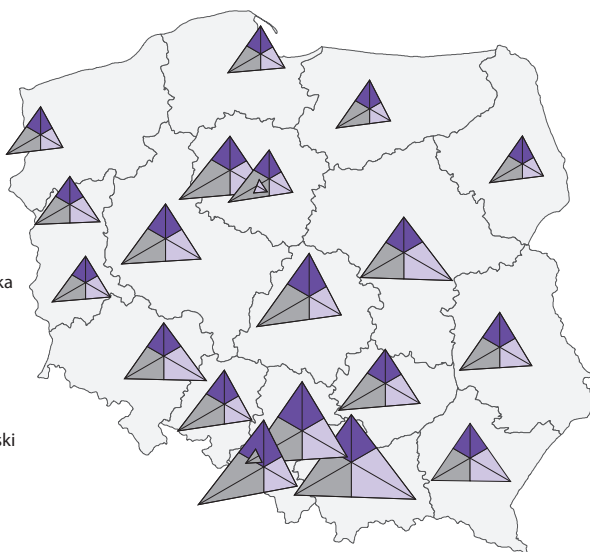
Wybrane obszary:
Chosen areas:

aglomeracje:
agglomerations:

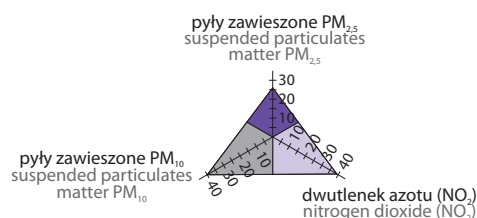
białostocka
bydgoska
górnoląska
krakowska
lubelska
łódzka
poznańska
rybnicko-jastrzębska
szczecińska
trójmiejska
warszawska
wrocławska

miasta:
cities:

Gorzów Wielkopolski
Kielce
Olsztyn
Opole
Rzeszów
Toruń
Zielona Góra

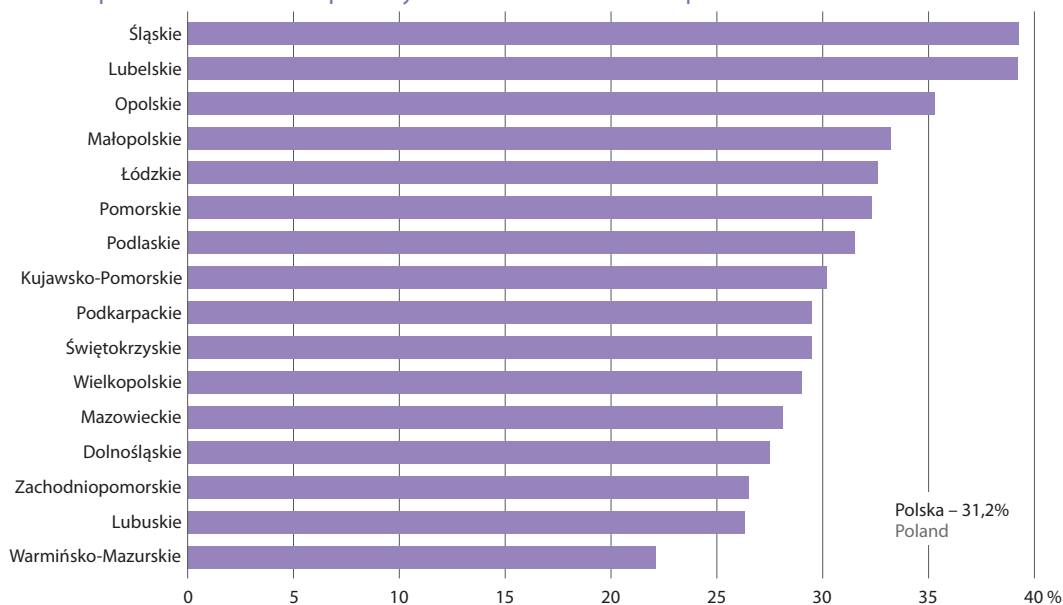

Średnia wartość normowanego stężenia
średniego rocznego w $\mu\text{g}/\text{m}^3$:
Average value of standardized average
annual concentration in $\mu\text{g}/\text{m}^3$:

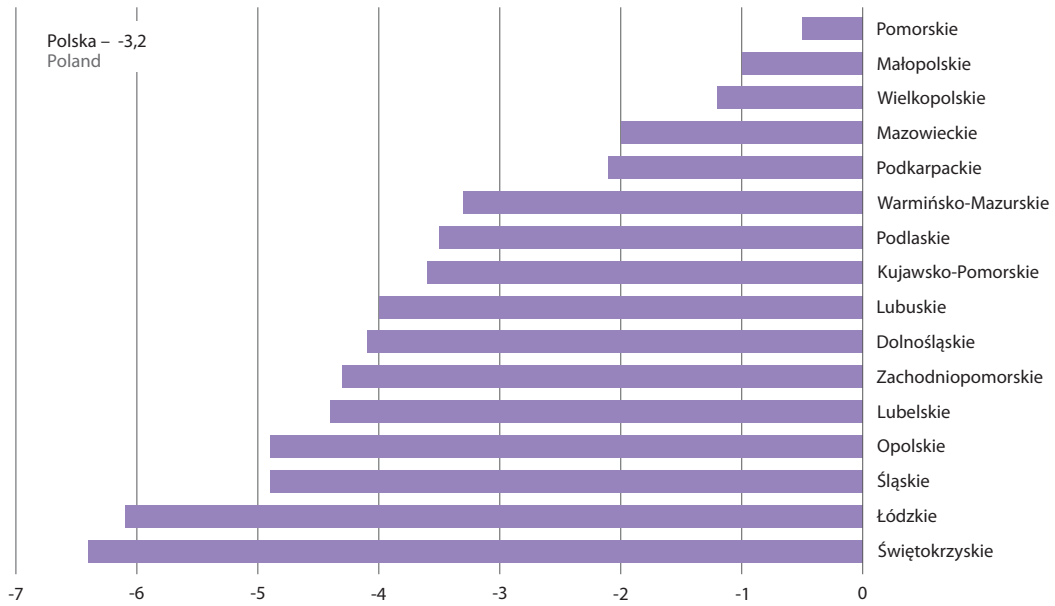

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2019 r.

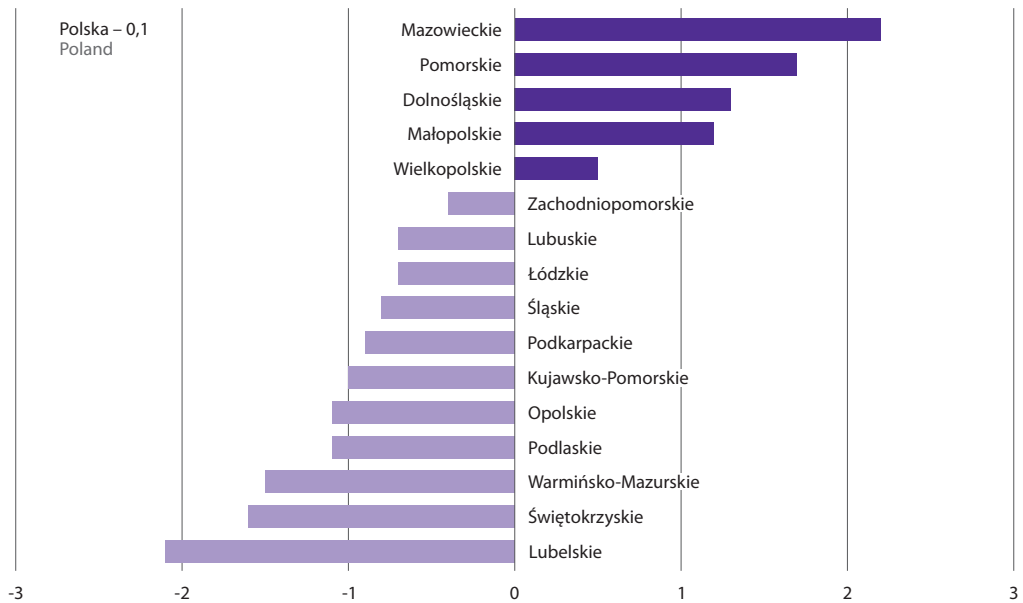
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2019

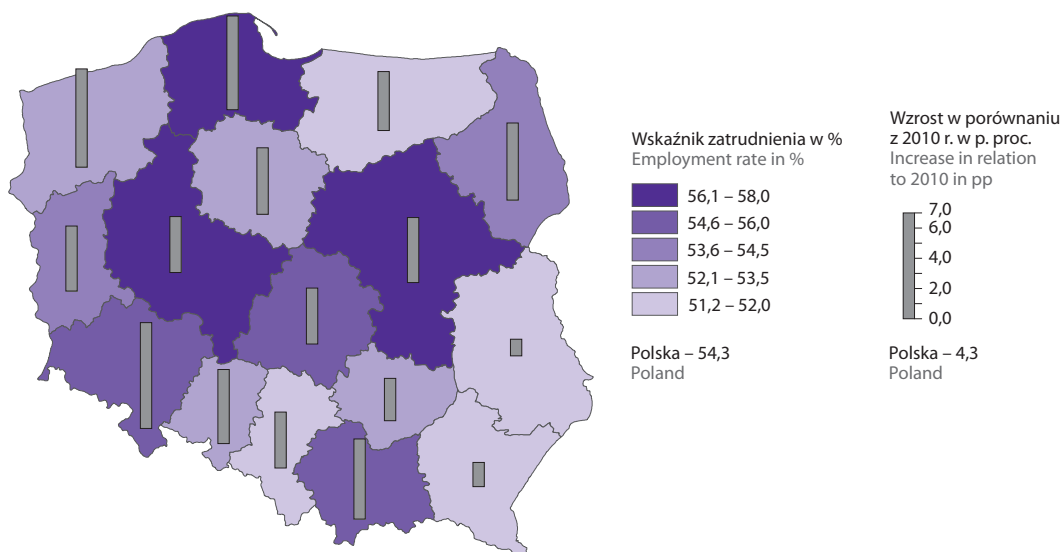
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2020

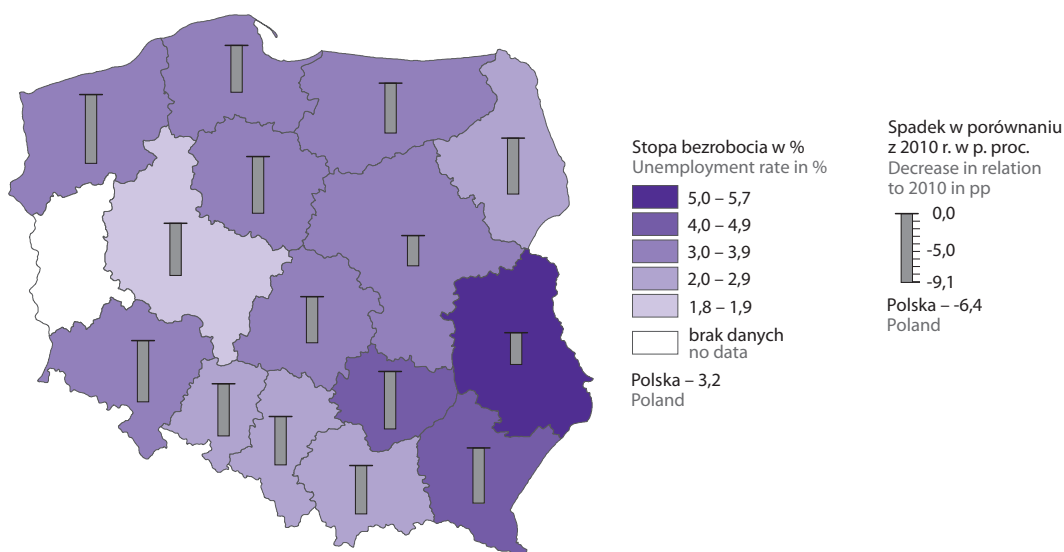
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2020

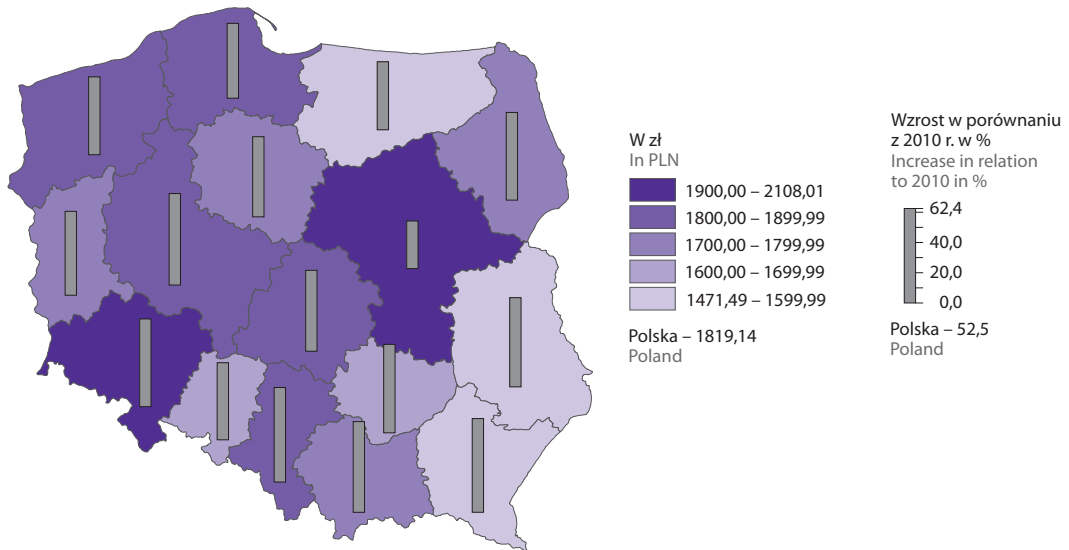
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2020 (annual average)

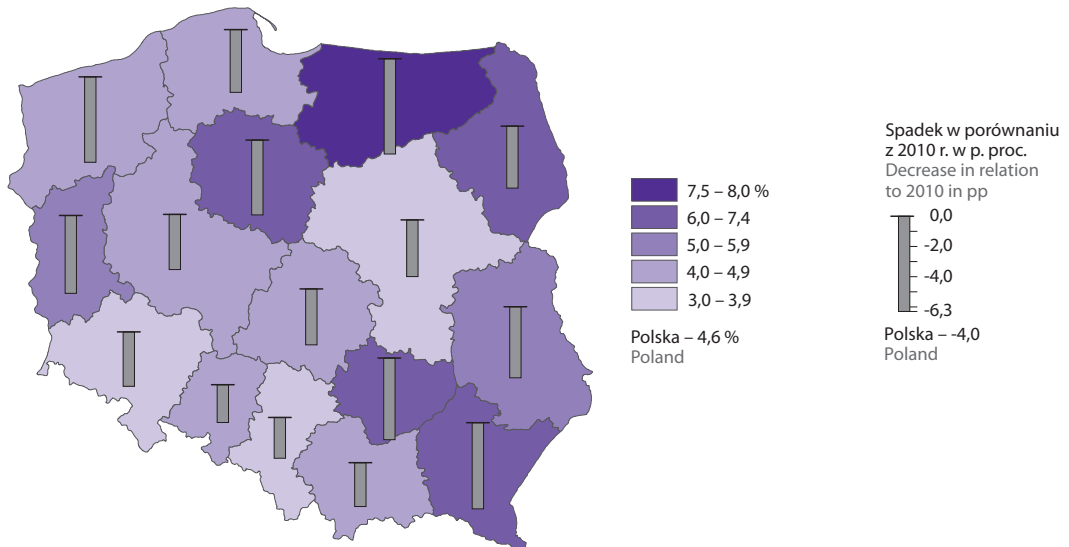
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)

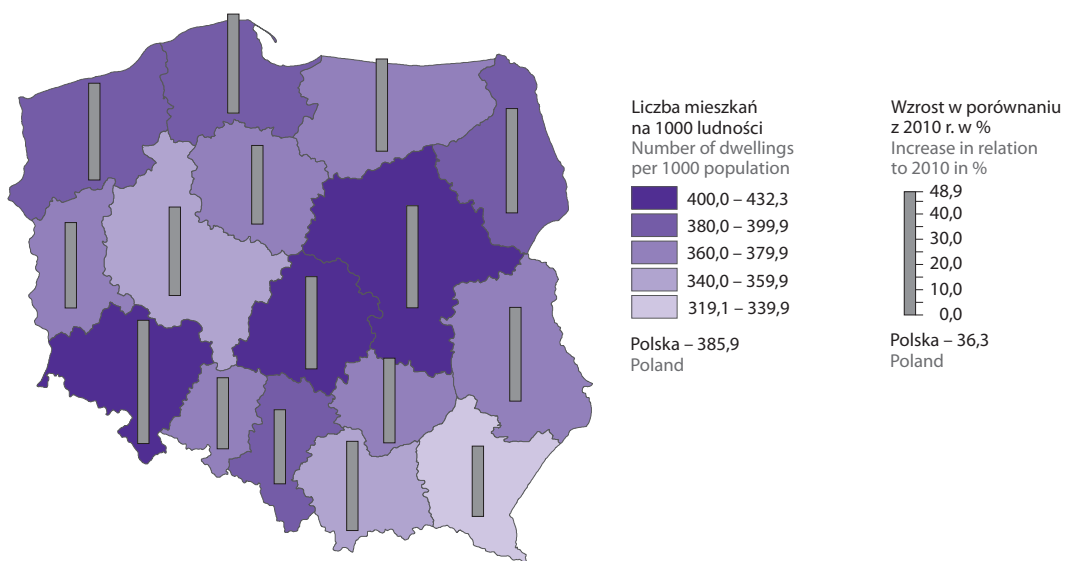
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019

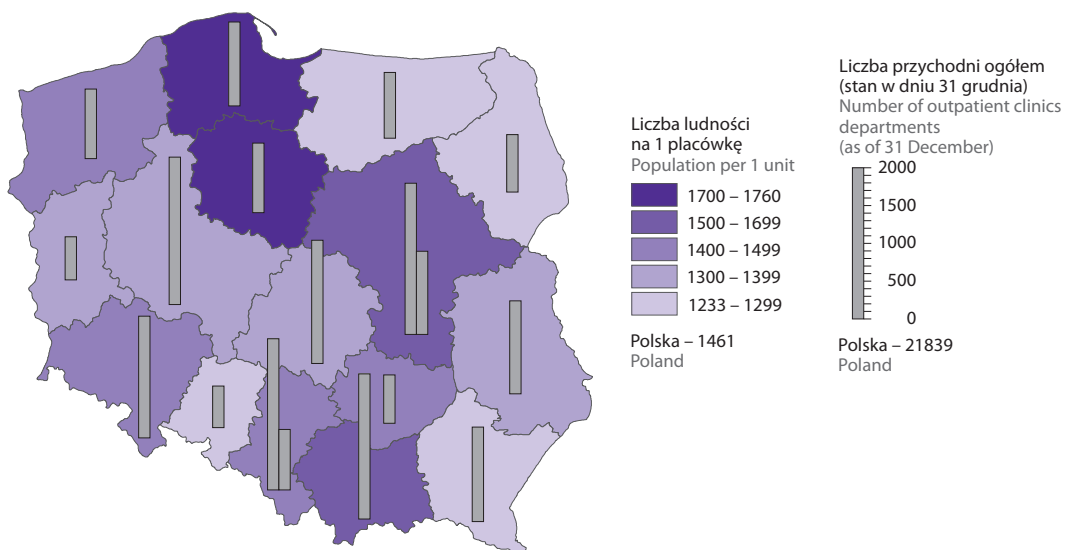
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.
 Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2019

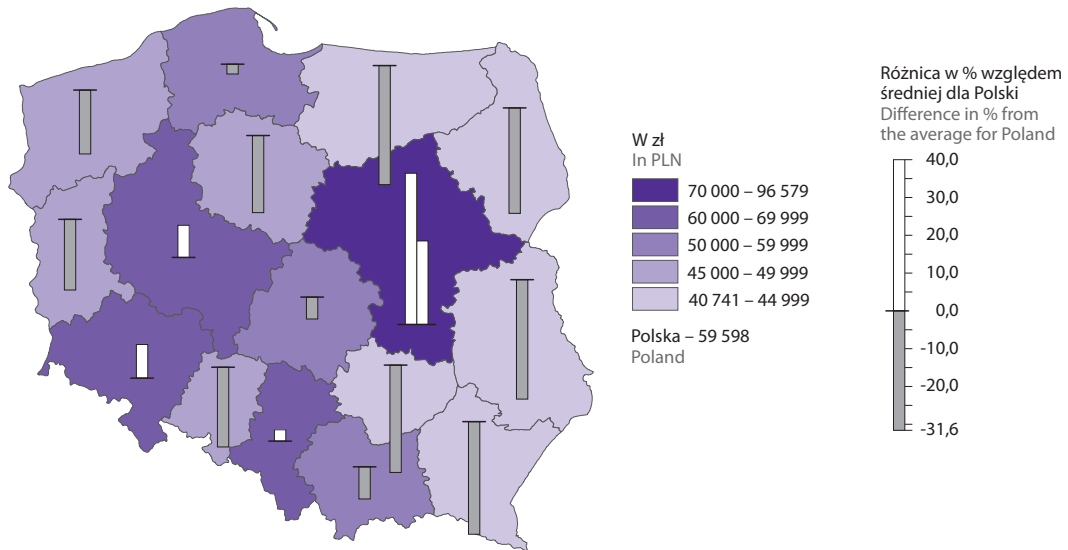
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2019 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.
 Map 7. Out-patient health care units in 2019

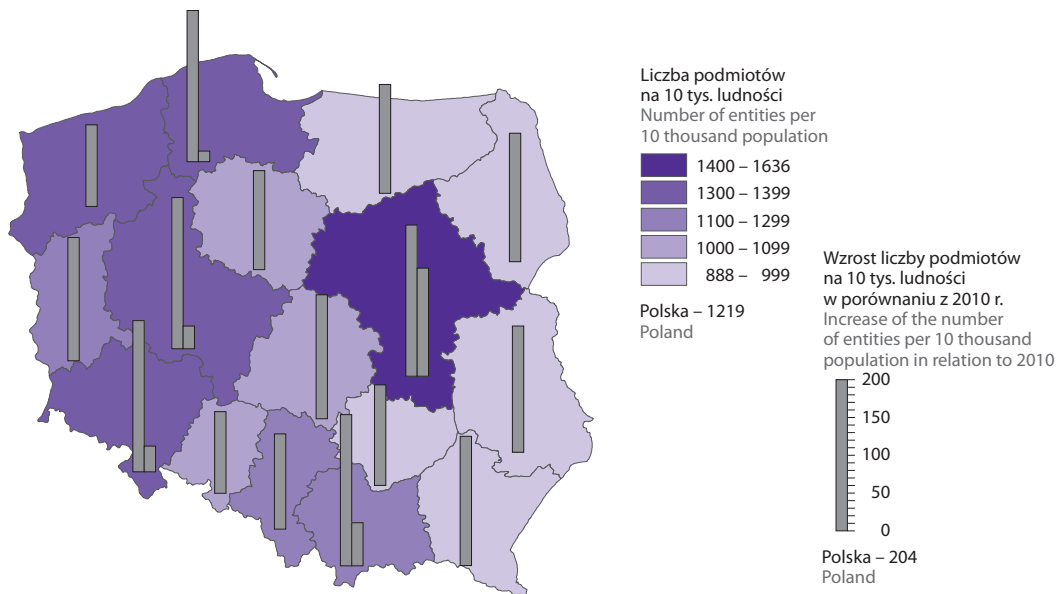

Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)^a
 Map 8. Gross domestic product per capita in 2019 (current prices)^a

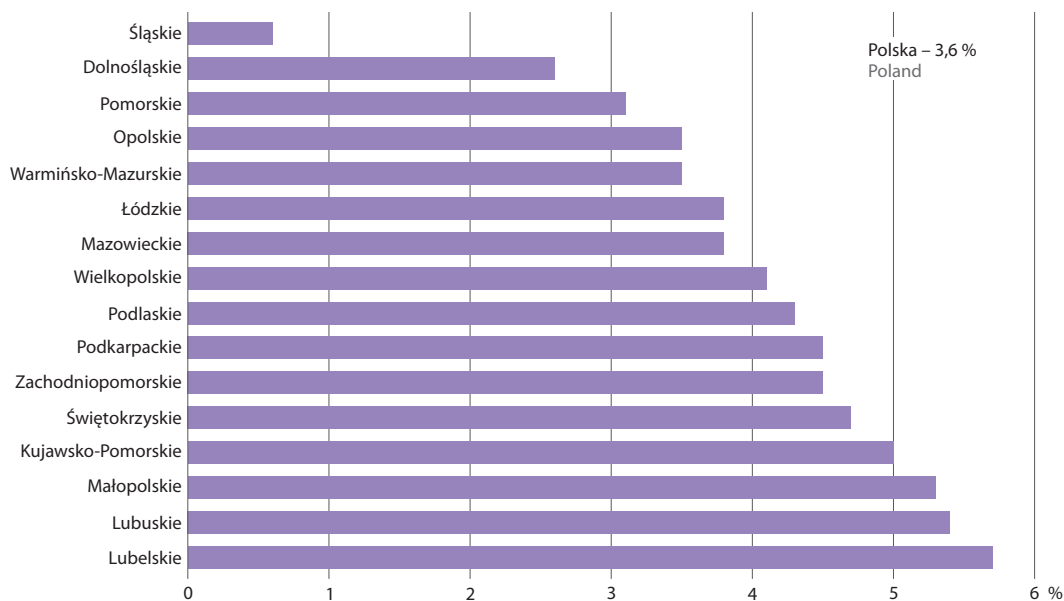

^a Szacunki wstępne.
^a Flash estimates.

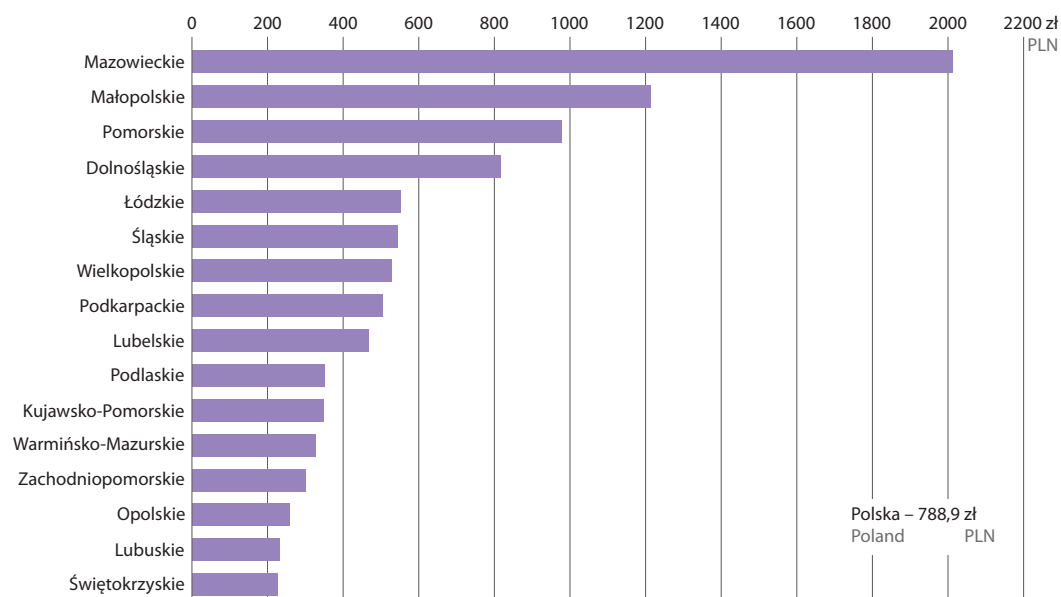
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31st December)

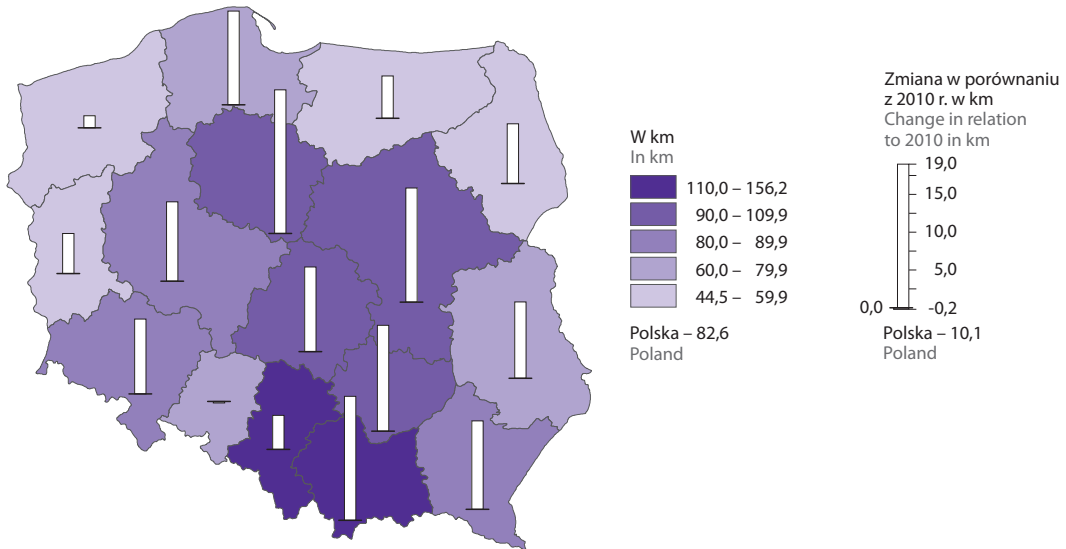
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020

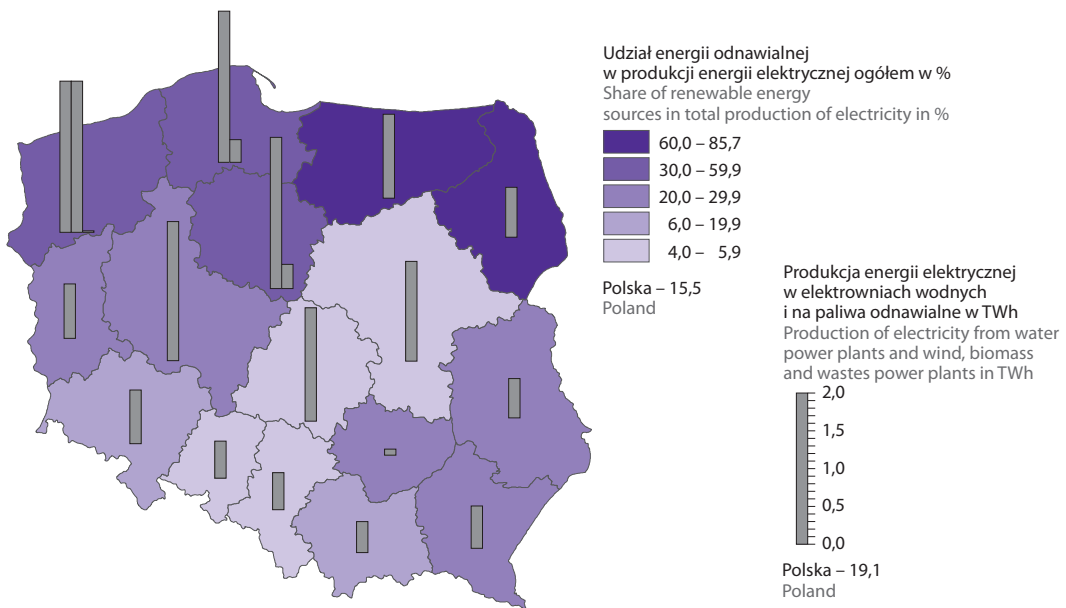
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)
 Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2019 (current prices)

Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2019 r.
 Map 10. Gmina and powiat roads with hard surface per 100 km² of total area in 2019

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2019

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa łódzkiego

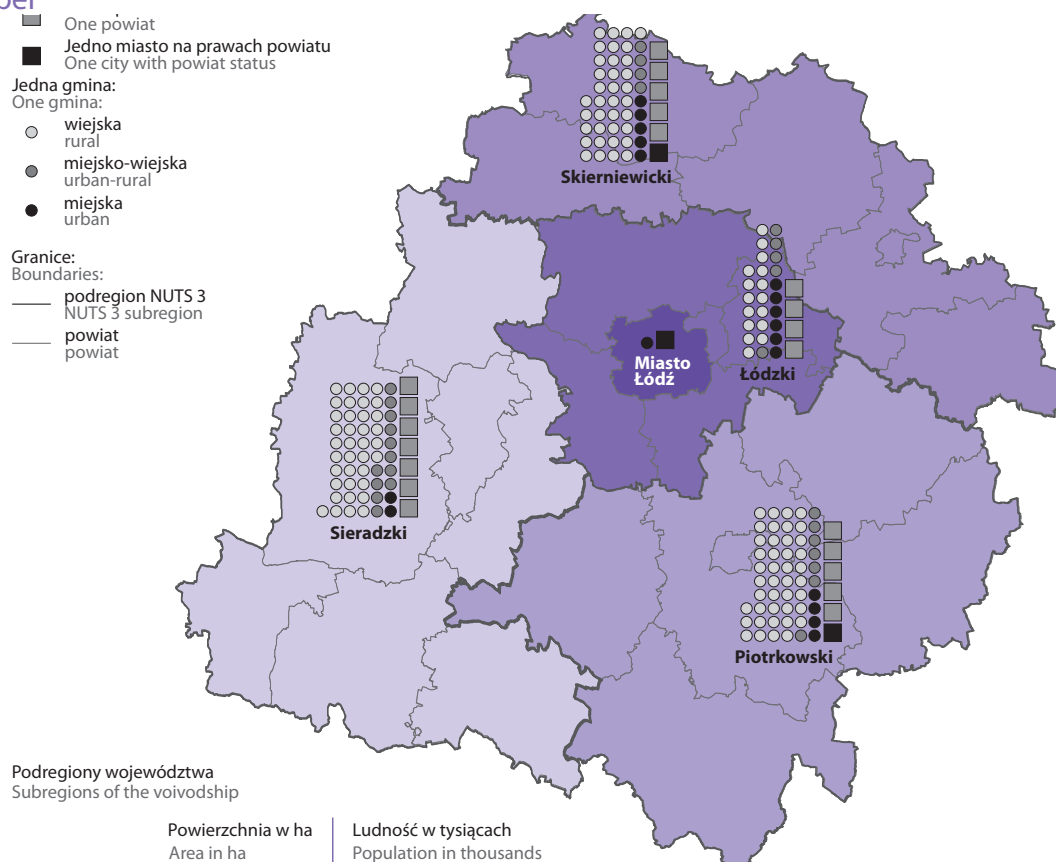
Area and territorial division of Łódzkie voivodship

Podział województwa łódzkiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Division of Łódzkie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020

As of 31 December

Według stanu w dniu 1 I 2020 r. województwo łódzkie zajmowało powierzchnię 18219 km² (1821895 ha), co stanowi 5,8% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r.) mieszkało 2438,0 tys. ludności, tj. 6,4% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wyniosła 134 osoby (piąta lokata w kraju). W miastach mieszkało 62,3% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

Według pomiarów notowanych na stacji meteorologicznej w Łodzi, średnia roczna temperatura wyznaczona dla 2020 r. była niższa od średniego parametru zanotowanego w roku 2019, oraz wyższa w odniesieniu do wartości średnich wyznaczonych dla okresów wieloletnich. Natomiast roczna suma opadów obliczona dla 2020 r. była wyższa niż suma opadów zarówno w poprzednim roku, jak i badanych okresach wieloletnich.

Średnia roczna temperatura na stacji meteorologicznej w Łodzi w 2020 r. wyniosła 9,9°C i była niższa o 0,4°C niż średnia wartość odnotowana dla roku poprzedniego oraz o 0,3°C wyższa w odniesieniu do 2000 r. Spośród średnich rocznych temperatur powietrza zanotowanych w latach 2000–2020, najwyższa wartość, tj. 10,3°C, charakteryzowała rok 2019.

W okresie 2000–2020 najniższe średnie roczne temperatury powietrza na stacji w Łodzi zanotowano w roku w 2010 r. (7,5°C) oraz w 2001 r. (8,0°C). W pozostałych latach, średnie temperatury z dwunastu miesięcy przekraczały 8,3°C.

Maksymalna temperatura powietrza dla okresu wieloletniego 1971–2020, spośród wyników notowanych na stacji pomiarowej w Łodzi, wyniosła 37,6°C. Z kolei minimalna temperatura powietrza dla tego okresu to (-30,3°C). W rezultacie amplituda temperatur skrajnych dla okresu 1971–2020 wyniosła 67,9°C.

Tablica 2. Warunki meteorologiczne
Table 2. Meteorological conditions

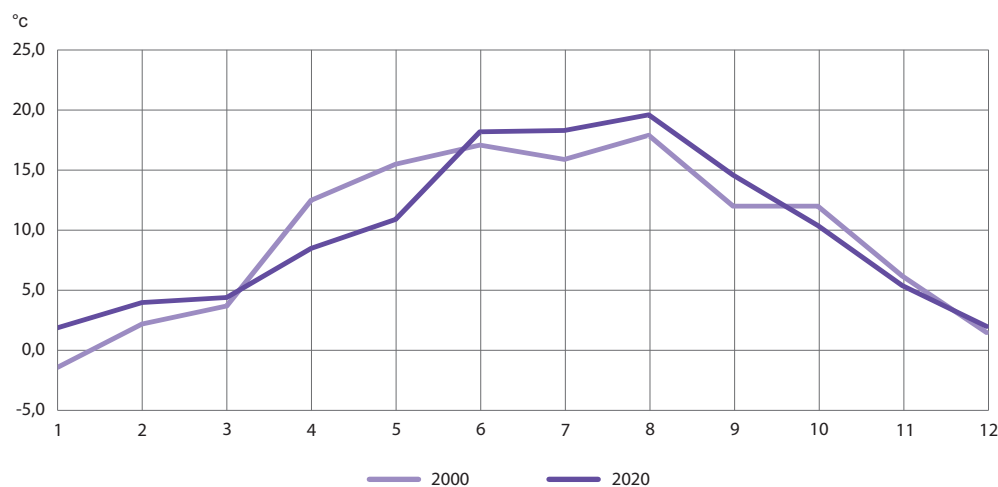
Wyszczególnienie Specification	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2020
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Łódź	8,0	8,3	8,5	8,6	9,9
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Łódź	571	565	582	601	603

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Analiza pomiarów miesięcznych dokonanych na stacji zlokalizowanej w Łodzi pokazuje, że w latach 2000–2020 najwyższe średnie miesięczne temperatury powietrza odnotowano w lipcu 2006 r. (23,0°C), w sierpniu 2015 r. (22,4°C) oraz w czerwcu 2019 r. (22,2°C). Natomiast najniższymi średnimi miesięcznymi wartościami charakteryzowały się: styczeń 2006 r. (-7,7°C), luty 2012 r. (-5,8°C) oraz grudzień 2010 r. (-5,7°C). W roku 2020 najchłodniejszy był styczeń ze średnią temperaturą powyżej zera (1,9°C). Oznacza to, iż według pomiarów zanotowanych w Łodzi, wszystkie miesiące w 2020 r. charakteryzowały się dodatnimi średnimi temperaturami. Najcieplejszym miesiącem okazał się sierpień, ze średnią temperatu-

rażą 19,6°C. Ponadto, średni miesięczny wynik odnotowany w lutym 2019 r. (4,0°C) był wyższy niż wartości, które wystąpiły w analogicznym miesiącu w latach poprzednich. Z kolei maj charakteryzował się najniższą średnią miesięczną temperaturą w odniesieniu do średnich majowych parametrów, zanotowanych w całym badanym okresie.

Wykres 6. Temperatury powietrza
Chart 6. Air temperatures

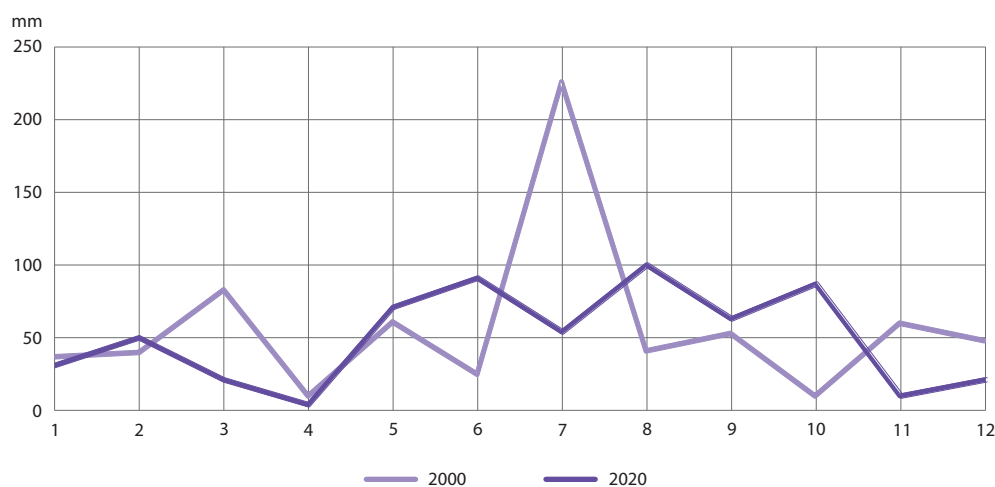

W 2020 r., na stacji meteorologicznej w Łodzi, zaobserwowano wzrost rocznej sumy opadów atmosferycznych, w stosunku do wartości zanotowanych w roku poprzednim (o 215 mm), natomiast w odniesieniu do roku 2000, odnotowano spadek o 92 mm. Suma opadów z dwunastu miesięcy 2020 r. wyniosła 603 mm i była wyższa od średnich wartości rocznych dla poprzednich wieloletnich.

Spośród pomiarów notowanych na stacji w Łodzi w latach 2000–2020, najwyższymi rocznymi sumami opadów charakteryzowały się lata: 2017 (832 mm), 2016 (750 mm) oraz 2010 (750 mm).

Miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych w 2020 r., był sierpień (100 mm), zaś najmniejszą ilość opadów zanotowano w kwietniu (4 mm). Pomiarzy odnotowane na stacji w Łodzi w latach 2000–2020 wskazują, iż największa miesięczna ilość opadów wystąpiła w lipcu 2000 r. (226 mm), natomiast najmniejsza w listopadzie 2011 r. (0 mm).

Wykres 7. Opady atmosferyczne
Chart 7. Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia

4.2. Area

Powierzchnia województwa łódzkiego w ciągu całego badanego okresu stanowiła 5,8% powierzchni Polski. Ponad 70% terenu województwa zajmowały grunty rolne, zaś grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – ponad 20%. Powierzchnia gruntów zrekultywowanych i zagospodarowanych w województwie łódzkim w ciągu 11 lat zwiększyła się o 5,0%

Województwo łódzkie znajduje się w centralnej części kraju. Graniczy z sześcioma innymi województwami: mazowieckim, świętokrzyskim, śląskim, opolskim, wielkopolskim i kujawsko-pomorskim. Zgodnie z pomiarami dokonanyymi przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii, województwo łódzkie od 2010 r. miało powierzchnię 18219 km². Natomiast obszar Polski, który według stanu na początek stycznia 2020 r. wynosił 312705 km², w ciągu analizowanych lat zwiększył się – z 312679 km² w 2010 r. Wynika to zarówno z zastosowania najnowszych metod pomiarowych, zmian linii brzegowej Polski (ulegającej przeobrażeniom w wyniku erozji), jak również położenia głównego nurtu rzek, wzdłuż których przebiega znaczna część granic Polski. Pomimo zmiany powierzchni całego kraju, udział województwa łódzkiego w powierzchni Polski, we wszystkich latach badanego okresu wynosił 5,8%.

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodesic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	1821895	1821895	1821895	1821895	5,8
Użytki rolne Agricultural land	1299894	1284434	1283946 ^a	1282735 ^a	6,8
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	395130	402290	395087	395118	4,1
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	10954	11324	12238	12280	2,4
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	93312	101893	109857	111002	6,3
Użytki ekologiczne Ecological areas	1164	1326	1306	1307	3,2
Nie użytki Wasteland	15258	14680	14418	14443	3,1
Tereny różne ^b Miscellaneous land ^b	6183	5948	5043	5010	6,2

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji "grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione". b Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item "forest land as well as woodland and shrubland" until 2016. b Land designated for reclamation, unused reclaimed land, protective embankments not designated for vehicle traffic. Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W strukturze powierzchni województwa łódzkiego w 2020 r. (według stanu na początek stycznia) dominowały użytki rolne, które stanowiły 70,4% powierzchni całego województwa (w 2010 r. – 71,3%, a w 2019 r. – 70,5%). Na ich zmniejszenie wpłynął głównie wzrost udziału gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, z 5,1% w 2010 r. do 6,1% w 2020 r. Odsetek gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych pozostał w analizowanym okresie na niezmiennym poziomie – 21,7%. Udziały pozostałych grup gruntów nie przekroczyły 1% i na przestrzeni jedenastu badanych lat nie ulegały znaczącym zmianom.

Według ewidencji geodezyjnej, w latach 2010–2020 największe zmiany w użytkowaniu gruntów zanotowano w przypadku terenów zabudowanych i zurbanizowanych – wzrost o 19,0% (o 17,7 tys. ha). W odniesieniu do 2010 r. przyrost zaobserwowano także w grupie użytków ekologicznych, których powierzchnia zwiększyła się o 12,3% (143 ha) oraz w grupie gruntów pod wodami powierzchniowymi – wzrost o 12,1% (1,3 tys. ha). W badanym okresie zmniejszył się natomiast areal użytków rolnych – o 1,3% (17,2 tys. ha) oraz nieużytków, dla których odnotowano spadek powierzchni o 5,3% (815 ha).

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

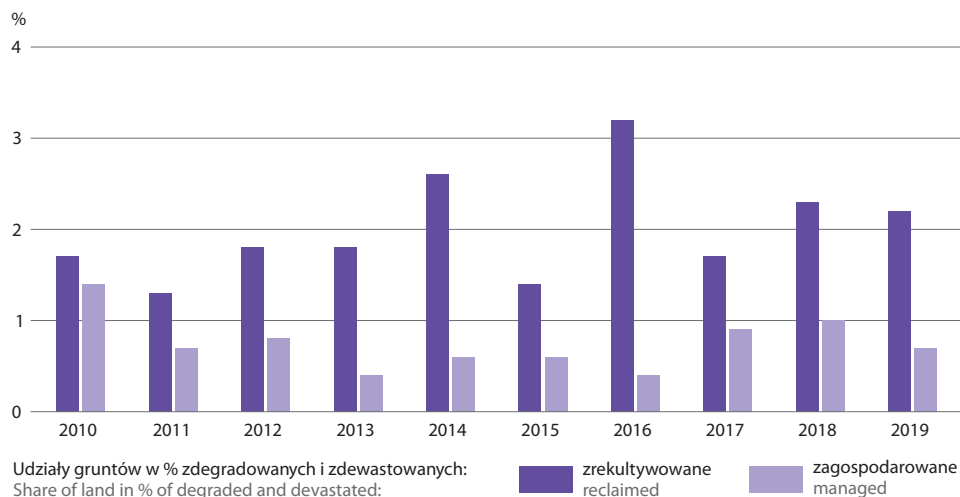
Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Powierzchnia gruntów zdegradowanych na terenie województwa łódzkiego w 2019 r. zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 27,3% i wyniosła 141 ha. W odniesieniu do 2010 r. zanotowano spadek powierzchni tego typu terenów o 23,4%. Przeciwny kierunek zmian zaobserwowano w przypadku gruntów zdewastowanych, których powierzchnia w ciągu roku wzrosła o 4,8% do 5,0 tys. ha, natomiast w porównaniu z 2010 r. wymagających rekultywacji zwiększyła się o 14,9%. Łączna powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w całym analizowanym okresie nie przekroczyła 0,3% powierzchni całego województwa.

W 2019 r. w województwie łódzkim zrehabilitowano 111 ha gruntów (o 1,8% mniej niż w 2018 r. oraz o 42,3% więcej niż w 2010 r.). Powierzchnia gruntów zagospodarowanych zmniejszyła się w odniesieniu do roku poprzedniego o 27,5% i wyniosła 37 ha (o 52,6 mniej niż w 2010 r.). Ogólnie tereny w województwie łódzkim, którym nadano lub przywrócono wartość użytkową lub przyrodniczą, oraz te które zostały zagospodarowane, w 2019 r. stanowiły 7,0% gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych na obszarze całego kraju (8,2% w 2018 r. oraz 7,8% w 2010 r.).

Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych i zdewastowanych nie jest zadawalający na obszarze województwa łódzkiego, ale również całej Polski. W 2019 r. udział gruntów zrehabilitowanych stanowił 2,2% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w województwie łódzkim oraz 2,6% w skali całego kraju (w 2010 r. udziały te wyniosły odpowiednio 1,7% oraz 2,0%). W przypadku gruntów zagospodarowanych w 2019 r. wskaźniki te wyniosły 0,7% dla województwa łódzkiego oraz 0,8% dla Polski (w 2010 r. odpowiednio 1,4% oraz 0,9%).

Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane (w ciągu roku)
 Chart 8. Land reclaimed and managed (during the year)

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W latach 2010–2019 zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zmniejszyło się w województwie łódzkim o 11,0%. W 2019 r. największy udział w zużyciu wody na terenie województwa miała eksploatacja sieci wodociągowej – 46,3%, w tym wykorzystanie sieci wodociągowej przez gospodarstwa domowe stanowiło 36,0%. W badanym okresie nastąpił również spadek – o 25,8% – ilości odprowadzanych ścieków przemysłowych i komunalnych, które wymagają oczyszczania. Obniżył się jednak udział ilości ścieków oczyszczanych (z 99,5% w 2010 r. do 94,9% w 2019 r.).

Wśród zasobów występujących na ziemi, za jeden z najważniejszych uważa się wodę. Ponieważ bez wody nie jest możliwe funkcjonowanie wszelkich form życia, bardzo ważne stało się zagadnienie racjonalnej gospodarki wodnej. Z tego względu obserwacji podlegają nie tylko informacje dotyczące zużycia wody, ale również zanieczyszczenia akwenów w postaci ścieków przemysłowych i komunalnych, a także oczyszczania wód z niepożądanych substancji, odbywające się w oczyszczalniach ścieków.

W 2019 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie łódzkim wyniosło 259,6 hm³, co stanowiło 2,9% wody zużytej w całym kraju. Zużycie wody w województwie było mniejsze w odniesieniu do roku poprzedniego o 4,6% oraz o 11,0% w porównaniu z 2010 r.

Zużycie wody na potrzeby przemysłu w latach 2010–2019, w przypadku województwa łódzkiego nie przekroczyło 40% całkowitego zużycia wody w województwie, podczas gdy w skali całego kraju odsetek ten wynosił w tym okresie ponad 70,0%. Jednocześnie, zużycie wody do celów produkcji przemysłowej w województwie w ciągu dziesięciu badanych lat mieściło się w przedziale (1,3%–1,6%) ilości wody zużytej przez przemysł w Polsce.

W 2019 r. zużycie wody do celów rybactwa na terenie województwa łódzkiego stanowiło ok. 16,0% zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (41,6 hm³). W analizowanych latach w województwie łódzkim zanotowano zmniejszanie się zużycia wody na ten cel (o 13,9% w odniesieniu do 2018 r. oraz o 44,6% w porównaniu z 2010 r.). Dodatkowo obniżył się udział zużycia wody na potrzeby rybactwa w województwie w relacji do kraju (z 6,5% w 2010 r. do 4,9% w 2019 r.).

W 2019 r. zużycie wody z sieci wodociągowej przez gospodarstwa domowe zwiększyło się o 1,2% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 8,0% w odniesieniu do 2010 r. W okresie dziesięciu badanych lat zużycie wody przez gospodarstwa domowe w województwie stanowiło średnio 7,2% ilości wody zużytej na potrzeby gospodarstw na terenie całego kraju.

Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb (w ciągu roku)

Table 4. Water consumption by needs (during the year)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem Total	291,6	277,8	272,1	259,6	2,9
w tym: of which:					
Przemysł Industry	106,6	107,4	105,5	97,9	1,6
Rybacktw ^a Fishing ^a	75,1	54,4	48,4	41,6	4,9
Gospodarstwa domowe Households	86,6	85,8	92,4	93,5	7,2

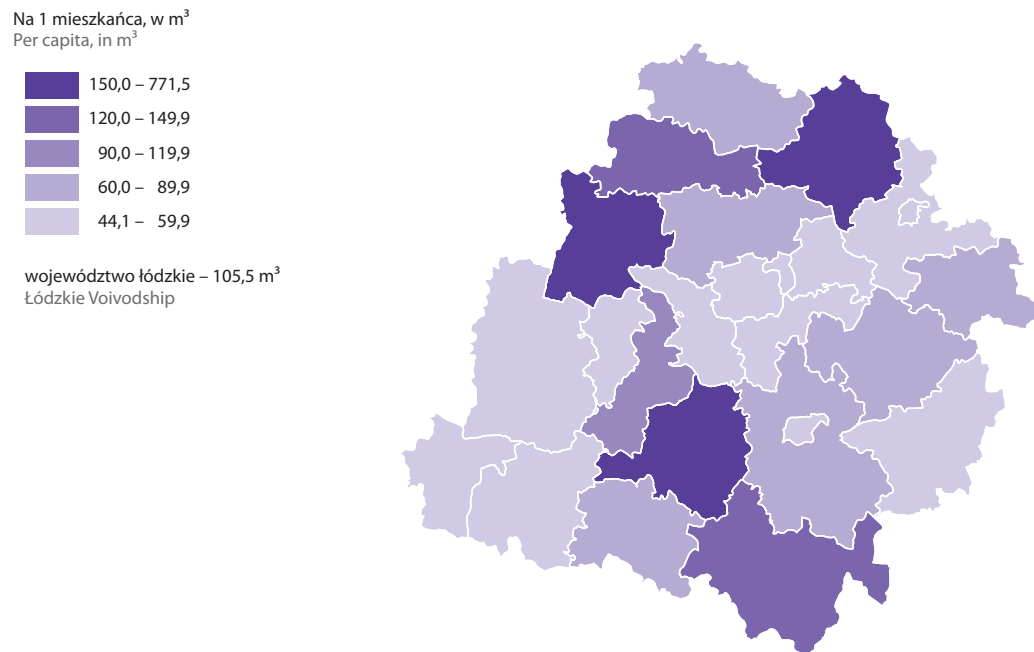
a Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Filling and completing fish ponds.

W latach 2010–2019 r. łączne zapotrzebowanie na wodę dla gospodarki narodowej i ludności zmniejszyło się o 11,4% (z 321,2 hm³ w 2010 r. do 284,7 hm³ w 2019 r.), natomiast w odniesieniu do roku poprzedniego zanotowano spadek o 4,4%. W analizowanym okresie wielkość poboru wody w województwie łódzkim stanowiła ok. 3,1% całkowitego poboru wody w kraju.

Największy udział w poborze wody przypadają na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej – 51,3% w 2019 r. Pobór wody na ten cel zwiększył się w analizowanym okresie o 4,7% i w 2019 r. wyniósł 146,1 hm³. W ostatnim roku analizy, 34,0% zapotrzebowania na wodę przypadają na cele produkcyjne. Pobór wody dla przemysłu zmniejszył się z 106,5 hm³ w 2010 r. do 96,9 hm³ w 2019 r. Jeszcze większy spadek (o 44,6%) zanotowano w przypadku poboru wody do napełniania i uzupełniania stawów rybnych – z 75,1 hm³ w 2010 r. do 41,6 hm³ w 2019 r.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę na cele przemysłowe są wody powierzchniowe. Ich pobór w województwie łódzkim w 2019 r. wyniósł 77,6 hm³ i był o 7,7% mniejszy niż w roku poprzednim oraz o 13,8% mniejszy w porównaniu z 2010 r. W ciągu badanych dziesięciu lat zanotowano wzrost poboru wód podziemnych o 21,0% (z 15,7 hm³ w 2010 r. do 19,0 hm³ w 2019 r.). W celu dodatkowego zaopatrzenia przemysłu w wodę, w 2019 r. w województwie łódzkim zakupione zostało 1,8 hm³ wody, tj. o 1,7% więcej niż w roku poprzednim oraz o 18,1% więcej niż w 2010 r.

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.
 Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2019

Jednym z problemów gospodarki wodnej jest pogarszająca się jakość wody, w stopniu uniemożliwiającym jej naturalne procesy samooczyszczania. Wraz ze wzrostem rozwoju gospodarczego, następuje zwiększenie zagrożenia dla środowiska wodnego w postaci ścieków. W 2019 r. w województwie łódzkim odprowadzono do wód lub do ziemi 96,9 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania. Pozytywny jest fakt, iż na przestrzeni dziesięciu badanych lat łączna ilość tych ścieków w województwie zmalała o 25,8%.

W latach 2010–2019, ilość odprowadzanych ścieków komunalnych zmniejszyła się o 3,0% (do 85,5 hm³). Jednocześnie ponad 99% tych ścieków zostało oczyszczone. W przypadku ścieków przemysłowych wymagających oczyszczania, zanotowano spadek ich ilości o 73,1% (do 11,5 hm³). Niestety zmniejszył się też stopień ich oczyszczania, z 98,5% w 2010 r. do 56,8% w 2019 r.

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	240	269	266	271
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	88105	81905	84505	85491
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	42573	16275	11926	11451
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	66,0	68,2	69,5	70,2

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
^a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Na przestrzeni dziesięciu badanych lat łączna ilość ścieków oczyszczanych w województwie łódzkim zmalała z 130,0 hm³ do 92,0 hm³. Jednocześnie obniżył się udział tych ścieków w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia (z 99,5% w 2010 r. do 94,9% w 2019 r.). Wśród sposobów oczyszczania ścieków dominowały metody oczyszczania z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ich udział w łącznej ilości ścieków oczyszczonych wyniósł 85,0% w 2019 r. (wobec 83,4% w 2018 r. oraz 63,4% w 2010 r.). Analiza danych wskazuje na wypieranie metod zorientowanych na mechaniczne usuwanie zanieczyszczeń. W ostatnim dwóch badanych latach udział tego rodzaju metod ukształtował się na poziomie 0,4%, podczas gdy w 2010 r. wynosił 27,0%.

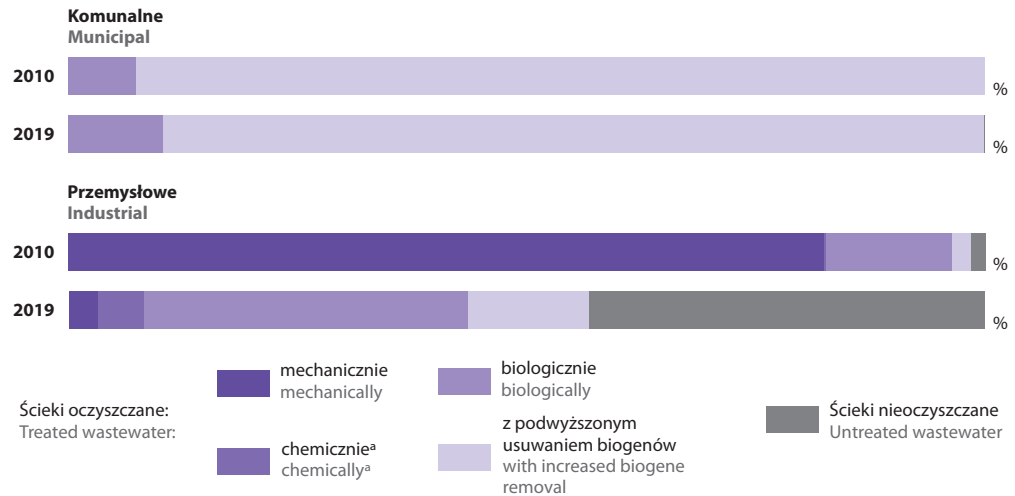
Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W okresie będącym przedmiotem analizy, liczba oczyszczalni ścieków przemysłowych, które działały na terenie województwa łódzkiego, zmniejszyła się z 80 zakładów w 2010 r. do 61 w 2019 r. (spadek o 23,8%). Potwierdza to ogólną tendencję obserwowaną w całym kraju. W Polsce zanotowano spadek przemysłowych oczyszczalni ścieków z 1155 w 2010 r. do 859 w 2019 r. Część z tych oczyszczalni została zlikwidowana wraz z zamknięciem zakładów przemysłowych lub na skutek reorganizacji.

Łączna przepustowość działających oczyszczalni przemysłowych wyniosła w 2019 r. 57693 m³ na dobę (o 46,9% mniej niż w 2010 r.). Wśród oczyszczalni przemysłowych działających na terenie województwa łódzkiego dominowały oczyszczalnie biologiczne (78,7% w 2019 r. wobec 77,4% w 2018 r. oraz 66,3% w 2010 r.). Najmniejszy udział zanotowano dla przemysłowych oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów (4,9% w 2019 r. wobec 4,8% w 2018 r. oraz 3,8% w 2010 r.).

Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków funkcjonujących w województwie łódzkim w ostatnim roku analizy wyniosła 210 wobec 160 zakładów w 2010 r. (wzrost o 31,3%). W całym badanym okresie ten rodzaj oczyszczalni stanowił średnio 6,0% oczyszczalni komunalnych działających na terenie całego kraju. Najwięcej oczyszczalni komunalnych, zarówno w województwie, jak i w Polsce, wykorzystywało biologiczne metody oczyszczania ścieków (w 2019 r. udziały te wyniosły odpowiednio 80,5% oraz 74,9%). W 2019 r. w województwie łódzkim nie funkcjonowała natomiast żadna oczyszczalnia mechaniczna, natomiast na terenie całego kraju działało 7 zakładów stosujących mechaniczne sposoby usuwania zanieczyszczeń ze ścieków.

Wykres 9. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Chart 9. Municipal and industrial wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

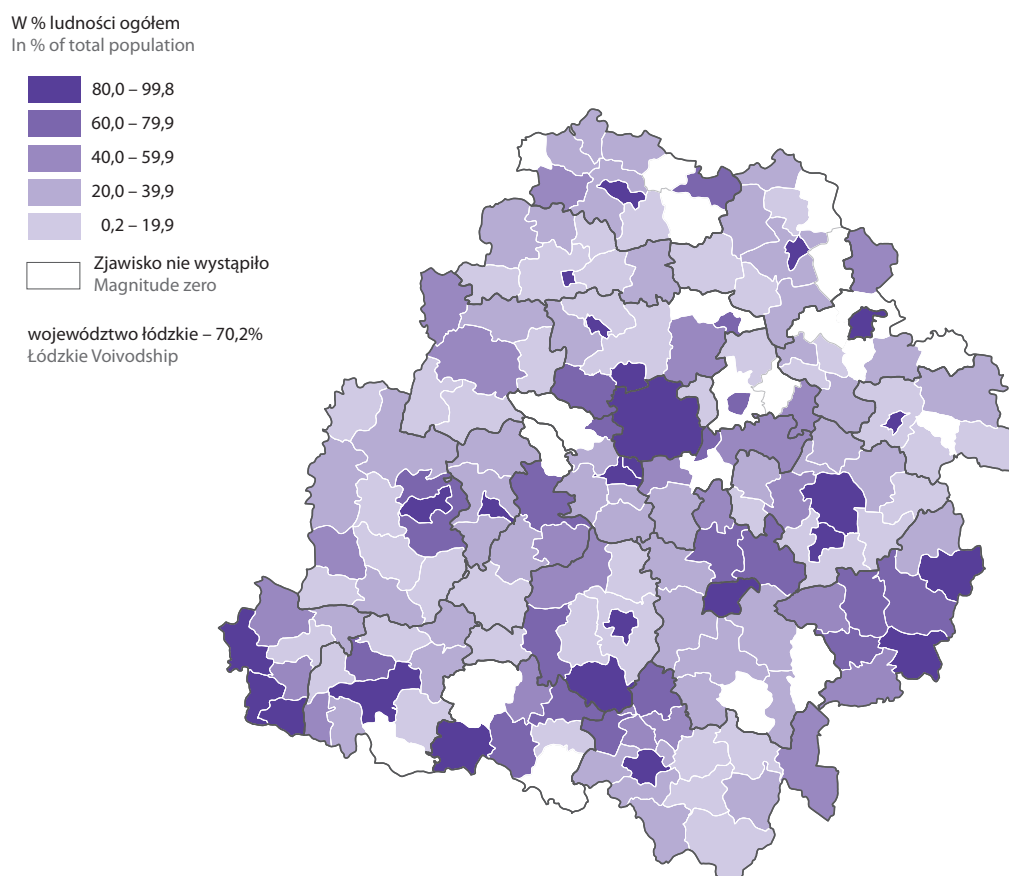
a Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.
 a Concerns only industrial wastewater.

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków na terenie województwa łódzkiego wzrósł z 66,0% w 2010 r. do 70,2% w 2019 r, podczas gdy w skali całego kraju w ciągu dziesięciu badanych lat zanotowano wzrost tego wskaźnika z 64,7% do 74,5% w 2019 r. Mieszkańcy województwa obsługiwani przez oczyszczalnie w 2019 r. stanowili 6,0% ludności Polski korzystającej z tego typu urządzeń (6,0% w 2018 r. oraz 6,7% w 2010 r.).

Wśród powiatów województwa łódzkiego, oczyszczalnie ścieków w największym stopniu obsługiwały mieszkańców miast na prawach powiatu. W 2019 r. w Łodzi udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniósł 98,4%, w Piotrkowie – 97,8%, zaś w Skierniewicach – 95,4%. Wśród pozostałych powiatów największy odsetek odnotowano w powiecie zduńskowolskim – 73,1% oraz pabianickim – 72,8%. W dziewięciu powiatach mniej niż połowa mieszkańców była obsługiwana przez obiekty służące do oczyszczania ścieków, przy czym najmniejsze wartości wskaźnika zanotowano w powiatach: piotrkowskim – 37,1%, poddębickim – 31,5% oraz skierniewickim – 17,1%.

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.
 Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2019

4.4. Zanieczyszczenia i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

W latach 2010–2019 w województwie łódzkim spośród zanieczyszczeń gazowych odprowadzanych do atmosfery, wzrost emisji zanotowano w przypadku dwutlenku węgla (o 7,3%) oraz tlenu węgla (o 39,9%). Natomiast wielkość całkowitej emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie łódzkim obniżyła się o 54,2%.

Przez zanieczyszczenie powietrza rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza: substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

W 2019 r. w województwie łódzkim, po dwóch latach wzrostu, wartość całkowitej emisji gazowych zanieczyszczeń powietrza obniżyła się w odniesieniu do roku poprzedniego (o 12,8%). Istotny wpływ na ten spadek miało zmniejszenie wielkości odprowadzonego do atmosfery dwutlenku węgla (spadek o 12,8% w porównaniu z 2018 r.). Udział odprowadzanego do powietrza CO₂ we wszystkich latach będących przedmiotem analizy, wyniósł nie mniej niż 99,5%. Należy dodatkowo zauważyć, że w 2019 r. emisja dwutlenku węgla z zakładów zlokalizowanych w województwie stanowiła 19,3% całkowitej emisji CO₂ z terenu całego kraju (20,6% w 2018 r. oraz 16,6% w 2010 r.) i stanowiła najwyższy odsetek spośród wszystkich województw.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	35704,6	42262,6	43835,7	38212,6	19,3
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	89,0	84,2	51,5	36,2	20,2
tlenki azotu nitrogen oxides	55,3	43,0	37,0	30,8	18,1
tlenek węgla carbon monoxide	20,3	25,2	35,6	28,4	10,9
dwutlenek węgla carbon dioxide	35538,3	42108,5	43710,1	38115,7	19,3
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	4,2	2,8	2,5	1,9	7,1
w tym ze spalania paliw of which from fuel combustion	3,5	2,2	2,0	1,5	9,9

Analiza zanieczyszczeń gazowych w województwie, przeprowadzona bez dwutlenku węgla, pokazuje, że łączna ilość emisji pozostałych substancji, zmniejszyła się o 22,8% w porównaniu z 2018 r. oraz o 41,7% w ciągu dziesięciu badanych lat (z 166,3 tys. ton w 2010 r. do 97,0 tys. ton w 2019 r.). Jednym z głównych zanieczyszczeń gazowych emitowanych do powietrza był dwutlenek siarki (SO₂), którego emisja również wykazała tendencję spadkową, zarówno w odniesieniu do 2018 r. (o 29,7%), jak i w stosunku do 2010 r. (o 59,3%). Udział SO₂ odprowadzanego z terenu województwa łódzkiego w krajowej emisji wzrósł z 17,1% w 2010 r. do 20,2% w 2019 r. i podobnie jak w przypadku CO₂, był to najwyższy odsetek zanotowany wśród wszystkich województw.

Tlenki azotu należały również do podstawowych zanieczyszczeń, które emitowane były do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Polsce. Po raz kolejny udział emisji z terenu województwa łódzkiego (16,4%), osiągnął najwyższą pozycję w emisji pochodzącej z zakładów zlokalizowanych na terenie całego kraju. W 2019 r. emisja tego gazu w województwie wyniosła 30,8 tys. ton i była o 16,7% niższa niż w roku poprzednim oraz o 44,3% w odniesieniu do 2010 r. W przypadku tlenku węgla emisja w województwie łódzkim zmniejszyła się w odniesieniu do 2018 r. (o 20,4%), natomiast w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 39,9%. Udział emisji tego gazu w 2019 r. wyniósł 9,7% krajowej emisji tlenku węgla (10,9% w 2018 r. oraz 5,9% w 2010 r.).

W 2019 r. wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie łódzkim zmniejszyła się o 22,8% w odniesieniu do roku poprzedniego i wyniosła 1,9 tys. ton (w porównaniu z 2010 r. zanotowano spadek emisji o 54,2%). Ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzanych do atmosfery z województwa łódzkiego stanowiła 7,1% krajowej emisji (7,9% w 2018 r. oraz 6,7% w 2010 r.).

Wśród zanieczyszczeń pyłowych w województwie w 2019 r. 76,3% tworzyły pyły ze spalania paliw (79,8% w 2018 r. oraz 82,7% w 2010 r.). Wielkość ich emisji zmniejszyła się o 26,2% w stosunku do 2018 r., zaś w porównaniu z 2010 r. odnotowano jej spadek o 57,7%. Z kolei pyły cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych stanowiły 4,6% zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych przez zakłady z terenu województwa łódzkiego (4,8% w 2018 r. oraz 3,2% w 2010 r.). Ich ilość obniżyła się w odniesieniu do 2018 r. (o 26,7%), zaś w ciągu dziesięciu badanych lat spadła o 34,8%.

Stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w zakładach szczególnie uciążliwych w województwie łódzkim systematycznie zwiększał się w analizowanym okresie. Podczas gdy w 2010 r. wynosił on 64,5%, to w 2019 r. skuteczność działania urządzeń oczyszczających wzrosła do 90,1%. W skali całego kraju stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych w 2019 r. wyniósł 70,3% wobec 57,4% w 2010 r.

Skuteczność działania urządzeń oczyszczających, określana jako **stopień redukcji zanieczyszczeń**, jest wielkością charakterystyczną dla urządzeń i wskazuje, jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany. Wskaźnik ten wyraża się procentowym stosunkiem ilości zanieczyszczenia zatrzymanego do ilości zanieczyszczenia wyemitowanego, tj.: zatrzymanego i wyemitowanego. Wartość tego wskaźnika może wahać się od 0 do 100%. Im bliższa jest 100%, tym większy jest potencjał ochronny danego źródła zanieczyszczeń. Wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych został wyliczony i przedstawiony bez uwzględnienia wielkości emisji CO₂.

W przypadku redukcji zanieczyszczeń pyłowych, w trzech ostatnich latach badania, województwo łódzkie charakteryzowało się najwyższymi wartościami tego wskaźnika. Oznacza to, że 100% zanieczyszczeń wytworzonych w województwie zostało zatrzymanych w urządzeniach przeznaczonych do ich redukcji. W skali całego kraju od 2013 r., wskaźnik ten przyjmował wartość 99,8%.

W 2019 r. największa emisja zanieczyszczeń w województwie łódzkim pochodziła z zakładów wytwarzających i zaopatrujących w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (sekcja D) oraz z przetwórstwa przemysłowego (sekcja C). W przypadku emisji zanieczyszczeń pyłowych udział zakładów zaklasyfikowanych do sekcji D wyniósł 68,4%, zaś dla przedsiębiorstw z sekcji C – 31,6%. W przypadku emisji zanieczyszczeń gazowych udziały te wyniosły odpowiednio 93,0% oraz 6,7%.

W latach 2010–2019 emisja zanieczyszczeń pyłowych w województwie łódzkim zmniejszyła się zarówno w zakładach działających w ramach przetwórstwa przemysłowego (o 50,0%), jak i zakładach wytwarzających i zaopatrujących w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 53,6%). Natomiast emisja gazów w przypadku obu sekcji wzrosła dla sekcji C – o 24,8%, zaś dla sekcji D – o 6,1%.

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

W końcu 2019 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosiła 356,0 tys. ha, co stanowiło 19,5% powierzchni województwa łódzkiego (tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w końcu 2010 r.). Dominującą formą obszarów prawnie chronionych były obszary chronionego krajobrazu oraz parki krajobrazowe. Grunty leśne zajmowały powierzchnię 399,1 tys. ha (21,9% powierzchni województwa), w tym lasy 391,8 tys. ha. Lesistość wyniosła 21,5% (wzrost o 0,4 p. proc. wobec 2010 r.).

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerwy przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

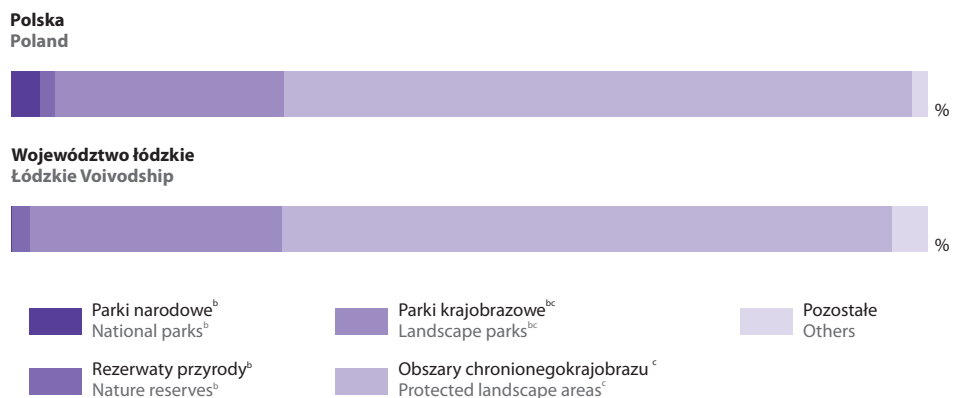
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w końcu 2019 r. wynosiła 356,0 tys. ha, co stanowiło 19,5% powierzchni województwa łódzkiego (tj. podobnie jak w końcu poprzedniego roku oraz o 0,1 p. proc. mniej niż w końcu 2010 r.). W skali całego kraju obszary te (10,1 mln ha) zajmowały 32,3% (wobec 32,6% w końcu 2018 r. oraz 32,4% w końcu pierwszego z badanych lat).

Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Area of special nature value under legal protection^a in 2019

As of 31 December

a Łącznie z tą częścią obszarów sieci Natura 2000, która mieści się w granicach obszarów prawnie chronionych. b Bez otuliny. c Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a Including this part of Natura 2000 areas which is located within the legally protected areas. b Excluding protection zones. c Excluding nature reserves and other forms of nature protection situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Zarówno w łódzkim jak i na terenie całego kraju, w strukturze powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2018 r. dominowały obszary chronionego krajobrazu oraz parki krajobrazowe. W województwie zajmowały one odpowiednio 66,7% i 27,5% ogółu obszarów prawnie chronionych, w Polsce – 68,8% oraz 24,8%.

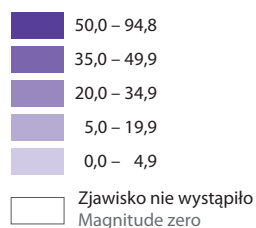
Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

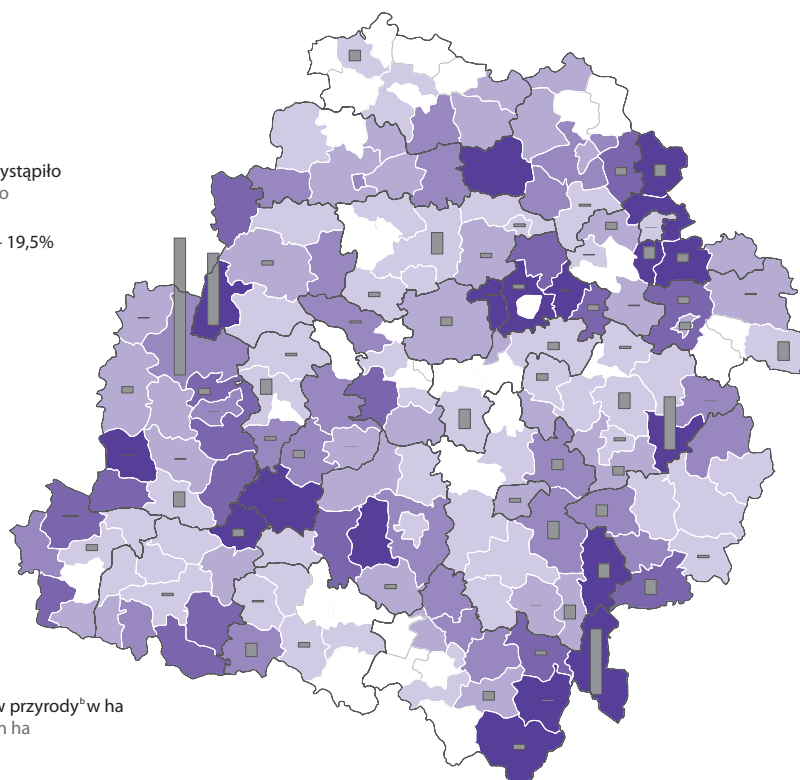
Map 15. Area of special nature value under legal protection^a in 2019

As of 31 December

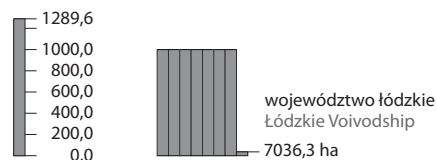
W % powierzchni ogólnej
In % of total area

województwo łódzkie – 19,5%
Łódzkie Voivodship

Powierzchnia rezerwatów przyrody^b w ha
Area of nature reserves^b in ha

a Łącznie z tą częścią obszarów sieci Natura 2000, która mieści się w granicach obszarów prawnie chronionych. b Bez otuliny.
a Including this part of Natura 2000 areas which is located within the legally protected areas. b Excluding protection zones.

Do 2019 r. w Polsce utworzono 23 parki narodowe o łącznej powierzchni 315,1 tys. ha, co stanowiło 1,0% powierzchni kraju. Województwo łódzkie nie posiadało tej formy ochrony przyrody na swoim obszarze. Na terenie województwa znajdował się jedynie fragment Kampinoskiego Parku Narodowego o powierzchni 68,3 ha.

W końcu 2019 r. w łódzkim ustanowionych było 87 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 7,0 tys. ha, co stanowiło 0,4% powierzchni województwa. W stosunku do pierwszego z analizowanych lat ich liczba zmniejszyła się o 2, natomiast powierzchnia o 403,9 ha. W kraju w tym czasie ustanowionych było 1501 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 169,6 tys. ha, co stanowiło 0,5% powierzchni kraju.

Parki krajobrazowe (Międzyrzecza Warty i Widawki, Sulejowski, Załęczański, Spalski, Bolimowski, Wzniesień Łódzkich oraz Przedborski) zajmowały łącznie 97,8 tys. ha (tj. 5,4% powierzchni województwa). Od 2010 r. obszar parków krajobrazowych w łódzkim zwiększył się 2,4 tys. ha, w konsekwencji czego ich udział w powierzchni ogółem wzrósł o 0,2 p. proc. Parki krajobrazowe (bez otuliny, rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych) w Polsce zajmowały teren 2,5 mln ha (tj. 8,1% powierzchni kraju).

Obszary chronionego krajobrazu (bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie obszarów chronionego krajobrazu) o łącznej powierzchni 237,2 tys. ha zajmowały 13,0% obszaru województwa. W stosunku do 2010 r. ich obszar zmalał o 3,7 tys. ha. Ta forma ochrony krajobrazu obejmowała 22,1% powierzchni Polski (6,9 mln ha).

W końcu 2019 r. zarejestrowanych było 2,4 tys. pomników przyrody. W porównaniu do pierwszego z analizowanych lat ich liczba zmniejszyła się o 1,2 tys. W kraju znajdowało się 34,9 tys. pomników przyrody, tj. o 1,4 tys. mniej niż w 2010 r. Wśród tego rodzaju obiektów w województwie znajdowało się: 2182 pojedyncze drzewa, 146 grup drzew, 44 aleje drzew, 14 głazów narzutowych.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o łącznej powierzchni 12,0 tys. ha (o 0,5 tys. ha wyższej niż w 2010 r.) zajmowały 0,7% powierzchni województwa. Ta forma ochrony przyrody na terenie całego kraju występowała na obszarze 118,8 tys. ha, tj. o 25,3 tys. ha większym niż w 2010 r.

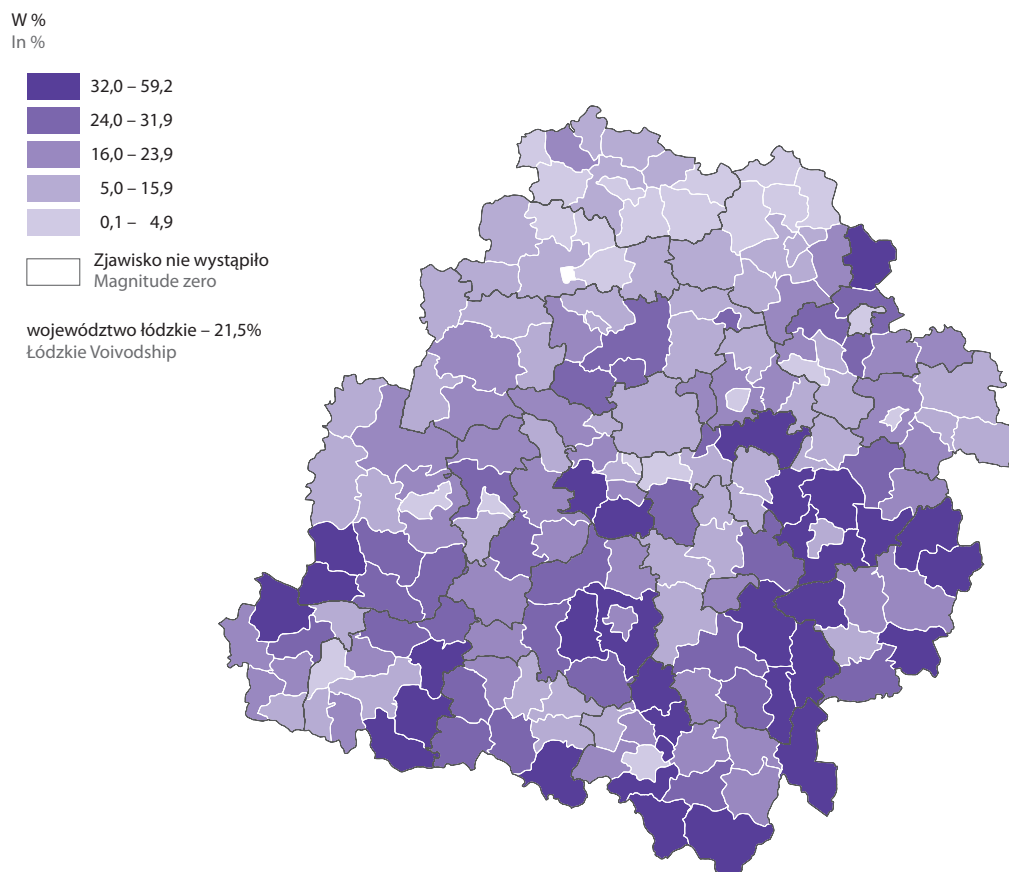
W końcu 2019 r. powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej wyniosła w województwie 3,9 tys. ha, w Polsce natomiast 61,9 tys. ha. Zarówno w przypadku województwa jak i kraju, udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem we wszystkich badanych latach kształtował się na poziomie 0,2%.

Obszar objęty europejską siecią Natura 2000 zajmował w województwie łódzkim w 2019 r. 93,9 tys. ha i był o 2,2 tys. ha większy niż w 2010 r. Na specjalne obszary ochrony siedlisk przypadało 53,7 tys. ha (2,9% powierzchni województwa), zaś pozostałe 40,2 tys. ha to obszary specjalnej ochrony ptaków (2,2%). W Polsce obszary specjalnej ochrony ptaków (4,9 mln ha) stanowiły 15,7% powierzchni kraju, natomiast specjalne obszary ochrony siedlisk (3,5 mln ha) – 11,2%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

W końcu 2019 r. grunty leśne zajmowały powierzchnię 399,1 tys. ha (21,9% powierzchni województwa oraz 4,2% powierzchni wszystkich gruntów leśnych w kraju), z tego lasy 391,8 tys. ha (4,2% powierzchni lasów w Polsce). W stosunku do poprzedniego roku powierzchnia gruntów leśnych zwiększyła się o 143 ha, w tym lasów o 200 ha, natomiast w odniesieniu do 2010 r. ich obszar był o 7,6 tys. ha większy. Lasy publiczne stanowiły 65,4% ogólnej powierzchni lasów w województwie, a w zarządzie Lasów Państwowych znajdowało się 63,0% ogólnej powierzchni lasów. Stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej województwa wzrósł w analizowanych latach o 0,4 p. proc. i osiągnął poziom 21,5%. W przypadku całego kraju w 2018 r. wskaźnik lesistości ukształtował się na poziomie 29,6%.

Mapa 16. Lesistość w 2019 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Forest cover in 2019
 As of 31st December

W 2019 r. najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach: Inowłódz (59,2%), Poświętne (57,9%), Przedbórz (54,8%) i Lubochnia (53,5%), zaś najmniej zalesione były Łęczycza (0,0% brak lasów), Ksawerów (0,1%), Żychlin (0,3%), Dąbrowice (0,3%), Góra Świętej Małgorzaty (0,4%) oraz Bedlno (0,9%).

Do zwierząt objętych ochroną w województwie łódzkim należały bobry europejskie. Na przestrzeni analizowanego okresu ich liczba zwiększyła się prawie trzykrotnie z 1,5 tys. sztuk w 2010 r. do 4,4 tys. sztuk w 2019 r. Bobry zamieszkujące na terenach łódzkiego stanowiły 3,2% tego gatunku w całym kraju. W 2010 r. na terenie województwa żyło 20 żubrów, w 2017 r. ich liczba zmniejszyła się do 6 sztuk, natomiast w dwóch ostatnich latach nie odnotowano ani jednego przedstawiciela tego gatunku. W Polsce natomiast ich ilość wzrosła z 1,2 tys. sztuk w 2010 r., do 2,3 tys. sztuk w ostatnim z analizowanych lat.

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

W ciągu 2019 r. w województwie łódzkim wytworzono 8,3 mln ton odpadów przemysłowych (tj. o 16,9% mniej w stosunku do poprzedniego roku). Na składowiskach własnych w końcu 2019 r. składowano 123,8 mln ton odpadów (o 5,7% więcej niż w końcu 2018 r.).

W 2019 r. zebrano łącznie 819,0 tys. ton odpadów komunalnych (o 30,5 tys. ton więcej w stosunku do roku ubiegłego). Selektywna zbiórka (266,7 tys. ton) stanowiła 32,6% ogólnej masy zebranych odpadów komunalnych. Średnio na jednego mieszkańca województwa przypadało 108,4 kg odpadów zebranych selektywnie.

W ciągu 2019 r. w województwie łódzkim wytworzono 8,3 tys. ton odpadów przemysłowych, co stanowiło 7,3% odpadów przemysłowych wytworzonych w Polsce. W odniesieniu do 2018 r. zanotowano zmniejszenie ich ilości o 16,9% oraz wzrost o 34,3% w porównaniu z pierwszym obserwowanym rokiem.

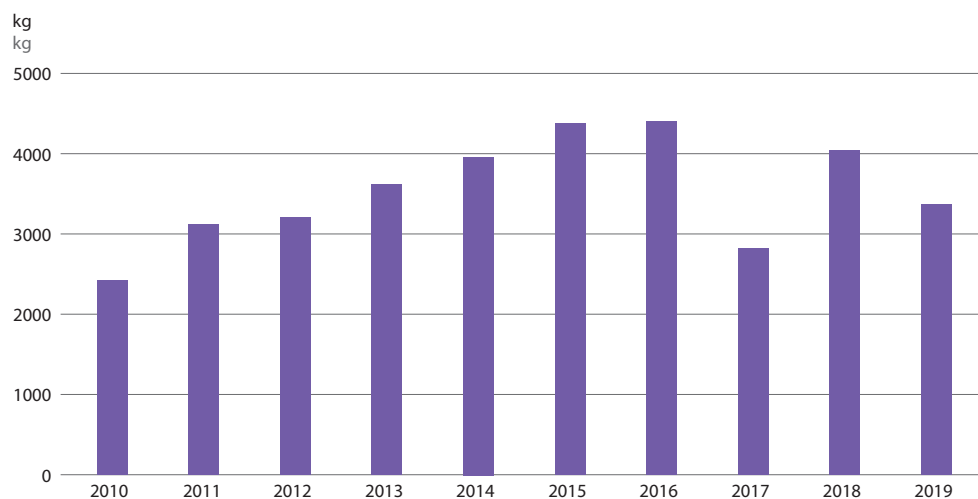
Tablica 7. Odpady przemysłowe
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2019	
	w tysiącach ton in thousand tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	6173,4	8290,5	7,3
w tym: of which:			
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producers on site	.	6774,3	28,5
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	943,4	1,4
magazynowane czasowo temporarily stored	98,3	121,0	8,6
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku – ogółem) Waste landfilled to date (at the end of the year) – total	58076,7	123820,2	6,9

Odpady nieszkodliwione we własnym zakresie przez wytwórcę w województwie łódzkim (6,8 mln ton) stanowiły 28,5% wszystkich odpadów nieszkodliwionych na terenie kraju. Czasowo magazynowano 121,0 tys. ton odpadów (8,6% odpadów magazynowanych w całej Polsce), tj. o 11,8% mniej niż w 2018 r. i o 23,1% więcej w stosunku do 2010 r. Natomiast 0,9 mln ton odpadów przekazano innym odbiorcom (1,4% odpadów przekazanych na terenie całego kraju).

Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych w końcu 2019 r. składowano 123,8 mln ton odpadów (o 5,7% więcej niż w końcu 2018 r. oraz przeszło dwa razy więcej wobec 2010 r.), co stanowiło 6,9% odpadów nagromadzonych na terenie całego kraju.

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

W 2019 r. na 1 mieszkańca województwa przypadało 3369,9 kg odpadów przemysłowych, tj. o 669,6 kg mniej niż przed rokiem oraz o 945,6 kg więcej wobec 2010 r. W kraju natomiast wskaźnik ten przyjmował mniej zróżnicowane wartości. W ostatnim z analizowanych lat ukształtował się na poziomie 2973,3 kg, co oznacza jego spadek o 29,3 kg w porównaniu do 2018 r. oraz wzrost o 27,0 kg wobec 2010 r.

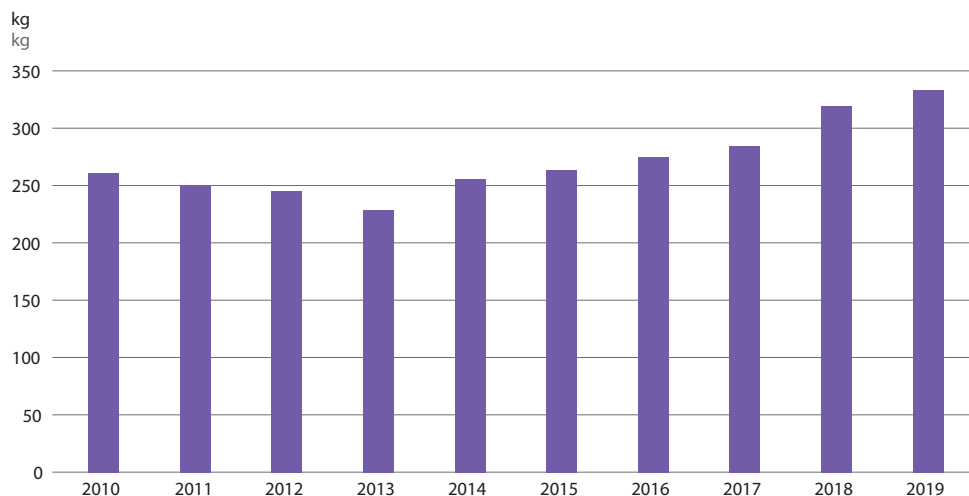
Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2013 r. w wyniku zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹ zmienił się system gospodarki odpadami. W rezultacie gminy przejęły obowiązki odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, zaś właściciele nieruchomości zostali zobowiązani do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych powstałych na terenie swojej nieruchomości. W wyniku tych zmian wszyscy mieszkańcy województwa łódzkiego zostali objęci zbiórką odpadów komunalnych, podczas gdy jeszcze w 2010 r. odsetek ten wynosił 72,2% (w Polsce – 79,8%).

W 2019 r. na terenie województwa łódzkiego zebrano łącznie 819,0 tys. ton odpadów komunalnych (stanowiły one 6,4% odpadów zebranych w Polsce), tj. więcej o 30,5 tys. ton w stosunku do roku poprzedniego oraz 153,8 tys. ton wobec 2010 r. (tj. więcej odpowiednio o 3,9% i 23,1%). W przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa zebrano 332,9 kg odpadów komunalnych (tj. o 0,7 kg więcej niż w kraju). W 2018 r. wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 319,2 kg, tj. o 5,9 kg niższym niż w Polsce. W pierwszym z analizowanych lat wielkość odpadów komunalnych zebranych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie (261,2 kg) przewyższała (o 0,6 kg) przeciętną wartość dla Polski.

¹ Ustawa z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Dz. U. z 2013 r., poz. 228, z późniejszymi zmianami.

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2019			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	Ogółem Total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Ogółem Total w tym: of which:	56324	35521	266690	6,7	243111	6,6
Papier i tektura Paper and cardboard	8361	2838	14313	4,1	11528	4,0
Szkło Glass	13098	9793	31154	5,4	30020	5,6
Tworzywa sztuczne Plastics	5533	4212	16957	4,3	16075	4,4
Metale Metals	1017	855	678	4,7	655	5,0
Tekstylia Textiles	2322	2190	200	6,5	181	6,3
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and elec- tronic equipment	1411	1312	3288	8,1	3153	8,2

Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w województwie łódzkim systematycznie wzrasta. W 2010 r. selektywna zbiórka stanowiła zaledwie 8,5% w ogólnej masie zebranych odpadów komunalnych (56,3 tys. ton), w 2018 r. – 30,6% (241,5 tys. ton), natomiast w ostatnim z analizowanych lat – 32,6% (266,7 tys. ton). Na terenie kraju odsetek ten kształtował się na zbliżonym poziomie i wynosił odpowiednio 8,6%, 28,9% oraz 31,2%. Odpady zebrane w sposób selektywny w łódzkim stanowiły 6,7% zbiórki selektywnej na terytorium całego kraju w 2019 r.

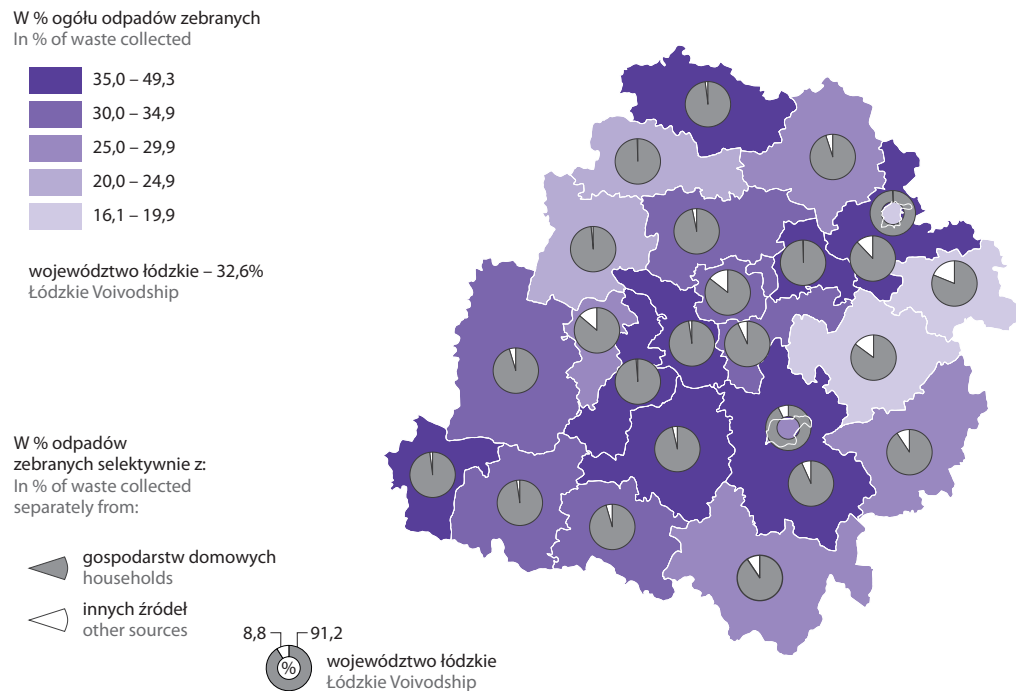
Średnio na jednego mieszkańca województwa przypadało 108,4 kg odpadów zebranych selektywnie (o 10,7 kg więcej w stosunku do 2018 r. oraz o 86,3 kg więcej niż w 2010 r.), przy średniej dla Polski wynoszącej 103,6 kg (w 2018 r. – 93,9 kg, w 2010 r. – 22,3kg).

W strukturze odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2019 r. największy udział miały odpady biodegradowalne (113,8 tys. ton) – 42,7% (wobec 32,7% w 2010 r.), odpady wielkogabarytowe (33,6 tys. ton) – 12,6% (w 2010 r. – 10,9%), szkło (31,2 tys. ton) – 11,7% (w 2010 r. – 23,3%) oraz zmieszane odpady opakowaniowe (28,6 tys. ton) – 10,7% (w 2016 r. – 25,3%). W latach 2010–2019 największy spadek udziału nastąpił we frakcjach szkło (o 11,6 p. proc.) oraz papier i tektura (o 9,5 p. proc. do poziomu 5,4%).

Ilość selektywnie zebranych odpadów jest zróżnicowana w poszczególnych powiatach i zależy w dużym stopniu od tego, jak został zorganizowany przez władze lokalne system zbierania tego typu odpadów. Najwyższy odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu całego 2019 r. wystąpił w powiatach: łaskim (49,3%), brzezińskim (44,9%), skierniewickim (43,7%) oraz bełchatowskim (43,0%). Najmniej korzystna sytuacja miała miejsce w Skiernewicach (16,1%) oraz w powiatach: tomaszowskim (17,9%), rawskim (18,4%), łęczyckim (20,6%) i poddębickim (20,7%).

Wśród odpadów komunalnych zebranych selektywnie na terenie województwa w 2019 r., 91,2% stanowiły odpady z gospodarstw domowych. Pozostałe 8,8% odpadów pochodziło z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji). Największy udział odpadów pochodzących z gospodarstw domowych dotyczył powiatów: brzezińskiego (99,3%) i łęczyckiego (99,3%) oraz Skierniewic (99,3%), zaś najniższy – powiatów: rawskiego (81,2%), tomaszowskiego (85,1%) oraz Łodzi (85,5%).

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2019 r.
 Map 17. Municipal waste collected separately in 2019

Liczba czynnych składowisk odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne, na przestrzeni analizowanych lat, zmniejszyła się z 32 w końcu 2010 r. do 18 na koniec 2019 r. (w kraju funkcjonowało w tym czasie odpowiednio 633 oraz 278 składowisk). Składowiska przyjmujące odpady komunalne zajmowały łączną powierzchnię 119,5 ha, tj. o 35,4 ha mniejszą niż w końcu 2010 r. (w Polsce spadek powierzchni z 2,5 tys. ha do 1,7 tys. ha). Wszystkie czynne składowiska działające na terenie województwa wyposażone były w instalacje służące do odgazowywania (na terenie całego kraju ponad 92%).

W 2019 r. zlikwidowanych zostało 1,3 tys. dzikich wysypisk o łącznej masie odpadów 2,9 tys. ton, z czego 94,1% znajdowało się w miastach. Wysypiska te stanowiły 11,3% wysypisk zlikwidowanych w całym kraju. Na koniec 2019 r. zinwentaryzowano 83 istniejące dzikie wysypiska o łącznej powierzchni 101,6 tys. m², natomiast w Polsce – 1,9 tys. wysypisk o powierzchni 1972,1 tys. m². W województwie na terenach większych zinwentaryzowano 81 (97,6%) dzikich wysypisk.

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2019 r. wielkość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosła 815,3 mln zł (tj. o 9,7% więcej niż w roku poprzednim). Główny strumień nakładów, w ostatnim z badanych lat, skierowany był na gospodarkę ściekową i ochronę wód (51,2% nakładów). W przeliczeniu na jednego mieszkańca nakłady na ochronę środowiska wyniosły 331,39 zł.

W 2019 r. na nakłady służące gospodarce wodnej przeznaczono kwotę 87,8 mln zł, była ona o 10,4% niższa niż w 2018 r. Inwestycje w ujęcia i doprowadzanie wody stanowiły 84,6% wszystkich nakładów w gospodarce wodnej. W przeliczeniu na jednego mieszkańca na gospodarkę wodną wydatковано 35,69 zł.

W 2019 r. wielkość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosła 815,3 mln zł (6,6% nakładów poniesionych w całym kraju) i było to 9,7% więcej niż w roku poprzednim oraz o 1,8% niż w 2010 r. Główny strumień nakładów, w ostatnim z badanych lat, skierowany był na gospodarkę ściekową i ochronę wód (51,2% nakładów). W przeliczeniu na jednego mieszkańca nakłady na ochronę środowiska wyniosły 331,39 zł (więcej o 30,61 zł niż w 2018 r. i o 16,79 zł wobec 2010 r.). W kraju wydatковано na ten cel średnio 323,43 zł (w 2018 r. – 270,54 zł, w 2010 r. – 283,67 zł).

W 2019 r. na nakłady służące gospodarce wodnej przeznaczono kwotę 87,8 mln zł, była ona o 10,4% niższa niż w 2018 r. oraz o 49,5% w porównaniu z 2010 r. Inwestycje w ujęcia i doprowadzanie wody stanowiły 84,6% wszystkich nakładów w gospodarce wodnej, zaś nakłady na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 15,2%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca na gospodarkę wodną wydatковано 35,69 zł (o 3,96 zł mniej w porównaniu z poprzednim rokiem i o 32,53 zł niż w 2010 r.). Wskaźnik ten w kraju przyjął wartość 83,98 zł (o 19,73 zł więcej niż w 2018 r., ale o 8,59 zł mniej niż w pierwszym analizowanym roku).

W okresie 2010–2019 nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły łącznie 9,1 mld zł, co stanowiło 8,3% nakładów poniesionych w Polsce. Natomiast suma nakładów na środki trwałe służące ochronie gospodarce wodnej zamknęła się w kwocie 923,9 mln zł (3,2% nakładów na ten cel w kraju).

W strukturze nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska, we wszystkich badanych latach łącznie, dominują nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 41,7% ogółu poniesionych nakładów (6,9% nakładów na ten cel w Polsce). Udział wydatków na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniósł 20,6%, zaś na gospodarkę odpadami – 12,2%. Na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu wydatковано 9,0% nakładów ogółem w województwie. Nakłady poniesione na ten cel (0,8 mld zł) stanowiły aż 56,0% wszystkich nakładów na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu w kraju.

W przypadku gospodarki wodnej największe nakłady poniesiono na inwestycje związane z ujęciami i doprowadzaniem wody – 71,1% ogółu wydatków oraz na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 17,9%.

W latach 2010–2019 średnio na jednego mieszkańca przypadało 363,73 zł nakładów na ochronę środowiska, zaś w przypadku gospodarki wodnej – 36,90 zł. W Polsce na te cele wydatковано średnio 284,98 zł oraz 75,63 zł.

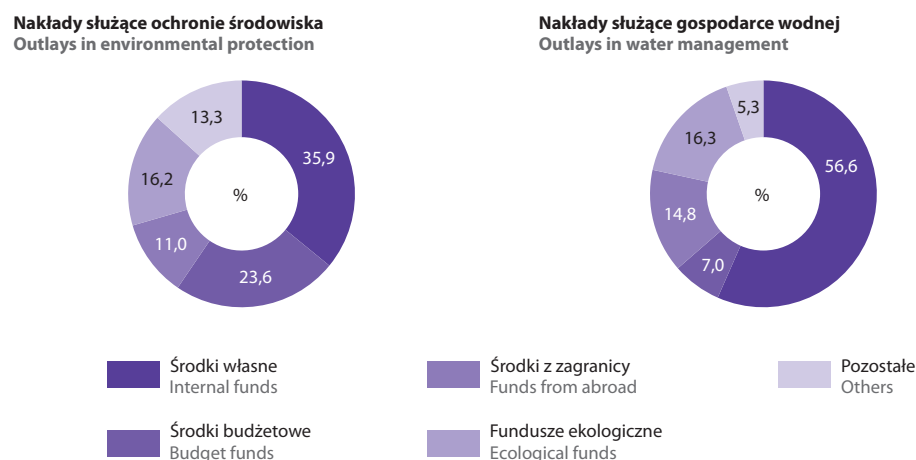
Tablica 9. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 9. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification	2010–2019		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca ^b w zł per capita ^b in PLN	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total w tym: of which:	9106412,3	363,73	8,3
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	1879709,9	75,08	6,1
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	3794476,6	151,56	6,9
gospodarka odpadami waste management	1113286,5	44,47	9,1
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu protection of biodiversity and landscape	823289,1	32,88	56,0
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environmental protection	471685,6	18,84	7,3
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total w tym: of which:	923887,3	36,90	3,2
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	656937,3	26,24	5,4
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	165295,6	6,60	3,8

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
 a By investments locations. b Average value from a given period.

W strukturze finansowania nakładów na środki trwałe na ochronę środowiska dominowały środki własne wraz ze środkami budżetowymi. W latach 2010–2019 środki własne stanowiły 35,9% nakładów na ochronę środowiska, środki budżetowe – 23,6%, fundusze ekologiczne – 16,2%, środki z zagranicy – 11,0%, a z pozostałych źródeł pochodziło 13,3%. Natomiast w strukturze finansowania nakładów na środki trwałe na gospodarkę wodną zdecydowanie przeważały środki własne – 56,6%. Środki z funduszy ekologicznych stanowiły 16,3%, środki z zagranicy – 14,8%, środki budżetowe – 7,0%, zaś pozostałe źródła – 5,3%.

Wykres 13. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania w okresie 2010–2019
 Chart 13. Outlays on fixed assets by source of financing in 2010–2019

W 2019 r. w wyniku realizacji inwestycji ochrony środowiska w województwie łódzkim przekazano do eksploatacji 186,3 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 46,0 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wody opadowe (w Polsce odpowiednio 4,2 tys. km oraz 0,6 tys. km). Oddano 8 komunalnych oczyszczalni ścieków (wszystkie biologiczne) o łącznej przepustowości 8,1 tys. m³/dobę.

W zakresie gospodarki wodnej w ostatnim z analizowanych lat przekazano do użytku urządzenia zaopatrzenia w wodę (tj. ujęcia i uzdatniania wody) o łącznej wydajności 1,8 tys. m³/dobę (w Polsce 86,9 tys. m³/dobę). Wydajność nowo oddanych ujęć wodnych wyniosła 1,6 tys. m³/dobę, a stacji uzdatniania wody 0,1 tys. m³/dobę. Oddano do użytku 132,7 km sieci wodociągowej (w kraju 3,0 tys. km).

W końcu grudnia 2019 r. liczba obiektów małej retencji wodnej wyniosła w województwie 682, z czego 11 stanowiły sztuczne zbiorniki wodne, 6 – stawy rybne, a 665 – budowle piętrzące. Obiekty te łącznie miały pojemność 19,3 tys. dam³.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

Liczba ludności w województwie łódzkim z roku na rok się zmniejsza. Kolejny rok z rzędu odnotowano ujemny przyrost naturalny. Dodatkowo, liczba urodzeń żywych zmniejszyła się, a liczba zgonów wyraźnie wzrosła i była najwyższa w całym badanym okresie. Ponadto utrzymał się ujemny bilans migracyjny, chociaż saldo migracji zagranicznych przyjęło wartość dodatnią.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie. Wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. województwo łódzkie zamieszkiwało 2438,0 tys. osób. Mieszkańcy województwa, podobnie jak w roku poprzednim, stanowili 6,4% ludności Polski (6,6% w 2010 r.). Łódzkie, pod względem wielkości populacji, niezmiennie od wielu lat, plasuje się na 6 miejscu w kraju – za: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, małopolskim i dolnośląskim.

Na przestrzeni ostatnich lat w województwie łódzkim obserwujemy systematyczny spadek liczby ludności. Liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się w ciągu 2020 r. o 0,7% (tj. o 16,8 tys. osób), natomiast w porównaniu z 2010 r. zaobserwowano spadek o 4,1% (tj. o 104,5 tys. osób).

Ubytek mieszkańców województwa łódzkiego, podobnie jak w skali całego kraju, dotyczył przede wszystkim populacji zamieszkującej miasta. W 2020 r. liczba ludności miejskiej województwa spadła o 0,8% w odniesieniu do roku poprzedniego, osiągając poziom 1518,3 tys. osób (w porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek o 6,6%). Natomiast w Polsce w ciągu roku odnotowano spadek liczby mieszkańców miast o 0,6% (wobec spadku o 2,2% w porównaniu z 2010 r.). W 2020 r. współczynnik urbanizacji, czyli odsetek ludności miejskiej w województwie łódzkim wyniósł 62,3% i był o 0,1 p. proc. niższy niż rok wcześniej oraz o 1,6 p. proc. w odniesieniu do 2010 r. Dla Polski współczynnik ten ukształtował się na poziomie 59,9% i był o 0,1 p. proc. niższy niż w roku poprzednim oraz o 0,9 p. proc. niższy niż w 2010 r.

W województwie łódzkim, po 4 latach wzrostu, zanotowano zmniejszenie się populacji ludności wiejskiej. Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. liczba mieszkańców wsi wyniosła 919,7 tys. osób, co oznacza spadek o 0,4% w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 0,3% w stosunku do 2010 r.). W Polsce odnotowano zwiększenie się liczebności ludności wiejskiej – o 0,1% w porównaniu z 2019 r. oraz o 1,7% w odniesieniu do 2010 r. W końcu 2020 r. współczynnik ruralizacji, czyli odsetek ludności wiejskiej, ukształtował się w województwie na poziomie 37,7%, wobec 36,1% w 2010 r. (dla porównania w skali kraju wskaźnik ten wyniósł 40,1% w 2020 r. wobec 39,2% w 2010 r.).

Tablica 10. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Table 10. Population
As of 31 December

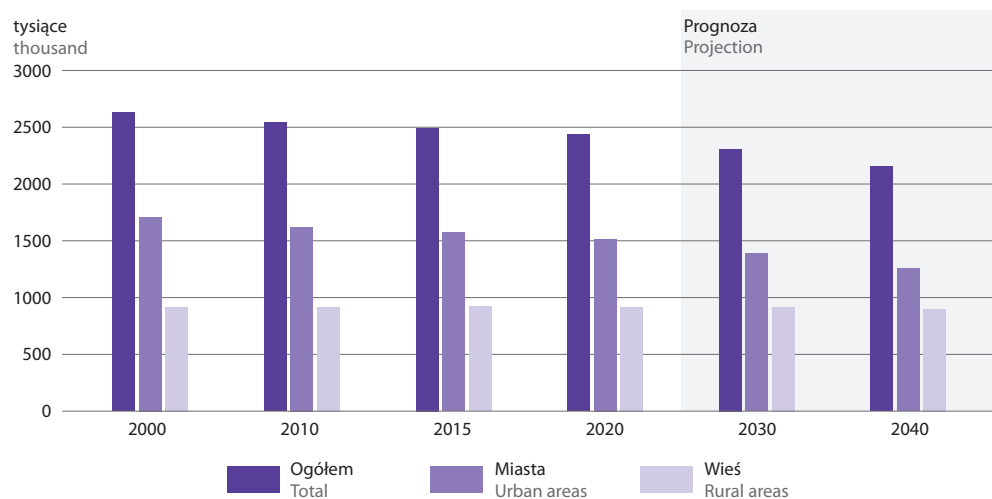
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w tysiącach Total in thousands	2542,4	2493,6	2454,8	2438,0
w odsetkach (Polska =100) in percent (Poland=100)	6,6	6,5	6,4	6,4
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	110	110	110	110
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	63,9	63,1	62,4	62,3
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	36,1	36,9	37,6	37,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	140	137	135	134

Analiza zmian liczby mieszkańców w przekroju powiatów wskazuje, iż w odniesieniu do 2019 r. największy procentowy ubytek ludności – o 1,1% – miał miejsce Piotrkowie Trybunalskim, Łodzi oraz w powiecie kutnowskim. Liczba mieszkańców Piotrkowa w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się o 840 osób, powiatu kutnowskiego – o 1053 osoby, podczas gdy liczba łodzian spadła o 7,8 tys. osób.

W ciągu 2020 roku wzrost liczby ludności odnotowano tylko w jednym powiecie województwa łódzkiego, tj. łódzkim wschodnim (w 2019 r. liczba mieszkańców zwiększyła się w czterech powiatach). Jest to również jedyny powiat, w którym coroczny przyrost ludności utrzymuje się od kilku lat. W latach 2010–2020 liczba mieszkańców powiatu łódzkiego wschodniego wzrosła o 6,7% (4,5 tys. osób). W porównaniu z 2010 r. wzrost liczby ludności zanotowano również w powiecie zgierskim – o 0,9% (1,5 tys. osób). We wszystkich pozostałych powiatach, na przestrzeni 11 analizowanych lat, zanotowano spadek liczby ludności, przy czym największy zaobserwowano w stolicy województwa – o 8,0% (58,4 tys. osób).

Wykres 14. Liczba ludności w latach 2010–2020 oraz prognoza do 2040 r.

Stan w dniu 31 grudnia
Chart 14. Population in 2010–2020 and projection until 2040
As of 31 December

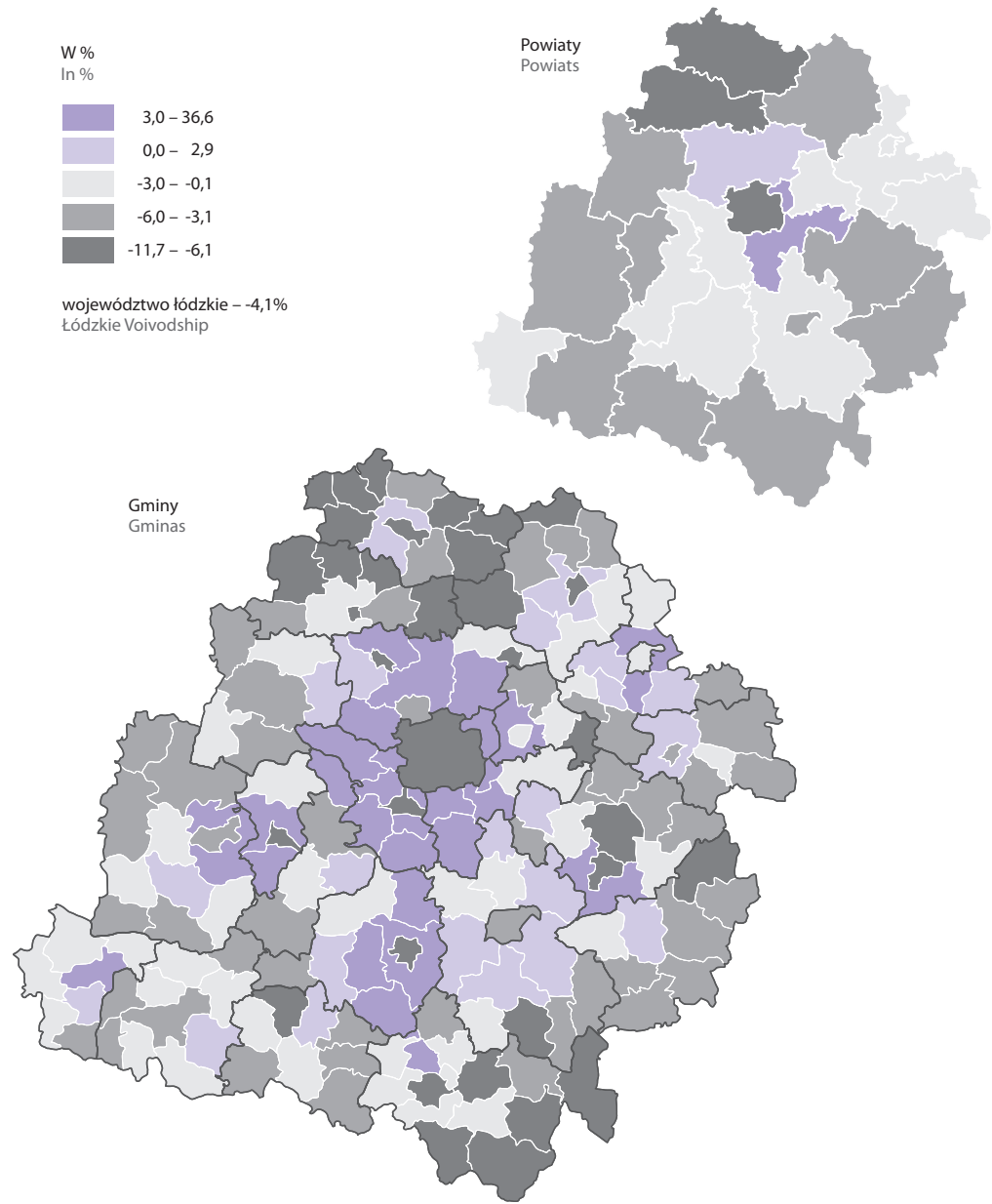

Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2020

Stan w dniu 31 grudnia

Map 18. Population changes in 2010–2020

As of 31 December

Gęstość zaludnienia, czyli liczba osób przypadająca na 1 km², w końcu grudnia 2020 r. ukształtowała się na poziomie 134 (wobec 135 w 2019 r. oraz 140 w 2010 r.). Natomiast w Polsce, pierwszy raz w analizowanym okresie, gęstość zaludnienia obniżyła się z poziomu 123 do 122 osób na 1 km². Wskaźnik ten wykazuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa łódzkiego. W 2020 r. największą gęstością zaludnienia charakteryzowały się Łódź – 2292 (wobec 2319 w 2019 r.) oraz gmina miejska Pabianice – 1938 (wobec 1963 w 2019 r.). Najmniejszą wartość wskaźnika zanotowano w gminach wiejskich: Poświętne – 22 oraz Żytno – 26.

Struktura ludności według płci w województwie łódzkim na przestrzeni ostatnich lat nie ulega większym zmianom. Podobnie jak przeciętnie w kraju, przeważają kobiety, które w końcu grudnia 2020 r. (tak jak w roku poprzednim) stanowiły 52,4% ogólnej liczby mieszkańców województwa (52,3% w 2010 r.). W Polsce, od 2010 r. odsetek kobiet wynosi 51,6%. Warto zauważyć, że udział kobiet zanotowany w łódzkim, w ciągu dziesięciu badanych lat, był najwyższy wśród wszystkich województw.

Współczynnik feminizacji (tj. liczba kobiet na 100 mężczyzn), w latach 2010–2020 r. wynosił w województwie łódzkim niezmiennie 110 (w Polsce 107). Obserwuje się znaczne zróżnicowanie wskaźnika w podziale terytorialnym – w 2020 r., w miastach województwa ukształtował się on na poziomie 115, a na wsi na poziomie 102 (w Polsce odpowiednio 111 oraz 101). Spośród miast, najwyższymi wartościami współczynnika feminizacji charakteryzowała się Łódź – 119 i Pabianice – 117. Z kolei największą przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet w 2020 r. wystąpiła w gminach wiejskich: Łanięta i Przedbórz, w których współczynnik feminizacji wyniósł 92.

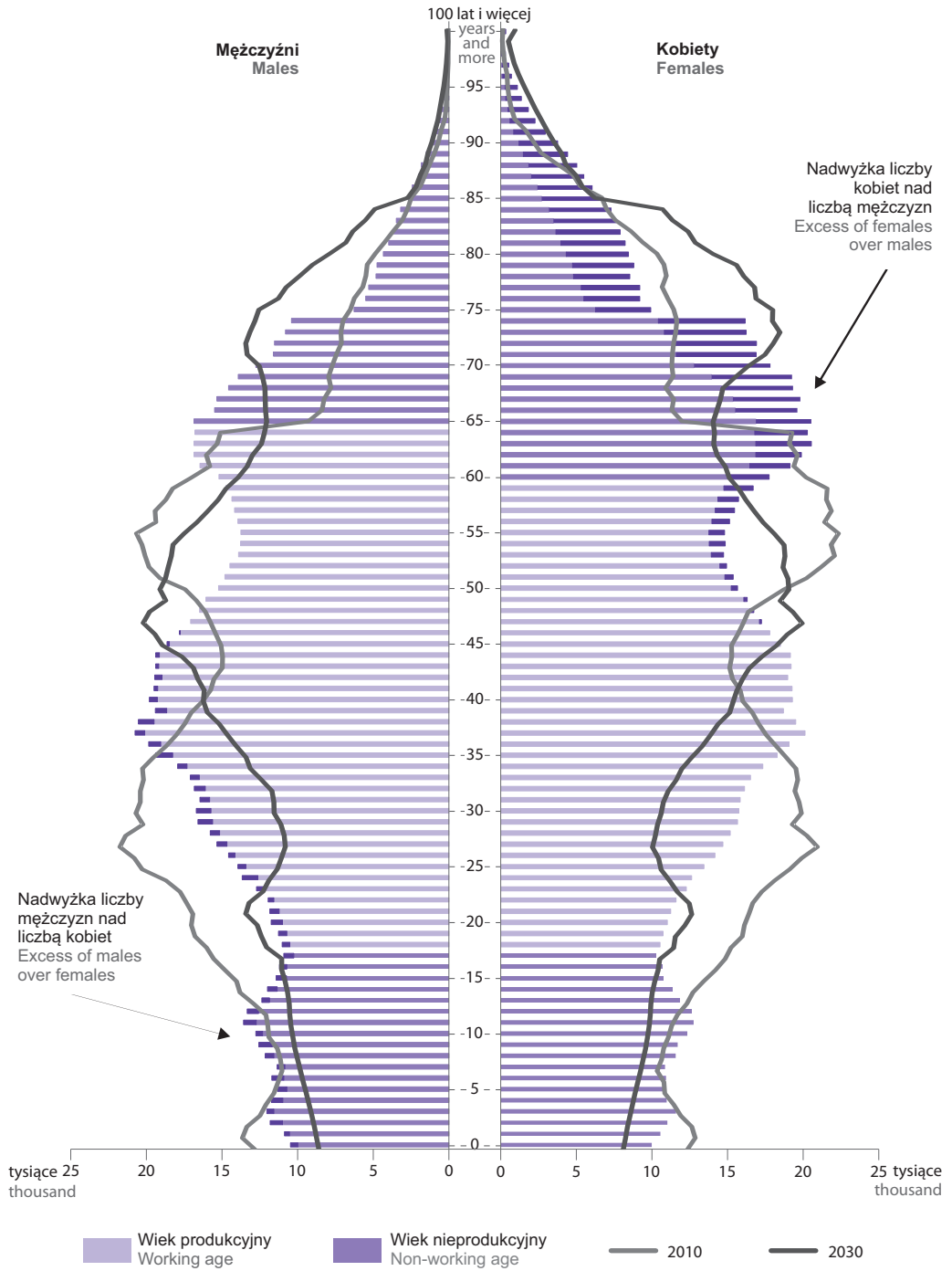
Współczynnik feminizacji jest zróżnicowany ze względu na wiek. W 2020 r., liczebną przewagę mężczyzn zanotowano wśród mieszkańców województwa łódzkiego do 45 roku życia. Wynika to z faktu, iż rodzi się więcej chłopców niż dziewczynek. Na 100 mężczyzn w tej grupie wieku przypadało 96 kobiet. W kolejnych grupach wieku, z powodu nadumieralności mężczyzn, relacja ta ulega odwróceniu. Dla osób w wieku 46 i więcej lat, mieszkających w województwie łódzkim w 2020 r., współczynnik feminizacji wyniósł 130. Struktura ta ulega jeszcze większym zmianom w starszych rocznikach wieku, co wynika z dłuższego trwania życia kobiet. Wśród mieszkańców województwa w wieku 65 lat i więcej współczynnik feminizacji wyniósł 161.

Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2030

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2020 and 2030

As of 31 December

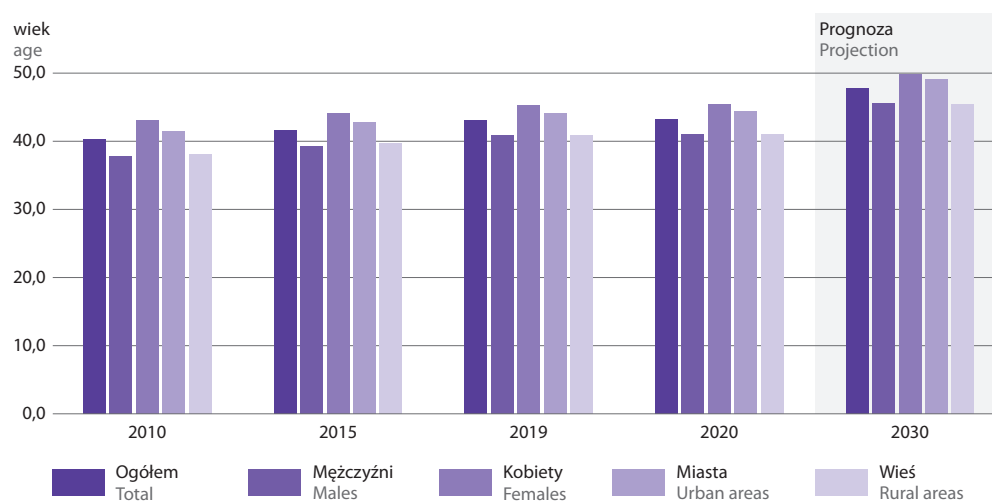

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granice wieku, która połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Obserwowane od wielu lat zmiany w liczbie i strukturze ludności według wieku są rezultatem wydłużania się trwania życia, procesów w zakresie ruchu naturalnego, a także procesów migracyjnych, (zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych).

W końcu 2020 r. statystyczny mieszkaniec województwa łódzkiego miał przeciętnie 43 lata. (w skali całego kraju parametr ten wyniósł ponad 41 lat). Mediana wieku osób zameldowanych w województwie łódzkim, w ciągu jedenastu analizowanych lat wzrosła o 3 lata i zgodnie z prognozą, w 2030 r. ma osiągnąć wartość bliską 48 lat. W wyniku dłuższego trwania życia, kobiety są przeciętnie starsze od mężczyzn. W 2020 r. kobiety z województwa łódzkiego miały średnio ponad 45 lat, zaś mężczyźni – 41 lat. Według wyników prognozy, w 2030 r. statystyczna mieszkanka województwa łódzkiego będzie miała przeciętnie 50 lat, natomiast średni wiek panów z terenu województwa wyniesie niespełna 46 lat.

Wykres 16. Mediana wieku ludności
Chart 16. Median age of population

W wyniku długotrwałych przemian demograficznych, a przede wszystkim zmniejszającej się do 2015 r. (i ponownie od 2018 r.) liczby urodzeń, w województwie łódzkim obserwowane jest obniżanie się liczby dzieci. W 2020 r. liczba osób w wieku poniżej 15 lat, w porównaniu z rokiem poprzednim, obniżyła się o 0,5% i wyniosła 350,9 tys. W Polsce, w stosunku do 2019 r., zanotowano spadek liczby dzieci o 0,2% do poziomu 5878,3 tys. W ciągu jedenastu badanych lat udział dzieci w ogólnej liczbie mieszkańców województwa łódzkiego wzrósł z 14,1% do 14,4%, zaś dla Polski z 15,2% do 15,4%.

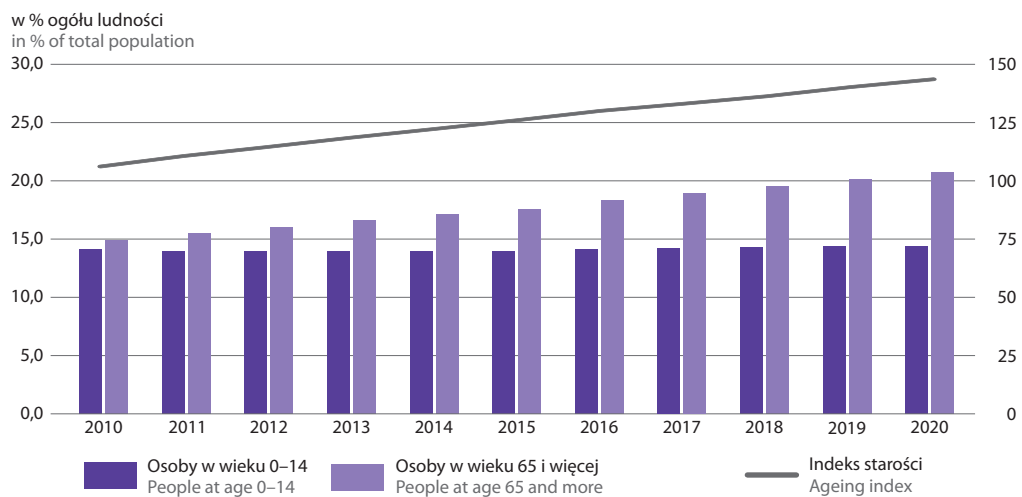
Niezmienne rośnie natomiast liczebność populacji w wieku 65 lat i więcej. W przypadku mieszkańców województwa łódzkiego w ciągu 2020 r. wielkość tej grupy osób wzrosła o 2,0% do poziomu 504,0 tys. mieszkańców. W skali całego kraju zanotowany został wzrost o 3,5% do poziomu 7120,0 tys. osób. Udział populacji w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności jest określany współczynnikiem starości demograficznej. Wskaźnik ten obliczony dla mieszkańców województwa łódzkiego wzrósł z 14,9% w 2010 r. do 20,1 w 2019 r. oraz 20,7% w ostatnim roku analizy. W skali całego kraju osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły w 2019 r. 18,6% całej populacji (o 5,1 p. proc. więcej niż w 2010 r.)

Kolejnym parametrem obrazującym zmiany zachodzące w strukturze ludności według wieku jest tzw. relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków. Wskaźnik ten, nazywany indeksem starości, w 2020 r. wyniósł w województwie łódzkim 144. Oznacza to, że na 100 dzieci w wieku 0–14 lat, przypadały 144 osoby

w wieku 65 lat i więcej. Rok wcześniej relacja ta wyniosła 140, podczas gdy w 2010 r. wskaźnik starości przyjął wartość 106. W przypadku całego kraju parametr ten wzrósł z 89 w 2010 r. do 121 w 2020 r.

Dodatkowo, warto przyjrzeć się zmianom wskaźnika wsparcia osób najstarszych, zwanego wskaźnikiem wsparcia międzypokoleniowego. W 2020 r. parametr ten przyjął wartość 12 wśród mieszkańców województwa łódzkiego oraz 11 w skali całego kraju. Oznacza to, że na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 12 mieszkańców łódzkiego w wieku 85 lat i więcej (średnio 11 w przypadku wszystkich województw). Dla porównania w roku 2010, na 100 osób w grupie 50–64 przypadało 7 najstarszych mieszkańców województwa łódzkiego (6 w skali całego kraju).

Wykres 17. Indeks starości
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 17. Ageing index
As of 31 December

Indeks starości – liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat (liczba dziadków na 100 wnuczków).

Analiza ludności według ekonomicznych grup wieku wskazuje na podobne zmiany. Na koniec 2020 r. liczba mieszkańców województwa łódzkiego w wieku przedprodukcyjnym (tj. poniżej 18 lat), była niższa o 0,2% niż w roku poprzednim oraz o 6,4% w odniesieniu do 2010 r. W Polsce, w ciągu roku odnotowano natomiast wzrost liczebności tej grupy o 0,1%, ale w porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek o 4,0%. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w łódzkim w ciągu dziesięciu lat obniżył się o 0,5 p. proc. Grupa osób poniżej 18 roku życia w 2020 r. stanowiła 17,1% ogólnej populacji mieszkańców województwa. W skali kraju odsetek ten zmniejszył się z 18,8% w 2010 r. do 18,2% w 2020 r.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym (18–59 lat w przypadku kobiet, 18–64 lata w przypadku mężczyzn) zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w stosunku do 2010 r. Spadki te wyniosły w województwie odpowiednio 1,5% oraz 12,4%, natomiast w Polsce – 1,1% oraz 8,3%. Dodatkowo, nastąpił spadek udziału tej zbiorowości w ogólnej liczbie ludności województwa z 63,8% w 2010 r. do 58,3% w 2020 r. W przypadku Polski, odsetek osób w wieku produkcyjnym obniżył się z 64,4% w 2010 r. do 59,5% w 2020 r.

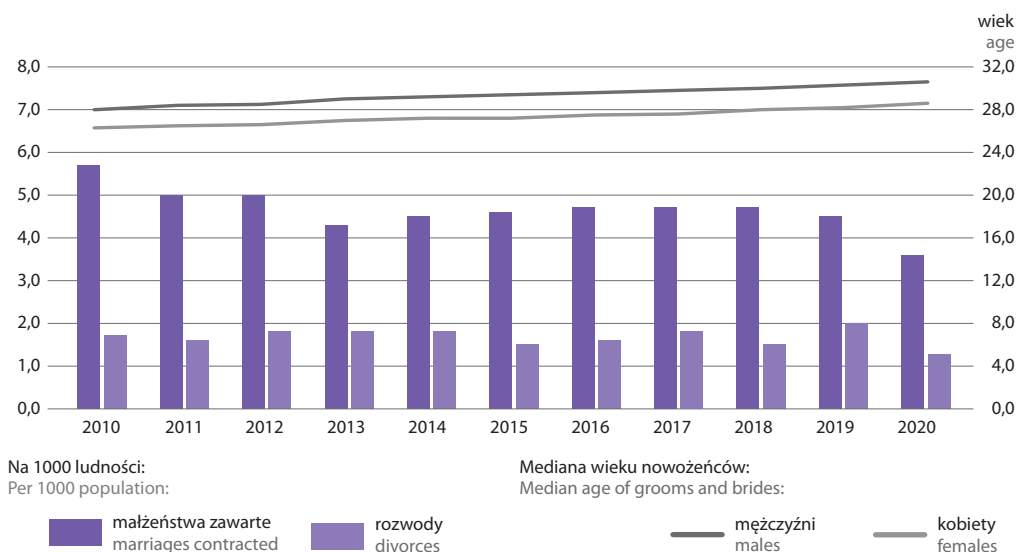
W 2020 r. zaobserwowano, podobnie jak w poprzednich latach, wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej w przypadku kobiet, 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn). W latach 2010–2020 liczebność tej zbiorowości zwiększyła się w skali województwa – o 26,0%, podczas gdy w Polsce

– o 32,3%. Udział tej grupy ludności osiągnął poziom 24,7% populacji łódzkiego i był większy o 0,4 p. proc. w stosunku do zanotowanego w 2019 r. oraz o 5,9 p. proc. w porównaniu z 2010 r. W skali całego kraju odsetek kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn w wieku 65 lat i więcej, zwiększył się w ciągu dziesięciu lat o 5,5 p. proc. i w 2020 r. wyniósł 22,3%. Województwo łódzkie od kilku lat charakteryzuje się najwyższym w Polsce odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Podobnie jak w poprzednim roku, drugą lokatę zajęło województwo świętokrzyskie, z wartością wskaźnika 24,1%.

Systematyczne zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym, świadczy o postępującym procesie starzenia się mieszkańców zarówno w województwie łódzkim, jak również w skali całego kraju.

Miarą określającą relacje pomiędzy poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku jest współczynnik obciążenia demograficznego. Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., na terenie województwa łódzkiego na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 72 osoby w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2010 r. parametr ten wyniósł 57. W skali całego kraju współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł 68 (wobec 55 w 2010 r.).

Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody
Chart 18. Marriages contracted and divorces

Od stycznia do grudnia 2020 r. w województwie łódzkim zawarto 8,8 tys. związków małżeńskich, tj. o 21,6% mniej niż przed rokiem oraz o 39,7% mniej niż w 2010 r. Małżeństwa zarejestrowane w województwie łódzkim stanowiły 6,0% nowo zawartych małżeństw w Polsce. W skali całego kraju liczba małżeństw zmniejszyła się o 20,9% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 36,5% w odniesieniu do 2010 r. Współczynnik małżeństw zarejestrowanych w województwie łódzkim, w 2020 r. wyniósł 3,58‰ i był on na najniższym poziomie w całym badanym okresie (w 2019 r. wyniósł 4,54‰, zaś w 2010 r. – 5,70‰). W roku 2020 liczba nowo zawartych małżeństw w całym kraju, w przeliczeniu na 1000 ludności, wyniosła 3,78‰ (5,93‰ w 2010 r.).

Małżeństwa zarejestrowane w 2020 r. w miastach województwa łódzkiego stanowiły 63,9% ogółu związków małżeńskich, jednak częstość zawierania małżeństw w miastach była niższa niż na wsi. Wskaźnik natężenia małżeństw (liczba małżeństw na 1000 mieszkańców) w miastach województwa łódzkiego wyniósł 3,54‰, podczas gdy na wsi 3,64‰ (w Polsce odpowiednio 3,76‰ oraz 3,80‰).

Zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn, nowożeńcy najczęściej należeli do grupy w wieku 25–29 lat. Wśród mieszkańców województwa łódzkiego, 40,6% kobiet oraz 37,5% mężczyzn zawierających związek małżeński, miało 25–29 lat. W skali całego kraju udziały te wyniosły 38,8% dla kobiet oraz 36,9% dla mężczyzn. Konsekwencją wyborów dokonywanych przez młodych ludzi jest zwiększenie się wieku nowożeńców. W 2020 r. mediana wieku mieszkanki województwa łódzkiego, zawierającej związek małżeński po raz pierwszy, wyniosła 28,6 lat, zaś mężczyzny – 30,6 lat. Dla porównania, na początku badanego okresu wiek środkowy nowożeńców ukształtował się na poziomie 26,3 lat w przypadku kobiet oraz 28,0 lat w przypadku mężczyzn.

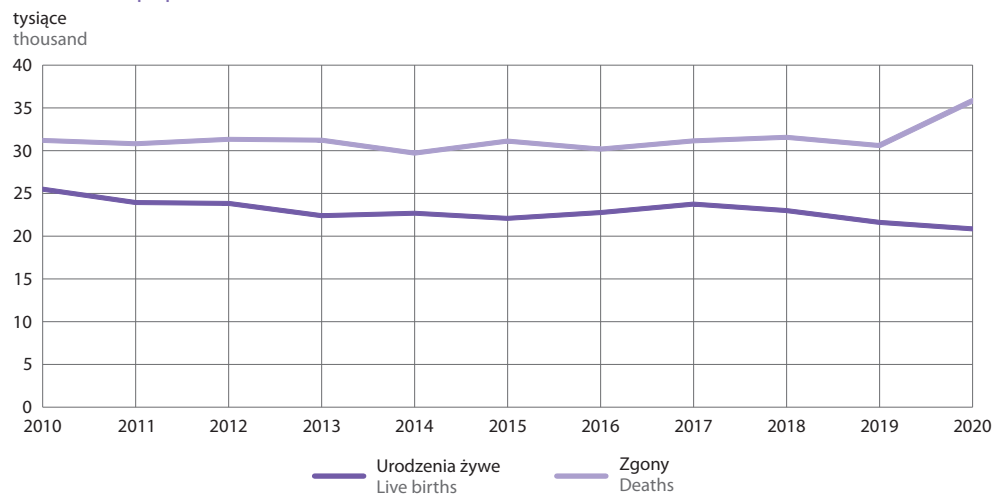
W 2020 r. orzeczono 58 separacji w województwie łódzkim, z czego 42 dotyczyły mieszkańców miast. 53,4% separacji orzeczonych w województwie nastąpiło z powództwa żony. Liczba uchylonych wspólnot małżeńskich (bez prawa wstąpienia w nowy związek małżeński) zmniejszyła się o 46,8% w stosunku do roku poprzedniego, natomiast w porównaniu z 2010 r. była niższa o 77,9%. W Polsce natomiast w ciągu jedenastu badanych lat liczba orzeczonych separacji zmniejszyła się o 74,2% i w 2020 r. wyniosła 720 (511 przypadków miało miejsce w miastach).

W ciągu 2020 r. w województwie łódzkim rozwiodło się 3,1 tys. par małżeńskich, tj. o 35,7% mniej w porównaniu z 2019 r. oraz o 26,8% mniej w odniesieniu do 2010 r. Zdecydowanie więcej rozpadów związków małżeńskich miało miejsce w miastach (73,9% ogólnej liczby rozwodów). W skali całego kraju liczba rozwodów zmniejszyła się w 2020 r. o 21,7% i wyniosła 51,2 tys. (w odniesieniu do 2010 r. spadła o 16,5%). Zarówno w przypadku województwa, jak i całego kraju, w około 2/3 przypadków, powództwo o rozwód wniosła kobieta.

W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, w województwie łódzkim najczęściej rozwodzących się małżeństw stanowiły małżeństwa bezdzietne – 41,6% (43,0% w 2019 r. oraz 41,4% w 2010 r.), a także małżeństwa z jednym dzieckiem poniżej 18 roku życia – 35,4% (wobec 35,4% w 2019 r. oraz 38,0% w 2010 r.).

Zauważalne we wszystkich województwach spadki w liczbie zawieranych małżeństw oraz orzeczonych separacji i rozwodów mogą wynikać z ograniczeń i restrykcji wdrożonych pod koniec marca 2020 r. w związku z COVID-19, w tym obostrzeń sanitarnych (np. dotyczących organizacji ślubów i wesel) oraz czasowo ograniczonej działalności sądów, a tym samym odwoływaniem rozpraw rozwodowych i o separacje.

Wykres 19. Ruch naturalny ludności
Chart 19. Vital statistics of population

Według danych bilansowych, w województwie łódzkim w ciągu 2020 r. zarejestrowano 20,9 tys. urodzeń żywych, tj. o 753 mniej niż przed rokiem oraz o 4,6 tys. mniej niż w 2010 r. W Polsce liczba urodzeń żywych obniżyła się w ciągu jedenastu badanych lat o 14,0% i wyniosła 355,3 tys. Współczynnik urodzeń żywych w województwie łódzkim (liczba urodzeń żywych na 1000 mieszkańców) wyniósł 8,53‰ i był niższy

zarówno w stosunku do notowanego rok wcześniej (8,80‰), jak i w 2010 r. (10,02‰). Omawiany wskaźnik przyjął tradycyjnie wyższe wartości na wsi – 9,06‰, wobec 8,21‰ w mieście. W skali całego kraju w 2020 r. na 1000 ludności przypadało 9,26 urodzeń żywych, przy czym na wsi współczynnik ten wyniósł 9,59‰, zaś w miastach – 9,04‰.

Urodzenia uzależnione są od liczby potencjalnych matek, tzn. kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) oraz ich płodności określanej natężeniem urodzeń. W 2020 r. w województwie łódzkim współczynnik płodności osiągnął wartość 38,15 co oznacza, że na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadało 38 urodzeń żywych (w 2019 r. – 39, zaś w 2010 r. – 42). Nieco mniej korzystnie niż przed rokiem ukształtował się współczynnik dzietności, który w 2020 r. wyniósł 1,34 wobec 1,35 rok wcześniej oraz 1,34 w 2010 r. (w skali kraju przyjął wartość 1,38 wobec 1,42 w 2019 r. i 1,38 w 2010 r.). Ta niska liczba urodzeń nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń. Optymalna wartość tego współczynnika, określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego, kształtuje się na poziomie 2,10–2,15, czyli gdy w danym roku na 100 kobiet przypada średnio 210–215 urodzonych dzieci.

W roku 2020, najwięcej urodzeń zanotowano wśród kobiet w grupie wieku 25–29 lat (33,7% wszystkich urodzeń żywych w województwie) oraz w grupie wieku 30–34 lata (32,9%). W ciągu jedenastu ostatnich lat nastąpiło podwyższenie wieku środkowego kobiet rodzących dziecko. Mediana wieku mieszkanek województwa łódzkiego, które urodziły dziecko w 2020 r., wyniosła 30,4 lata, podczas gdy w 2010 r. kształtowała się na poziomie 28,6 lat.

W 2020 r. w województwie łódzkim zmarło 35,8 tys. osób, o 17,0% więcej (tj. o 5,2 tys. osób.) niż przed rokiem oraz o 14,7% więcej (tj. o 4,6 tys. osób) niż w 2010 r. Odnotowana liczba zgonów we wszystkich województwach była najwyższa od kilkudziesięciu lat. Nasilenie liczby zgonów w IV kwartale 2020 r. pokrywało się z wystąpieniem drugiej fali pandemii. Ogólny współczynnik zgonów ukształtował się w województwie na poziomie 14,62‰, podczas gdy rok wcześniej – 12,44‰, a w 2010 r. – 12,26‰. Podobnie jak w latach poprzednich, liczba zgonów przypadająca na 1000 mieszkańców była wyższa w miastach (15,09‰) niż na wsi (13,83‰). W skali całego kraju w 2020 r. na 1000 ludności przypadało 12,45 zgonów, podczas gdy w 2019 r. współczynnik ten wyniósł 10,67‰, zaś w 2010 r. – 9,83‰.

Według danych za 2019 r. głównymi przyczynami zgonów w województwie łódzkim były choroby układu krążenia oraz nowotwory (odpowiednio 36,3% oraz 25,1% wszystkich zgonów). W przypadku chorób układu oddechowego udział w ogólnej liczbie zgonów zarejestrowanych na terenie województwa wyniósł 7,9%, zaś w przypadku zewnętrznych przyczyn zachorowań i zgonów – 5,1%. W skali całego kraju udziały te wyniosły odpowiednio 39,4% oraz 26,5%, 6,6% oraz 4,9%.

Liczba zgonów niemowląt w województwie łódzkim, w 2020 r. wyniosła 64 (wobec 82 w 2019 r. oraz 101 w 2010 r.). Zgony dzieci poniżej 1 roku życia odnotowane na terenie województwa łódzkiego stanowiły 5,0% ogólnej liczby niemowląt, które zmarły w całym kraju. Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął w województwie łódzkim wartość 3,06‰ wobec 3,79‰ w 2019 r. i 3,96‰ w 2010 r. Dla Polski wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 3,57‰ wobec 3,77‰ w 2019 r. i 4,98‰ w 2010 r.

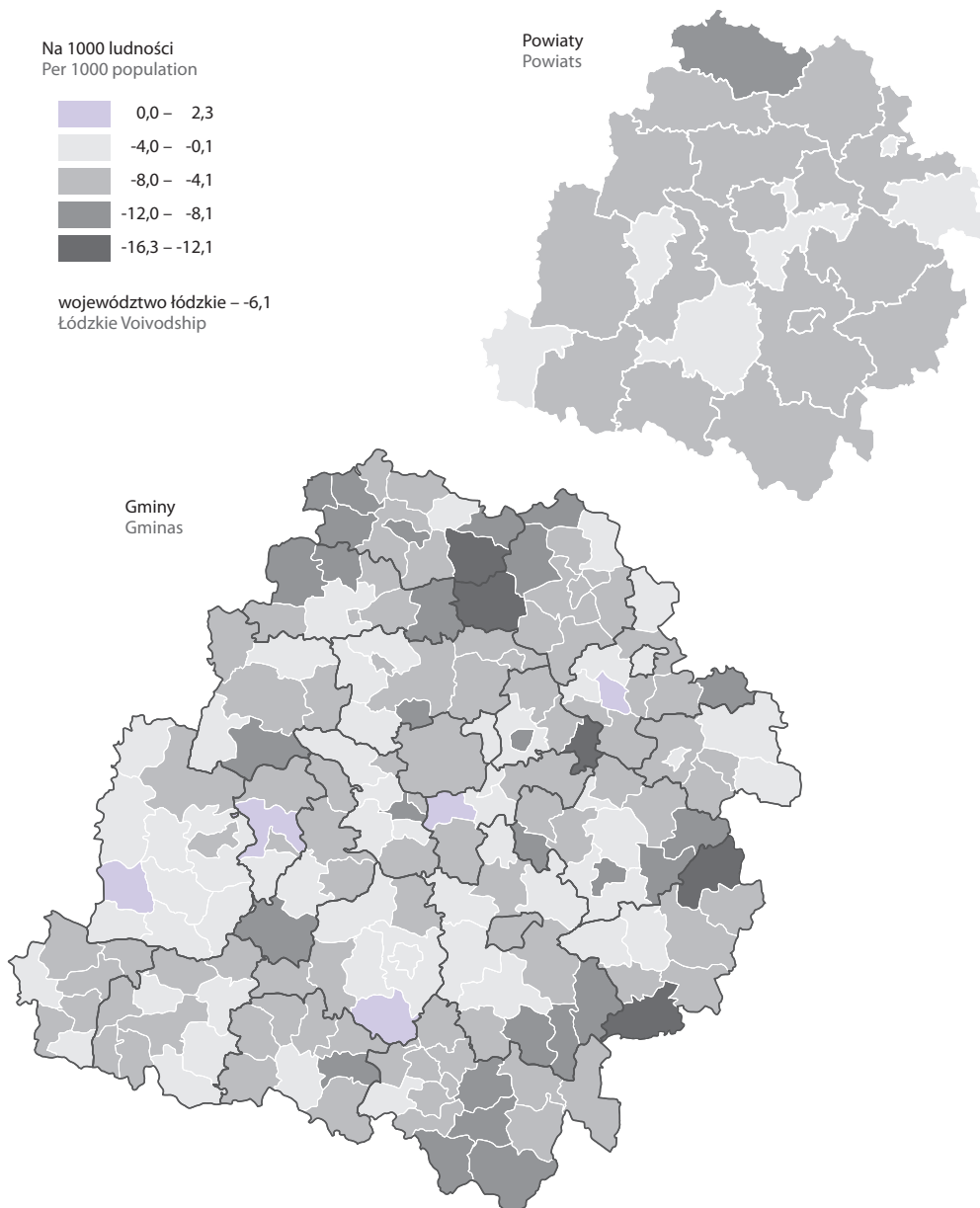
Konsekwencją znaczącej przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń w województwie łódzkim jest trwający od kilku lat ubytek naturalny ludności. Różnica ta zwiększyła się do poziomu minus 14916 osób w 2020 r., podczas gdy rok wcześniej wyniosła minus 8965, a w roku 2010 – minus 5695.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przyrost naturalny osiągnął wartość minus 6,09‰ wobec minus 3,64‰ w 2019 r. i 2,24‰ w 2010 r. W 2020 r. w województwie łódzkim ujemny współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano zarówno w miastach, jak i na wsi, jednak w miastach był on zdecydowanie niższy i wyniósł minus 6,88‰ wobec minus 4,77‰ na wsi. W skali całego kraju wskaźnik przyrostu naturalnego przyjął również wartość ujemną i wyniósł minus 3,18‰ (minus 3,79‰ w miastach oraz minus 2,26‰ na wsi).

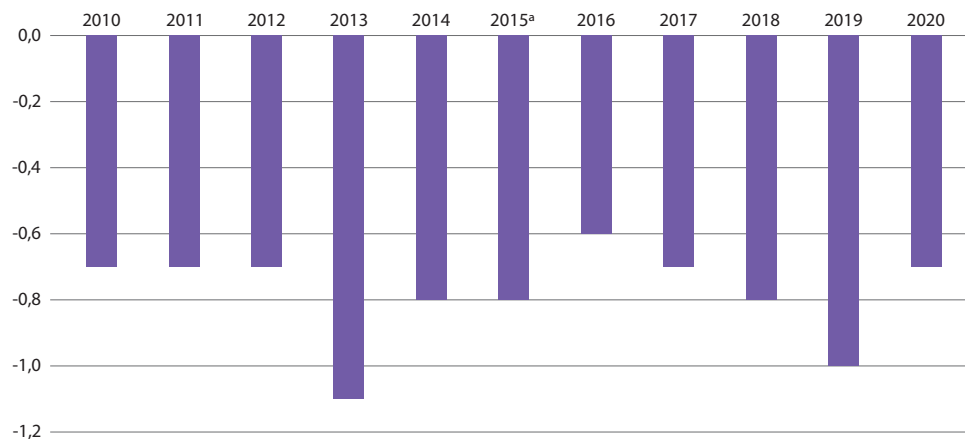
We wszystkich powiatach województwa łódzkiego liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2020 r. najniższym wskaźnikiem charakteryzowały się: powiat kutnowski (minus 8,61‰), Łódź (minus 7,48‰) oraz Piotrków Trybunalski (minus 7,63‰).

Mapa 19. Przyrost naturalny ludności w 2020 r.

Map 19. Natural increase in 2020

Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a Net migration was calculated using data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014.

Po 3 latach wzrostu, zarówno w województwie łódzkim, jak i w całym kraju, zaobserwowano spadek liczby przemieszczeń na stałe w ruchu wewnętrznym. W 2020 r., w województwie łódzkim, odnotowano 19,7 tys. zameldowań w ramach ruchu migracyjnego wewnętrznego (wobec 23,4 tys. w 2019 r. oraz 22,6 tys. w 2010 r.). Jednocześnie 21,5 tys. osób (26,2 tys. w 2019 r. oraz 24,3 tys. w 2010 r.) wymeldowało się z pobytu stałego w inne miejsce w Polsce.

W ciągu jedenastu analizowanych lat, w wyniku przewagi wymeldowań nad zameldowaniami, w województwie łódzkim mamy do czynienia z ujemnym saldem migracji wewnętrznych. Podobnie jak w latach poprzednich, odnotowany w województwie łódzkim ubytek migracyjny w ruchu wewnętrznym, dotyczył jedynie miast, gdzie w 2020 r. wyniósł minus 4,9 tys. osób (wobec 5,1 tys. w 2019 r. oraz 5,0 tys. w 2010 r.). Na wsi natomiast odnotowano wzrost liczby ludności w wyniku przemieszczeń o 3,1 tys. osób (wobec 2,3 tys. w 2019 r. oraz 3,2 tys. w 2010 r.).

Większość migracji wewnętrznych odbywała się w obrębie województwa. W 2020 r. ten typ migracji stanowił 79,8% zameldowań oraz 73,0% wymeldowań. Najczęstszym kierunkiem ruchu ludności wewnątrz województwa (43,4%) były migracje z miast na wieś, które objęły 7,7 tys. osób, w przeciwnym kierunku (ze wsi do miast) przeprowadziło się 4,1 tys. osób.

W 2020 r., z innych regionów Polski, w województwie łódzkim na pobyt stały zameldowało się 4,0 tys. osób, z których 23,3% pochodziło z województwa mazowieckiego, 16,3% ze śląskiego, a 11,8% z wielkopolskiego. W tym czasie łódzkie opuściło 6,0 tys. osób, z których 34,3% zamieszkało w województwie mazowieckim, 14,1% w dolnośląskim, 11,2% w wielkopolskim, a 10,1% w śląskim. Województwa te stanowią od kilku lat najczęstsze kierunki migracji mieszkańców województwa łódzkiego.

Przemieszczenia w ruchu wewnętrznym dotyczyły przede wszystkim populacji w grupach wieku: 25–29 (14,6% ludności przybyłej do województwa łódzkiego na pobyt stały oraz 15,6% ludności, która wyprowadziła się z województwa), 30–34 (13,7% oraz 15,3%) oraz 35–39 (11,8% oraz 12,0%).

Analiza danych dotyczących migracji zagranicznych pokazuje, że w 2020 r., podobnie jak w roku poprzednim, liczba imigrantów w województwie łódzkim przewyższała liczbę emigrantów (w 2020 r. o 140 osoby, zaś w 2019 r. o 314 osób). Liczba osób, które wymeldowały się z pobytu stałego w związku z wyjazdem poza granice kraju, wyniosła 445 (wobec 533 w 2010 r.) W skali całego kraju w 2020 r. liczba emigrantów wyniosła 8,8 tys. wobec 10,7 tys. w 2019 r. oraz 17,4 tys. w 2010 r. W 2020 r. na powrót do kraju

zdecydowało się 13,3 tys. osób, wobec 16,9 tys. w 2019 r. oraz 15,2 tys. w 2010 r. W 2020 r., podobnie jak w 2019 r., saldo migracji zagranicznych w Polsce przyjęło wartości dodatnie – odpowiednio 4,5 tys. osób oraz 6,2 tys. osób. Natomiast w 2010 r. saldo migracji zagranicznych wyniosło minus 2,1 tys. osób.

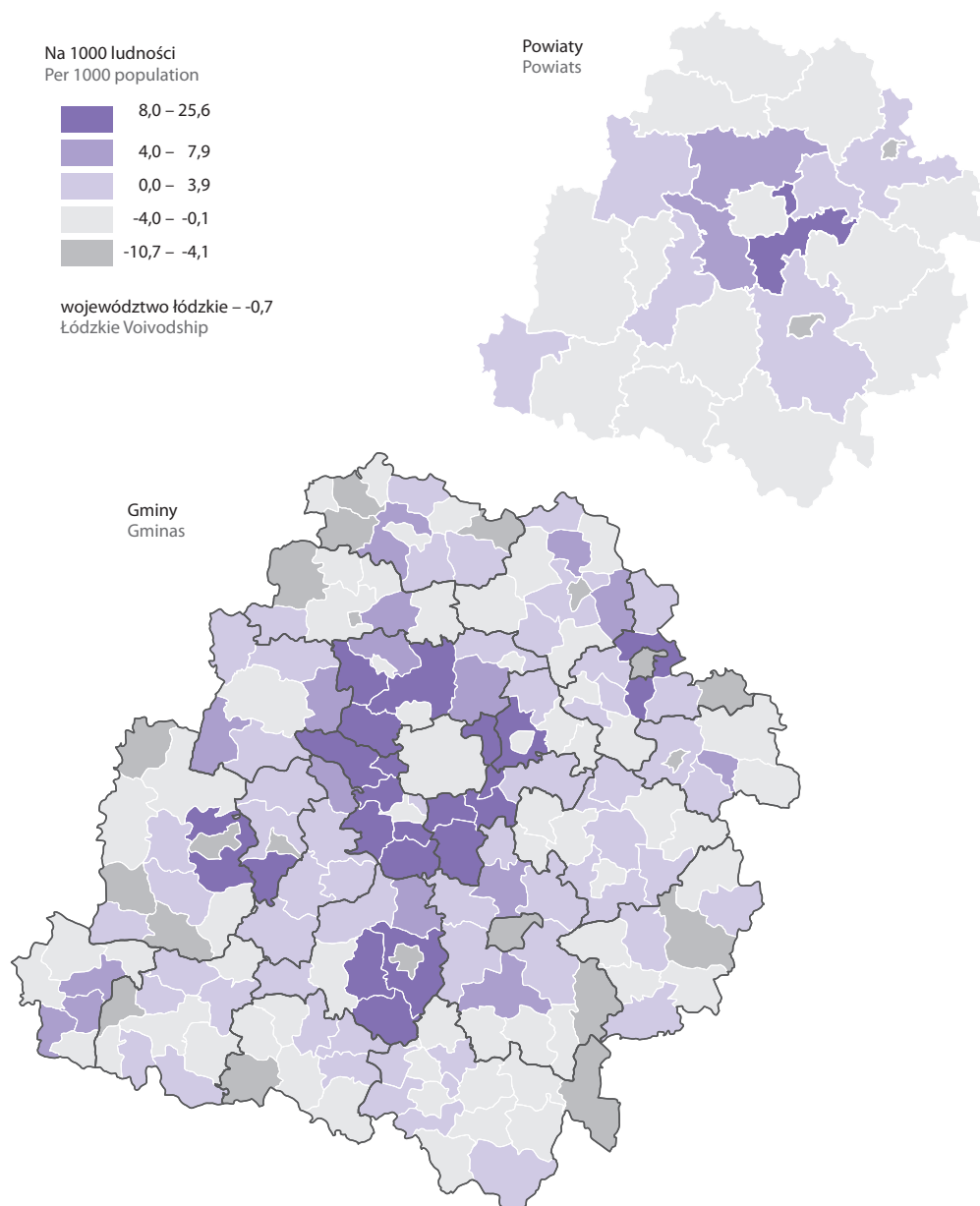
Główne kierunki migracji zagranicznych również pozostają bez zmian. Spośród 445 imigrantów najwięcej, tj. 134 przybyło z Wielkiej Brytanii (co stanowiło 32,2%), z Niemiec – 51 osób (11,5%). Liczba imigrantów z Ukrainy wyniosła 45 osób (10,1%). Odpływ migracyjny mieszkańców województwa łódzkiego za granicę, podobnie jak w latach poprzednich, dotyczył przede wszystkim Wielkiej Brytanii – 29,5% (90 emigrujących), Niemiec – 17,4% (53 osoby). W 2020 r. znaczący udział odnotowano również w przypadku emigracji do Holandii – 15,7% (48 osób).

Wśród emigrantów dominowały osoby, które swój pobyt za granicą wiązały z podejmowaniem pracy lub jej poszukiwaniem. Świadczy o tym m. in. wiek osób wyjeżdżających na stałe z Polski. 16,4% emigrantów stanowili mieszkańcy województwa łódzkiego w wieku 35–39 lat, a 15,7% – w grupie 30–34 lata oraz 14,4% w grupie 25–29 lat. Z kolei największą grupę imigrantów stanowiły dzieci w wieku 0–4 lata (28,5% przybyłych do województwa łódzkiego z innych państw) oraz w wieku 5–9 lat (15,5 %).

W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, w województwie łódzkim saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały, zwane saldem migracji stałej, było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu roku przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym czasie o 1672 (w 2019 r. – o 2510, a w 2010 r. – o 1780). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r. przyjęło wartość minus 0,68‰ (wobec minus 1,02‰ w 2019 r. oraz minus 0,70‰ w 2010 r.). Natomiast w skali Polski saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności osiągnęło wartość dodatnią tj. 0,12‰, wobec 0,16‰ w 2019 r. oraz minus 0,05‰ w 2010 r.

Ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały było kolejnym czynnikiem, które obok ubytku naturalnego ludności, miało wpływ na spadek liczby ludności województwa łódzkiego.

Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.
 Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2020

Edukacja

Education

W roku szkolnym 2019/20, w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych i policealnych w województwie łódzkim uczyło się łącznie 299,2 tys. osób, tj. o 6,5% więcej niż przed rokiem. W ciągu roku z mapy oświatowej województwa zniknęło jednak 17 szkół. Liczba studentów zmniejszyła się w ciągu roku do 69,4 tys., tj. o 1,9%.

Wychowanie przedszkolne realizowane było w przedszkolach i zespołach wychowania przedszkolnego, punktach przedszkolnych oraz oddziałach w szkołach podstawowych. W województwie łódzkim, według stanu na koniec września 2019 r., funkcjonowało 1303 formalnie zarejestrowanych placówek wychowania przedszkolnego, co stanowiło 5,8% placówek w kraju. W porównaniu z 2018 r. w województwie odnotowano wzrost ich liczby o 0,3%, podczas gdy w kraju dynamika kształtowała się na poziomie 0,7%. Natomiast w stosunku do 2010 r. liczba placówek wychowania przedszkolnego w województwie wzrosła o 11,2%, a w kraju o 16,9%.

W ogólnej liczbie placówek wychowania przedszkolnego w województwie największą grupę stanowiły przedszkola, których udział wyniósł 56,0% oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – 37,1%. Punkty przedszkolne stanowiły 6,5% ogólnej liczby placówek (przed rokiem 6,9%), a zespoły wychowania przedszkolnego to zaledwie 0,4% (0,5% w 2018 r.). W porównaniu z 2018 r. w województwie o 16 zwiększyła się liczba przedszkoli, jednak w przypadku pozostałych placówek nastąpiło zmniejszenie ich liczby: o 7 zmniejszyła się liczba oddziałów przedszkolnych, o 4 liczba punktów przedszkolnych oraz o 1 liczba zespołów wychowania przedszkolnego.

W 2019 r. wychowaniem przedszkolnym objętych było 82,6 tys. dzieci, tj. o 0,5% mniej niż w 2018 r. ale o 26,1% więcej niż w 2010 r. (w Polsce było to wzrost odpowiednio o 0,6% i o 32,3%).

Na koniec września 2019 r. w miastach funkcjonowało 646 placówek wychowania przedszkolnego, z których 82,7% stanowiły przedszkola. Do wszystkich typów placówek w miastach uczęszczało 56,4 tys. dzieci, tj. o 0,4% mniej w porównaniu z 2018 r., ale o 21,7% więcej niż w 2010 r. Nieco ponad połowa placówek wychowania przedszkolnego (50,4%) w województwie łódzkim zlokalizowana była na wsi, jednak w ogólnej liczbie dzieci objętych edukacją przedszkolną, dzieci z terenów wiejskich stanowiły 31,7%. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na wsi zmniejszyła się w ciągu roku o 0,4%, ale w porównaniu z 2010 r. była większa o 36,8%.

W porównaniu z 2018 r. w dziesięciu powiatach województwa łódzkiego nastąpił spadek liczby placówek wychowania przedszkolnego, w tym największy w powiecie łódzkim wschodnim (o 6) oraz mieście na prawach powiatu Skierniewicach (o 3). Natomiast najwyższy wzrost odnotowano w powiecie bełchatowskim, gdzie przybyło 8 placówek. W stosunku do 2010 r. spadek dotyczył tylko czterech powiatów: łowickiego (mniej o 8 placówek), rawskiego (o 5 placówek mniej), pączęńskiego (o 4 mniej) oraz kutnowskiego (ubyły 3 placówki). Natomiast najwięcej placówek tego typu przybyło w powiatach piotrkowskim i zgierskim (po 17) oraz opoczyńskim (15 placówek więcej).

Średnio na 100 miejsc w przedszkolach w 2019 r. przypadało 102 dzieci (93 przed rokiem i 100 w 2010 r.). W miastach wskaźnik ten wyniósł 103 dzieci, a na wsi 92 dzieci na 100 miejsc. W 2019 r. najwyższy stopień wykorzystania miejsc w przedszkolach odnotowano w powiatach brzezińskim (131 dzieci na 100 miejsc) oraz bełchatowskim (119), a najniższy w powiatach skierniewickim (91 dzieci) oraz kutnowskim i łęczyckim (po 95 dzieci na 100 miejsc).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

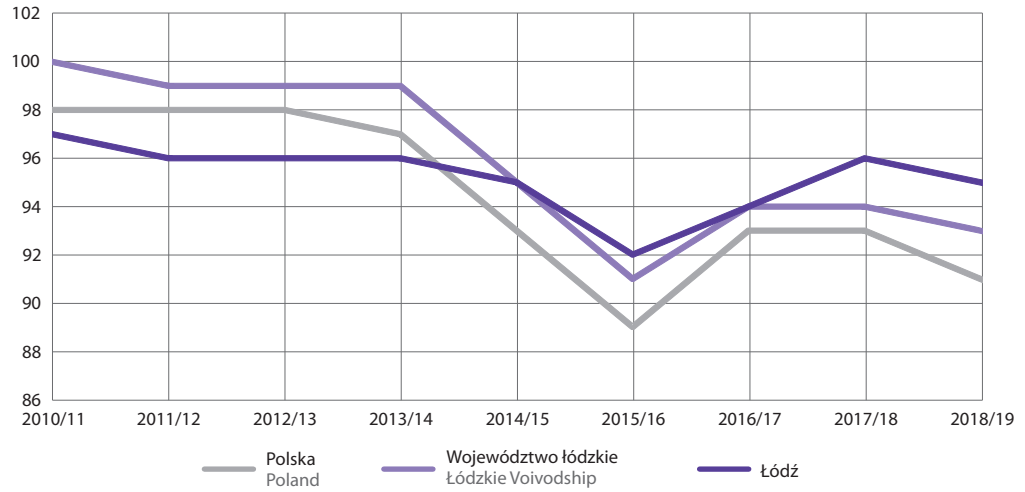
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
 Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Placówki Establishments	1172	1257	1299	1303
miasta urban areas	531	605	640	646
wieś rural areas	641	652	659	657
w tym przedszkola of which nursery schools	549	655	714	730
w tym specjalne of which special	7	17	19	20
Miejsca Places	52913	63628	73969	.
w tym przedszkola of which nursery schools	51641	61022	71374	.
w tym specjalne of which special	166	453	536	.
Dzieci Children	65499	70308	82923	82586
miasta urban areas	46371	48487	56637	56411
wieś rural areas	19128	21821	26286	26175
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	18937	6031 ^b	22581	21050
5 lat 5 years	18493	24467	21064	21462
Liczba dzieci w wieku 3–6 lat na 100 miejsc w przedszkolu Number of children aged 3–6 per 100 places in nursery schools	98	88	90	.

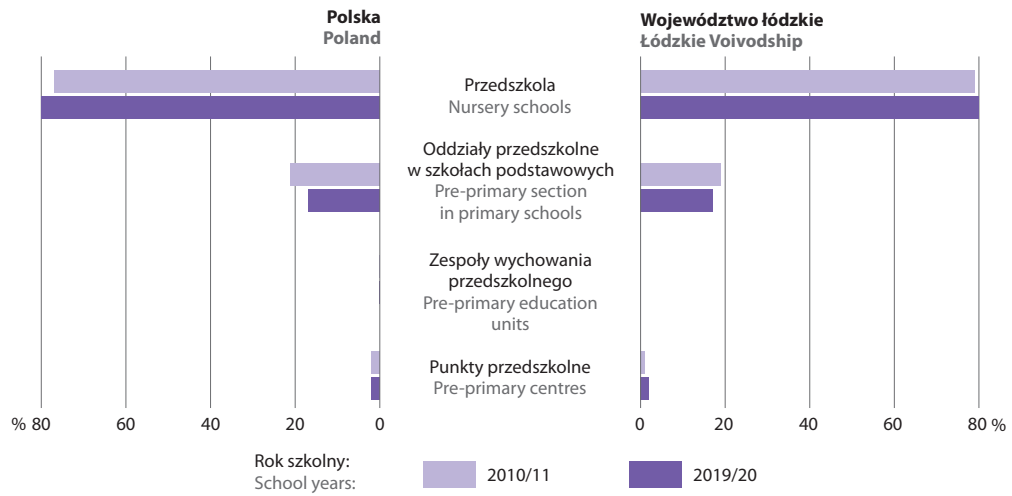
a W latach szkolnych 2015/16–2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
 b Dotyczy dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii psychologiczno-pedagogicznej.

a In the school years 2015/16–2018/19 including children staying in the units performing health care activities. b Concerns children obliged to attend the primary school who received an opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

Wykres 21. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc
 Chart 21. Children in nursery schools per 100 places

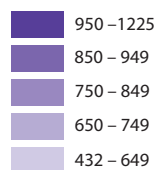

Wykres 22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
 Chart 22. Children attending pre-primary education establishments

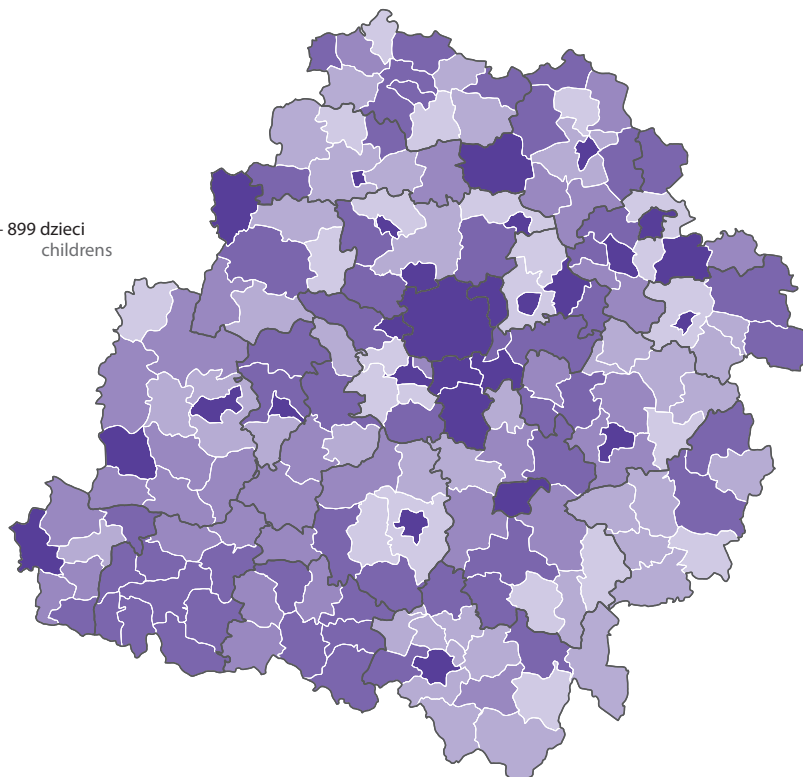

Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20
 Map 21. Pre-primary education in the 2019/20 school year

Dzieci w wieku 3–6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym
 na 1000 dzieci tej grupy wieku
 Children aged 3–6 years in pre-primary education
 per 1000 children in this age group

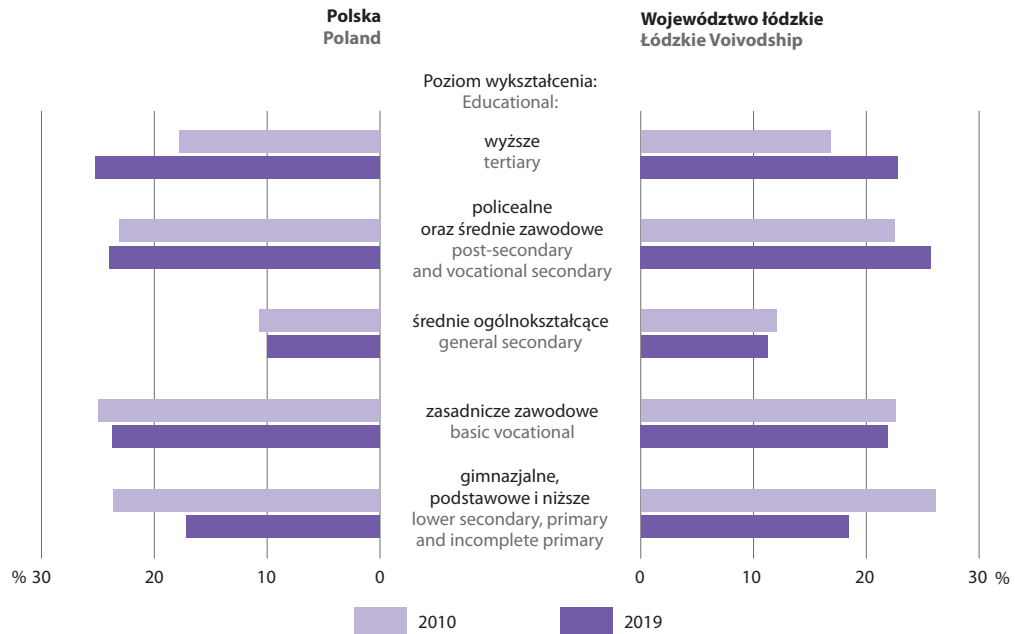

województwo łódzkie – 899 dzieci
 Łódzkie Voivodship childrens

Rok szkolny we wrześniu 2019 r. w województwie łódzkim zaingurowało 896 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (co stanowiło 6,2% szkół podstawowych w kraju). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym w województwie było o 7 placówek więcej, podczas gdy w kraju ubyło 71 szkół.

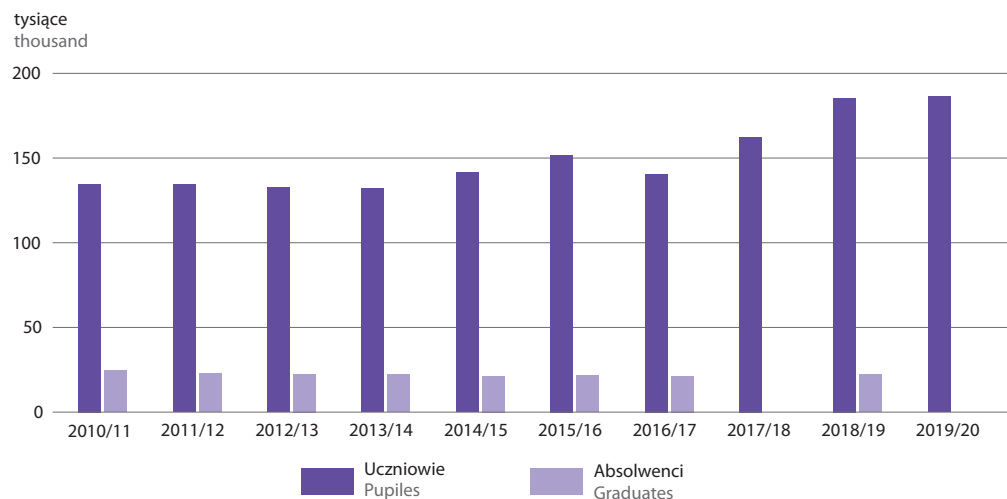
Wykres 23. Ludność według poziomu wykształcenia^a
Chart 23. Population by level^a of educational attainment

^a Dotyczy ludności w wieku 15 lat i więcej – wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności.
^a Data concern persons aged 15 and more – on the basis of the sample survey Labour Force Survey (LFS).

W województwie łódzkim w roku szkolnym 2019/20 w szkołach podstawowych uczyło się 186,5 tys. uczniów, tj. o 0,6% więcej niż rok wcześniej. Uczniowie z terenu województwa stanowili 6,1% populacji uczniów szkół podstawowych w Polsce. We wrześniu 2019 r. naukę w klasie I szkoły podstawowej rozpoczęło 23,5 tys. dzieci. Pierwszoklasiści stanowili 12,6% ogółu uczniów szkół podstawowych (przed rokiem 12,4%).

Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
Chart 24. Pupils and graduates of primary schools

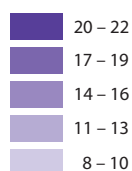

W roku szkolnym 2019/20 na 1 szkołę podstawową (bez szkół specjalnych) przypadało 222 uczniów, czyli tyle samo co przed rokiem. W miastach liczba uczniów na 1 szkołę podstawową (bez szkół specjalnych) była prawie trzykrotnie większa (379 uczniów) niż na terenach wiejskich (129 uczniów). Najwięcej uczniów na 1 szkołę podstawową przypadało w miastach na prawach powiatu: w Skierniewicach (483), w Łodzi (363) i w Piotrkowie Trybunalskim (333) i w powiatach: pabianickim (289) oraz zgierskim (284). Najmniejsze zagęszczenie uczniów w szkołach podstawowych odnotowano w powiatach: skierniewickim (92) i wieruszowskim (115).

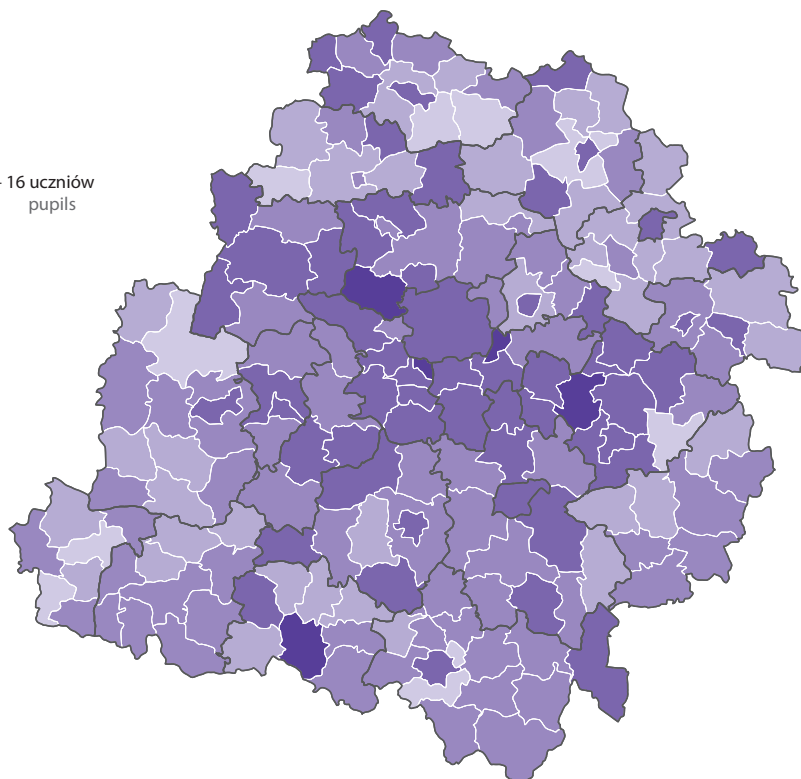
Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/20

Map 22. Pupils in primary schools in the 2019/20 school year

Liczba uczniów na 1 oddział
Pupils per section in primary schools

województwo łódzkie – 16 uczniów
Łódzkie Voivodship pupils

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty, do szkół ponadpodstawowych zalicza się: branżowe szkoły I stopnia, licea ogólnokształcące, technika, specjalne szkoły przysposabiające do pracy, szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne. Ze względu jednak na wyższy szczebel kształcenia, szkoły policealne zaprezentowano oddzielnie.

Na początku roku szkolnego 2019/20 w województwie łódzkim działało 416 szkół ponadpodstawowych (tj. o 3,5% więcej niż rok wcześniej), co stanowiło 6,4% takich szkół w kraju. W województwie w szkołach ponadpodstawowych kształciło się 92,0 tys. uczniów (o 32,5% więcej niż rok wcześniej), czyli 6,1% populacji uczniów takich szkół w Polsce.

Wśród szkół ponadpodstawowych najwięcej uczniów skupiały licea ogólnokształcące – 42,1 tys. (45,8% ogółu uczniów) oraz technika – 39,2 tys. (42,6%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19 liczba szkół

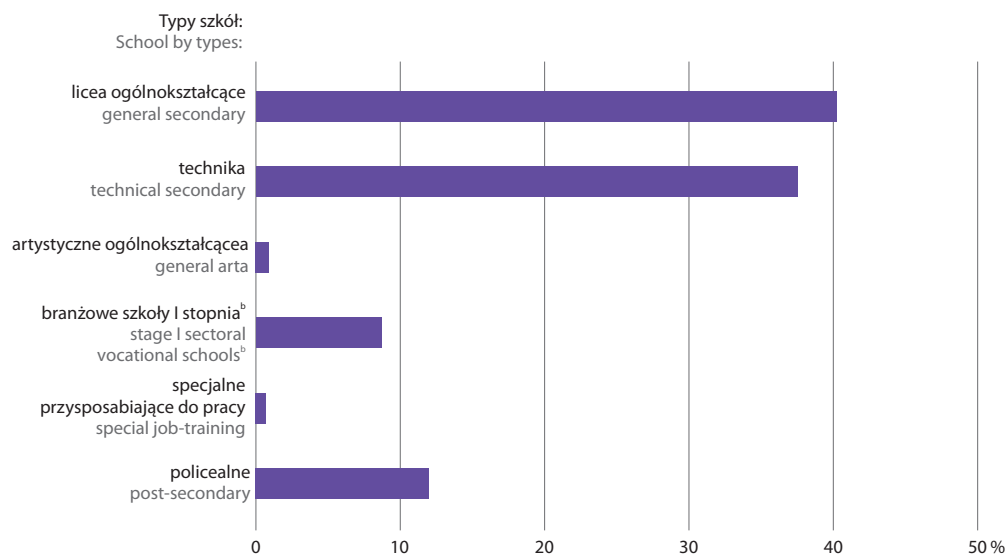
ponadpodstawowych zwiększyła się o 14 placówek, w tym o: 5 liceów ogólnokształcących, 5 techników, 3 szkoły branżowe I stopnia oraz o 1 szkołę artystyczną ogólnokształcącą dającą uprawnienia zawodowe.

W wyniku wdrożenia nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2019/20 w klasie pierwszej szkół ponadpodstawowych naukę równocześnie rozpoczęły dwa roczniki, tj. absolwenci gimnazjów, realizujący 3-letni program nauczania w liceach ogólnokształcących lub 4-letni w technikach oraz absolwenci 8-klasowych szkół podstawowych realizujący 4-letni program nauczania w liceach ogólnokształcących bądź 5-letni w technikach. Znalazło to odzwierciedlenie w zwiększeniu populacji uczniów szkół ponadpodstawowych – o 32,5%, a najwyższy wzrost liczby uczniów dotyczył szkół branżowych I stopnia (o 8,4 tys. uczniów wobec 4,7 tys. rok wcześniej). Populacja uczniów w liceach ogólnokształcących zwiększyła się o 36,8%, a w technikach o 29,2%.

W czerwcu 2019 r. naukę na poziomie ponadpodstawowym ukończyło 18,1 tys. osób (tj. o 5,4% mniej niż rok wcześniej), czyli 6,0% absolwentów takich szkół w kraju. Zdawalność egzaminu maturalnego wyniosła 79,9% (wobec 79,3% rok wcześniej), co stanowiło 99,3% średniej krajowej.

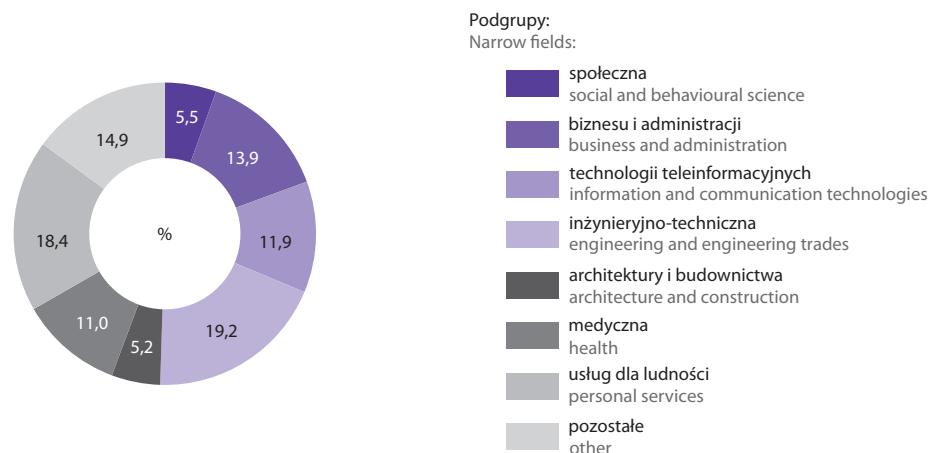
Uzupełnienie edukacji na poziomie średnim zawodowym zapewniają szkoły policealne. W końcu września 2019 r. w województwie łódzkim działały 123 takie szkoły (tj. 7,5% w kraju) i kształciło się w nich 12,6 tys. osób (6,7% uczniów w Polsce). W czerwcu 2019 r. naukę w szkołach policealnych zakończyło 3,8 tys. osób (w kraju 55,4 tys.).

Wykres 25. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2019/20
Chart 25. Students of post-primary schools by types of schools in the 2019/20 school year

a Dające uprawnienia zawodowe. b Do roku szkolnego 2017/18 zasadnicze szkoły zawodowe.
a Leading to professional certification. b Until 2017/18 school year basic vocational schools. .

Wykres 26. Absolwenci szkół zawodowych według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19
 Chart 26. Graduates of vocational schools by narrow fields of education in the 2018/19 school year

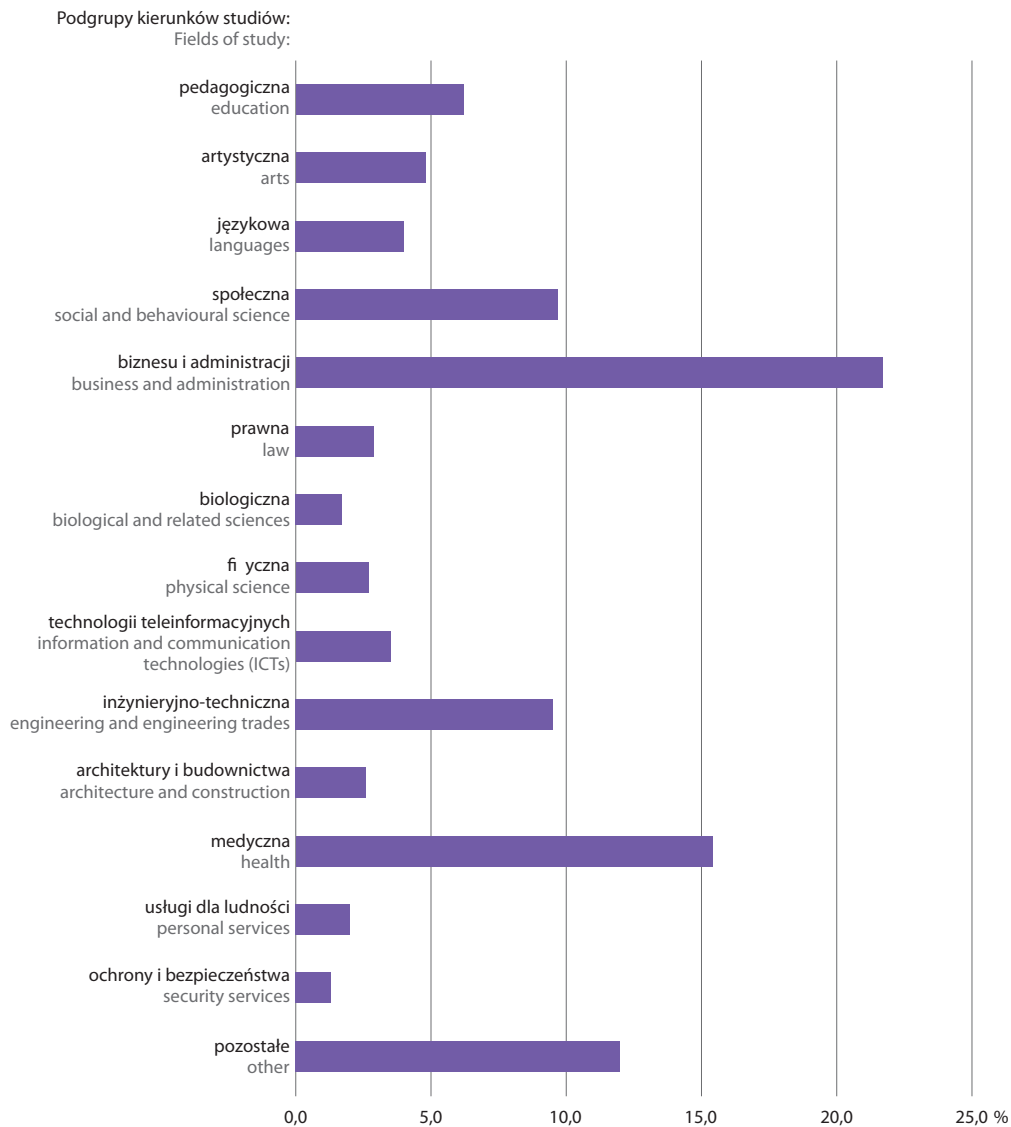
W roku akademickim 2019/20 na terenie województwa łódzkiego miało siedzibę 21 uczelni wyższych, (w kraju działały 353 uczelnie). We wszystkich uczelniach działających na terenie województwa kształciło się łącznie 69,4 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 1,9% mniej niż w 2018 r., a studenci z terenu województwa łódzkiego stanowili 5,8% studentów w kraju. W ciągu roku w całej Polsce liczba studentów zmniejszyła się o 2,1% do 1202,6 tys.

Na studiach magisterskich jednolitych kształciło się 15,7% ogółu studentów (przeciętnie w kraju było to 13,1%), natomiast odsetek studentów na studiach pierwszego stopnia wyniósł 62,2% (przy średniej w Polsce 63,2%).

W 2019 r. studia wyższe ukończyło 17,2 tys. osób, tj. o 7,4% mniej niż przed rokiem (5,5% absolwentów w Polsce), a wśród nich 65,4% to absolwenci studiów stacjonarnych.

Wprowadzana reforma systemu edukacji ma wpływ również na szkolnictwo dla dorosłych. W roku szkolnym 2019/2020 w województwie łódzkim sieć szkół dla dorosłych zmalała o 12 placówek i obejmowała: łącznie 82 szkoły (6,7% w kraju): 8 szkół podstawowych (nauczanie na poziomie klasy VIII), 5 gimnazjów oraz 69 liceów ogólnokształcących. Naukę w szkołach dla dorosłych kontynuowało łącznie 7,5 tys. uczniów (6,3% uczniów szkół dla dorosłych w Polsce), tj. o 23,7% mniej niż przed rokiem.

Wykres 27. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19
 Chart 27. Graduates by broad fields of education in the 2018/19 academic year

Zadania oświatowe wykonywane są przez samorządy i należą do ich zadań własnych. W 2019 r. z budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie łódzkim na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą przeznaczono łącznie 4843,4 mln zł, tj. o 8,5% więcej niż rok wcześniej (5,9% wydatków w kraju). W województwie łódzkim największe wydatki na oświatę i wychowanie poniosły gminy (52,8% wydatków w województwie) oraz miasta na prawach powiatu (32,0%).

Zasoby pracy

Labour resources

W 4 kwartale 2020 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie łódzkim liczyła 1147 tys. osób, a biernych zawodowo – 860 tys. Wśród ludności aktywnej zawodowo zanotowano 1108 tys. osób pracujących i 39 tys. osób bezrobotnych.

Według stanu na koniec 2019 r. liczba pracujących ogółem w województwie łódzkim wyniosła 1,0 mln osób (o 0,5% więcej niż rok wcześniej), w tym w sektorze prywatnym pracowało 842,7 tys. osób.

W końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa łódzkiego wyniosła 67,8 tys. osób i była wyższa od zanotowanej przed rokiem o 9,1 tys. osób, tj. o 15,5%. Stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 6,2% i była o 0,8 p. proc. wyższa niż w grudniu 2019 r. Osoby bezrobotne posiadające status bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy (55,9 tys. osób), stanowiły 82,5% ogółu bezrobotnych.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że liczba aktywnych zawodowo w województwie łódzkim w 4 kwartale 2020 r. ukształtowała się na poziomie 1147 tys. osób (co stanowiło 6,7% aktywnych zawodowo w Polsce). Ich liczba zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku o 1,5%, zaś w odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się o 16,0%.

Zbiorowość pracujących (1108 tys. osób) w 4 kwartale 2020 r. w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. zwiększyła się o 0,5%. Ich udział w ogólnej liczbie pracujących w kraju wyniósł 6,7%. W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. omawiana grupa zmniejszyła się o 10,8% (tj. o 134 tys. osób), a obserwowany spadek dotyczył zarówno mężczyzn (o 82 tys. osób), jak i liczby pracujących kobiet (o 53 tys. osób). W analizowanym okresie, podobnie, jak w latach poprzednich, w populacji pracujących mniejszy odsetek (44,8%) stanowiły kobiety.

W 4 kwartale 2020 r. liczba bezrobotnych w województwie łódzkim wyniosła 39 tys. osób i w skali roku wzrosła o 44,4% (tj. o 12 tys. osób). Bezrobotni w województwie stanowili 7,3% ogółu bezrobotnych w kraju. W stosunku do analogicznego okresu 2010 r. liczba osób bezrobotnych była niższa o 68,3% (tj. o 84 tys.). W 4 kwartale 2019 r. wśród ogółu osób bezrobotnych w województwie łódzkim przeważali mężczyźni (53,8%).

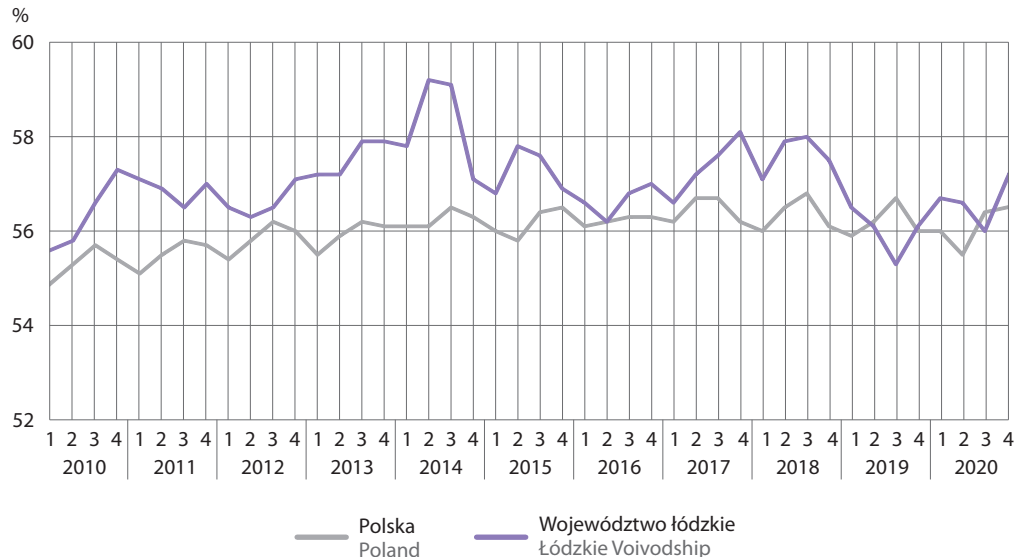
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 4 kwartale według BAEL

Table 12. Aconomic activity of the population aged 15 and more in the quarter 4 by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1366	1357	1130	1147	17086
pracujący employed persons	1242	1265	1103	1108	16555
bezrobotni unemployed persons	123	92	27	39	531
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1017	1026	886	860	13170
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	57,3	56,9	56,1	57,1	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	52,1	53,1	54,7	55,2	54,7
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	9,0	6,8	2,4	3,4	3,1

W ostatnim kwartale 2020 r. w województwie łódzkim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 57,1% (przy średniej dla kraju 56,5%). Na przestrzeni roku wartość wskaźnika zwiększyła się w województwie o 1,0 p. proc., a w kraju – o 0,5 p. proc. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. opisywany współczynnik w województwie spadł o 0,2 p. proc., ale w kraju zwiększył się o 1,1 p. proc. W 4 kwartale 2020 r., podobnie jak w poprzednich okresach, w województwie łódzkim wyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano wśród mężczyzn niż wśród kobiet (67,2% wobec 48,3%).

Wykres 28. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 28. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia w województwie łódzkim w IV kwartale 2020 r. wyniósł 55,2% i był o 0,5 p. proc. wyższy od średniego w kraju. W stosunku do analogicznego kwartału 2019 r. zwiększył się o 0,5 p. proc. (w skali kraju wzrósł o 0,3 p. proc.), przy czym obserwowany w tym czasie wzrost dotyczył zarówno mężczyzn (o 0,5 p. proc.), jak i kobiet (o 0,5 p. proc.). W porównaniu do pierwszego z analizowanych okresów nastąpił wzrost wskaźnika zatrudnienia o 3,1 p. proc.

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2020 r. w województwie łódzkim ukształtowała się na poziomie 3,4% i była o 0,3 p. proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. W stosunku do analogicznego okresu zeszłego roku odnotowano jej wzrost o 1,0 p. proc., natomiast wobec 2010 r. spadek o 5,6 p. proc. W kraju stopa bezrobocia wzrosła o 0,2 p. proc. w stosunku do 2019 r., a w odniesieniu do pierwszego z analizowanych okresów uległa obniżeniu o 6,2 p. proc. W IV kwartale 2020 r. w województwie łódzkim analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn ukształtował się na poziomie 3,3%, natomiast kobiet – 3,5% (wobec 2,4% w przypadku obydwu grup rok wcześniej).

W IV kwartale 2020 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 860 tys. osób i stanowiła 42,9% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności kraju w tym wieku ukształtował się na poziomie 43,5%. W ciągu roku liczba osób pozostających biernymi zawodowo w województwie łódzkim zmniejszyła się o 2,9% (tj. o 26 tys. osób), natomiast w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. była niższa o 15,4% (tj. o 157 tys. osób). W skali kraju w tym samym okresie liczebność analizowanej zbiorowości zmniejszyła się odpowiednio o 1,1% i 4,7%. Większość populacji osób biernych zawodowo w województwie tworzyły kobiety, których udział w IV kwartale 2019 r. wyniósł 64,0%.

Główną przyczyną bierności zawodowej w 4 kwartale 2020 r. była emerytura (551 tys. osób). Dla 134 tys. osób nauka oraz uzupełnianie kwalifikacji było powodem niepodejmowania pracy, dla 84 tys. osób – choroba lub niepełnosprawność, dla 27 tys. osób – przyczyny osobiste lub rodzinne, zaś dla 9 tys. osób – zniechęcenie bezskutecznością poszukiwań pracy.

Dane dotyczące pracujących w gospodarce narodowej (łącznie z pracującymi w rolnictwie indywidualnym) na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków wskazują, że według stanu na koniec 2019 r. liczba pracujących w województwie łódzkim wyniosła 1,0 mln osób (co stanowiło 6,5% wszystkich pracujących w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim było to o 0,5% więcej i o 8,9% więcej niż na koniec 2010 r. Pracujący w sektorze prywatnym stanowili 82,0% ogółu pracujących, a ich liczba w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 0,6%, a w stosunku do 2010 r. o 14,5%.

W sekcji „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” pracowało 178,7 tys. osób. W 2019 r. ich udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 17,4%, co oznacza spadek o 0,1 p. proc. wobec poprzedniego roku oraz o 1,6 p. proc. w stosunku do 2010 r. Pracujący w tej sekcji stanowili 7,5% ogółu pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie w całym kraju.

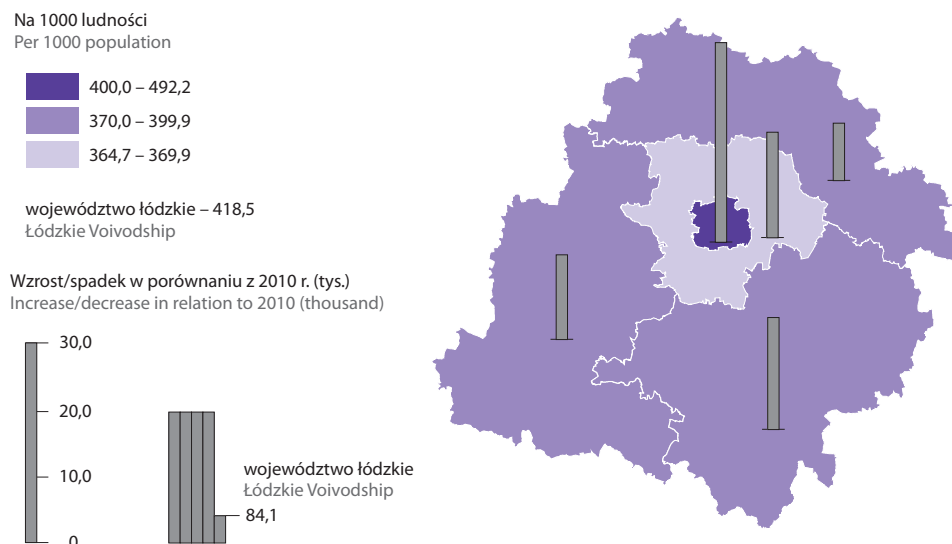
Pracujący w „przemysle i budownictwie” (282,6 tys. osób) stanowili 27,5% ogółu pracujących w województwie (6,7% pracujących w tych sekcjach w całym kraju). W porównaniu z 2018 r. ich udział spadł o 0,3 p. proc., natomiast w stosunku do 2010 r. zmalał o 1,5 p. proc.

Grupa sekcji „handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” skupiała 252,6 tys. osób, którzy stanowili 24,6% ogółu pracujących w województwie (6,3% pracujących w tej grupie sekcji w Polsce). Ich odsetek zwiększył się o 0,5 p. proc. wobec 2018 r. oraz o 1,8 p. proc. w stosunku do 2010 r.

Odsetek pracujących w grupie sekcji „działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości” na przestrzeni wszystkich analizowanych lat oscylował w granicach 3,4%–3,5%.

W „pozostałych usługach” pracowało 277,3 tys. osób. W 2019 r. ich udział w ogólnej liczbie pracujących w województwie wyniósł 27,0%, czyli o 0,1 p. proc. mniej w stosunku do 2018 r. ale o 1,3 p. proc. więcej niż w 2010 r. Pracujący w tej grupie sekcji stanowili 6,1% ogółu pracujących w analogicznej grupie sekcji w całym kraju.

Mapa 23. Pracujący^a w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 23. Employed persons^a in 2019
As of 31 December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a By actual workplace and kind of activity.

W końcu 2020 r. w podmiotach biorących udział w badaniu popytu na pracę na terenie województwa łódzkiego pracowało 767,5 tys. osób, tj. 6,2% mniej niż przed rokiem oraz o 11,6% więcej wobec 2010 r. Ponad połowa (57,5%) ogółu pracujących to pracownicy jednostek dużych. Najwięcej osób pracowało w jednostkach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (25,6% ogólnej liczby pracujących), handlu; naprawach pojazdów samochodowych (22,2%) oraz edukacji (9,9%).

Wśród ogółu pracujących najliczniejszymi grupami zawodowymi, według stanu na koniec grudnia 2020 r., byli specjaliści, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń. Liczba specjalistów wynosiła 153,1 tys. osób, tj. 20,0% ogółu pracujących. Specjaliści pracowali głównie w edukacji (52,4 tys. osób, tj. 34,2%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (24,2 tys. osób – 15,8%). Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (118,7 tys. osób) stanowili 15,5% ogółu pracujących. Większość robotników przemysłowych i rzemieślników (72,5 tys. osób, tj. 61,0%) zatrudniona była w przetwórstwie przemysłowym. Natomiast liczba operatorów i monterów maszyn i urządzeń wynosiła 102,0 tys. osób, tj. 13,3% ogółu pracujących. Dla pracowników z tej grupy zawodowej najczęstszym miejscem zatrudnienia były jednostki prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (47,8 tys. osób, tj. 46,9%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (24,7 tys. osób, tj. 24,3%).

Na koniec grudnia 2020 r. w województwie łódzkim było 5,9 tys. nieobsadzonych miejsc pracy, tj. o 11,8% mniej niż przed rokiem, natomiast o 79,9% więcej wobec 2010 r. Największą liczbą wakatów dysponowały jednostki prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego – 24,7% ogółu, handlu; napraw pojazdów samochodowych – 14,2%, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej – 8,0% oraz budownictwa – 6,5%.

W ciągu całego 2020 r. na terenie województwa powstało 29,3 tys. nowych miejsc pracy, czyli mniej o 46,3% niż przed rokiem oraz o 19,2% wobec pierwszego z analizowanych lat. Najwięcej, bo 34,7% nowych miejsc pracy utworzono w przetwórstwie przemysłowym (10,2 tys.), handlu; naprawach pojazdów osobowych – 21,4% (6,3 tys.), administrowaniu i działalności wspierającej – 7,3% (2,1 tys.) oraz w budownictwie – 6,9% (2,0 tys.).

W 2020 r. zlikwidowano 20,7 tys. miejsc pracy, tj. o 11,1% mniej niż w 2019 r. oraz o 31,2% wobec 2010 r. Najwięcej miejsc zredukowano w przetwórstwie przemysłowym – 5,0 tys. Stanowiły one 24,1% wszystkich zlikwidowanych miejsc pracy. W podmiotach prowadzących działalność w zakresie handlu; napraw pojazdów samochodowych zlikwidowano 3,2 tys. miejsc pracy, które stanowiły 15,4% ogółu, w administrowaniu i działalności wspierającej (2,5 tys.) – 12,2% ogółu, natomiast w budownictwie (2,4 tys.) – 11,6%.

Bilans miejsc pracy w województwie łódzkim w 2020 r. wykazał, że liczba utworzonych miejsc przewyższała o 8,7 tys. liczbę zlikwidowanych. Biorąc pod uwagę rodzaj działalności największą przewagą nowo utworzonych miejsc pracy nad zlikwidowanymi charakteryzowały się sekcje: przetwórstwo przemysłowe – 5,2 tys., handel, naprawa pojazdów samochodowych – 3,1 tys., działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 1,1 tys., działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 0,8 tys. oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 0,5 tys. Ujemny bilans zaobserwowano w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia, budownictwo, administrowanie i działalność wspierająca, transport i gospodarka magazynowa, a także obsługa rynku nieruchomości.

W końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa łódzkiego wyniosła 67,8 tys. osób i była wyższa od zanotowanej przed rokiem o 9,1 tys. osób, tj. o 15,5%, natomiast w stosunku do 2010 r. niższa o 63,8 tys. osób, tj. o 48,5%. Po systematycznym spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych, notowanym w latach 2014–2019, nastąpił jej ponowny wzrost w ostatnim z badanych lat. Dane według poszczególnych miesięcy odzwierciedlają trudną sytuację na rynku pracy w okresie pandemii COVID-19. Na koniec marca liczba zarejestrowanych bezrobotnych była najniższa i wynosiła 60,6 tys. osób. Do końca lipca 2020 r. ich liczba systematycznie rosła, by na koniec miesiąca osiągnąć wartość 67,8 tys. osób. W kolejnych miesiącach ich liczba zmniejszała się minimalnie, by na koniec roku zwiększyć się ponownie do 67,8 tys. osób. Podobne zmiany obserwowano w skali kraju – na koniec 2020 r. liczba bezrobotnych (1046,4 tys. osób) była o 20,8% wyższa niż rok wcześniej. W stosunku do 2010 r. zbiorowość bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w całym kraju zmniejszyła się o 46,5%.

W województwie łódzkim w końcu 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, prawie we wszystkich powiatach odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych, najwyższy w powiatach: wierszowskim (o 25,7%), rawskim (o 21,5%), piotrkowskim (o 21,3%) oraz Łodzi (o 23,7%) i Skierniewicach (o 19,0%). Spadek wystąpił jedynie w powiecie łęczyckim (o 3,9%).

W omawianym okresie 85,4% ogółu bezrobotnych w województwie nie posiadało prawa do zasiłku (w 2019 r. – 85,1%). Osoby wcześniej pracujące, podobnie jak przed rokiem, stanowiły 90,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a 32,9% to mieszkańcy wsi (w 2019 r. – 34,2%).

W końcu grudnia 2020 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy kobiety stanowiły 51,1% (w Polsce – 53,7%). Zarówno w województwie, jak i w całym kraju, liczba bezrobotnych kobiet była wyższa niż rok wcześniej (odpowiednio o 11,2% i 17,1%). Liczebność populacji bezrobotnych mężczyzn również zwiększyła się w skali roku – w województwie o 20,4%, natomiast w Polsce o 25,3%.

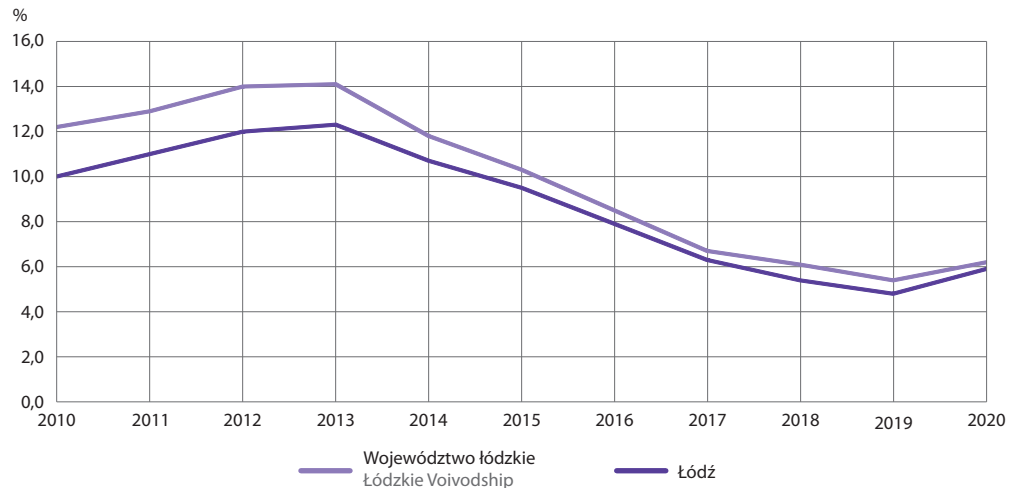
W województwie łódzkim, w końcu grudnia 2020 r., osoby bezrobotne posiadające status bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy (55,9 tys. osób), stanowiły 82,5% ogółu bezrobotnych (przed rokiem 83,6%). W kraju odsetek tej grupy wyniósł 81,4%, co oznacza spadek o 1,9 p. proc. w porównaniu do 2019 r.

Poważny problem na rynku pracy województwa łódzkiego stanowi zjawisko długotrwałego bezrobocia. Osoby, które w okresie ostatnich dwóch lat pozostawały bez pracy łącznie przez okres 12 miesięcy, w końcu grudnia 2020 r. stanowiły 51,8% ogółu, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż rok wcześniej. W stosunku do 2019 r. liczba osób niepełnosprawnych (4,7 tys.) zmniejszyła się o 7,5%, a udział w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł o 1,7 p. proc. do poziomu 6,9%. Liczba osób powyżej 50 roku życia (19,6 tys.) zwiększyła się o 9,1%, zaś udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się o 1,7 p. proc. do 28,8%. Bezrobotni w wieku do 30 roku życia (15,1 tys. osób) stanowili 22,3% wszystkich bezrobotnych (wzrost o 0,8 p. proc. wobec poprzedniego roku), natomiast absolwenci (1,9 tys. osób) – 2,8%, tj. o 0,2 p. proc. mniej wobec 2019 r.

Większość bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie kwalifikacji. W końcu 2020 r. dwie najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio 32,3% oraz 22,0% ogółu bezrobotnych). Udział pierwszej z wymienionych grup zwiększył się w stosunku do 2019 r. o 0,2 p. proc., a odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszył się o 0,8 p. proc. Niekorzystne zmiany odnotowano, kolejny rok z rzędu, w populacji osób z wykształceniem wyższym. Ich liczba zwiększyła się o 17,9%, natomiast odsetek wśród ogółu bezrobotnych wzrósł o 0,2 p. proc. do poziomu 13,3%. Odsetek bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (19,8%) spadł o 0,2 p. proc. wobec poprzedniego roku, a średnim ogólnokształcącym (12,6%) wzrósł o 0,5 p. proc.

Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 29. Registered unemployment rate
As of 31 December

W województwie łódzkim, w końcu 2020 r., stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 6,2% i była o 0,8 p. proc. wyższa niż w grudniu 2019 r., ale o 6,0 p. proc. niższa w stosunku do zanotowanej w grudniu 2010 r. Po sześciu latach systematycznych spadków wartości tego wskaźnika w ostatnim z analizowanych lat nastąpił jego wzrost w ujęciu rocznym. W 2020 r. w ujęciu miesięcznym najniższą wartość stopy bezrobocia zarejestrowano na koniec lutego oraz marca – 5,6%. Stopa bezrobocia w końcu roku w kraju, podobnie jak w województwie łódzkim, wyniosła 6,2% i była wyższa o 1,0 p. proc. od obserwowanej przed rokiem i o 6,2 p. proc. niższa w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r.

Terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia w województwie łódzkim systematycznie maleje. Różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w końcu grudnia 2020 r. wyniosła 4,6 p. proc. (wobec 5,0 p. proc. w 2019 r. oraz 9,9 p. proc. w 2010 r.). Rozpiętość ta została wyznaczona przez stopę bezrobocia w powiecie kutnowskim (8,4%) oraz rawskim (3,8%). Do powiatów o wysokiej stopie bezrobocia należały również powiaty: pajęczański (8,1%), łaski (7,9%), tomaszowski (7,7%) i brzeziński (7,5%).

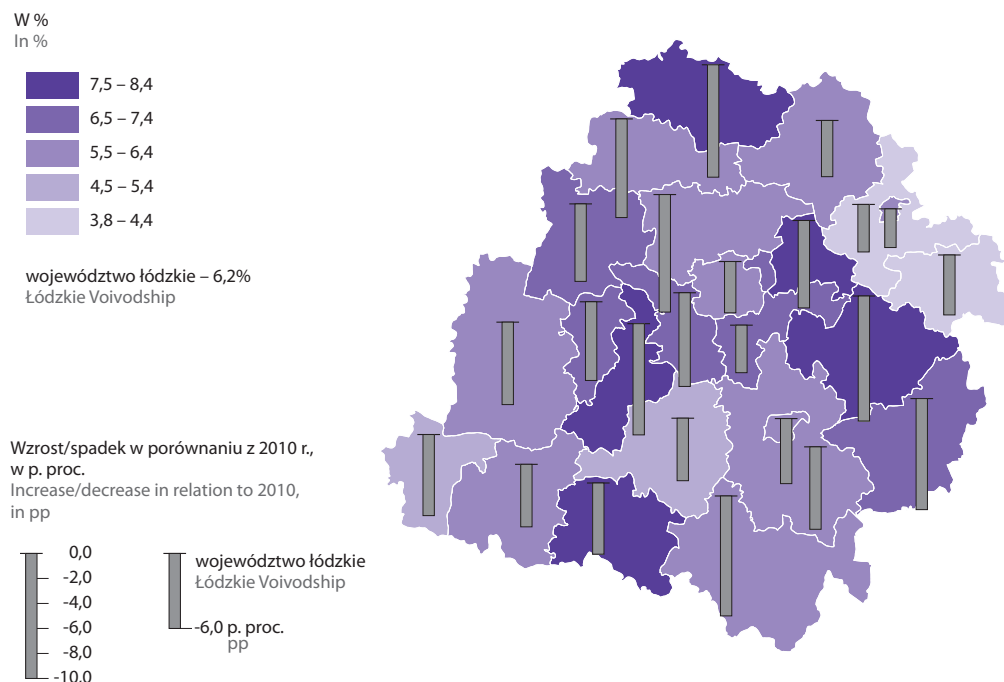
Spadek stopy bezrobocia w odniesieniu do 2010 r. odnotowano we wszystkich powiatach. Najwyższy w powiecie tomaszowskim (o 10,0 p. proc.), radomszczańskim (o 9,6 p. proc.), zgierskim (o 9,4 p. proc.), kutnowskim (o 9,0 p. proc.), łaskim (o 8,9 p. proc.) oraz opoczyńskim (o 8,9 p. proc.), zaś najniższy w Skierniewicach (o 3,1 p. proc.) oraz powiecie skierniewickim (o 3,8 p. proc.) i łódzkim wschodnim (o 3,8 p. proc.).

Mapa 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Registered unemployment rate in 2020

As of 31 December

W 2020 r. w województwie łódzkim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 81,8 tys. osób i była o 14,2% niższa niż przed rokiem (tj. o 13,5 tys.) oraz o 58,6% niższa w porównaniu z liczbą nowo zarejestrowanych w 2010 r. (tj. o 115,7 tys.). Z ewidencji bezrobotnych w województwie łódzkim w ciągu 2020 r. wykreślono 72,7 tys. osób, tj. o 29,1% mniej niż przed rokiem oraz o 62,5% mniej niż w 2010 r. Główną przyczyną wyrejestrowania było podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych wykreślono 45,5 tys. osób (wobec 53,6 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym o 10,5 p. proc. do 62,7%.

Bilans bezrobotnych nie był korzystny, tzn. w ciągu roku zarejestrowano więcej osób niż wyłączono z ewidencji (o 9,1 tys.). Relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 112,5%, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 115,5%.

Do powiatowych urzędów pracy województwa łódzkiego w 2020 r. zgłoszono 121,3 tys. ofert pracy, tj. o 1,6% mniej niż rok wcześniej. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 15 bezrobotnych (wobec 13 osób przed rokiem). Wskaźnik ten w skali kraju ukształtował się na poziomie 24 osób (wobec 18 w 2019 r.). Najkorzystniejszą sytuację wyrażającą się najmniejszą liczbą bezrobotnych na 1 ofertę pracy odnotowano w powiecie łęczyckim (7 osób na 1 ofertę) oraz Skierniewicach (9 osób). Najmniej korzystna sytuacja miała miejsce w powiatach: sieradzkim i wieluńskim, w których na 1 ofertę pracy przypadało odpowiednio 150 oraz 127 osób bezrobotnych.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

W 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie łódzkim, w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosło 4790,10 zł, co oznacza wzrost o 7,9% w stosunku do 2018 r.

W 2020 r. w województwie łódzkim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 4977,90 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 5,7%.

W 2020 r. w województwie łódzkim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 636,9 tys. osób, co oznacza, że była o 0,3% wyższa w porównaniu z 2019 r. Świadczenia wypłacone przez ZUS otrzymało 544,3 tys. osób, natomiast emerytury i renty w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 92,7 tys. osób. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2232,68 zł i była wyższa o 5,7% w stosunku do roku poprzedniego. Przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe pobierane przez rolników indywidualnych osiągnęło wartość 1370,76 zł (wzrost o 6,6% wobec 2019 r.).

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie łódzkim w 2019 r. wyniósł 1809,65 zł i był wyższy o 11,7% od dochodu sprzed roku.

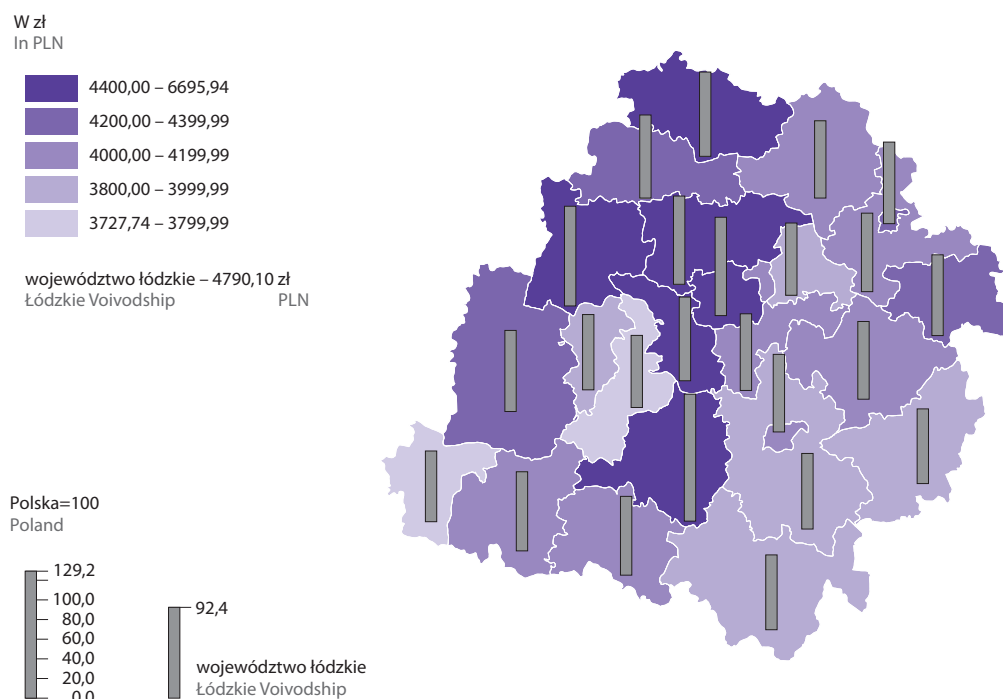
W 2019 r. w województwie łódzkim ubóstwa relatywnego doświadczało 10,0% osób w gospodarstwach domowych. Zasięg ubóstwa ustawowego ukształtował się na poziomie 7,5%, natomiast stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 3,3%.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów – realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

W 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie łódzkim, w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosło 4790,10 zł, co oznacza jego wzrost o 7,9% w stosunku do 2018 r., a w odniesieniu do 2010 r. o 56,2%. Pomimo wzrostu płac, przeciętne wynagrodzenie w łódzkim wciąż było niższe od średniej krajowej, która w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 5181,63 zł. W 2019 r. różnica ta wyniosła – 7,6% , w 2018 r. – 8,1%, a w 2010 r. – 10,7%.

Płace wyższe niż przeciętnie w województwie odnotowano jedynie w trzech powiatach: bełchatowskim (6695,94 zł; wyższe o 39,8%), poddębickim (5252,21 zł; wyższe o 9,6%) oraz Łodzi (5174,84 zł; wyższe o 8,0%). Najniższe wynagrodzenia zanotowano w powiatach: wierszowskim (3727,74 zł; niższe niż przeciętnie w województwie o 22,2%), łaskim (3798,69 zł; niższe o 20,7%) oraz brzezińskim (3806,53 zł; niższe o 20,5%).

Mapa 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2019 r.
 Map 25. Average monthly gross wages and salaries^a in 2019

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
 a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

W porównaniu z 2018 r. wzrost przeciętnych wynagrodzeń wystąpił we wszystkich powiatach województwa łódzkiego, w tym najwyższy w: brzezińskim (o 12,4%), poddębickim (o 12,2%) oraz łaskim (o 10,7%), a najniższy w: rawskim i kutnowskim (po 5,7%), pączęczańskim (o 5,9%) i zduńskowolskim (o 6,0%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2020 r. w województwie łódzkim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 4977,90 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 5,7% (wobec wzrostu o 67,1% w stosunku do 2010 r.). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 5411,45 zł i zwiększyło się o 4,7% w odniesieniu do wartości zanotowanej rok wcześniej oraz o 57,8% wobec 2010 r. W województwie łódzkim zarabiano się przeciętnie mniej niż w całej Polsce o 433,55 zł, tj. o 8,0%.

Analiza danych miesięcznych wskazuje, że w 2020 r. w województwie łódzkim najwyższe przeciętne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw osiągnięto w grudniu (5772,39 zł), listopadzie (5167,99 zł) oraz sierpniu (5017,24 zł), natomiast najniższy ich poziom odnotowano w maju (4644,26 zł).

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly wages and salaries in enterprise sector

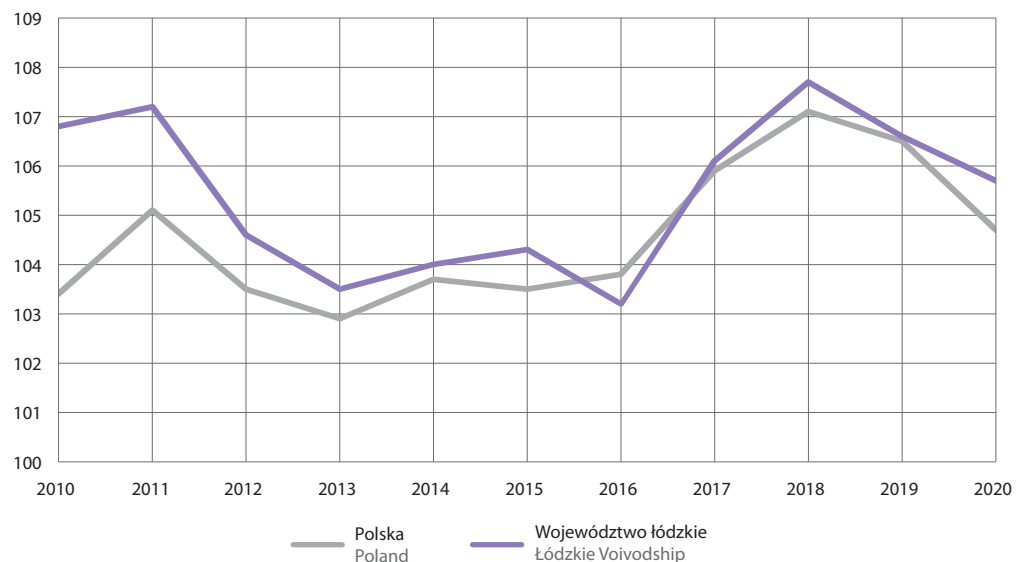
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	2978,57	3745,57	4710,55	4977,90
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	86,8	90,9	91,1	92,0

W stosunku do 2019 r. wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich analizowanych sekcjach sektora przedsiębiorstw w województwie, przy czym najwyższy odnotowano w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 12,0%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,3%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,1%) oraz budownictwie (o 6,9%).

W 2020 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie łódzkim zanotowano w sekcjach: informacja i komunikacja oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (przekroczyły one odpowiednio o 60,0% i o 31,6% przeciętne wynagrodzenie w województwie). Najniższe wynagrodzenia wypłacono w przedsiębiorstwach zgrupowanych w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia oraz administrowanie i działalność wspierająca (były one niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie odpowiednio o 33,2% oraz 26,7%).

Wykres 30. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100
Chart 30. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2020 r. w województwie łódzkim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 636,9 tys. osób, co oznacza, że była o 0,3% wyższa w porównaniu z 2019 r., ale o 2,6% niższa niż w 2010 r. W skali kraju – w omawianym roku – świadczenia wypłacono przeciętnie 9320,3 tys. osobom, tj. więcej o 0,5% niż w roku poprzednim oraz o 0,8% więcej wobec 2010 r.

Osoby pobierające świadczenia emerytalno-rentowe w województwie łódzkim stanowiły 6,8% tej zbiorowości w kraju. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa stanowili 6,6% całej populacji w kraju, a świadczeniobiorcy KRUS – 8,6%.

W 2020 r. świadczenia wypłacone przez ZUS otrzymało w województwie 544,3 tys. osób, tj. o 0,9% więcej niż rok wcześniej, ale o 1,2% więcej w stosunku do 2010 r. Liczba emerytów w województwie wzrosła o 2,1% w porównaniu z 2019 r., zmniejszyła się jednak przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 6,9%) oraz osób pobierających renty rodzinne (o 1,3%). Wśród świadczenioborców ZUS najliczniejszą grupę stanowili emeryci (78,8% całej zbiorowości), a najmniejszą osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (7,2%).

Emerytury i renty w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. pobierało 92,7 tys. osób (mniej o 3,4% niż w 2019 r. i o 20,1% mniej niż w 2010 r.). W porównaniu z 2019 r. liczba emerytów zmniejszyła się o 3,5%, osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy – o 2,4%, zaś osób otrzymujących renty rodzinne – o 4,4%. Wśród świadczenioborców dominowali emeryci, stanowiąc 84,2% ogółu, odsetek osób pobierających renty rodzinne ukształtował się na poziomie 3,7%, a renty z tytułu niezdolności do pracy pobierało 12,2% świadczenioborców.

Tablica 14. Świadczenia społeczne

Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	653,8	609,7	635,3	636,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1481,17	1843,94	2112,11	2232,68
w tym emerytura of which retirement pension	1581,99	1952,35	2197,99	2314,46
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of famers in PLN	940,86	1168,00	1286,42	1370,76
w tym emerytura of which retirement pension	967,41	1181,91	1282,22	1361,22

W 2020 r. w województwie łódzkim przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2232,68 zł i była wyższa o 5,7% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 50,7% wyższa niż w 2010 r. W kraju wartość ta ukształtowała się na poziomie 2455,07 zł, co oznacza jej wzrost o 5,5% wobec 2019 r. i o 49,4% w porównaniu do pierwszego z analizowanych lat. Przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe pobierane przez rolników indywidualnych osiągnęło wartość 1370,76 zł (wzrost o 6,6% wobec 2019 r. i o 45,7% w stosunku do 2010 r.). Na terenie kraju przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez KRUS wyniosła 1376,40 zł (wzrost o 6,5% wobec poprzedniego roku oraz o 44,2% w porównaniu z 2010 r.).

Wszystkie świadczenia wypłacane przez ZUS w województwie łódzkim w 2019 r. nie przewyższyły średniej krajowej. W przypadku emerytury różnica wyniosła 230,44 zł, renty z tytułu niezdolności do pracy – 325,20 zł, zaś renty rodzinnej – 207,91 zł. Mniejsze odchylenia od średniej krajowej odnotowano w przypadku wypłat realizowanych przez KRUS, gdzie przeciętna emerytura była niższa od średniej krajowej o 22,36 zł, natomiast wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej przewyższała średnią krajową odpowiednio o 12,96 zł oraz 158,76 zł.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie łódzkim w 2019 r. wyniósł 1809,65 zł i był wyższy o 11,7% od dochodu sprzed roku oraz o 53,5% wobec 2010 r. W porównaniu do przeciętnego dochodu dla ogółu gospodarstw domowych w Polsce był on niższy odpowiednio o 0,5% w 2019 r., o 4,3% w 2018 r. oraz o 1,2% w 2010 r.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny

Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1178,73	1362,03	1620,50	1809,65	1819,14
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1124,92	1306,51	1556,57	1750,05	1768,65

Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę ukształtował się na poziomie 1750,05 zł (wzrost o 12,4% wobec 2018 r. i o 55,6% w porównaniu do pierwszego z analizowanych lat). Przeciętny dochód do dyspozycji gospodarstw domowych w województwie łódzkim był niższy od dochodu we wszystkich gospodarstwach na terenie kraju o 1,1% w 2019 r., o 5,3% w 2018 r. oraz o 1,9% w 2010 r.

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Przyjęte granice ubóstwa ekonomicznego:

Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Ustawowa granica ubóstwa, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

Poziom minimum egzystencji, przyjmowany jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Z badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że w 2019 r. w województwie łódzkim ubóstwa relatywnego doświadczało 10,0% osób w gospodarstwach domowych. Wartość ta była o 0,3 p. proc. wyższa niż w roku poprzednim, ale o 2,5 p. proc. niższa niż w 2010 r. Zasięg ubóstwa ustawowego ukształtował się na poziomie 7,5% (wobec 7,3% w 2018 r. oraz 5,2% w 2010 r.). Stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 3,3%, to w odniesieniu zarówno do 2018 r. jak i 2010 r. o 0,6 p. proc. mniej.

W skali kraju omawiane wskaźniki przyjmowały wartości wyższe niż w województwie łódzkim. Stopa ubóstwa relatywnego wyniosła 13,0% (spadek o 1,2 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku oraz o 4,4 p. proc. wobec 2010 r.), stopa ubóstwa skrajnego ukształtowała się na poziomie 4,2% (spadek o 1,2 p. proc. wobec 2018 r. i o 1,6 p. proc. w porównaniu z 2010 r.), a zasięg ubóstwa ustawowego osiągnął poziom 9,0% (spadek o 1,9 p. proc. wobec poprzedniego roku, ale wzrost o 1,6 p. proc. w odniesieniu do pierwszego z analizowanych lat).

Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)

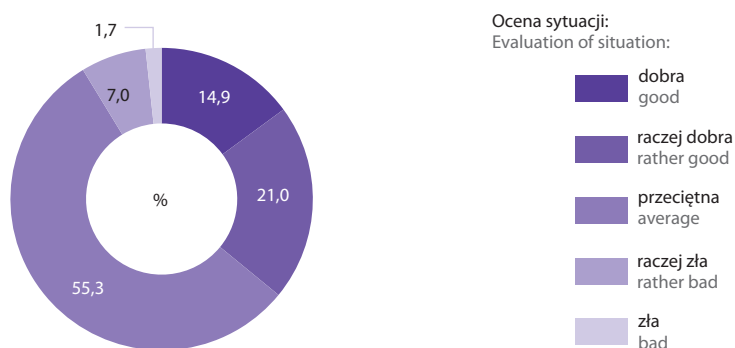
Table 16. At-risk-of-poverty rates

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditure below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	12,5	12,3	9,7	10,0	13,0
„ustawowej” granicy ubóstwa “legal” poverty threshold	5,2	10,3	7,3	7,5	9,0
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty rate	3,9	5,4	3,9	3,3	4,2

Uzupełnieniem obrazu zróżnicowania sytuacji dochodowej w oparciu o zaprezentowane powyżej miary ilościowe są dane dotyczące subiektywnych ocen gospodarstw domowych na temat własnej sytuacji materialnej. W 2019 r. w województwie łódzkim 14,9% gospodarstw domowych oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą, natomiast 21,0% jako raczej dobrą, co oznacza wzrost odsetków w stosunku do poprzedniego roku odpowiednio o 0,1 p. proc. oraz o 3,0 p. proc. Przeciętnie zadowolonych ze swej sytuacji było 55,3% gospodarstw domowych (o 2,0 p. proc. mniej wobec 2018 r.). Odsetek gospodarstw postrzegających swoją sytuację jako raczej złą (7,0%) albo złą (1,7%) zmniejszył się w stosunku do 2018 r. o 0,8 p. proc. oraz 0,3 p. proc.

Wykres 31. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.

Chart 31. Subjective evaluation of material situation of household in 2019

Na terenie całego kraju w 2019 r. odnotowano podobną tendencję jak w województwie. W porównaniu z 2018 r. odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą zwiększył się z 20,9% do 23,8%, a jako raczej dobrą z 23,1% do 24,8%. Odsetek gospodarstw postrzegających swoją sytuację materialną jako: przeciętną zmalał w ciągu roku o 3,5 p. proc. do 44,4%, raczej złą zmniejszył się o 0,7 p. proc. do 5,5%, a jako złą o 0,4 p. proc. do 1,5%.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

W 2019 r. w województwie łódzkim świadczenia pomocy społecznej na podstawie decyzji przyznano 76,9 tys. osób. Na pomoc społeczną w województwie łódzkim w 2019 r. wydano łącznie 225,6 mln zł. Pomoc pieniężna wyniosła 171,1 mln zł, natomiast w ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 54,5 mln zł. Najczęściej pomocy udzielano z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezrobocia.

Z pomocy społecznej korzystało 56,9 tys. gospodarstw domowych, a w ich skład wchodziło 111,2 tys. osób.

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych w województwie łódzkim wyniosły 1859,6 mln zł. Kartę Dużej Rodziny posiadało 40,5 tys. rodzin.

Na koniec 2019 r. działało w województwie łódzkim 218 placówek opieki nad dziećmi do lat 3. Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce dysponowały łącznie 8,4 tys. miejsc. Na 100 miejsc w placówkach przypadało 808 dzieci w wieku do lat 3.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

W 2019 r. w województwie łódzkim świadczenia pomocy społecznej (w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego) przyznano na podstawie decyzji 76,9 tys. osobom bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania. Ich liczba zmniejszyła się o 7,4 tys. w stosunku do 2018 r. oraz o 61,8 tys. osób wobec 2010 r. W Polsce w tym czasie świadczenia na podstawie decyzji otrzymało 1,2 mln osób (1,3 mln w 2018 r. i 2,1 mln w 2010 r.).

Na 10 tys. mieszkańców województwa łódzkiego przypadało 313 osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej. W porównaniu z 2018 r. wskaźnik ten zmniejszył się o 29 osób, natomiast wobec pierwszego z analizowanych lat – o 232 osoby. W skali kraju na 10 tys. ludności przypadało 314 osób korzystających ze świadczeń (w 2018 r. – 340, w 2010 r. – 542).

Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej
Table 17. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of person)	138745	115249	84366	76923
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	256582,5	248477,8	229604,3	225571,0
pomoc pieniężna financial assistance	204022,9	197067,0	176071,6	171112,4
pomoc niepieniężna non-financial assistance	52559,6	51410,8	53532,7	54458,6
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	545	461	341	313

Środowiskową pomoc pieniężną stanowią różnego rodzaju zasiłki np.: stałe, okresowe, celowe, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, pomoc dla cudzoziemców, natomiast pomoc niepieniężna obejmuje m.in: posiłek, schronienie w placówkach dla bezdomnych, ubranie, sprawienie pogrzebu, usługi opiekuńcze, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Osoby potrzebujące mogły otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej.

Zsumowana liczba osób korzystających z obu form pomocy społecznej wyniosła w 2019 r. w całym województwie – 116,5 tys. tj. o 10,2 tys. mniej niż w 2018 r. i o 71,1 tys. mniej niż w 2010 r.

W 2019 r. świadczenia w formie pieniężnej na podstawie decyzji otrzymało 83,9 tys. osób (w 2018 r. – 90,2 tys., w 2010 r. – 128,6 tys.). Natomiast świadczenia w formie niepieniężnej przyznano 32,6 tys. osobom (w 2018 r. – 36,5 tys., w 2010 r. – 59,0 tys.).

Na pomoc społeczną w województwie łódzkim w 2019 r. wydano łącznie 225,6 mln zł (mniej o 4,0 mln zł niż w 2018 r., oraz o 31,0 mln zł mniej niż w 2010 r.). W kraju na ten cel wydatkowano 3529,0 mln zł (więcej o 43,3 mln zł w stosunku do poprzedniego roku oraz o 120,0 mln zł mniej wobec 2010 r.).

Pomoc pieniężna wyniosła 171,1 mln zł (mniej o 5,0 mln zł niż w 2018 r. oraz o 32,9 mln zł w stosunku do pierwszego z obserwowanych okresów), co stanowiło 75,9% wydatkowanej kwoty ogółem. Na zasiłki stałe przeznaczono łącznie 77,6 mln zł, na zasiłki celowe – 47,1 mln zł, natomiast na zasiłki okresowe – 43,2 mln zł.

W ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 54,5 mln zł, tj. 24,1% kwoty ogółem (więcej o 0,9 mln zł niż w 2018 r. a w porównaniu z 2010 r. o 1,9 mln zł więcej). Na usługi opiekuńcze przeznaczono 34,2 mln zł, na zapewnienie posiłków – 14,5 mln zł, na schronienie – 2,8 mln zł, a na ubranie – 0,7 tys. zł.

Łączna liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej może być rozumiana dwojako. Po pierwsze, jako liczba osób, którym przyznano świadczenie. W drugim przypadku uwzględnia się również wszystkich członków rodzin osób, do których była adresowana pomoc. Wynika to z faktu, że świadczenia pomocy społecznej są przyznawane między innymi w oparciu o analizę sytuacji materialnej wnioskodawcy i osób mu najbliższych. Tym samym zakłada się, że wsparcie społeczne wpływa na sytuację bytową wszystkich członków rodziny.

Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

Table 18. Beneficiaries of community social assistance

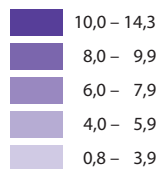
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	85575	77788	70164	56867
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	209575	175960	131753	111199
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	823	704	533	452

W 2019 r. w województwie łódzkim z pomocy społecznej korzystało 56,9 tys. gospodarstw domowych, tj. o 13,3 tys. mniej niż w poprzednim roku oraz o 28,7 tys. mniej w porównaniu z 2010 r. W skład tych gospodarstw wchodziło 111,2 tys. osób, czyli o 20,6 tys. mniej niż w 2018 r. oraz o 98,4 tys. mniej niż na początku obserwowanego okresu. W Polsce w latach 2010–2019 zanotowano spadek liczby gospodarstw korzystających z pomocy o 35,1% do poziomu 825,0 tys., a liczba beneficjentów zmniejszyła się o 46,8 % i osiągnęła wartość 1,8 mln osób.

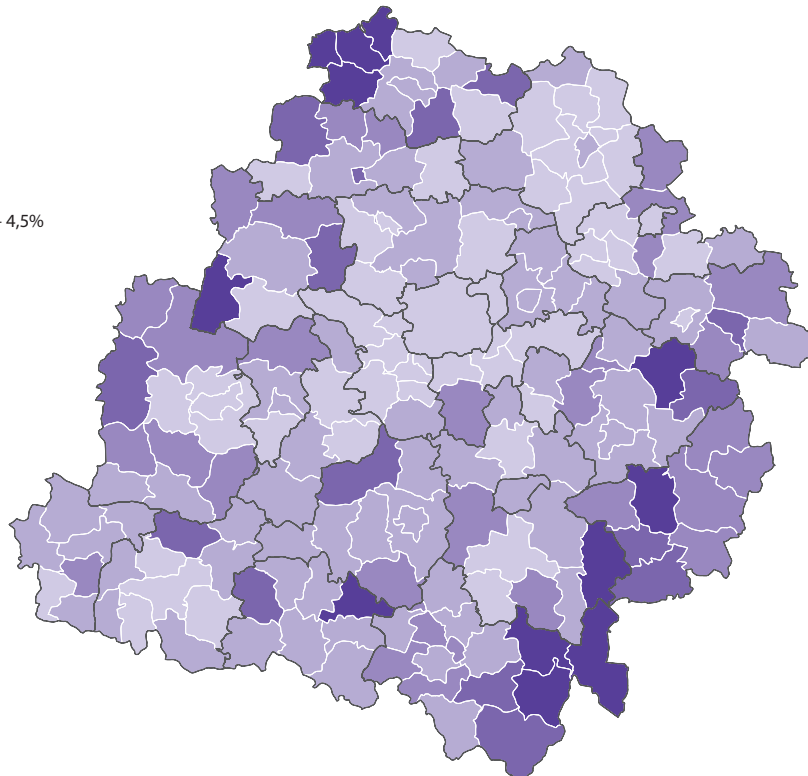
Mapa 26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.

Map 26. Scope of use of social assistance at domicile in 2019

Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem
Share of beneficiaries from community social assistance in the total population

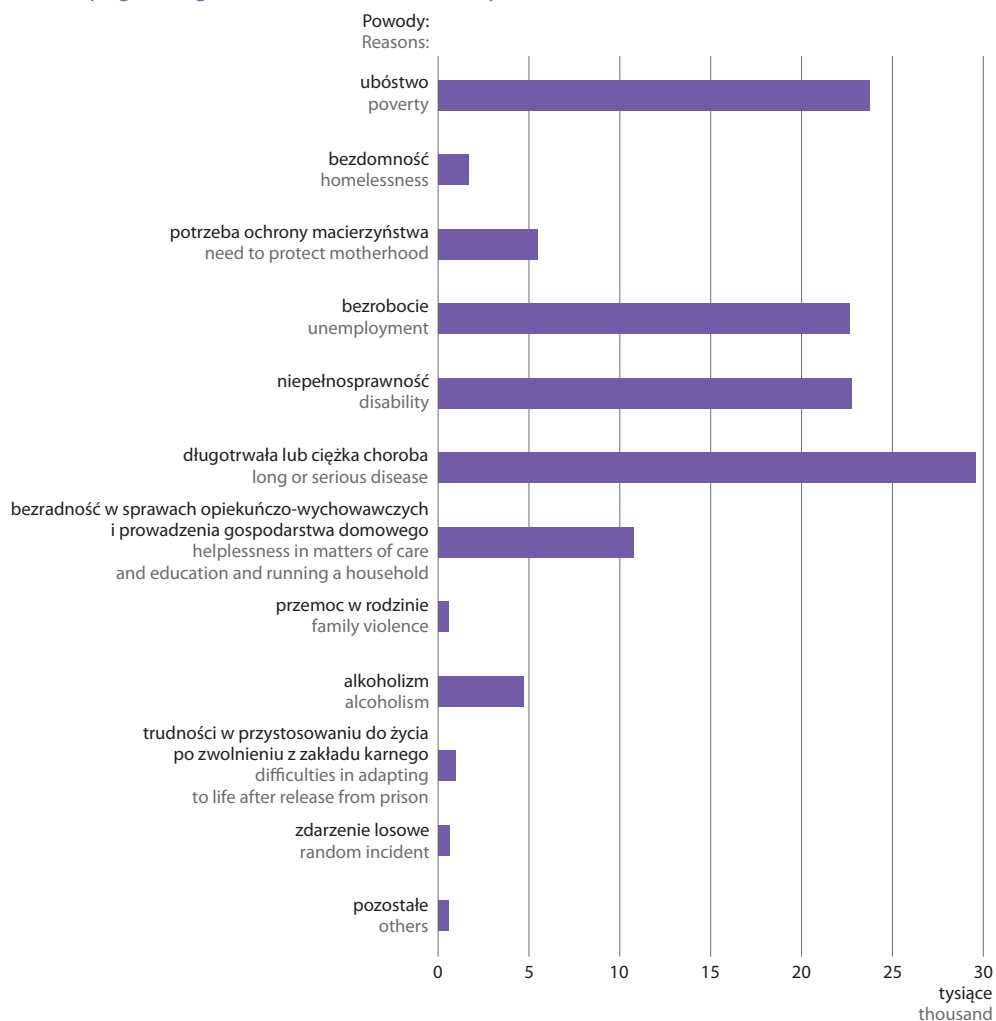
województwo łódzkie – 4,5%
Łódzkie Voivodship

Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. wyniósł 4,5%, tj. o 0,8 p. proc. mniej niż w roku poprzednim i o 3,7 p. proc. mniej niż w 2010 r. W kraju wartość tego wskaźnika kształtowała się na zbliżonym poziomie (w 2010 r. – 8,7%, w 2018 r. – 5,1%, w 2019 r. – 4,6%)

W przekroju terytorialnym najwyższym odsetkiem charakteryzowały się gminy: Łanięta (14,3%), Pęczniew (13,5%), Przedbórz (13,4%), Czerniewice (12,6%), Dąbrowice (12,5%). Najmniejszy udział tego odsetka wystąpił w gminach: Ksawerów (0,8%), Dobroń (1,5%), Rzgów (1,5%).

Wykres 32. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2019 r.^a
Chart 32. Reasons for granting social assistance to a family in 2019^a

^a Na podstawie decyzji.
^a Based on the decisions.

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej. W 2019 r., podobnie jak w roku poprzednim, najczęściej pomocy udzielano z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – 29,6 tys. rodzin (o 1,7 tys. mniej niż w 2018 r.), ubóstwa – 23,8 tys. rodzin (o 3,5 tys. mniej niż w roku poprzednim), niepełnosprawności – 22,8 tys. rodzin (mniej o 1,8 tys.) oraz bezrobocia – 22,7 tys. rodzin (mniej o 3,7 tys.).

W 2019 r. kontynuowano realizowanie zapoczątkowanego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego długofalowym wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie objęto w pierwszym półroczu 2019 r. przeciętnie 217,5 tys. dzieci do 18 lat w 149,2 tys. rodzin z województwa łódzkiego. W drugim półroczu natomiast ich przeciętna miesięczna liczba zwiększyła się do 374,7 tys. osób.

Tablica 19. Świadczenie wychowawcze
Table 19. Child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2017	2018	2019
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1062339,7	1427945,7	1348030,0	1859645,0
Przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of families receiving a child-raising benefit in thousands	159,2	159,1	149,7	149,2 ^b
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	236,8	234,7	219,8	<u>217,5^c</u> 374,7

a, b, c Dane dotyczą okresu: a – od 1 kwietnia do 31 grudnia, b – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze, c – w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia;
a, b, c Data concern the period: a – from 1 April to 31 December, b – from 1 January to 30 June. Since 1 July 2019 information of the number of families receiving the child-raising benefit is not collected, c – in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły 1859,6 mln zł, tj. o 38,0% więcej w stosunku do poprzedniego roku.

Przeciętne wydatki na świadczenia wychowawcze z programu „Rodzina 500 plus” na mieszkańca województwa łódzkiego w 2019 r. wyniosły 756 zł (o 210 zł więcej niż przed rokiem). Największym natężeniem wypłat świadczenia wychowawczego w ciągu 2019 r. na 1 mieszkańca charakteryzowały się powiaty: skierniewicki (1168 zł), opoczyński (895), rawski (892), piotrkowski (890), wierszowski (882), najniższym zaś Łódź (618) oraz powiat kutnowski (680).

Z dodatkowego wsparcia w wysokości 500 zł miesięcznie w postaci dodatku wychowawczego, w 2019 r., przeciętnie miesięcznie korzystało 3,1 tys. dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Wydatki na ten cel wyniosły 19,0 mln zł.

Dodatek do zryczałtowanej kwoty przeciętnie miesięcznie trafiał do 128 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Kwota wydatków z tego tytułu wyniosła 770,0 tys. zł.

Wydatki z tytułu dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego wypłacanego od 1 lipca 2019 r. wyniosły 2,5 mln zł. Przeciętnie miesięcznie z tej formy wsparcia korzystało 637 dzieci.

W 2019 r. kontynuowano, zapoczątkowany w czerwcu 2014 r., program Karta Dużej Rodziny oferujący rodzinom wielodzietnym tj. przynajmniej z trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej. Na terenie województwa 40,5 tys. rodzin posiadało tę kartę (w 2018 r. – 23,3 tys.), najwięcej w Łodzi (5,0 tys. rodzin) oraz powiatach: piotrkowskim (2,9 tys.) i tomaszowskim (2,7 tys.). Najmniejsza liczba rodzin korzystających z programu wystąpiła w powiatach: brzezińskim (0,6 tys.) oraz łaskim (0,7 tys.). W ciągu roku najwięcej użytkowników Karty przybyło w Łodzi (wzrost o 1,3 tys. rodzin) oraz powiatach: piotrkowskim (o 1,5 tys.), radomszczańskim (o 1,3 tys.), tomaszowskim (o 1,3 tys.), bełchatowskim (o 1,2 tys.), opoczyńskim (o 1,1 tys.) i sieradzkim (o 1,1 tys.).

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Na koniec 2019 r. w województwie łódzkim działało 218 placówek opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 22 placówki więcej niż w 2018 r. oraz o 161 więcej wobec 2011 r. W całej Polsce liczba placówek zwiększyła się ponad sześciokrotnie (z 700 w 2011 r. do 4358 w ostatnim z analizowanych lat).

Zarówno w województwie łódzkim, jak i w całym kraju, jako forma sprawowania opieki nad małymi dziećmi przeważały żłobki. Ich udział w strukturze badanych placówek w łódzkim w końcu 2019 r. ukształtował się na poziomie 82,1% (w 2011 r. – 80,7%), w przypadku Polski wyniósł 83,3% (w 2011 r. – 66,0%).

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce

Stan w dniu 31 grudnia

Table 20. Nurseries and children's clubs

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2018	2019
Żłobki Nurseries	46	74	147	179
w tym publiczne of which public	40	47	56	61
Oddziały żłobkowe Nursery sections	6	5	5	4
Kluby dziecięce Children's clubs	5	20	44	35
w tym publiczne of which public	.	1	3	2
Miejsca ^a w tys.: Places ^a in thousands:				
w żłobkach in nurseries	2,9	3,9	6,8	7,7
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,1	0,3	0,9	0,6
Dzieci ^a przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children ^a staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach in nurseries	6,0	7,2	9,9	12,3
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,1	0,4	1,0	0,8

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

Spośród wszystkich placówek opieki nad dziećmi do lat 3, na terenie województwa najczęściej z nich zlokalizowanych było w Łodzi (29,4%), a także w powiatach: zgierskim (8,3%), bełchatowskim (6,9%), pabianickim (6,9%), piotrkowskim (6,9%) i Piotrkowie Trybunalskim (6,0%). W dwóch powiatach (skierniewickim i wieruszowskim) odnotowano tylko po jednej placówce tego typu.

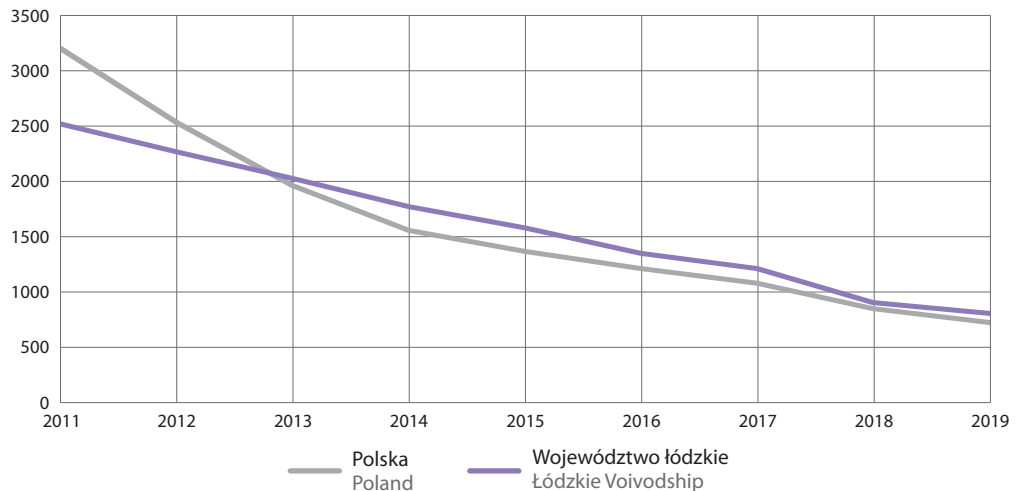
Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce działające w województwie łódzkim w końcu 2019 r. dysponowały łącznie 8,4 tys. miejsc, było to o 0,8 tys. (9,9%) miejsc więcej niż w 2018 r. Wobec pierwszego z analizowanych lat ich liczba wzrosła prawie 3-krotnie. W kraju liczba miejsc zwiększyła się z 38,6 tys. w 2011 r. do 159,9 tys. w 2019 r., co oznacza wzrost aż o 314,5% na przestrzeni dziewięciu badanych lat.

Kluby dziecięce przeciętnie dysponowały 18 miejscami, co oznacza wzrost o 1 miejsce w stosunku do poprzedniego roku oraz o 6 miejsc w porównaniu z 2011 r. W żłobkach wraz z oddziałami żłobkowymi znajdowały się przeciętnie 42 miejsca, tj. o 2 miejsca mniej niż w 2018 r. oraz o 14 miejsc mniej niż w pierwszym z analizowanych lat.

Wykres 33. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

W końcu 2019 r. w województwie łódzkim na 100 miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz klubach dziecięcych przypadało 0,8 tys. dzieci w wieku do lat 3, tj. mniej o 0,1 tys. dzieci w stosunku do poprzedniego roku i aż 1,7 tys. wobec 2011 r. W tym samym czasie na terenie całego kraju dostępność miejsc w placówkach opieki nad dziećmi zwiększyła się jeszcze bardziej, bo aż niemal 4,5-krotnie (z 3,2 tys. dzieci w 2011 r. do 0,8 tys. w 2018 r. i 0,7 tys. w ostatnim z badanych lat).

W końcu 2019 r. najliczniejszą grupę we wszystkich typach placówek stanowiły dzieci w wieku 2 lat – 55,0%. Drugą co do wielkości grupę tworzyły dzieci roczne – 39,8%. Najmniej było dzieci poniżej roku (1,5%) oraz w wieku 3 lat (3,7%). Z placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 korzystały również dzieci w wieku 4 lat i więcej, jednak ich udział był niewielki i wyniósł zaledwie 0,04% ogółu.

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz klubach dziecięcych w ogólnej liczbie dzieci do lat 3, na przestrzeni badanych lat systematycznie wzrastał, by w końcu 2019 r. osiągnąć wartość 11,6% (wzrost o 1,6 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku oraz o 7,4 p. proc. wobec 2011 r.). W kraju udział ten ukształtował się na zbliżonym poziomie – 12,4% (w 2018 r. – 10,5%, w 2011 r. – 3,1%).

Z analizy w przekroju terytorialnym na koniec 2019 r. wynika, że wartości tego wskaźnika powyżej średniej w województwie osiągnęły Skierniewice (22,9%), Łódź (18,5%), Piotrków Trybunalski (17,6%), a także powiaty: pabianicki (15,0%), bełchatowski (14,3%), poddębicki (13,2%), rawski (12,5%) oraz zgierski (11,9%). Najniższy udział dzieci objętych opieką żłobkową do liczby dzieci w grupie do lat 3 wystąpił w powiatach: skierniewickim (1,7%), łowickim (3,7%) i sieradzkim (3,9%).

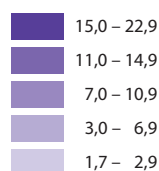
Mapa 27. Żłobki^a i kluby dziecięce w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 27. Nurseries^a and children clubs in 2019

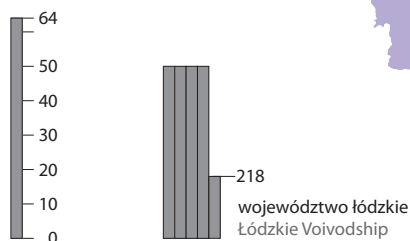
As of 31 December

Dzieci objęte opieką żłobkową
w % dzieci w wieku do lat 3
Children covered by nursery care
in percentage of children up to the age of 3

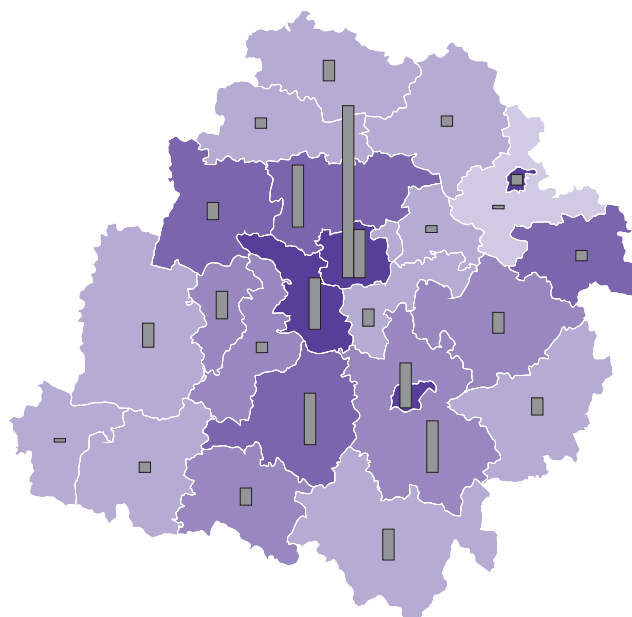

województwo łódzkie – 11,6%
Łódzkie Voivodship

Obiekty
Facilities

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W 2019 r., w porównaniu rokiem poprzednim, wzrosła liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych, a także przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania.

W 2019 r. zwiększyła się długość sieci wodociągowej, sieci kanalizacyjnej i sieci gazowej w stosunku do roku 2018.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zasoby mieszkaniowe w województwie łódzkim liczyły 1,0 mln mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 71,9 mln m², w których znajdowało się 3,7 mln izb. Zasoby mieszkaniowe w województwie łódzkim stanowiły 7,0% zasobów w kraju. W 2019 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, przybyło 8,9 tys. mieszkań (tj. 0,9%), a w stosunku do 2010 roku liczba mieszkań w zasobach zwiększyła się o 56,3 tys. (tj. 5,8%). W miastach województwa łódzkiego zlokalizowanych było 69,6% ogólnej liczby lokali mieszkalnych.

W 2019 r. na 1000 mieszkańców województwa łódzkiego przypadało 420,5 mieszkań, tj. o 5,6 więcej niż w 2018 r. i o 36,6 więcej niż w 2010 r. Wskaźnik ten w województwie przewyższał – o 34,6 – przeciętną wartość w kraju (385,9 mieszkań na 1000 mieszkańców).

W 2019 r. warunki mieszkaniowe w województwie łódzkim uległy nieznacznej poprawie w porównaniu z latami poprzednimi, co znajduje odzwierciedlenie w wartościach wskaźników ilustrujących przeciętną: liczbę izb w mieszkaniu, liczbę osób przypadającą na mieszkanie oraz powierzchnię użytkową 1 mieszkania. W 2019 r. przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła 3,61 i w porównaniu z rokiem poprzednim pozostała na tym samym poziomie, a w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 0,04. Najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w powiatach: wierszowskim (4,55), łódzkim wschodnim (4,35) i pączęzańskim (4,30), a najniższe w: Łodzi (3,08), Piotrkowie Trybunalskim (3,51) oraz w powiecie pabianickim (3,58).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. średnia wielkość mieszkania w województwie łódzkim wynosiła 69,7 m² (w kraju – 74,4 m²) i wzrosła o 0,3 m² w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 2,4 m² w stosunku do 2010 r. Mieszkania na wsi były średnio o 32,2 m² większe niż w miastach, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania to 59,9 m². Największe przeciętnie mieszkania znajdowały się w powiatach: łódzkim wschodnim (97,3 m²), wierszowskim (96,0 m²) i skierniewickim (92,3 m²), a najmniejsze w: Łodzi (54,5 m²), Piotrkowie Trybunalskim (61,9 m²) oraz powiecie kutnowskim (66,3 m²).

W 2019 r. na 1 mieszkanie w województwie łódzkim przypadały 2,38 osoby (w kraju 2,59) i w porównaniu z rokiem poprzednim wskaźnik ten zmniejszył się o 0,03, a w stosunku do 2010 r. – o 0,23. Najwięcej osób na 1 mieszkanie przypadało w powiatach: wierszowskim – 3,04, skierniewickim – 3,03 oraz pączęzańskim – 2,97, najmniej natomiast w Łodzi – 1,87, Piotrkowie Trybunalskim – 2,28 oraz powiecie pabianickim – 2,29.

W 2019 r. w województwie łódzkim w wodociąg wyposażonych było 94,8% mieszkań, w ustęp 89,8%, w łazienkę 85,9%, centralne ogrzewanie 77,7%, a instalacja gazowa podłączona była w 44,8% mieszkań.

Pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi nadal utrzymywały się dysproporcje w wyposażeniu mieszkań w podstawowe instalacje. W miastach województwa łódzkiego w wodociąg wyposażonych było 97,2% mieszkań, w ustęp – 94,0%, a łazienkę – 90,5%. Na wsi do wodociągu podłączonych było 89,4% mieszkań, ustęp posiadało 80,1%, a łazienkę 75,2%.

W latach 2010–2019 zanotowano wzrost odsetka mieszkań wyposażonych w instalacje sanitarno-techniczne, co wskazuje na poprawę warunków mieszkaniowych ludności, chociaż odsetek ten w województwie łódzkim był nadal niższy niż średnio w Polsce. Największe dysproporcje dotyczyły wyposażenia mieszkań w gaz sieciowy, gdzie różnica w 2019 r. wyniosła 11,2 p. proc.

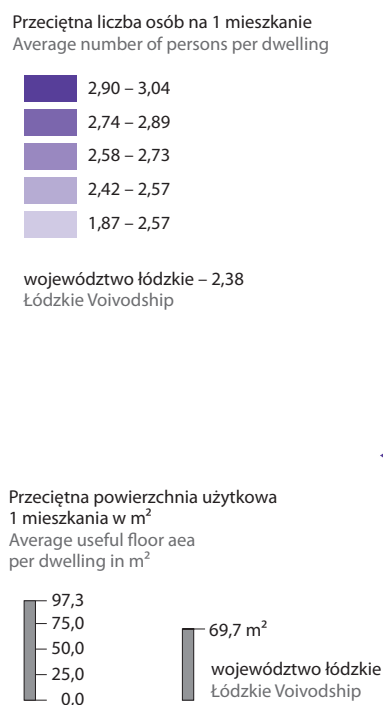
W porównaniu z 2018 r. zmiany w wyposażeniu mieszkań w instalacje były niewielkie. Największy wzrost zanotowano w przypadku mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie na terenach wiejskich (wzrost o 0,3 p. proc.). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost zaobserwowano również w wyposażeniu mieszkań w centralne ogrzewanie (o 1,7 p. proc.). Dla mieszkań zlokalizowanych na wsi wzrost ten wyniósł 2,8 p. proc., natomiast w miastach – 1,3 p. proc. Liczba mieszkań wyposażonych w gaz z sieci zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. o 0,5 p. proc, przy czym na terenach miast zanotowano spadek o 1,0 p. proc., a na obszarach wiejskich niewielki wzrost o 1,3 p. proc.

Mapa 28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 28. Housing conditions of population in 2019

As of 31 December

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Mieszkania Dwellings	975942	1003933	1023324	1032240
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	383,9	402,6	414,9	420,5
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,57	3,59	3,61	3,61
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	67,3	68,7	69,4	69,7
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,61	2,48	2,41	2,38

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

Na koniec 2019 r. sieć wodociągowa osiągnęła w województwie łódzkim długość 23,3 tys. km i w porównaniu z 2018 r. zanotowano jej wzrost o 161,3 km (tj. o 0,7%), a w stosunku do 2010 r. – o 1,5 tys. km (tj. o 7,0%). W skali kraju dynamika ta była większa i wyniosła odpowiednio 1,0% i 13,9%.

Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wynosiła 412,6 tys. sztuk i w porównaniu z 2018 r. wzrosła o 5,6 tys. sztuk (tj. o 1,4%), a w stosunku do 2010 r. – o 46,9 tys. sztuk (tj. o 12,8%). W skali kraju liczba przyłączy zwiększyła się odpowiednio o 1,9% w stosunku do zeszłego roku i o 17,1% wobec pierwszego z analizowanych lat.

Ponad 81% długości sieci wodociągowej oraz 67% przyłączy do budynków zlokalizowanych było na terenach wiejskich. W porównaniu z rokiem poprzednim na terenach wiejskich przybyło 116,3 km nowej sieci (tj. o 0,6%), a liczba przyłączy wzrosła o 4,2 tys. sztuk (tj. o 1,5%). Długość sieci wodociągowej w miastach wzrosła o ponad 45,0 km (tj. o 1,0%), a liczba przyłączy zwiększyła się o 1,4 tys. sztuk (tj. o 1,1%).

Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w województwie łódzkim w 2019 r. wyniósł 127,8 km na 100 km² powierzchni ogólnej i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o 0,9 km, a w odniesieniu do 2010 r. – o 8,4 km. W skali kraju wskaźnik ten był znacznie niższy niż w województwie łódzkim (99,4 km na 100 km²). Wskaźnik ten był ponad trzykrotnie wyższy w miastach województwa łódzkiego niż na terenach wiejskich (odpowiednio 377,4 km i 110,8 km). W skali kraju wskaźniki gęstości sieci wodociągowej w przekroju miasto-wieś były znacznie niższe niż w województwie łódzkim wyniosły odpowiednio 321,5 km i 82,5 km. Największą gęstość sieci wodociągowej, wyłączając miasta na prawach powiatu, zaobserwowano w powiecie zgierskim (182,1 km), a najmniejszą w powiecie opoczyńskim (92,2 km).

W 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 2315,5 tys. mieszkańców województwa łódzkiego, tj. 94,3% ogółu ludności. W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek korzystających z instalacji wodociągowej pozostał na tym samym poziomie, a w stosunku do 2010 r. nastąpił jego wzrost o 4,7 p. proc. W kraju 92,2% ludności korzystało z sieci wodociągowej, a wzrost odnotowano zarówno w porównaniu z 2018 r. jak i 2010 r. (odpowiednio o 0,1 p. proc. i o 4,8 p. proc.).

W miastach dostęp do wodociągu miało 95,3% ogółu ludności (wzrost o 1,0 p. proc. w porównaniu z 2010 r.). Na terenach wiejskich udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej ukształtował się na poziomie 92,8% (wzrost o 11,6 p. proc. w porównaniu z 2010 r.). W przekroju powiatów największy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2019 r. wystąpił w powiecie wierszowskim (97,5%), a najmniejszy w rawskim (83,9%).

Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w województwie łódzkim w 2019 r. wyniosło 38,0 m³ na 1 mieszkańca, przy czym w miastach wynosiło 35,8 m³, a na obszarach wiejskich 41,6 m³. Ilość zużytej wody przypadającej na 1 mieszkańca, w porównaniu z 2018 r., wzrosła o 0,6 m³ (tj. o 1,6%), a w odniesieniu do 2010 r. – o 4,0 m³ (tj. 11,8%). Największe zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie łowickim – o 51,5 m³, a najmniejsze w powiecie opoczyńskim – o 27,6 m³ i zduńskowolskim – 29,3 m³.

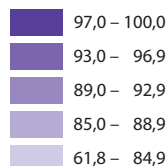
Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	21750,1	22754,5	23114,4	23275,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	365666	395213	406967	412610
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	86,6	92,7	92,4	93,5

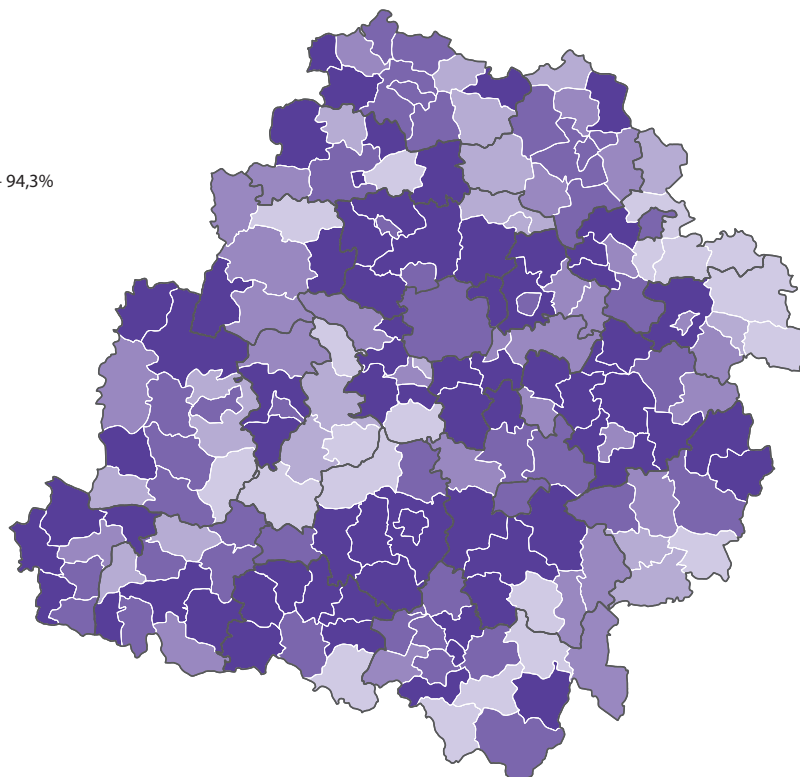
Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 29. Population connected to the water supply system in 2019
As of 31 December

W % ludności ogółem
In % of total population

województwo łódzkie – 94,3%
Łódzkie Voivodship

Na koniec 2019 r. długość sieci kanalizacyjnej w województwie łódzkim wynosiła 7,2 tys. km i w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 0,2 tys. km (tj. o 3,0%), a w relacji do 2010 r. – o 2,5 tys. km (tj. o 51,4%). W skali kraju zanotowano nieznacznie większy wzrost długości sieci kanalizacyjnej (odpowiednio o 2,8% i o 53,6%).

Na koniec 2019 r. liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wynosiła 170,0 tys. sztuk i w porównaniu z 2018 r. wzrosła o 5,3 tys. sztuk (tj. o 3,2%), w stosunku do 2010 r. – o 57,8 tys. sztuk (tj. o 51,5%). W skali kraju zanotowano wzrost liczby przyłączy odpowiednio o 3,1% oraz o 49,7%.

W miastach zlokalizowanych było 52,6% długości sieci kanalizacyjnej oraz 61,7% przyłączy do budynków. W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci kanalizacyjnej w miastach wzrosła o 55,9 km (tj. o 1,5%), a liczba przyłączy zwiększyła się o 1,9 tys. sztuk (tj. o 1,8%). Na terenach wiejskich przybyło 155,3 km nowej sieci (tj. o 4,7%), a liczba przyłączy wzrosła o 3,4 tys. sztuk (tj. o 5,6%). Należy zwrócić uwagę na duży wzrost w latach 2010–2019 długości sieci kanalizacyjnej, zwłaszcza na terenach wiejskich województwa łódzkiego – o 94,0%. W kraju natomiast wzrost w porównaniu z 2010 r. wyniósł 76,2%.

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w województwie łódzkim w 2019 r. wyniósł 39,7 km na 100 km² powierzchni ogólnej i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o 1,2 km, a w odniesieniu do 2010 r. – o 13,5 km. W skali kraju wskaźnik ten był znacznie wyższy niż w województwie łódzkim (52,8 km na 100 km²). Omawiany wskaźnik w miastach województwa łódzkiego wynosił 327,5 km, a na terenach wiejskich 20,1 km. W skali kraju różnica pomiędzy wskaźnikami gęstości sieci wodociągowej w przekroju miasto-wieś nie była taka duża jak w województwie łódzkim i wyniosła odpowiednio 303,1 km i 33,7 km). Najwyższe wartości wskaźnika gęstości sieci kanalizacyjnej, wyłączając miasta na prawach powiatu, zanotowano w powiecie pabianickim (61,3 km), a najniższe w powiecie skierniewickim (11,1 km).

Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną w 2019 r. w województwie łódzkim wyniosła 85,5 hm³ (w miastach 76,4 hm³, a na obszarach wiejskich 9,1 hm³) i wzrosła o 1,2% w porównaniu z 2018 r., ale spadła o 3,0% w stosunku do 2010 r.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	4774,1	6507,1	7014,6	7225,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	112209	148676	164689	169973
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	88,1	81,9	84,5	85,5
w tym oczyszczane of which treated	88,1	81,9	84,5	85,5

^a Długość czynnej sieci sanitarnej (bez przykanalików) łącznie z kolektorami.
^a Length of the operative sanitary network (excluding sewer pipes) including collectors.

W 2018 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 1578,2 tys. mieszkańców województwa łódzkiego, tj. 64,3% ogółu ludności. W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost odsetka korzystających z instalacji kanalizacyjnej o 0,3 p. proc., a w stosunku do roku 2010 – o 5,5 p. proc. W kraju odsetek korzystających wynosił 71,2% i tu również nastąpił wzrost (odpowiednio o 0,4 p. proc. i o 9,2 p. proc.).

W miastach województwa łódzkiego dostęp do kanalizacji miało 87,2% ogółu ludności (wzrost o 3,6 p. proc. w porównaniu z 2010 r.). Na terenach wiejskich udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej kształtował się na poziomie 26,4% (wzrost o 11,4 p. proc. w porównaniu z 2010 r.).

Należy zwrócić uwagę na bardzo duże dysproporcje w powiatach województwa łódzkiego w dostępie do sieci kanalizacyjnej z powodu braku tej sieci w wielu gminach. W 2019 r. największy odsetek korzystających z tej instalacji wystąpił w Piotrkowie Trybunalskim (90,8%), a najmniejszy w powiecie skierniewickim (13,4%).

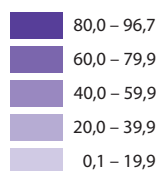
Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Population connected to sewage system in 2019

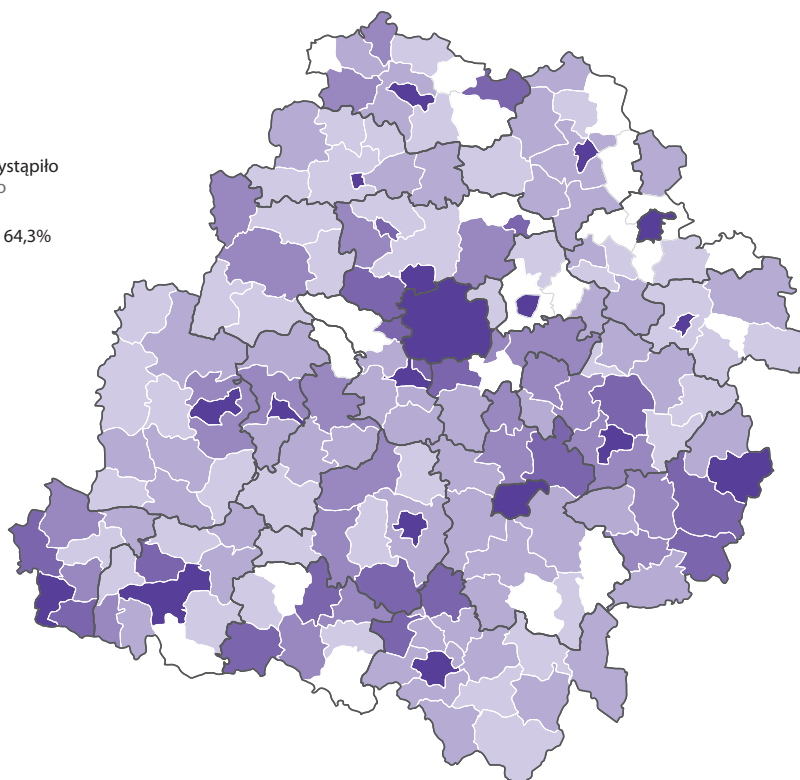
As of 31 December

W % ludności ogółem
In % of total population

Zjawisko nie wystąpiło
Magnitude zero

województwo łódzkie – 64,3%
Łódzkie Voivodship

Na koniec 2019 r. długość sieci gazowej ogółem w województwie łódzkim wyniosła 4,8 tys. km, z czego 87,0% stanowiła sieć rozdzielcza. W porównaniu z 2018 r. odnotowano wzrost długości sieci gazowej o 189,2 km (tj. o 4,1%), a w relacji do 2010 r. – o 1028,1 km (tj. o 27,2%). Na koniec 2019 r. długość sieci gazowej w Polsce liczyła 157,9 tys. km, a tempo wzrostu długości tej instalacji w kraju wyniosło odpowiednio 2,3% i 18,6%.

Liczba czynnych przyłączy gazu prowadzących do budynków na koniec 2019 r. wyniosła 93,9 tys., to więcej o 4,4 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim i o 30,5 tys. w stosunku do 2010 r. Ich liczba stanowiła 3,1% wszystkich przyłączy w kraju (3048,1 tys. sztuk).

W 2019 r. długość sieci gazowej w miastach wynosiła 3,0 tys. km i stanowiła 63,2% długości sieci ogółem w województwie łódzkim, na wsi długość sieci liczyła 1,8 tys. km. Z ogólnej liczby przyłączy w miastach zainstalowanych było 80,7%, tj. 75,8 tys. sztuk, a na obszarach wiejskich – 18,2 tys. W porównaniu z 2018 r. długość sieci gazowej w miastach wzrosła o 2,6%, natomiast na obszarach wiejskich o 6,7%, wzrost liczby przyłączy wyniósł odpowiednio – 4,3% i 7,8%.

Wskaźnik gęstości sieci gazowej rozdzielczej w województwie łódzkim w 2019 r. wyniósł 23,0 km na 100 km² powierzchni ogólnej i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o 1,0 km, a w odniesieniu do 2010 r. – o 5,7 km. W skali kraju wskaźnik ten był prawie dwukrotnie wyższy niż w województwie łódzkim (43,7 km na 100 km²). Omawiany wskaźnik w miastach województwa łódzkiego wynosił 252,1 km na 100 km², a na terenach wiejskich 7,4 km i wzrost jego wartości, w porównaniu z rokiem poprzednim, był wyższy dla miast (o 6,2 km) niż dla obszarów wiejskich (o 0,6 km). Najwyższe wartości wskaźnika gęstości sieci gazowej, oprócz miast na prawach powiatu, zanotowano w powiatach: łódzkim wschodnim (79,5 km na 100 km²) i pabianickim (74,8 km na 100 km²), a najniższe w powiatach: brzezińskim (2,6 km na 100 km²) i wieruszowskim (3,1 km na 100 km²).

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	3786177	4351851	4625081	4814268
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	63384	75391	89472	93897
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	416,7	423,2	431,3	435,1
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh ^b in GWh ^b	151,6	1539,0	1781,3	1848,6
na 1 mieszkańca w kWh ^c per capita in kWh ^c	59,5	616,1	721,0	751,4

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b,c W 2010 w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³
a Including gas customers using collective gas-meters. b,c In 2010 in natural units on the basis: b – hm³, c – m³

W 2019 r. w województwie łódzkim z sieci gazowej korzystało 971,4 tys. osób i było to o 0,5% mniej niż rok wcześniej i o 2,7% mniej niż w 2010 r. W Polsce liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w 2019 r. wyniosła 20,3 mln osób i była wyższa o 1,0% w stosunku do 2018 r. i o 0,4% w porównaniu z 2010 r.

W 2019 r. w województwie łódzkim odsetek ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej wyniósł 39,6% i w porównaniu z rokiem poprzednim utrzymał się na tym samym poziomie, natomiast w stosunku

do 2010 r. wzrósł o 0,3 p. proc. W miastach z sieci gazowej korzystało 59,7% ludności ogółem (o 0,4 p. proc. mniej niż w roku poprzednim), natomiast na obszarach wiejskich korzystający z sieci gazowej stanowili 6,2% ogółu ludności (o 0,9 p. proc. więcej niż w 2018 r.). Udział osób korzystających z sieci gazowej w województwie łódzkim był o 13,3 p. proc. niższy niż w kraju (52,9%). W przekroju miasto-wieś różnice te wyniosły odpowiednio 11,7 i 19,0 p. proc. Najwyższą wartością omawianego odsetka charakteryzowały się miasta na prawach powiatu oraz powiat pabianicki (56,5%), a najniższą powiaty: brzeziński (0,4%) i skierniewicki (0,7%).

W 2019 r. w województwie łódzkim zużycie gazu z sieci ogółem wyniosło 1848,6 GWh, z czego 1584,5 GWh zużyto w miastach. W porównaniu z 2018 r. zużycie gazu ogółem wzrosło o 3,8%, przy równoczesnym wzroście liczby odbiorców o 0,9%. Na obszarach wiejskich zanotowano większe tempo wzrostu niż w miastach, zarówno zużycia gazu, jak i liczby odbiorców (wzrost odpowiednio o 4,9% i o 20,5%), w miastach natomiast zużycie gazu zwiększyło się o 3,6%, przy wzroście liczby odbiorców o 0,1%.

W 2019 r. przeciętne zużycie gazu z sieci w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 751,4 kWh (w kraju – 1246,7 kWh) i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosło o 4,2% (w kraju wzrost o 2,1%). W miastach województwa łódzkiego zużycie gazu wyniosło 1031,0 kWh na 1 mieszkańca (wzrost o 4,3% w porównaniu z 2018 r.), a na terenach wiejskich – 286,1 kWh (wzrost o 4,8%). Najwyższe przeciętne zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie łódzkim wschodnim (2204,8 kWh) i Skierniewicach (1403,9 kWh), a najniższe w powiatach: brzezińskim (18,6 kWh) i skierniewickim (20,8 kWh).

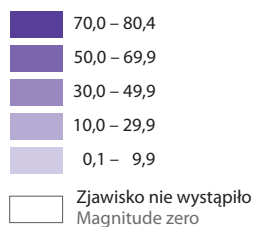
Mapa 31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

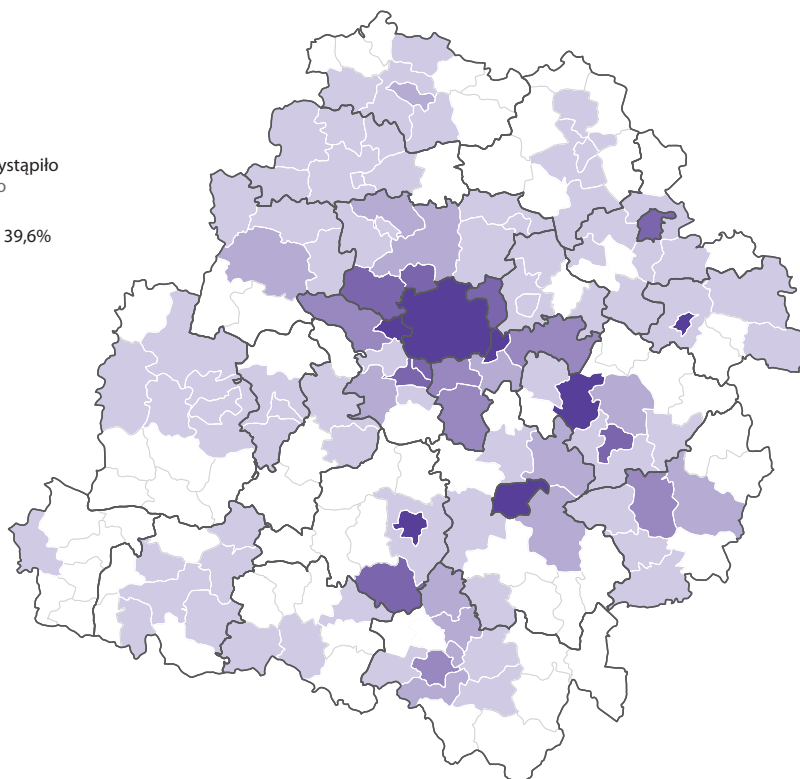
Map 31. Population connected to the gas supply system in 2019

As of 31 December

W % ludności ogółem
In % of total population

województwo łódzkie – 39,6%
Łódzkie Voivodship

Ochrona zdrowia

Health care

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna jest jednym ze szczebli systemu ochrony zdrowia. W województwie łódzkim odnotowywany jest systematyczny wzrost dostępności do przychodni lekarskich. W 2019 r. działało 1630 takich podmiotów i mimo, że było to o 0,1% mniej niż rok wcześniej to w porównaniu z 2012 r. o 7,0% więcej. W kraju w tym czasie odnotowano podobną sytuację – nieznaczny spadek (o 0,2%) w porównaniu z 2018 r. oraz wzrost (o 12,5%) w stosunku do 2012 r. W przypadku praktyk lekarskich, które udzielają porad w ramach umowy podpisanej z NFZ, ich liczba z roku na rok maleje. W 2019 r. w województwie było 161 takich praktyk (tj. 3,6% w kraju), czyli o 8,5% mniej niż rok wcześniej i o 27,5% mniej niż w 2012 r. W Polsce odnotowano w tym czasie spadki odpowiednio o 7,9% i 29,5%.

Przeciętnie na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. przypadało w województwie 1371 osób (w kraju 1461). Ze względu na rozkład przestrzenny podmiotów ochrony zdrowia, największą liczbę ludności na 1 podmiot tego typu odnotowano w gminach wiejskich: Zduńskiej Woli (12,2 tys.), Łowiczu (7,7 tys.) oraz Skierniewicach (7,6 tys.), najmniej natomiast w gminach miejskich: Łęczycza i Łowicz (po 0,8 tys. osób).

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2018	2019
Przychodnie Out-patient departments	1523	1562	1631	1630
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	222	196	176	161
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	20139,8	21452,8	21886,0	22032,3
lekarskie medical	17926,1	19183,7	19567,6	19659,7
stomatologiczne stomatological	2213,7	2269,1	2318,4	2372,7
Szpitale ogólne General hospitals	66	68	69	63

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku.

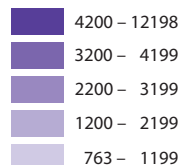
a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year.

W 2019 r. mieszkańcom województwa udzielono 22032,3 tys. porad (lekarskich i stomatologicznych), tj. o 0,7% więcej niż w 2018 r. i o 9,4% więcej w porównaniu z 2012 r. (stanowiły one 6,8% porad udzielonych w Polsce). W przeliczeniu na 1 osobę w województwie przypadło 9,0 porad (w kraju 8,5). W przypadku porad lekarskich na 1 osobę przypadło 8,0 takich porad, w tym najczęściej w gminach miejskich: Łęczyca – 15,6, Sieradz – 14,7, Łowicz – 13,7 oraz Radomsko – 12,6. Najmniej natomiast w gminach wiejskich: Łowicz – 0,0, Zduńska Wola – 0,2, Łęczyca – 0,7 i Skierniewice – 0,7.

Szpitaly są formą opieki stacjonarnej, a ich głównym celem funkcjonowania jest m.in. zdiagnozowanie pacjenta i wdrożenie leczenia oraz podejmowanie czynności ratujących zdrowie i życie. W 2019 r. w województwie łódzkim funkcjonowały 63 stacjonarne ogólnodostępne szpitale ogólne (tj. o 8,7% mniej niż rok wcześniej i o 4,5% mniej niż w 2012 r.), co stanowiło 7,1% takich placówek w kraju. Wraz ze spadkiem liczby szpitali w województwie, z roku na rok obserwuje się zmniejszanie liczby łóżek jakimi dysponowały. W 2019 r. istniało 11,5 tys. łóżek, czyli o 8,1% mniej niż w 2018 r. i o 12,3% mniej w porównaniu z 2012 r. W 2019 r. w łódzkich szpitalach leczono 550,6 tys. pacjentów (bez ruchu międzyoddziałowego), czyli o 0,5% więcej w stosunku do roku poprzedniego, ale o 9,9% mniej w porównaniu z 2012 r. (w kraju spadek o 2,9% i 5,5%).

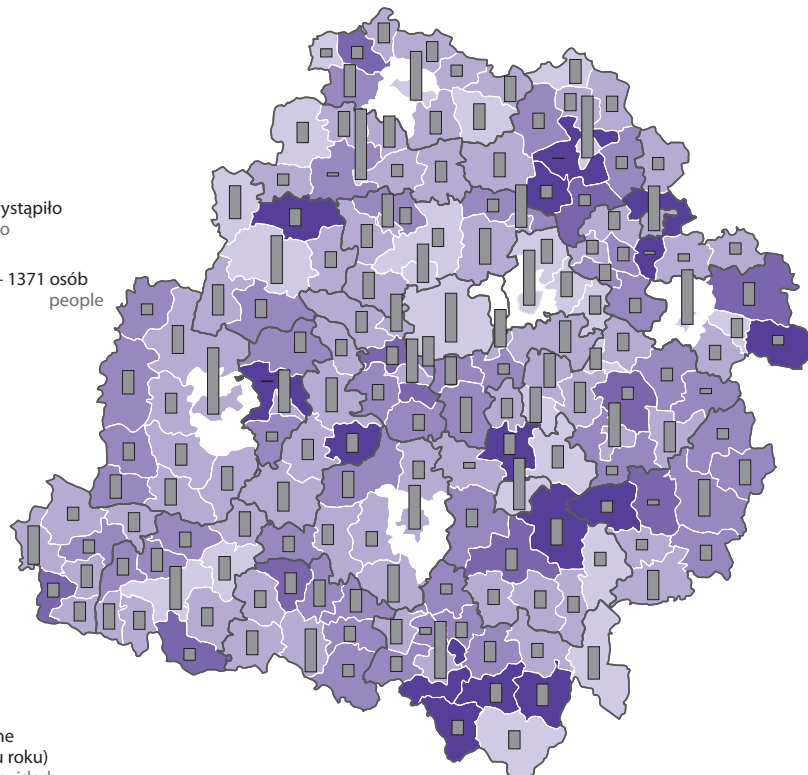
Mapa 32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.
Map 32. Out-patient health care in 2019

Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej^a
Number of population per out-patient health care provider^a

Zjawisko nie wystąpiło
Magnitude zero

województwo łódzkie – 1371 osób
Łódzkie Voivodship people

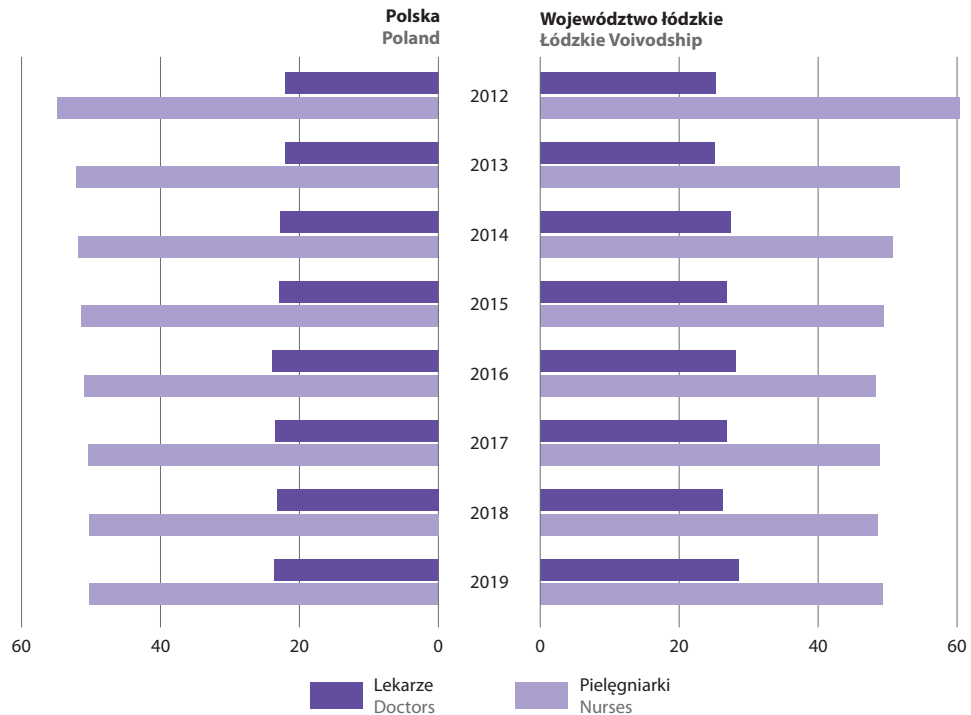
Porady lekarskie udzielone na 1 mieszkańca (w ciągu roku)
Medical consultations provided per capita (during the year)

^a Stan w dniu 31 grudnia.
^a As of 31 December.

Wykres 34. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

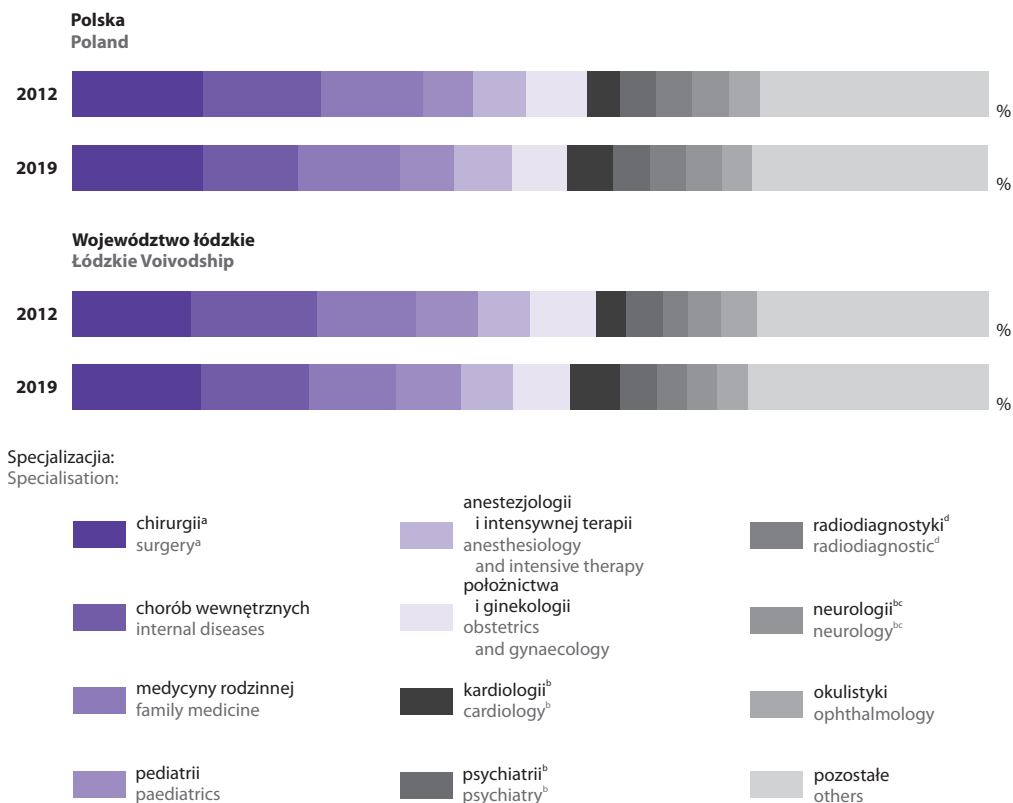
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 34. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

W 2019 r. w województwie łódzkim bezpośrednio z pacjentem pracowało (liczeni raz, według głównego miejsca pracy) 7,0 tys. lekarzy, czyli o 7,9% więcej niż rok wcześniej (lekarze z województwa stanowili 7,7% tego personelu w kraju). W przypadku liczby lekarzy dentyistów również odnotowano wzrost – o 14,3% do 1,1 tys. osób (8,0% w Polsce). Zwiększenie kadry w stosunku do 2018 r. dotyczyło także pielęgniarek i położnych – odpowiednio o 9,8% i 16,1%. Udział tego personelu medycznego w ogólnej liczbie w kraju był niższy niż w przypadku personelu lekarskiego i wyniósł odpowiednio 6,3% dla pielęgniarek oraz 6,9% dla położnych.

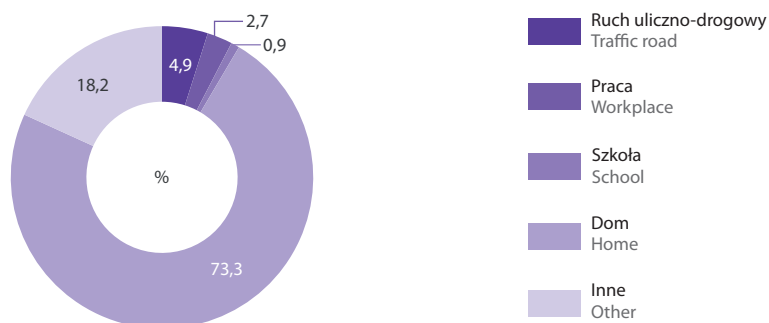
System Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM) ma za zadanie zapewnienie pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Jednostkami systemu są zespoły ratownictwa medycznego (ZRM), w tym lotnicze zespoły ratownictwa medycznego (LZRM) oraz szpitalne oddziały ratunkowe (SOR), z którymi zawarto umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. W 2019 r. w ramach systemu PRM pomocy medycznej w województwie łódzkim udzielało 103 (6,5% w kraju) zespołów wyjazdowych, czyli o 5,1% więcej niż przed rokiem. Zrealizowały one 211,2 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia (6,8% tej liczby w Polsce), tj. o 3,2% więcej niż rok wcześniej. Przeciętnie w przeliczeniu na 1000 ludności przypadają 86 wyjazdów (w kraju 81). W strukturze osób, którym udzielono pomocy nieznacznie przeważali mężczyźni (50,1% ogółu) oraz osoby w wieku 65 lat i więcej (48,7%). W ramach systemu ratownictwa medycznego pomocy udzielało także 18 (7,6% w kraju) szpitalnych oddziałów ratunkowych (tyle samo co przed rokiem) oraz 15 izb przyjęć w szpitalach (9,7% w Polsce).

Wykres 35. Lekarze specjaliści
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 35. Medical specialists
 As of 31 December

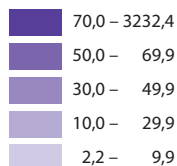
a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. cd Także: c – neuropatologii, d – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej. a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including children's specialists. cd Also: c – neuropathology, d – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology.

Wykres 36. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.
 Chart 36. Responses of emergency medical services by place of accident in 2019

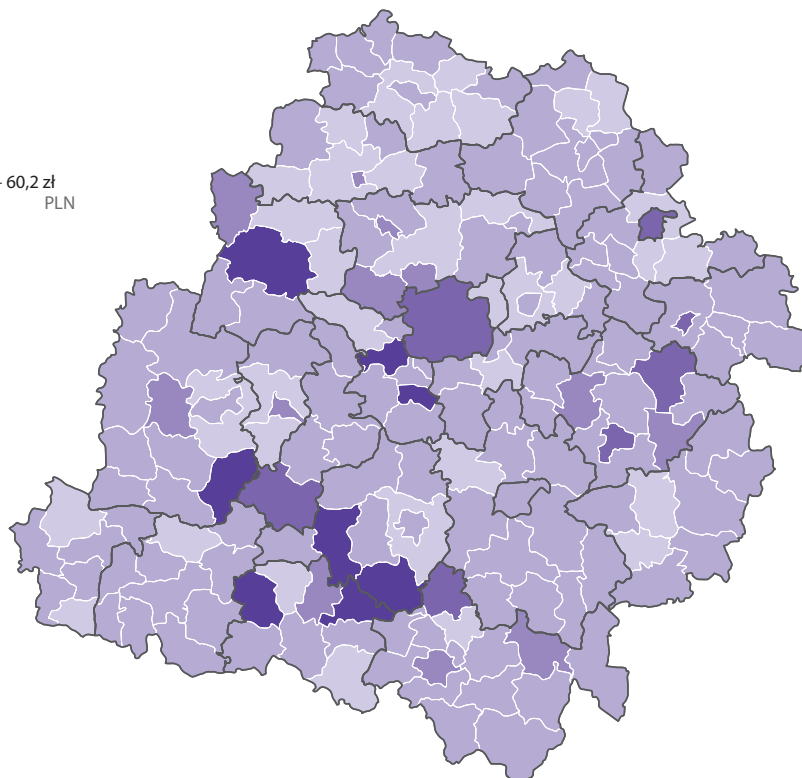

Mapa 33. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.
 Map 33. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2019

Na 1 mieszkańca w zł
 Per 1 capita in PLN

województwo łódzkie – 60,2 zł
 Łódzkie Voivodship PLN

W 2019 r. na ochronę zdrowia gminy i miasta na prawach powiatu w województwie łódzkim przeznaczyły 148,1 mln zł, tj. o 55,6% więcej niż w 2018 r. i o 74,5% więcej niż w 2010 r. (w kraju nastąpił wzrost odpowiednio o 4,3% i 16,7%). Na lecznictwo ambulatoryjne wydatkowano 5,3% tej kwoty (o 10,0% więcej niż rok wcześniej), a na szpitale ogólne 4,5% (o 27,2% więcej). W przeliczeniu na 1 mieszkańca na ochronę zdrowia przeznaczono 60,20 zł (w kraju 49,39 zł), co oznacza, że w porównaniu z 2018 r. kwota ta wzrosła o 21,69 zł, a w stosunku do 2010 r. była o 17,51 zł wyższa.

Kultura Culture

Rok 2019 był kolejnym, w którym odnotowano spadek ogólnej liczby podmiotów działających w obszarze kultury w województwie łódzkim. Spadek liczby placówek odnotowano w przypadku placówek bibliotecznych (łącznie z filiami) oraz liczby muzeów. Natomiast wzrost placówek odnotowano w przypadku centrów, domów i ośrodków kultury oraz teatrów i kin. Kluby i świetlice działały w tej samej liczbie. Na przestrzeni obserwowanych lat zwiększyły się kwoty przeznaczone na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. w województwie łódzkim działało 500 bibliotek publicznych (łącznie z filiami) oraz 46 punktów bibliotecznych. Placówki z terenu województwa stanowiły 6,3% takich placówek w kraju. W porównaniu z 2018 r. ich liczba w województwie zmniejszyła się o 2,0%, a w stosunku do 2010 r. była mniejsza o 10,6%. Według stanu na koniec 2019 r. księgozbiór bibliotek (łącznie z filiami) liczył 7936,1 tys. woluminów (6,2% księgozbioru w kraju), co oznacza, że liczba woluminów zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z 2010 – odpowiednio o 2,3% i 11,3%. Poziom czytelnictwa, mierzony liczbą czytelników w bibliotekach publicznych i filiach bibliotecznych, był wyższy niż w 2018 r. o 2,5% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 11,5% niższy niż w 2010 r.

Tablica 26. Instytucje kultury

Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. Cultural institutions

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Placówki biblioteczne (łącznie z filiami) Library establishments (including branches)	621	590	560	546
ludność na 1 placówkę biblioteczną population per 1 library establishment	4094	4226	4404	4496
czytelnicy (w ciągu roku) na 1000 ludności borrowers (during a year) per 1000 population	162	154	144	149
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture and cultural centres establishments	139 ^a	147	159	161
Kluby i świetlice clubs and community centres	57 ^a	40	43	43
Muzea Museums	46	51	49	46
zwiedzający (w ciągu roku) na 1000 ludności visitor (during a year) per 1000 population	279	446	381	413
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	11	10	10	11
widzowie i słuchacze (w ciągu roku) na 1000 ludności audience (during a year) per 1000 population	237	225	316	238
Kina Cinemas	23	21	26	30
widzowie (w ciągu roku) na 1000 ludności audience (during a year) per 1000 population	840	948	1421	1470

a W 2011 r.

a In 2011.

Według stanu na koniec 2019 r. w województwie łódzkim funkcjonowały 204 centra, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice (czyli 4,8% takich placówek w kraju), tj. o 1,0% więcej niż w 2018 r., oraz o 4,1% więcej niż w 2011 r. Nieco ponad połowa instytucji (56,9% ogółu) działała na terenach wiejskich. Najbardziej charakterystycznymi dla tych obszarów były ośrodki kultury (50,9%) oraz świetlice (23,3%), w miastach natomiast największy odsetek stanowiły ośrodki kultury (35,2% ogółu instytucji kultury) oraz domy kultury (29,5%). Spośród wszystkich pracowni specjalistycznych działających w instytucjach kultury w 2019 r., najliczniejsze, podobnie jak rok wcześniej, były pracownie plastyczne (25,0% ogółu pracowni), muzyczne (23,4%) oraz baletowe i taneczne (19,3%).

W 2019 r. w województwie łódzkim odbyło się 14,3 tys. imprez zorganizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (o 8,1% mniej niż w 2018 r. i o 45,4% więcej niż w 2011 r.). W imprezach tych wzięło udział 1,6 mln osób (o 2,9% mniej niż rok wcześniej i o 20,5% więcej niż siedem lat wcześniej). Imprezy plenerowe stanowiły 13,5% wszystkich imprez zorganizowanych w 2019 r., tj. o 1,5 p. proc. więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Najczęściej organizowane były warsztaty (22,4% ogółu imprez), prelekcje, spotkania i wykłady (18,9%) oraz koncerty (13,0%).

Wykres 37. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2019 r.
Chart 37. Events organized by culture institutions in 2019

Na koniec 2019 r. w województwie łódzkim działało 46 muzeów (łącznie z oddziałami), tj. o 3 mniej niż w 2018 r., ale tyle samo co w 2010 r. W 2019 r. muzea te odwiedziło 1014,8 tys. osób (2,5% zwiedzających w kraju), więcej o 8,0% w porównaniu z rokiem wcześniejszym, ale więcej – o 43,0% w stosunku do 2010 r.

W porównaniu z poprzednim rokiem, w 2019 r. zwiększyło się zainteresowanie wystawami udostępnionymi w ramach „Nocy muzeów” – liczba odwiedzających wzrosła o 10,8 tys. osób, a ich udział w ogólnej liczbie zwiedzających był o 0,8 p. proc. większy niż w 2018 r. i wyniósł 4,4%.

Poza muzeami, w województwie łódzkim działało także 8 instytucji paramuzealnych, były to m.in. ogrody botaniczne i zoologiczne. Instytucje te zgromadziły 26,8 tys. muzealiów (w tym okazów żywych). W 2019 r. instytucje paramuzealne odwiedziło 647,4 tys. osób.

W końcu grudnia 2019 r. w województwie łódzkim funkcjonowało 36 galerii, tj. o 2 mniej niż w 2018 r. i o 10 mniej niż w 2010 r. Galerie posiadały w zbiorach własnych 19,2 tys. eksponatów, z których większość (83,3%) stanowiły zbiory z zakresu grafiki, a prace z zakresu malarstwa stanowiło 8,6% ogółu zbiorów własnych (co stanowiło 2,5% zbiorów krajowych). W 2019 r. galerie sztuki z województwa łódzkiego zorganizowały łącznie 304 wystawy w kraju (o 20,4% mniej niż w 2018 r. i o 38,3% mniej niż w 2010 r.). Wystawy prezentowane w ramach nowych mediów, czyli nietradycyjnych eksponatów i technik, tj. animacje komputerowe lub nowoczesne aranżacje przestrzeni, stanowiły 9,5% ogółu wystaw zorganizowanych przez galerie.

Według stanu na koniec grudnia 2019 r. w województwie łódzkim działalność sceniczną prowadziło 11 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny, stały zespół artystyczny (tj. 5,9% takich placówek w kraju). Na przestrzeni obserwowanych lat liczba teatrów i instytucji muzycznych w województwie utrzymała się na stałym poziomie. W 2019 r. teatry i instytucje muzyczne wystawiły 2,9 tys. przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 586,6 tys. widzów i słuchaczy. W porównaniu z poprzednim rokiem, liczba przedstawień i koncertów była o 10,4% mniejsza, a w stosunku do 2010 r. spadła o 17,5%. W przypadku liczby widzów i słuchaczy odnotowano spadek zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (o 14,2%), jak i z rokiem 2010 r. (o 6,5%).

W końcu 2019 r. na terenie województwa łódzkiego działało 30 kin stałych, o 4 więcej niż w 2018 r. i o 7 więcej niż 8 lat wcześniej. Kina te dysponowały 87 salami projekcyjnymi z 14,7 tys. miejsc na widowni. Na przestrzeni obserwowanych lat znaczna liczba kin posiadała tylko 1 salę projekcyjną (15 obiektów, 3,3 tys. miejsc na widowni), natomiast 3 obiekty (5,5 tys. miejsc) to multipleksy, dysponujące co najmniej 8 salami. W 2019 r. w kinach województwa łódzkiego odbyło się 128,0 tys. seansów, tj. o 2,2% więcej niż rok wcześniej i o 61,2% więcej niż w 2010 r. Zwiększyła się również liczba widzów (do 3,6 mln osób), zarówno w stosunku do 2018 r. jak i 2010 r. – odpowiednio o 3,0% i 69,0%.

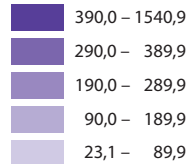
W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego 614,8 mln zł, z czego 80,6% pochodziło z budżetów gmin i miast na prawach powiatu. W porównaniu z 2018 r. kwota wydatków zwiększyła się o 5,6%, a w stosunku do 2010 r. wzrosła o 55,2%.

Gminy i miasta na prawach powiatu przeznaczyły w 2019 r. na działalność kulturalną i ochronę dziedzictwa narodowego 495,6 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje kwotę 201,45 zł. W porównaniu z 2018 r. kwota ta zwiększyła się o 10,93 zł, a z 2010 r. – o 84,41 zł. Wśród gmin województwa łódzkiego w 2019 r. największą wartość tego wskaźnika odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Rzgów – 1540,90 zł. Najmniejsze kwoty na mieszkańca wydatkowano w gminie wiejskiej Radomsko – 23,09 zł.

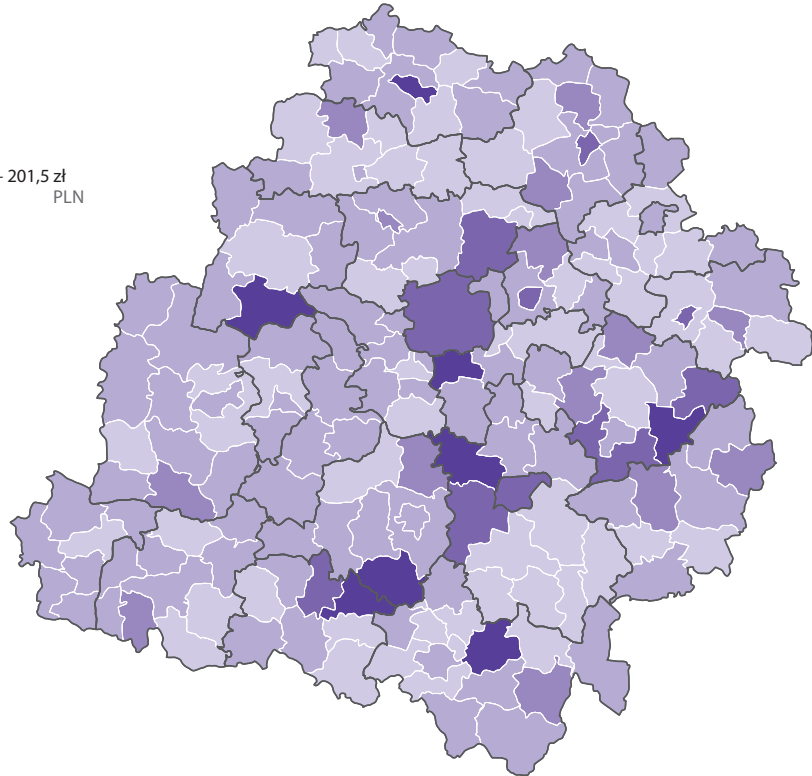
Mapa 34. Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.

Map 34. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2019

Na 1 mieszkańca, w zł
Per capita, in PLN

województwo łódzkie – 201,5 zł
Łódzkie Voivodship PLN

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

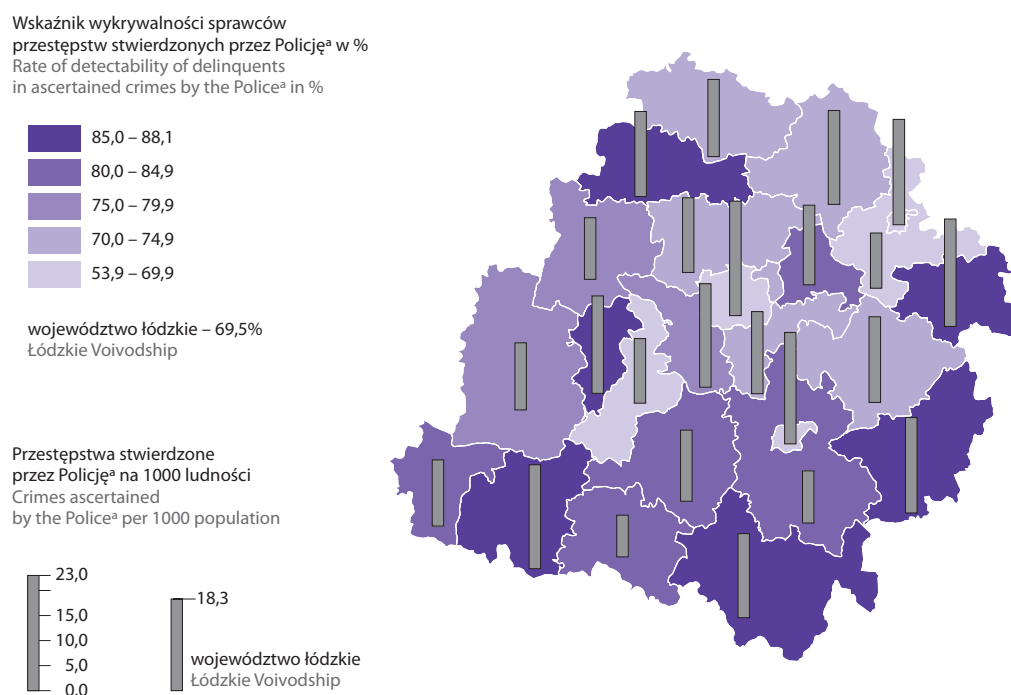
W 2020 r. w województwie łódzkim stwierdzono 44,7 tys. przestępstw, tj. o 2,4% mniej niż w rok wcześniej i o 7,5% mniej niż w 2015 r. Przestępstwa z województwa łódzkiego stanowiły 5,8% wszystkich przestępstw w kraju (765,4 tys.). W strukturze przestępstw stwierdzonych w województwie łódzkim w 2020 r. przeważały przestępstwa o charakterze kryminalnym (61,1%), przestępstwa o charakterze gospodarczym stanowiły 25,0%, a przestępstwa drogowe – 10,7%. W latach 2015–2020 zanotowano wzrost udziału przestępstw gospodarczych (o 7,4 p. proc.) i drogowych (o 0,2 p. proc.), spadł natomiast udział przestępstw o charakterze kryminalnym (o 6,8 p. proc.).

W 2020 r. w województwie łódzkim wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem wyniósł 69,5% (w kraju 73,3%) i wzrósł o 0,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego i o 10,7 p. proc. w porównaniu z 2015 r. Najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dotyczył przestępstw drogowych – 98,5%, w przypadku przestępstw gospodarczych wyniósł – 79,3%, a przestępstw kryminalnych – 59,5%.

Współczynnik liczby przestępstw na 10 tys. ludności w województwie łódzkim w 2020 r. wyniósł 182,5, a w kraju – 199,6 i także w pozostałych obserwowanych latach był wyższy niż w województwie łódzkim. W odniesieniu do roku poprzedniego liczba przestępstw na 10 tys. ludności spadła o 3,6, a w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 10,9.

Najwięcej przestępstw stwierdzonych przez Policję w przeliczeniu na 10 tys. ludności zanotowano w miastach na prawach powiatu: Łodzi – 229,7, Piotrkowie Trybunalskim – 224,4 i Skierniewicach – 211,8 oraz w powiecie rawskim – 216,3, a najmniej w powiatach: pączęzańskim – 83,6, piotrkowskim – 105,3 i skierniewickim – 111,4.

Mapa 35. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.
Map 35. Crime risk in 2020

^a Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Excluding punishable acts committed by juveniles.

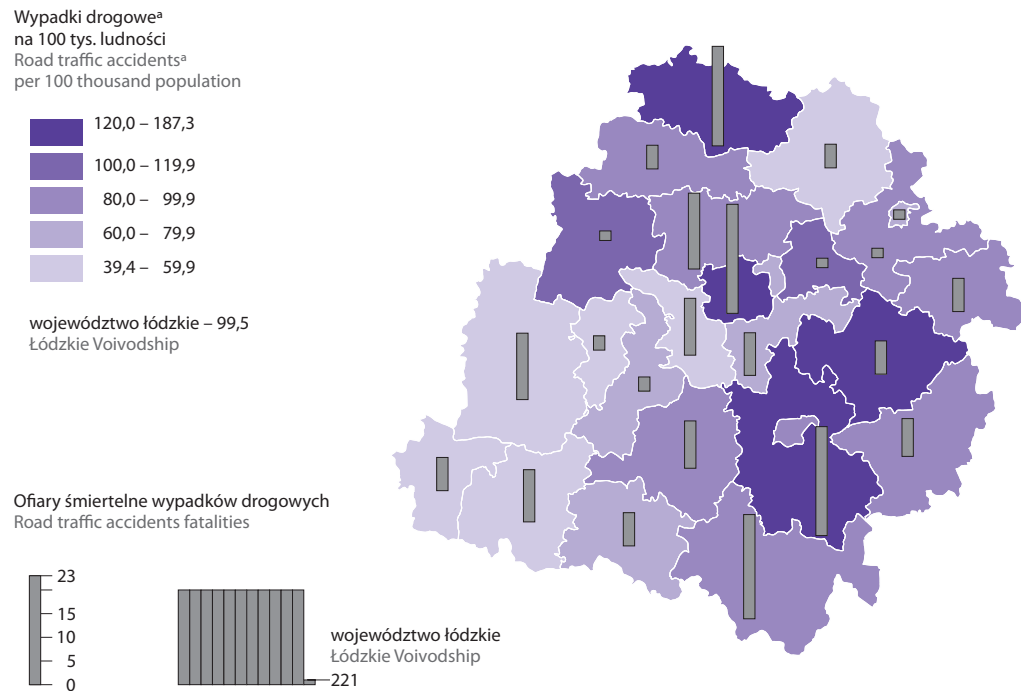
Source: data of the National Police Headquarters.

W 2020 r. w województwie łódzkim zanotowano 2,4 tys. wypadków drogowych, w których rannych zostało 2,8 tys. osób, a 221 poniosło śmierć. Wypadki z terenu województwa łódzkiego stanowiły 10,3% wszystkich wypadków w kraju (23,5 tys.). Z roku na rok liczba wypadków systematycznie spada – w porównaniu z rokiem poprzednim – o 27,3%, a w stosunku do 2015 r. – o 39,0%. Tendencja zniżkowa dotyczy także liczby rannych i ofiar śmiertelnych. Osób rannych było mniej odpowiednio o 31,7% i 42,7%. Liczba ofiar śmiertelnych zmniejszyła się o 7,5% w porównaniu z rokiem 2019, a w stosunku do 2015 r. – o 6,4%.

W 2020 r. w województwie łódzkim odnotowano 99,5 wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności, czyli o 38,1 wypadków więcej niż w kraju. Pomimo wysokiej wartości omawianego współczynnika, był on niższy niż w roku poprzednim o 36,7, a w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się o 60,3. Najmniej wypadków drogowych na 100 tys. ludności wydarzyło się w powiatach wieluńskim (39,4), wierszowskim (40,4) oraz łowickim (43,7), a najwięcej powiecie kutnowskim (187,3), tomaszowskim (147,2) i piotrkowskim (143,4).

Biorąc pod uwagę liczbę rannych na 100 wypadków, zauważyć można, że wskaźnik ten w 2020 r. był niższy niż w poprzednich latach i wyniósł 113,4 (w 2019 r. – 120,8, a w 2015 r. – 120,9). W kraju wskaźnik ten był nieco niższy niż w województwie łódzkim – 112,4 i również wykazywał tendencję spadkową (w 2019 r. – 117,1, w 2014 r. – 120,7). Z kolei wskaźnik liczby ofiar śmiertelnych na 100 wypadków był w województwie łódzkim niższy niż w kraju (9,1 wobec 10,6), ale zarówno w Polsce jak i w województwie zwiększał się z roku na rok. Najmniej rannych na 100 wypadków zanotowano w powiatach: wieluńskim (70,0) i sieradzkim (83,0), a najwięcej w powiecie poddębickim (140,5) i skierniewickim (136,8). Najniższy wskaźnik osób zabitych na 100 wypadków wystąpił w Łodzi (2,5), w Piotrkowie Trybunalskim natomiast w 2020 r. nie zanotowano ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych. Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 wypadków odnotowano w powiatach: wierzuszowskim (41,2) i wieluńskim (36,7).

Mapa 36. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.
Map 36. Road safety in 2020

^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane z SEWIK (System Ewidencji Wypadków i Kolizji) według stanu na dzień 14 lutego 2021 r.

^a Registered by the Police.

Source: data from SEWIK (Accident and Collision Register System) as of 14 February 2021.

Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 27. Road accidents^a and their effects

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020 ^b
Wypadki Accidents	4157	3991	3351	2436
Ofiary śmiertelne Fatalities	320	236	239	221
Ranni Injured	5226	4826	4047	2763

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na 14 lutego 2021 r.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data from Accident and Collision Register System as of 14 February 2021.

Source: data of the National Police Headquarters.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2020 r. dostęp do Internetu posiadało więcej gospodarstw domowych niż w 2019 r. oraz więcej osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystało z Internetu.

W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną, wzrósł natomiast odsetek osób zamawiających lub kupujących w sieci.

W 2020 r. dostęp do Internetu w domu posiadało 88,0% gospodarstw domowych w województwie łódzkim (wobec 83,5% w roku poprzednim i 65,8% w 2015 r.) W kraju dostęp do Internetu miało 90,4% gospodarstw domowych, tj. o 3,7 p. proc. więcej niż w 2019 r.

Większość gospodarstw domowych z dostępem do Internetu korzystało z połączeń szerokopasmowych (87,5%), tj. o 6,3 p. proc. więcej w skali roku. Łącze stacjonarne z dostępem szerokopasmowym posiadało 62,1% gospodarstw, wobec 57,6% w 2019 r. Dynamicznie wzrasta popularność szerokopasmowych łączy mobilnych, które w 2020 r. stosowane były przez 65,5% gospodarstw domowych (wzrost w skali roku o 20,6 p. proc.). W skali kraju z szerokopasmowych łączy mobilnych korzystało 66,7% gospodarstw domowych.

W 2020 r. w województwie łódzkim regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystało z Internetu 79,3% osób w wieku 16–74 lata (wobec 77,0% w roku poprzednim i 59,6% w 2015 r.). W 2020 r. w Polsce odsetek ten wynosił 81,4%.

Korzystanie z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy zadeklarowało 81,1% osób w wieku 16–74 lata i było to o 1,7 p. proc. więcej niż rok wcześniej i o 17,2 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r. W kraju odsetek ten wyniósł 83,2% osób. Codziennie lub prawie codziennie z Internetem łączyło się 69,8%, a rzadziej niż raz w tygodniu – 1,8%.

Podczas użytkowania Internetu w sprawach prywatnych najczęściej wykonywanymi czynnościami były wyszukiwanie informacji o towarach lub usługach oraz korzystanie z poczty elektronicznej. W 2020 r. czynności te wykonywało odpowiednio 62,6% i 61,1% osób w wieku 16–74 lata. W związku z pandemią Covid-19, w porównaniu z rokiem poprzednim wyraźnie wzrosła popularność czynności związanych z komunikowaniem się z instruktorem/nauczycielem lub innymi uczącymi się użytkownikami stron/portali edukacyjnych (wzrost o 4,7 p. proc. do 10,3%).

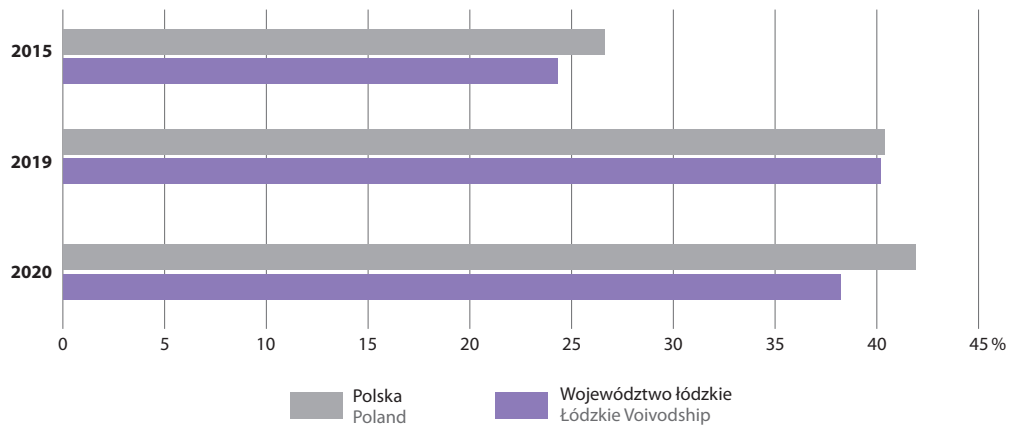
Tablica 28. Społeczeństwo informacyjne
Table 28. Information society

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	65,8	83,5	88,0
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the internet	68,6	84,4	85,1
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	59,6	77,0	79,3

W 2020 r. osoby korzystające z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania stanowiły 38,2% populacji osób w wieku 16–74 lata i w porównaniu z poprzednim rokiem było to o 2,0 p. proc. mniej, ale o 13,9 p. proc. więcej niż w 2015 r. W skali kraju odsetek ten był nieznacznie wyższy niż w województwie łódzkim i wyniósł 41,9%. Najwięcej osób jako powody korzystania z Internetu w kontaktach z administracją publiczną podało wysyłanie wypełnionych formularzy (27,9%) oraz wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej (25,2%).

Wykres 38. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 38. Persons^a using administration services via the Internet during the past 12 months

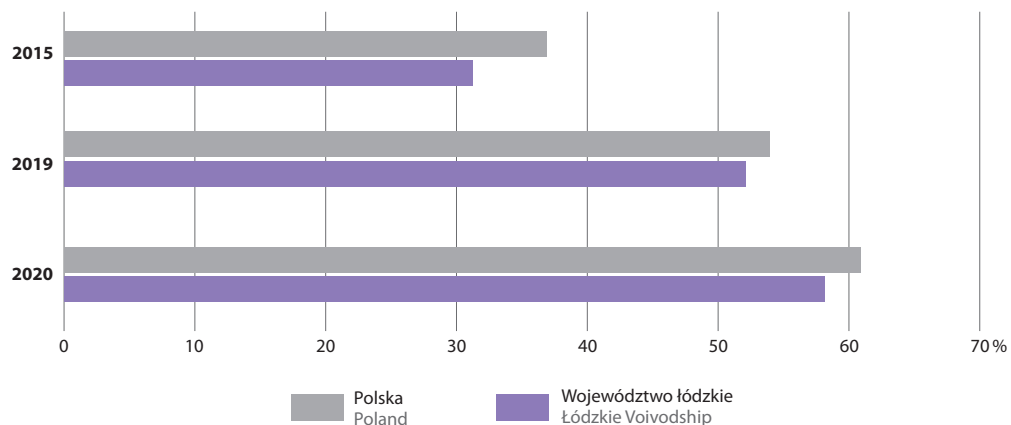
a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W 2020 r. w województwie łódzkim 58,1% osób w wieku 16–74 lata dokonywało zakupów przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy). W latach 2015–2020 systematycznie wzrastał odsetek osób zamawiających lub kupujących w sieci; w okresie tym zwiększył się on o 26,9 p. proc. W porównaniu z 2019 r. omawiany odsetek wzrósł o 6,0 p. proc. W Polsce osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy stanowiły 60,9% osób w wieku 16–74 lata.

W 2020 r. najpopularniejszymi towarami kupowanymi przez Internet (w ciągu ostatnich 3 miesięcy) były odzież, obuwie i dodatki (26,8%), kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody (11,0%) oraz sprzęt elektroniczny i AGD (6,8%).

Wykres 39. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 39. Persons^a ordering goods or services via the Internet for private use during the past 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

Aktywność społeczna

Social activity

W 2020 r. wzrosła liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w rejestrze REGON w porównaniu z 2019 r.

W 2018 r. liczby członkostw aktywnych organizacji non-profit zmniejszyła się w porównaniu z 2016 r.

W 2020 r. w województwie łódzkim zarejestrowanych było 8,8 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 1,6% więcej niż w 2019 r. i o 32,3% więcej w porównaniu z 2010 r. W kraju działalność prowadziło 150,5 tys. tego typu podmiotów.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w województwie łódzkim zarejestrowanych było 36 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 1 więcej niż w 2019 r. i o 10 więcej w stosunku do 2010 r. W kraju nastąpił wzrost omawianego współczynnika z 27 w 2010 r. do poziomu 39 w 2020 r.

W 2020 r. w województwie łódzkim najwyższy wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności wystąpił w Łodzi i powiecie poddębickim (po 43), a najniższy w powiecie pabianickim (26) i łódzkim wschodnim (po 28).

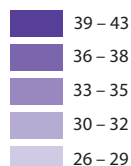
Mapa 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

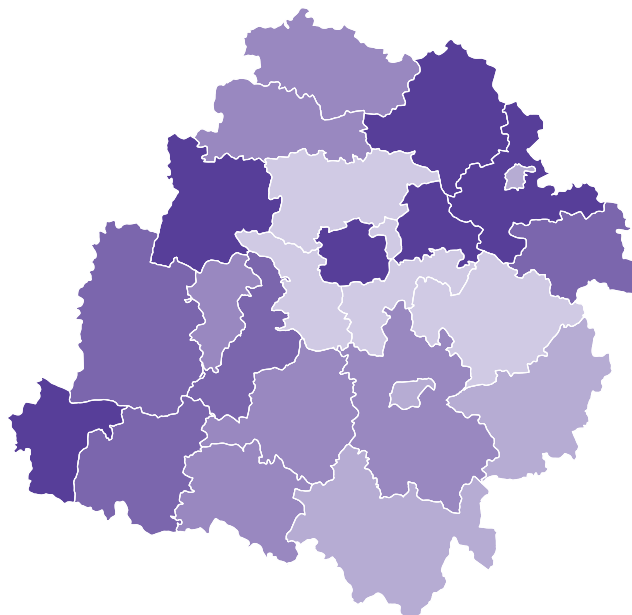
Map 37. Foundations, associations and social organisations entered the REGON register in 2020

As of 31 December

Na 10 tys. ludności
Per 10 thousand population

województwo łódzkie – 36
Łódzkie Voivodship

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON
Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total	6648	8195	8660	8795
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	26	33	35	36

W 2018 r. w województwie łódzkim aktywną działalność prowadziło 5,5 tys. rejestrowych organizacji non-profit, z których 4,6 tys. zrzeszało osoby fizyczne, a 0,3 tys. osoby prawne. W porównaniu z rokiem 2016 liczba aktywnych organizacji zmniejszyła się o 0,2 tys. Na 10 tys. mieszkańców zarejestrowane były 22 tego typu organizacje, tj. o 1 mniej niż w 2016 r. i o 1 mniej niż w skali kraju.

Według stanu na koniec 2018 r. rejestrowe organizacje non-profit (do badanej grupy zaliczono: aktywne stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz organizacje pracodawców) zrzeszały 0,4 mln członków, z czego 97,9% dotyczyło członkostw osób fizycznych (w kraju – 97,4%). Kobiety stanowiły 40,8% wszystkich członkostw w organizacjach (w kraju – 41,7%).

W latach 2010–2018 nastąpił spadek liczby członków aktywnych organizacji rejestrowych. Łączna liczba członkostw (osób fizycznych oraz prawnych) rejestrowych organizacji non-profit zmniejszyła się z 0,5 mln w 2010 r. do 0,4 mln w 2018 r. Zwiększył się natomiast – o 3,9 p. proc. – odsetek kobiet w organizacjach, a w skali kraju zanotowano wzrost udziału kobiet o 8,3 p. proc.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

W 2019 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w województwie łódzkim (według wstępnego szacunku) była wyższa niż w roku poprzednim. Udział województwa w tworzeniu PKB w skali kraju pozostał na dotychczasowym poziomie 6,0%. Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie łódzkim była o 9,2% większa niż w roku poprzednim i wyniosła 56,1 tys. zł. W strukturze tworzenia wartości dodanej brutto według sekcji w skali roku zmniejszył się udział przedsiębiorstw przemysłowych oraz prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, wzrósł natomiast udział budownictwa (do 6,3%) oraz sektora usługowego (łącznie do 61,6%). Wartość dodana brutto na 1 pracującego w 2018 r. osiągnęła poziom 112 201 zł. Była ona o 9,1% niższa niż w skali kraju.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Na podstawie wstępnego szacunku w 2019 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w województwie łódzkim wyniosła 138 085 mln zł. W porównaniu z 2018 r. wartość PKB była wyższa (w cenach bieżących) o 8,7%. W skali Polski wzrost PKB wyniósł, według szacunku wstępnego, 7,8%. Odnotowany w 2019 r. wzrost zarówno w województwie łódzkim, w skali Polski, jak i większości województw był wyższy niż w roku poprzednim. Wzrost wyższy niż w łódzkim odnotowano jedynie w województwie mazowieckim (9,4%).

Wartość produktu krajowego brutto w województwie łódzkim stanowiła 6,0% jego wartości w skali Polski. Udział województwa w tworzeniu PKB we wszystkich latach okresu 2010–2019 pozostaje na zbliżonym poziomie ok. 6%. Pod względem udziału w tworzeniu PKB województwo łódzkie znajdowało się na 6 pozycji. Największy udział miały województwa: mazowieckie (22,8%), śląskie (12,1%), wielkopolskie (9,9%), dolnośląskie (8,3%) oraz małopolskie (8,1%).

Wartość PKB, według szacunku wstępnego, w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie łódzkim w 2019 r. osiągnęła poziom 56 128 zł, to o 9,2% więcej niż w roku poprzednim. W porównaniu z poziomem tego wskaźnika w 2010 r. odnotowano wzrost o 61,2%. Przeciętnie w Polsce wartość PKB na mieszkańca w 2019 r. była o 3,5 tys. zł wyższa niż w z województwie łódzkim i wniosła 59 598 zł. W skali roku wzrost tego wskaźnika dla Polski wyniósł 7,9%, a w porównaniu z 2010 r. był wyższy o 58,7%. W przekroju województwo najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwach: mazowieckim (96 579 zł), dolnośląskim (65 240 zł) oraz wielkopolskim (64 641 zł).

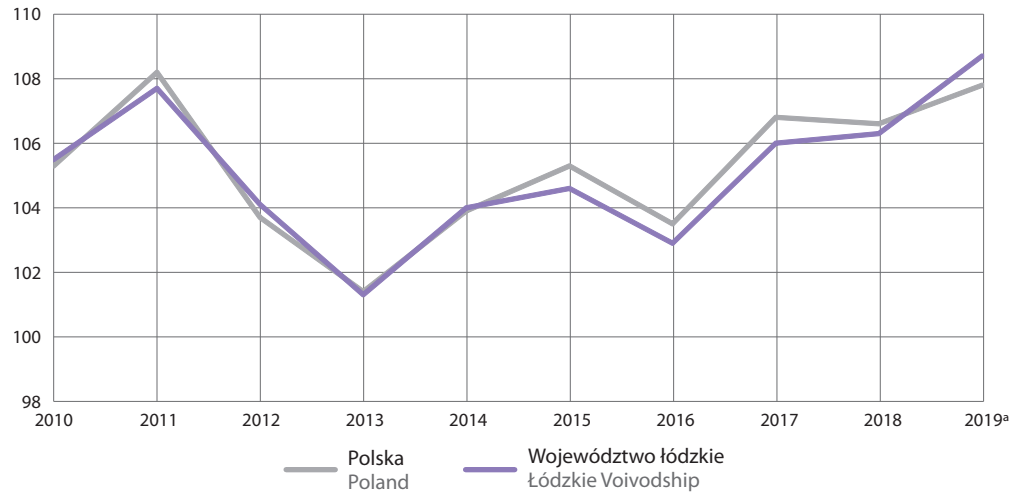
Na podstawie danych dla lat 2010–2019 można stwierdzić, że w województwie łódzkim PKB według paritetu siły nabywczej na 1 mieszkańca (w PPS) systematycznie rośnie, stanowiąc od 59% do 69% średniej obliczonej dla 27 państw Unii Europejskiej.

Wykres 40. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 40. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Największy udział w tworzeniu produktu krajowego brutto w województwie łódzkim w 2018 r. miał podregion miasto Łódź, na który przypadało 38,4% PKB. W porównaniu z rokiem poprzednim wskaźnik ten zwiększył się o 1,2 p. proc., ale w porównaniu z 2010 r. był niższy o 0,4 p. proc. Drugim o znaczącym udziale w tworzeniu PKB w regionie był podregion piotrkowski, którego udział w 2018 r. wyniósł 23,8%. Wielkość tego udziału nieznacznie zmalała zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2010 r. (o 0,2 p. proc.).

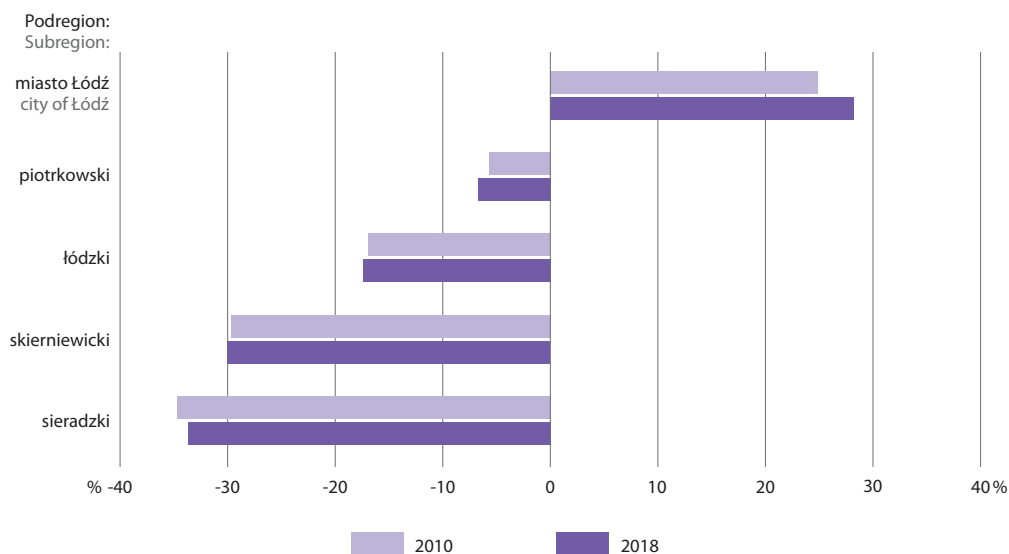
W przekroju podregionów poziom PKB na 1 mieszkańca był znacznie zróżnicowany. Najwyższą wartość tego wskaźnika w 2018 r. odnotowano w podregionie miasto Łódź – 70 846 zł, to 37,8% więcej niż średnia dla województwa. Kolejnymi podregionami, uszeregowanymi według poziomu PKB na 1 mieszkańca były: podregion piotrkowski – 51 557 zł, podregion łódzki – 45 623 zł, podregion skierniewicki 38 639 zł oraz podregion sieradzki – 36 621 zł. Uszeregowanie to nie zmienia się w kolejnych latach okresu 2010–2018. Poziom PKB na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej uzyskano jedynie w podregionie miasto Łódź.

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony dla podregionów w województwie łódzkim w 2018 r. kształtował się na poziomie 21,2%. Poziom zróżnicowania podregionów w porównaniu z 2010 r. zwiększył się (wskaźnik dyspersji był wyższy niż w 2010 r. o 0,4 p. proc.). Taka wartość współczynnika pozwala stwierdzić, że województwo łódzkie jest zróżnicowane w podregionach na poziomie przeciętnym.

Wykres 41. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

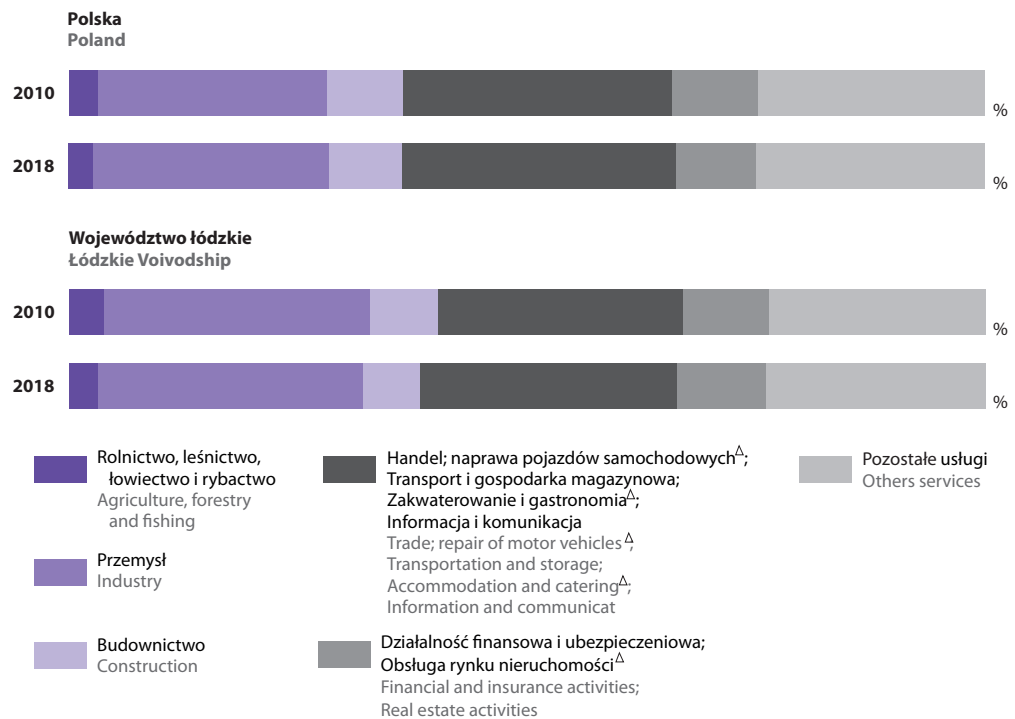
Chart 41. Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value

Wartość dodana brutto (WDB) wytworzona w województwie łódzkim w 2018 r. wyniosła 111,2 mld zł. Podmioty prowadzące działalność w przemyśle wypracowały 28,9% wartości dodanej brutto w województwie. W porównaniu z rokiem poprzednim udział ten zmniejszył się o 0,8 p. proc., a w stosunku do 2010 r. był niższy o 0,1 p. proc. Znaczny udział, który łącznie wyniósł 28,0%, miała także grupa sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja. W przypadku tej grupy sekcji wskaźnik udziału wzrósł zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i 2010 r. odpowiednio o 0,6 i 1,2 p. proc. Grupa sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości stanowiła w 2018 r. 9,7% i udział ten zwiększył się w skali roku o 0,7 p. proc. Znaczącą grupą pozostawały także sekcje grupowane pod nazwą pozostałe usługi. W 2018 r. to łącznie 23,9% – o 0,1 p. proc. mniej niż 2017 r., ale 0,2 p. proc. więcej niż w 2010 r.

Przedsiębiorstwa z sekcji budownictwo wypracowały 6,3% wartości dodanej brutto w 2018 r. Udział ten zwiększył się w porównaniu w rokiem poprzednim o 0,4 p. proc., zaś w stosunku do 2010 r. był mniejszy o 1,0 p. proc. Pozostałe 3,1% wartości dodanej to udział sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Wartość ta zmniejszyła się w porównaniu w rokiem poprzednim – o 0,9 p. proc. i była jednocześnie najniższa w całym okresie 2010–2018 (udział w 2015 r. był na tym samym poziomie).

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
 Chart 42. Gross value added by kind of activity (current prices)

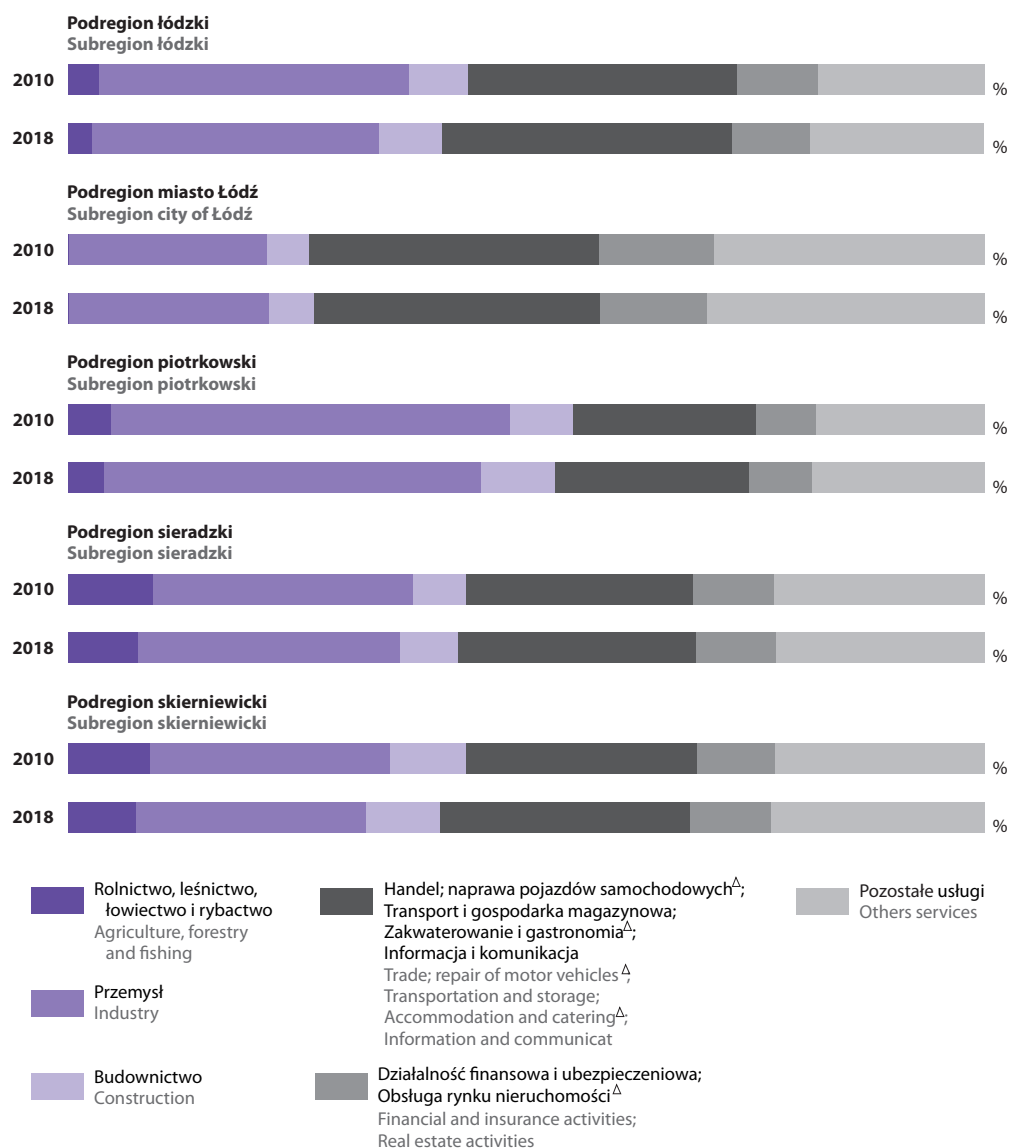

Wartość dodana brutto na 1 pracującego (tzw. wskaźnik wydajności pracy) w województwie łódzkim w 2018 r. osiągnęła poziom 112 201 zł. Była ona o 9,1% niższa niż w przeciętnie w Polsce i relacja ta pogorszyła się w skali roku o 0,3 p. proc. Wartość wskaźnika obliczona (w cenach bieżących) dla 2018 r. była o 4,2% wyższa niż w 2017 r. i o 36,8% wyższa niż w 2010 r.

Struktura gospodarki według rodzajów działalności determinuje poziom wydajności pracy. Duży udział usług oraz przemysłu zazwyczaj podwyższa ogólny poziom wydajności, natomiast duży udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa – obniża go. Stąd wartość WDB w przeliczeniu na 1 pracującego jest wyraźnie zróżnicowana w poszczególnych podregionach. Najwyższy poziom tego wskaźnika w 2018 r. wyznaczono dla podregionu miasto Łódź – 130 674 zł, to o 16,5% więcej niż średnio w województwie. Wskaźnik ten wzrósł w skali roku o 6,3%. Wyższą niż średnia dla województwa wartość dodaną brutto na 1 pracującego odnotowano także w podregionie piotrkowskim 118 233 zł oraz podregionie łódzkim – 115 129 zł. Wzrost wartości tego wskaźnika w podregionie piotrkowskim to 4,0% w skali roku oraz 35,9% w porównaniu z 2010 r., natomiast w podregionie łódzkim skala wzrostu w stosunku do 2017 r. wyniosła 4,2%, a w porównaniu z 2010 r. 36,8%.

W podregionie miasto Łódź 73,7% wartości dodanej brutto wytworzyły przedsiębiorstwa prowadzące działalność w usługach, obejmujących: handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację; działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi (w tym podmioty z sekcji administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne). W podregionie piotrkowskim znaczną część – 41,2% – wartości dodanej brutto wytworzyły podmioty prowadzące działalność przemysłową.

Wykres 43. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
 Chart 43. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

Wartość dodana brutto na 1 pracującego w 2018 r. w podregionie skierniewickim oraz sieradzkim to mniej niż 80% średniej dla województwa (odpowiednio 78,9% oraz 76,1%) i w skali roku różnica ta pogłębiła się. Dla podregionu skierniewickiego wzrost poziomu tego wskaźnika w porównaniu z rokiem poprzednim był niższy niż średni dla województwa i wyniósł 1,4%. W podregionie sieradzkim odnotowano spadek jego wartości o 0,2%. W stosunku do 2010 r. wskaźnik wydajności pracy w podregionie skierniewickim zwiększył się o 37,7%, a w podregionie sieradzkim o 41,4%.

W podregionach sieradzkim i skierniewickim uwagę zwraca wysoki na tle innych podregionów udział sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, na poziomie odpowiednio 7,7% i 7,4%. W skali roku udziały te zmniejszyły się o ok. 1,5%

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w okresie ostatnich 12 miesięcy kształtował się w większości prezentowanych obszarów gospodarki na ujemnym poziomie. Pozytywne oceny zgłaszały jedynie przedsiębiorstwa z sekcji informacja i komunikacja oraz od początku bieżącego roku podmiot z sekcji przetwórstwo przemysłowe.

W kwietniu 2021 r. oceny sytuacji gospodarczej większości przedsiębiorstw uległy poprawie. Najbardziej niekorzystne pozostają oceny jednostek z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (minus 37,3), których działalność w długim okresie pozostawała ograniczona w związku z przeciwdziałaniem pandemii. Pogorszyła się także ocena sytuacji na rynku przedsiębiorstw zajmujących się handlem detalicznym.

Za najbardziej istotną barierę działalności, obok – jak w roku poprzednim – kosztów zatrudniania, przedstawiciele wszystkich prezentowanych rodzajów działalności uważali niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 30. General business climate indicator by kind of activity

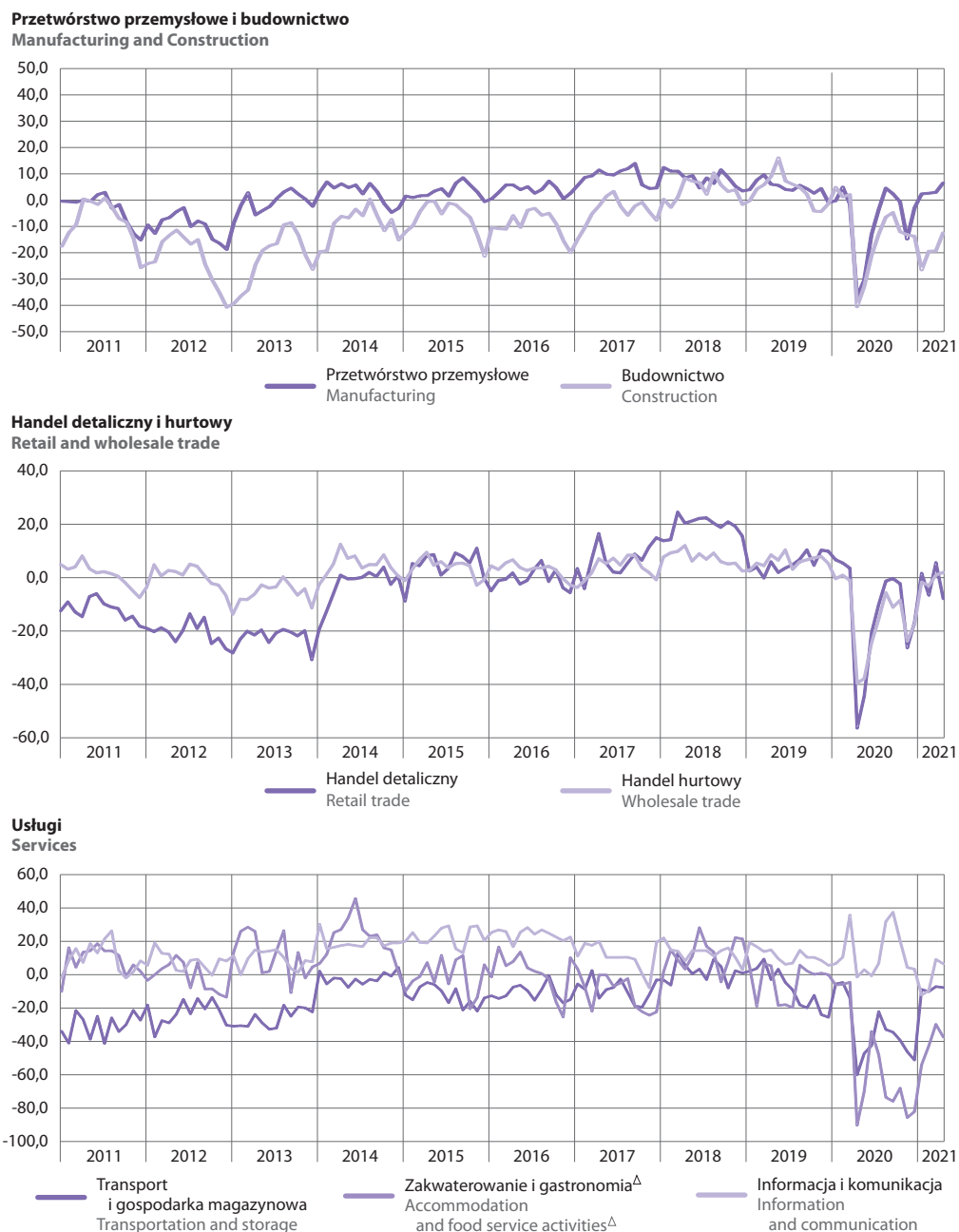
Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury General business climate indicator	01 2011	01 2016	01 2020	01 2021	04 2021	04 2021 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	-0,5	0,5	-0,3	2,3	6,4	-4,0
Budownictwo Construction	-17,6	-10,5	4,8	-26,6	-12,5	-13,7
Handel hurtowy Wholesale trade	4,9	4,4	-0,4	-1,7	1,9	1,3
Handel detaliczny Retail trade	-12,4	-4,9	6,7	1,6	-7,8	-8,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-33,9	-12,6	-5,5	-8,8	-7,7	-0,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^a Accommodation and food service activities ^a	-10,0	-1,4	-6,1	-54,0	-37,3	-39,2
Informacja i komunikacja Information and communication	-1,7	25,4	6,6	-12,2	6,6	11,7

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury wśród przedsiębiorstw z sekcji przetwórstwo przemysłowe w 2021 r. kształtował się na poziomie od 2,3 do 6,4 w ostatnim obserwowanym miesiącu. Ocena sytuacji jest zatem znacznie korzystniejsza niż w roku poprzednim. Przedstawiciele przedsiębiorstw z województwa łódzkiego ocenili koniunkturę nie tak pesymistycznie jak w przedstawiciele tej sekcji w skali Polski. Ujemne oceny koniunktury gospodarczej w skali Polski odnotowywane były w całym okresie pandemii COVID-19, tj. od marca 2020 r.

Najgorzej sytuację na rynku w okresie 12 ostatnich miesięcy oceniały przedsiębiorstwa z sekcji zakwaterowanie i gastronomia. W kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury ukształtował się na poziomie minus 37,3, tj. niższym niż w marcu br. (minus 29,8), ale wyższym niż w kolejnych miesiącach 2020 r. Niekorzystne oceny formułowały także podmioty z sekcji budownictwo oraz transport i gospodarka magazynowa. Wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w tych sekcjach pozostawały na ujemnym poziomie w całym okresie pandemii COVID-19. W kwietniu br. wyniosły one odpowiednio minus 12,5 oraz minus 7,7 ale były znacząco wyższe niż przed rokiem (minus 40,6 oraz minus 60,0).

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury wśród przedsiębiorstw zajmujących się handlem, zarówno detalicznym jak i hurtowym, przyjmował ujemne wartości w kolejnych miesiącach 2020 r., a w okresie styczeń – kwiecień 2021 r. także wartości dodatnie (w marcu br. 5,6 w handlu detalicznym, 1,0 w handlu hurtowym).

Wykres 44. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Chart 44. General business climate indicator by kind of activity

Za najbardziej istotną barierę działalności przedsiębiorstwa w okresie pandemii COVID-19 przedstawiciele wszystkich prezentowanych rodzajów działalności uznawali niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej, koszty zatrudnienia oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne.

Największe ograniczenia w prowadzeniu działalności w postaci niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej wskazywały przedsiębiorstwa z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (87,6% w kwietniu 2021 r., a ponad 80% w okresie 12 ostatnich miesięcy) oraz budownictwa (74,3% w kwietniu 2021 r., a ponad 65% w okresie 12 miesięcy). We wszystkich rodzajach działalności znacząco wzrósł udział podmiotów wskazujących tę barierę, także w sekcji informacja i komunikacja, w której oceny ogólnej sytuacji na rynku pozostawały pozytywne niemal w całym okresie pandemii COVID-19.

We wszystkich omawianych branżach blisko połowa firm za istotną barierę w prowadzeniu działalności wskazała także koszty zatrudnienia (w kwietniu br. najczęściej w transporcie i gospodarce magazynowej – 61,3%, a najmniej w przetwórstwie przemysłowym – 47,8%). W skali roku spadło znaczenie tego rodzaju utrudnienia. Stosunkowo duże znaczenie w prowadzeniu działalności miały także, w ocenie przedsiębiorstw, wysokie obciążenia na rzecz budżetu. Największe w tym zakresie bariery odczuwały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem hurtowym (w kwietniu br. 42,8%), informacją i komunikacją (42,4%) oraz transportem i gospodarką magazynową (41,6%). Dodatkowo blisko połowa przedsiębiorców prowadzących działalność w przetwórstwie przemysłowym wskazywała niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne jako rosnącą na znaczeniu barierę dzielności.

Odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności kształtował się w kwietniu 2021 r. od poziomu 23,9% w informacji i komunikacji do 2,1% w handlu detalicznym.

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wzrosła w województwie łódzkim w 2020 r. o 2,8%. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 3/4 z nich. Najwięcej podmiotów (23,8% ogółu) prowadziło działalność związaną z handlem, naprawą pojazdów samochodowych, jednak największy wzrost w stosunku do 2019 r. odnotowano w sekcji informacja i komunikacja (o 8,6%).

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu na koniec grudnia 2020 r. w rejestrze REGON wpisanych było 261,5 tys. podmiotów mających siedzibę na terenie województwa łódzkiego, tj. o 2,8% więcej niż na koniec roku 2019. W stosunku do 2010 r. liczba podmiotów w województwie łódzkim zwiększyła się 13,2%. W Polsce liczba podmiotów wpisanych do rejestru wzrosła w ciągu roku o 3,4%, a w porównaniu z 2010 r. o 19,3%. Podmioty zlokalizowane w województwie łódzkim stanowiły 5,6% wszystkich podmiotów w kraju. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły w województwie łódzkim 75,0%. W skali kraju odsetek ten był niższy i wyniósł 71,3%.

Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było w Łodzi oraz powiatach otaczających Łódź. W stolicy województwa na koniec 2020 r. zarejestrowanych było 96,1 tys. podmiotów – 36,8% ogółu, a powiaty stanowiące podregion łódzki to kolejne 44,5 tys. podmiotów – 17,0%. Odsetek podmiotów zlokalizowanych w Łodzi zmniejszył się w stosunku do 2019 r. o 0,2 p. proc., a do 2010 r. o 1,2 p. proc. Udział podmiotów mających siedzibę w powiatach podregionu łódzkiego wzrósł w ciągu roku 0,1 p. proc., a w stosunku do 2010 r. o 1,3 p. proc.

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Entities of national economy in the REGON register

As of 31 December

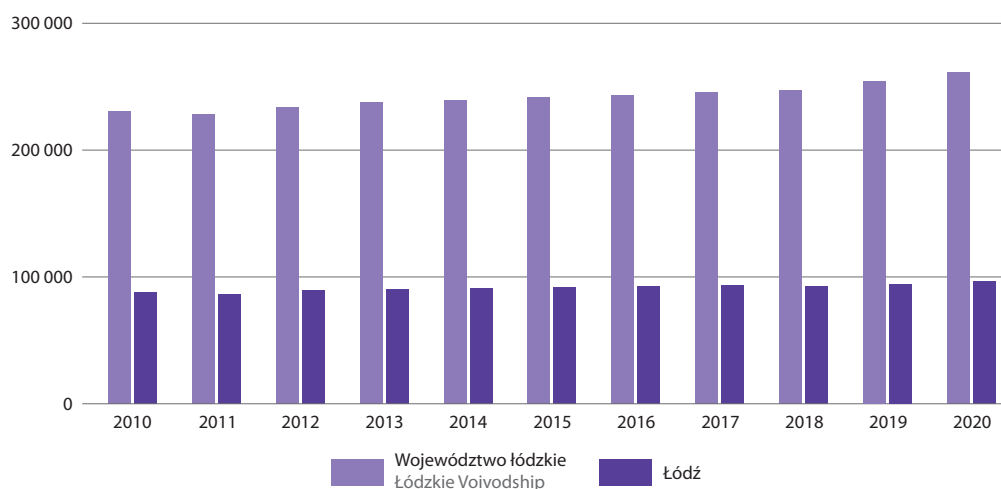
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	230908	241462	254322	261498	5,6
sektor publiczny public sector	6611	6595	6052	6054	5,4
sektor prywatny private sector	224297	234614	247170	253990	5,7
Z liczby ogółem: Of total number:					
Spółki Partnerships and companies	30113	37102	39357	40461	4,8
Fundacje Foundations	681	1175	1524	1578	5,2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organisations	5967	7020	7136	7217	6,0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	180144	180255	190261	196087	5,9

Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Entities of the national economy

As of 31 December

W ciągu 2020 r. w województwie łódzkim zarejestrowanych zostało 18,3 tys. nowych podmiotów gospodarczych, wśród nich 15,1 tys. (82,6%) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba nowych podmiotów w rejestrze była o 14,7% niższa niż w roku poprzednim. Liczba wykreślonych z rejestru REGON w województwie łódzkim wyniosła 10,5 tys., z tego 8,7 tys. (82,3%) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba wyrejestrowanych podmiotów była o 24,0% niższa niż roku poprzednim.

W skali kraju liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w 2020 r. wyniosła 329,1 tys. i przewyższyła liczbę wyrejestrowanych (170,1 tys.) o 159,0 tys. podmiotów, tj. 93,4%.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwie łódzkim na koniec 2020 r. ukształtowała się na poziomie 107. Rosnąca liczba przedmiotów, przy malejącej liczbie ludności województwa przekłada się na wzrost natężenia tego wskaźnika. Na koniec 2019 r. wynosił on 104, natomiast w 2010 r. 91. W skali Polski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów na 1000 ludności wyniósł 122, podczas gdy w 2019 r. 117, a w 2010 r. 101.

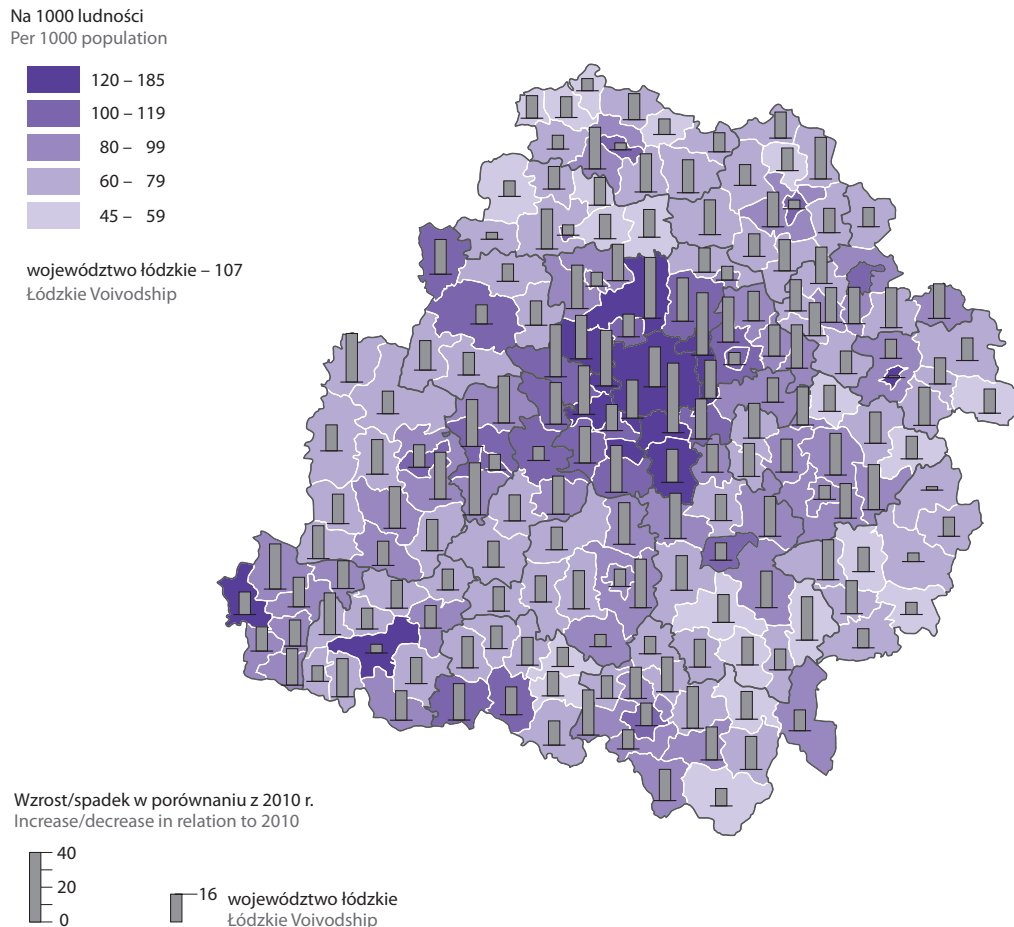
Największym natężeniem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 ludności charakteryzowały się gminy zlokalizowane w podregionie łódzkim: gmina miejsko-wiejska Rzgów (185), gminy wiejskie Nowosolna (161) i Ksawerów (160), gmina wiejska Pabianice (135) oraz gmina miejsko-wiejska Aleksandrów Łódzki (134). Dla Łodzi wartość wskaźnika w 2020 r. wyniosła 143. Gminy o najniższym wskaźniku natężenia to gminy wiejskie: Sadkowice (45), Białaczów (46), Góra Świętej Małgorzaty (47) i Łanięta (47).

Najwyższy wzrost tego wskaźnika w porównaniu z 2010 r. obserwowano również w gminach zlokalizowanych w bliskim sąsiedztwie stolicy województwa: gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (wzrost o 40), gminie wiejskiej Nowosolna (wzrost o 36), gminie wiejskiej Zgierz (wzrost o 35) oraz gminie miejskiej Konstantynów Łódzki (wzrost o 32). W 2020 r. nie odnotowano spadku liczby podmiotów gospodarczych na 1000 ludności. Jedynie w gminie Skierniewice omawiany wskaźnik nie zmienił się w porównaniu z poprzednim rokiem.

Mapa 38. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Entities of the national economy in 2020
As of 31 December

Pod względem rodzaju prowadzonej działalności najwięcej podmiotów działało w 2020 r. w ramach sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (62,3 tys., tj. 23,8% ogółu jednostek). Znaczny udział w liczbie podmiotów ogółem stanowiły też jednostki z sekcji budownictwo (31,0 tys., tj. 11,8%), przetwórstwo przemysłowe (27,8 tys., tj. 10,6%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (25,0 tys., tj. 9,6%).

W ciągu 2020 r. największy procentowy wzrost liczby podmiotów odnotowano w sekcjach: informacja i komunikacja (o 8,6%), budownictwo (o 7,1%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 7,0%). Liczba podmiotów pozostała na tym samym poziomie w działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych. Nieznacznie mniej niż w 2019 r. zarejestrowanych rejestrze REGON podmiotów odnotowano w sekcjach zaliczanych do przemysłu: górnictwo i wydobywanie (spadek o 1,5%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (spadek o 0,4 %).

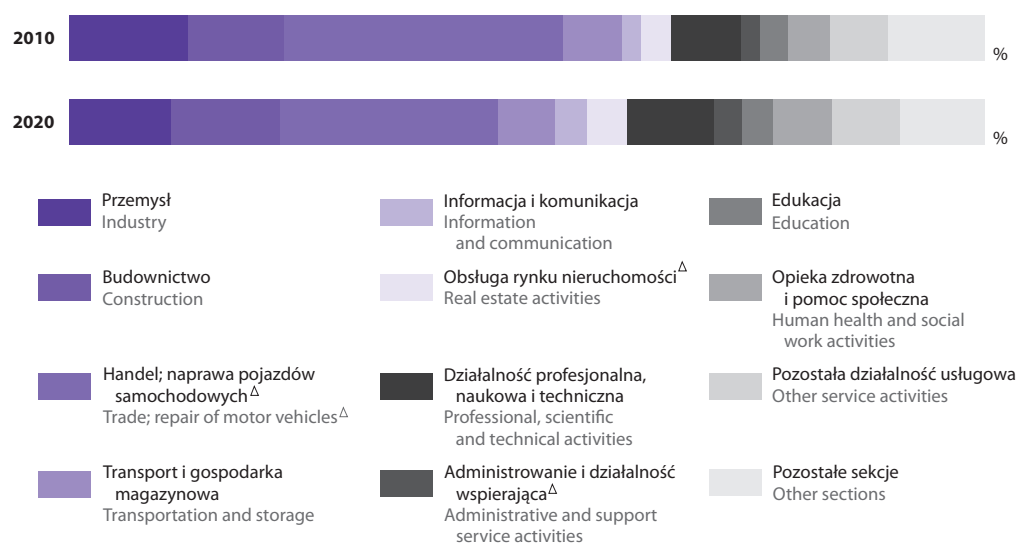
W porównaniu z 2010 r. najwyższy wzrost liczby podmiotów dotyczył sekcji: informacja i komunikacja (o 90,2%), administrowanie i działalność wspierająca (o 57,3%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 55,2%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 46,6%). Mniej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych odnotowano w sekcjach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (spadek o 19,6%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (spadek o 11,2%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (spadek o 10,6%) oraz przetwórstwo przemysłowe (spadek o 4,1%).

Wykres 46. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 46. Entities of the national economy by selected PKD sections in 2020

As of 31 December

Ze względu na podstawową formę prawną najliczniejszą grupę podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 75,0% wszystkich podmiotów. W porównaniu z 2019 r. ich liczba zwiększyła się o 5,8 tys., tj. o 3,1% i wyniosła 196,1 tys. Udział tej grupy podmiotów w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 0,2 p. proc., ale w stosunku do roku 2010 spadł o 3,0 p. proc. Kolejną grupą z udziałem 13,2% były jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, których liczba wyniosła w końcu grudnia 2019 r. 34,4 tys. W 2010 r. grupa tych podmiotów stanowiła 12,3% ogółu podmiotów. Udział osób prawnych, trzeciej grupy podmiotów w rejestrze, był na poziomie 11,9% – 31,0 tys. jednostek (w 2010 r. 9,7% – 22,4 tys. podmiotów).

Wśród podmiotów według szczególnej formy prawnej znaczącą pozycję zajmują spółki, których w dniu 31 grudnia 2010 r. w województwie łódzkim zarejestrowanych było 40,5 tys. (15,5% ogółu podmiotów).

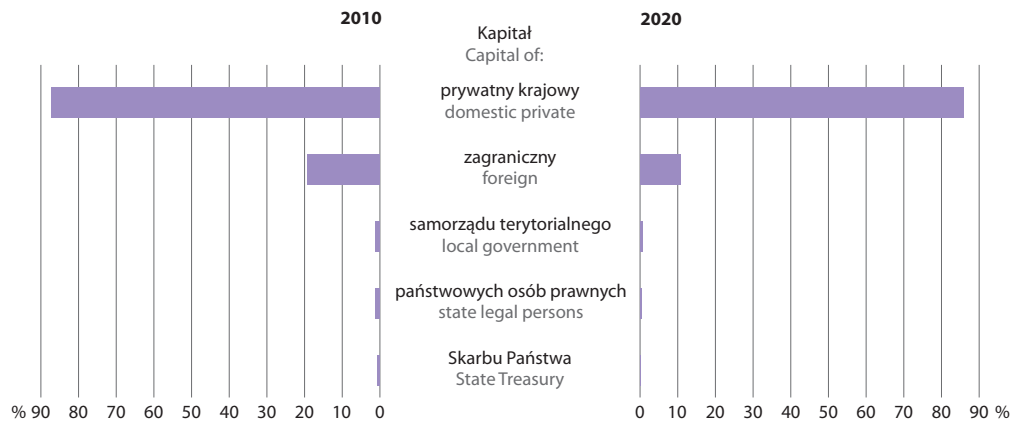
W odniesieniu do 2019 r. ich liczba wzrosła o 2,8%, a porównaniu z 2010 r. o 34,4%. Spółki cywilne w liczbie 17,2 tys. stanowiły 42,6% wszystkich zarejestrowanych spółek. W ujęciu rocznym wzrost ich liczby był nieznaczny (o 0,6%), zaś w stosunku do 2010 r. wyniósł 9,4%.

Liczba zarejestrowanych spółek handlowych na koniec 2020 r. zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,6% i wyniosła 23,0 tys. (56,9% ogółu spółek). Wśród spółek prawa handlowego większość to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W 2020 r. stanowiły one 78,7% spółek handlowych (w 2019 r. 78,3%, a w 2010 r. 79,4%).

Wykres 47. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 47. Commercial companies by type of capital^a
As of 31 December

a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na "ogółem", ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.
Data on the number of companies by type of capital must not be added to the "total" because they capture the company by the presence in them of every kind of capital, not the predominant capital.

Ze względu na rodzaj zaangażowanego kapitału przeważająca część spółek handlowych to spółki z kapitałem prywatnym krajowym – 19,7 tys. podmiotów. W 2020 r. stanowiły one 85,8% (w 2019 r. 86,3%, w 2010 r. 87,2%). Spółki z kapitałem zagranicznym to 2,5 tys. podmiotów – 10,8% ogółu spółek handlowych. Ich udział zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,1 p. proc., a z 2010 r. o 8,4 p. proc. Spółki handlowe z wyłącznym kapitałem zagranicznym stanowiły w 2020 r. 66,2% ogólnej liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W województwie łódzkim w 2019 r. utrzymał się obserwowany od kilku lat wzrost nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową. Największe nakłady na B+R poniosły podmioty z sektora rządowego oraz przedsiębiorstw. W działalności innowacyjnej odnotowano spadek zarówno odsetka przedsiębiorstw przemysłowych aktywnych innowacyjnie, jak i usługowych. Spadek dotyczył również poniesionych przez nie nakładów.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Tablica 32. Wybrane dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej
 Table 32. Selected research and development data

Wyszczególnienie Specification	2010		2015		2018		2019	
	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R (ceny bieżące) Intramural expenditure on R&D (current prices)								
ogółem w mln zł total in million PLN	553,2	10416,2	734,6	18060,7	1198,8	25647,8	1360,0	30284,8
relacja do PKB w % relations to GDP in %	0,63	0,72	0,67	1,00	0,94	1,21	.	.
na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN	217	270	294	470	485	668	553	789
na 1 pracującego ^a w działalności B+R w tys. zł per employed person ^a in R&D in thousand PLN	72,8	80,3	83,0	114,4	112,7	126,0	128,0	141,0
Liczba podmiotów w działalności B+R Number of entities in R&D	111	1767	237	4427	296	5779	299	5863

a W osobach; w latach 2010 i 2015 – na 1 zatrudnionego.
 a In persons; in 2010 and 2015 – per employee.

W 2019 r. w województwie łódzkim nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową osiągnęły poziom 1360,0 mln zł i były wyższe niż w roku poprzednim o 13,4%. Nakłady te stanowiły 4,5% ogółu nakładów przeznaczonych na tę działalność w kraju.

Wskaźnik intensywności prac B+R stanowiący udział nakładów krajowych brutto na działalność B+R w PKB w 2018 r. wyniósł 0,94% i był nieco niższy niż przeciętnie w Polsce.

Tablica 33. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 33. Intramural expenditures on research and development by source of financing (current prices)

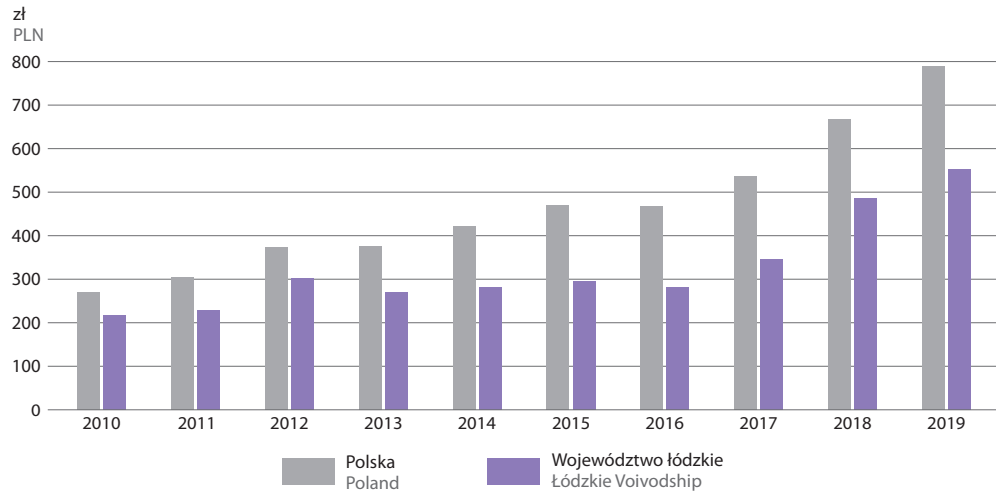
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	553,2	734,6	1198,8	1360,0
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government:	352,5	344,3	455,4	567,4
Przedsiębiorstw Business enterprise	108,7	231,3	450,4	446,3
Szkolnictwa wyższego Higher education	35,9	52,6	.	.
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	0,7	1,2	.	.
Zagranica Abroad	55,2	105,1	91,1	.

Liczba jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową w województwie łódzkim w 2019 r., w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, nieznacznie (o 3 podmioty) zwiększyła się. W kraju odnotowano wzrost o 1,5%.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniosły 553 zł, przy wskaźniku dla Polski kształtującym się na poziomie 789 zł. Od 2010 r. (pomijając lata 2013 i 2016, w których odnotowano spadki), wskaźnik ten systematycznie wzrastał. W porównaniu z 2018 r. był o 68 zł wyższy (w kraju – o 121 zł).

Wykres 48. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

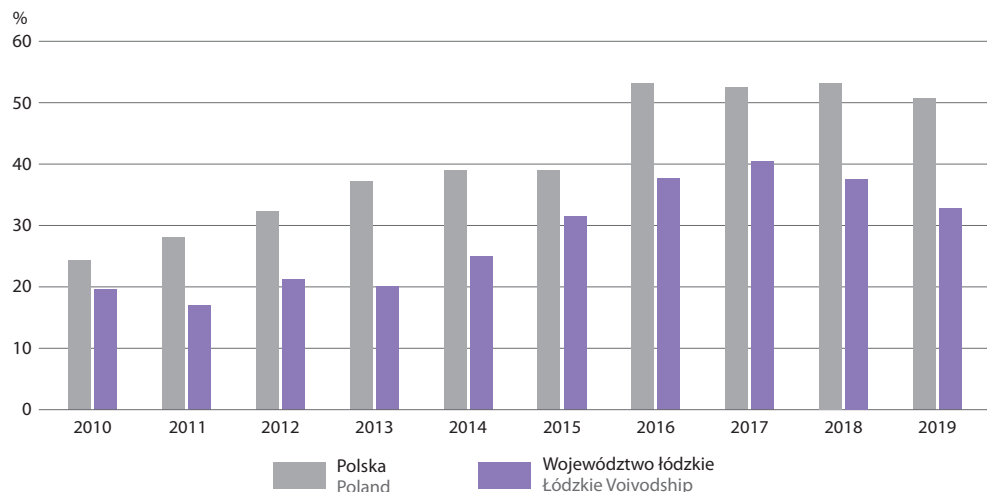
Chart 48. Intramural expenditure on research and development per capita

Udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R ogółem wyniósł w 2019 r. w województwie łódzkim 32,8% i wzrósł w stosunku do 2010 r. o 13,1 p. proc. W Polsce udział ten ukształtował się na poziomie 50,7%, a odnotowany wzrost wyniósł 26,3 p. proc.

Wykres 49. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 49. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Tablica 34. Wybrane dane dotyczące personelu wewnętrznego B+R

Table 34. Selected data on internal R&D personnel

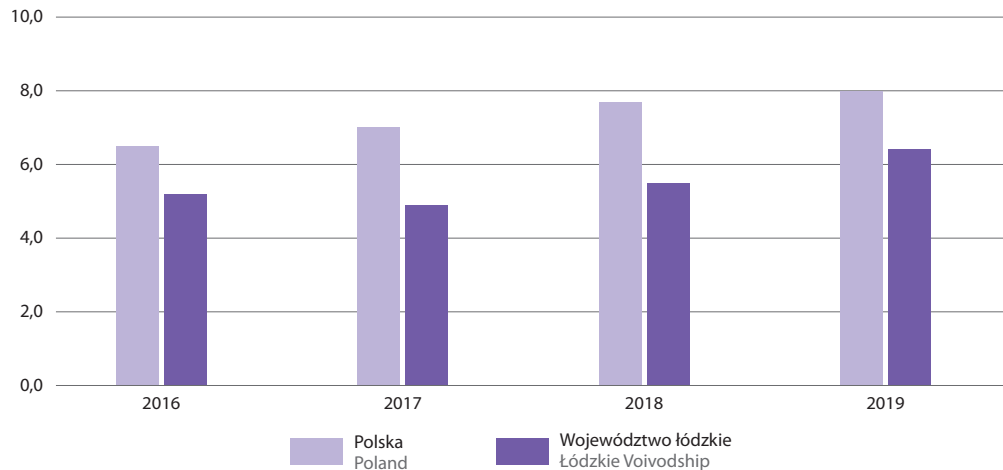
Wyszczególnienie Specification	2010		2015		2018		2019	
	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland	województwo łódzkie voivodship	Polska Poland
Personel wewnętrzny B+R ^a Internal R&D personnel ^a	6 052,7	111789,3	5802,1	121427,6	6399,4	131360,5	7190,1	136563,8
Personel wewnętrzny B+R ^a na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b Internal R&D personnel ^a per 1000 economically active population ^b	5,2	6,5	4,9	7,0	5,5	7,7	6,4	8,0
Badacze ^a na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b Researchers ^a per 1,000 economically active population ^b	4,1	5,1	4,0	5,6	4,0	5,8	4,7	5,9
Udział personelu wewnętrznego B+R ^c w ludności aktywnej zawodowo ^b w % Share of internal R&D personnel ^c in economically active population ^b in %	0,82	0,99	0,84	1,09	0,91	1,19	0,94	1,26
Udział personelu wewnętrznego B+R ^c w pracujących ogółem ^d w % Share of internal R&D personnel ^c in total employment ^d in %	0,85	1,05	0,87	1,14	0,95	1,24	0,97	1,31

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – przeciętne w roku. c W osobach. d Pracujący – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b Economically active persons (all persons employed and presumed unemployed) – based on the Labour Force Survey – annual averages. c In persons. d Employed persons – based on the Labour Force Survey – annual averages.

W 2019 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 7190,1 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 12,4%. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w EPC) na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie łódzkim w 2019 r. wyniósł 6,4 EPC (wzrost o 0,9 EPC w porównaniu z rokiem poprzednim). W Polsce wskaźnik ten ukształtował się w 2019 r. na poziomie 8,0 EPC.

Wykres 50. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 50. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie łódzkim wdrożenie innowacji w latach 2017–2019 wykazało 19,2% przedsiębiorstw przemysłowych (wobec 20,6% w latach 2016–2018). W przetwórstwie przemysłowym największy odsetek przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie wystąpił w działach: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (51,4%), produkcja pozostałego sprzętu transportowego (44,4%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (37,2%), produkcja urządzeń elektrycznych (37,1%) oraz produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (36,8%). Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych usługowych ukształtował się w analizowanym okresie na poziomie 10,4% (wobec 11,1% we wcześniejszym okresie). W ramach tego sektora najwyższą aktywność innowacyjną wykazały przedsiębiorstwa z działów: badania naukowe i prace rozwojowe (46,2%), nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych (42,9%), działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (35,6%) oraz działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne (34,9%).

W 2019 r. w województwie łódzkim nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 2506,0 mln zł, tj. o 28,7% mniej niż w 2018 r., natomiast w grupie przedsiębiorstw usługowych 402,5 mln zł (spadek o 5,1%).

Tablica 35. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji

Table 35. Innovative enterprises by types of introduced innovations

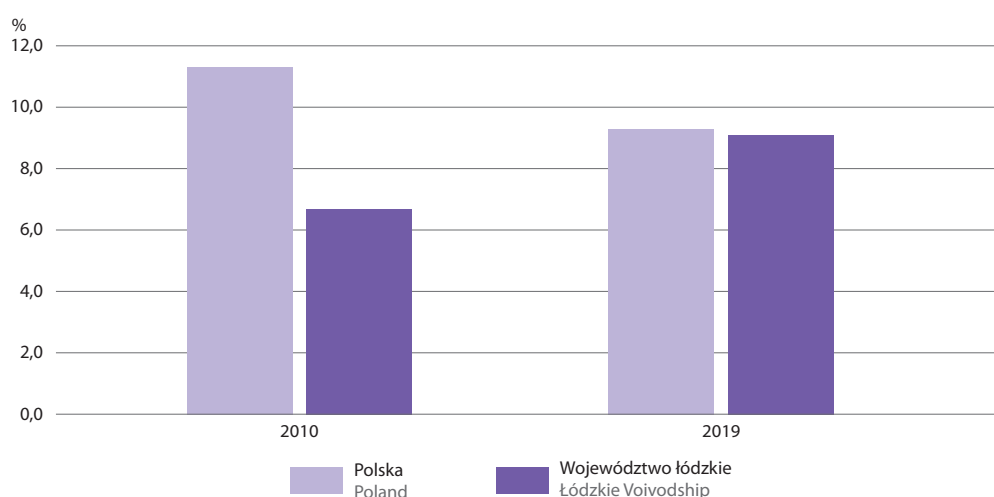
Wyszczególnienie Specification	2008–2010	2013–2015	2016–2018	2017–2019	2017–2019 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	13,4	15,4	20,6	19,2	18,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	10,1	9,6	15,7	14,8	13,6
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	9,8	11,5	16,7	14,1	15,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	10,3	9,7	11,1	10,4	11,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	6,1	5,1	3,6	5,9	6,4
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	8,6	7,8	10,8	8,4	10,3

a W latach 2008–2010, 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych, od 2016–2018 r. – innowacji procesów biznesowych.
a In the years 2008–2010, 2013–2015 the data relate to process innovations, from 2016–2018 – to business process innovations.

W 2019 r. w województwie łódzkim udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2017–2019 w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł dla przedsiębiorstw przemysłowych 9,1% (9,2% rok wcześniej), a dla usługowych 2,8% (1,8% w 2018 r.). Dla kraju wskaźnik ten ukształtował się na poziomie odpowiednio 9,3% i 3,0%.

Wykres 51. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 51. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

W 2020 r. w województwie łódzkim 98,7% przedsiębiorstw posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu (o 2,8 p. proc. więcej niż w 2019 r.). Wzrost dotyczył również przedsiębiorstw kupujących usługi w chmurze obliczeniowej (o 6,2 p. proc. do 22,3%) oraz przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT (o 4,5 p. proc. do 27,9%).

Pod pojęciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

W 2020 r. w województwie łódzkim 98,7% przedsiębiorstw posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu, tj. o 2,8 p. proc. więcej niż rok wcześniej (w kraju 98,6%), w tym poprzez stałe łącze – 84,6%, czyli o 0,9 p. proc. więcej niż w 2019 r.

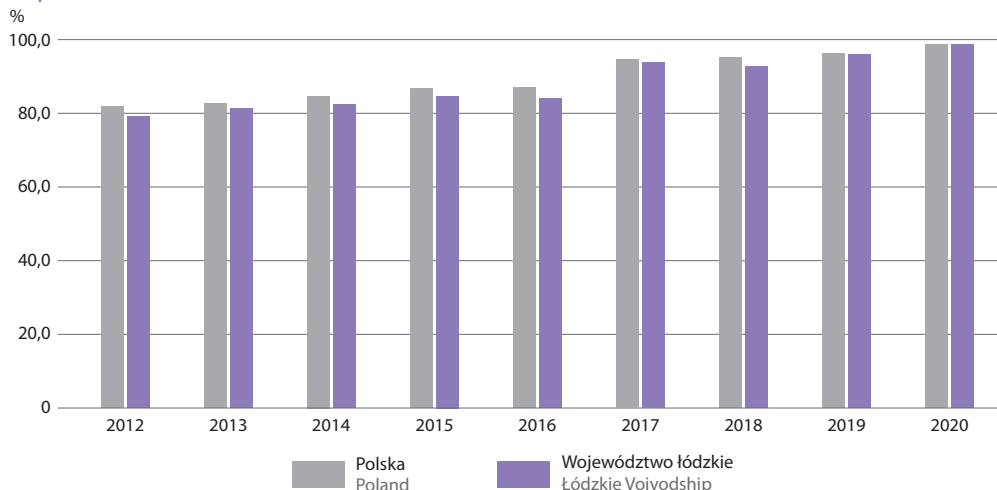
W skali ogólnokrajowej dostęp do szerokopasmowego Internetu poprzez stałe łącze w 2020 r. posiadało 85,3% przedsiębiorstw. W województwie łódzkim najwięcej przedsiębiorstw korzystało z połączenia internetowego o prędkości przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s (27,9%) oraz przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s (21,0%).

Tablica 36. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu
Table 36. Enterprises with broadband Internet access

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w % in %			
Polska Poland	69,0	91,9	96,3	98,6
Województwo łódzkie Łódzkie Voivodship	66,1	90,8	95,9	98,7

W 2020 r. usługi w chmurze kupowało 22,3% przedsiębiorstw, tj. o 6,2 p. proc. więcej niż przed rokiem. Odsetek przedsiębiorstw w województwie łódzkim kupujących usługi w chmurze był niższy o 2,1 p. proc. niż w średnio w Polsce (24,4%). W 2020 r. spośród płatnych usług oferowanych w chmurze obliczeniowej najczęściej zakupywano te, związane z udostępnieniem poczty e-mail (17,0%), oprogramowaniem biurowym (13,6%) oraz przechowywaniem plików (10,3%).

Wykres 52. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu (stały lub mobilny)
Chart 52. Enterprises connected to the Internet via broadband (fixed or mobile)

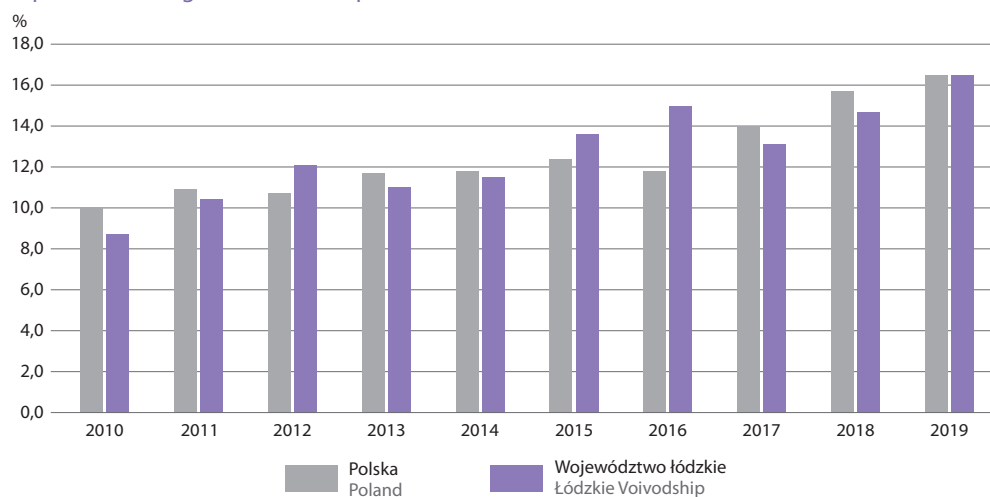

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze. Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Tablica 37. Przedsiębiorstwa posiadające stronę internetową
Table 37. Enterprises having a website

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w % in %			
Polska Poland	65,5	65,4	70,2	71,3
Województwo łódzkie Łódzkie Voivodship	62,9	63,8	67,1	70,2

Wykres 53. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 53. Enterprises receiving orders via computer networks

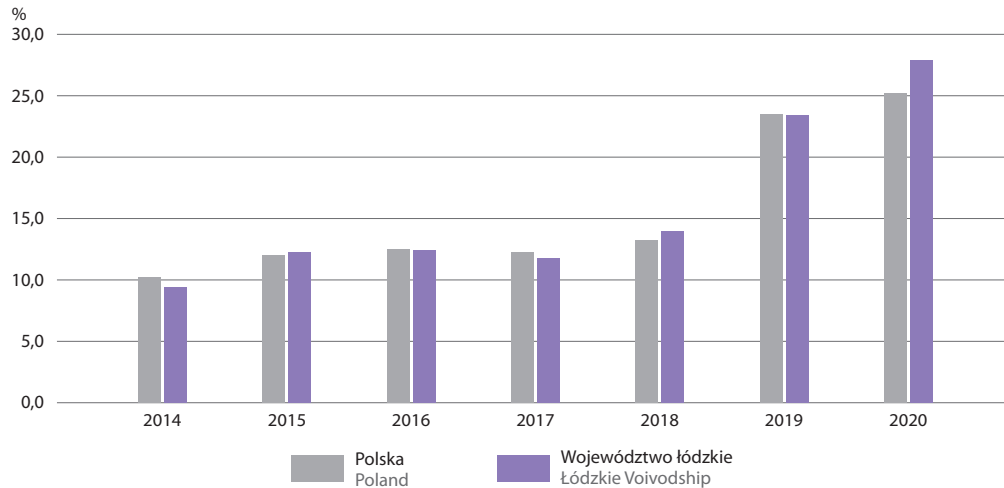
W 2019 r. w województwie łódzkim odsetek przedsiębiorstw prowadzących e-sprzedaż poprzez własne strony internetowe, aplikacje, internetowe platformy handlowe, serwisy aukcyjne lub wiadomości typu EDI wyniósł 16,5% i był o 1,8 p. proc. wyższy niż rok wcześniej. Dla kraju wartość omawianego wskaźnika ukształtowała się także na poziomie 16,5%.

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Przedsiębiorstwa z województwa łódzkiego korzystające z otwartych danych publicznych w celach biznesowych, w 2019 r. stanowiły 16,1% ogółu, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w 2018 r. (wartość ogólnokrajowa wskaźnika to 17,5%).

W 2020 r. odsetek przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT w województwie łódzkim wyniósł 27,9% i był o 4,5 p. proc. wyższy niż w 2019 r. i o 15,6 p. proc. wyższy niż w 2015 r. Dla Polski wartość omawianego wskaźnika ukształtowała się na poziomie 25,2%.

Wykres 54. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT
Chart 54. Enterprises employing ICT specialists

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2020 r. wyniki finansowe uzyskane przez przedsiębiorstwa niefinansowe w województwie łódzkim były relatywnie korzystniejsze niż osiągnięte rok wcześniej. Wyższy wzrost przychodów z całokształtu działalności, przy nieco niższym wzroście kosztów ich uzyskania wpłynął na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Wzrosła sprzedaż na eksport. Korzystniej kształtowała się większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych.

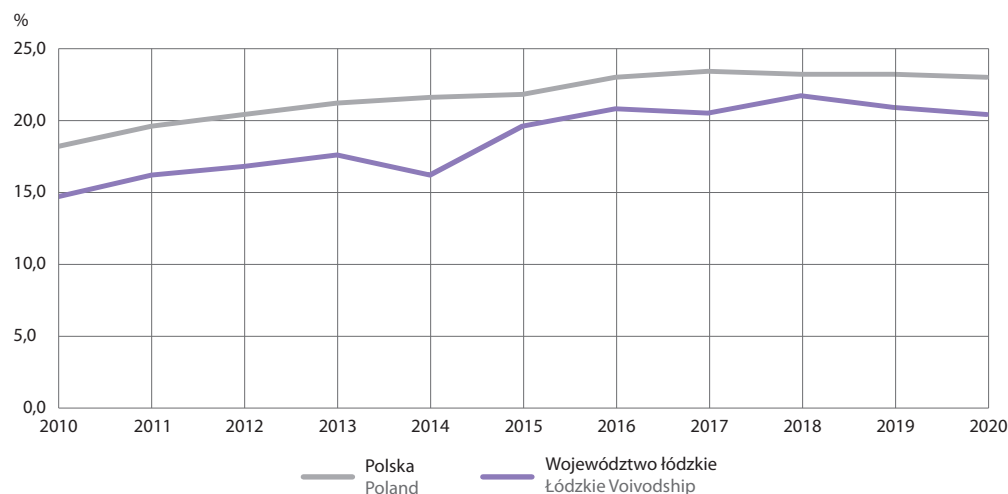
Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących powyżej 49 osób w 2020 r. wyniosły 150575,8 mln zł i były o 6,6% wyższe od osiągniętych rok wcześniej. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wzrosły, w omawianym okresie, o 5,1% do poziomu 145790,4 mln zł. Najwyższy wzrost odnotowano w sekcjach: edukacja (o 31,3%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 17,1%) oraz budownictwo (o 5,2%). Spadek wystąpił w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 67,9%), w zakwaterowaniu i gastronomii (o 33,0%) oraz w informacji i komunikacji (o 11,2%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport w 2020 r. wśród przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 osób wyniosły 34877,6 mln zł i były o 1,2% wyższe niż przed rokiem. Ich udział w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem ukształtował się na poziomie 20,4%.

Wykres 55. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 55. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 49 pracowników w 2020 r. wyniosły 143815,5 mln zł i były o 6,3% wyższe niż rok wcześniej. Wartość kosztów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtowała się na poziomie 138696,7 mln zł, tj. o 5,7% wyższym niż w 2019 r. Najwyższy wzrost odnotowano w edukacji (o 27,3%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 9,7%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 5,9%). Najgłębszy spadek natomiast dotyczył działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 47,5%), zakwaterowania i gastronomii (o 21,7%) oraz administrowania i działalności wspierającej (o 4,9%).

W strukturze rodzajowej kosztów ogółem najwięcej pochłaniało zużycie materiałów i energii (43,2%), usługi obce (17,5%) oraz wynagrodzenia (15,4%), a najmniej pozostałe koszty rodzajowe (1,7%) oraz ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia (3,7%).

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

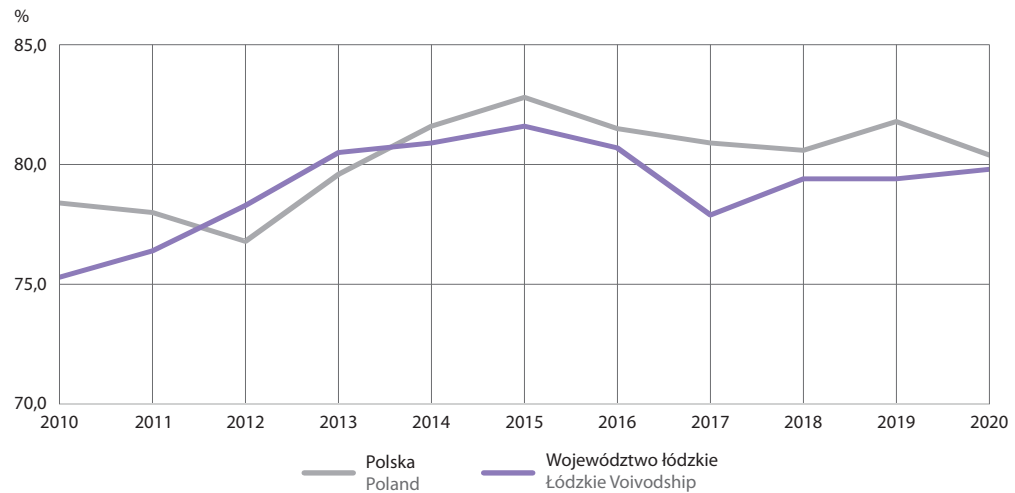
Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów był o 4,9% niższy niż przed rokiem i wyniósł 7093,7 mln zł. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej ukształtował się na poziomie 1573,9 mln zł (wobec - 612,1 mln zł rok wcześniej), a wynik na operacjach finansowych to wartość - 1907,2 mln zł (wobec - 895,9 mln zł w roku poprzednim).

Wynik finansowy brutto był o 13,6% wyższy niż w 2019 r. i wyniósł 6760,4 mln zł. Obciążenia wyniku finansowego brutto, m. in. podatkiem dochodowym, w skali roku zmniejszyły się 8,4% do poziomu 1016,9 mln zł.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 5743,5 mln zł, tj. o 18,6% wyższym niż rok wcześniej. Największy wzrost odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 178,7 mln zł do 189,6 mln zł) oraz w edukacji (prawie sześciokrotny). Najgłębszy spadek natomiast dotyczył informacji i komunikacji (-51,6 mln zł wobec 106,3 mln zł w roku poprzednim) oraz zakwaterowania i gastronomii (-60,8 mln zł wobec 33,0 mln zł).

Wykres 56. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 56. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W przedsiębiorstwach objętych badaniem w 2020 r. odnotowano poprawę niektórych podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych w porównaniu z 2019 r. Wskaźnik poziomu kosztów z całoształtu działalności zmniejszył się w skali roku z 95,8% do 95,5%. Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto obniżył się o 0,5 p. proc. do 4,9%. Wzrosły wskaźniki rentowności obrotu zarówno brutto, jak i netto odpowiednio o 0,3 p. proc. do 4,5% i 0,4 p. proc. do 3,8%.

Nieznacznie zwiększył się wskaźnik płynności finansowej I stopnia (o 0,1 p. proc.), zmalał natomiast wskaźnik płynności finansowej II stopnia (o 3,8 p. proc.).

W ujęciu rocznym doszło do poprawy większości podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz edukacja. Pogorszenie większości podstawowych wskaźników dotyczyło natomiast zakwaterowania i gastronomii, informacji i komunikacji, obsługi rynku nieruchomości, administrowania i działalności wspierającej oraz działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją.

Jednym z najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2020 r. okazała się edukacja – wskaźnik rentowności obrotu netto wyniósł 6,4% (wzrost o 4,9 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim). Nieco mniej opłacalne było administrowanie i działalność wspierająca (podobnie jak rok wcześniej 6,1%).

Wskaźniki ekonomiczno-finansowe osiągnięte przez przedsiębiorstwa w województwie łódzkim w 2020 r. były lepsze niż w kraju, z wyjątkiem wskaźników płynności finansowej.

W latach 2010–2020 rentowność łódzkich przedsiębiorstw była na ogół wyższa niż średnio w kraju z wyjątkiem lat 2015 i 2019, w których to rocznych okresach wskaźnik rentowności obrotu netto w łódzkim był niższy niż przeciętnie w Polsce.

Płynność finansowa natomiast w większości z omawianych lat była niższa niż przeciętnie w kraju.

Tablica 38. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 38. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w %		in %		
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	92,7	99,7	95,8	95,5	95,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	7,3	0,1	5,4	4,9	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	7,3	0,3	4,2	4,5	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	6,2	0,6	3,4	3,8	3,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	32,7	30,2	42,3	42,4	43,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	92,1	91,4	98,3	94,5	103,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw wyniosła na koniec grudnia 2020 r. 53488,8 mln zł i była o 8,2% wyższa niż przed rokiem, w tym krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – wzrosły o 32,8%, a inwestycje krótkoterminowe – o 14,2%. Wzrosły również należności krótkoterminowe – o 5,6%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych wzrósł udział inwestycji krótkoterminowych (z 28,0% do 29,6%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 3,7% do 4,5%), zmalały natomiast udziały należności krótkoterminowych (z 37,2% do 36,3%) oraz zapasów (z 31,2% do 29,6%).

W strukturze zapasów wzrósł udział materiałów (z 34,3% do 36,0%) oraz półproduktów i produktów w toku (z 6,9% do 7,7%), zmalał natomiast udział towarów (z 39,7% do 38,7%) oraz produktów gotowych (z 18,3% do 16,7%).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2020 r. wyniosły 69752,5 mln zł i były o 1,0% niższe niż przed rokiem. Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 32449,1 mln zł i była o 13,8% niższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 37303,4 mln zł i w skali roku były wyższe o 13,8%.

Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu ukształtowała się na poziomie 113,4% (wobec 107,4% rok wcześniej).

W porównaniu z 2019 r. odnotowano niewielkie zmiany w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykl rotacji należności z tytułu dostaw i usług uległ skróceniu o 3 dni (do 36), a cykle rotacji zapasów i spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług uległy skróceniu o 1 dzień do odpowiednio 40 i 41 dni.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

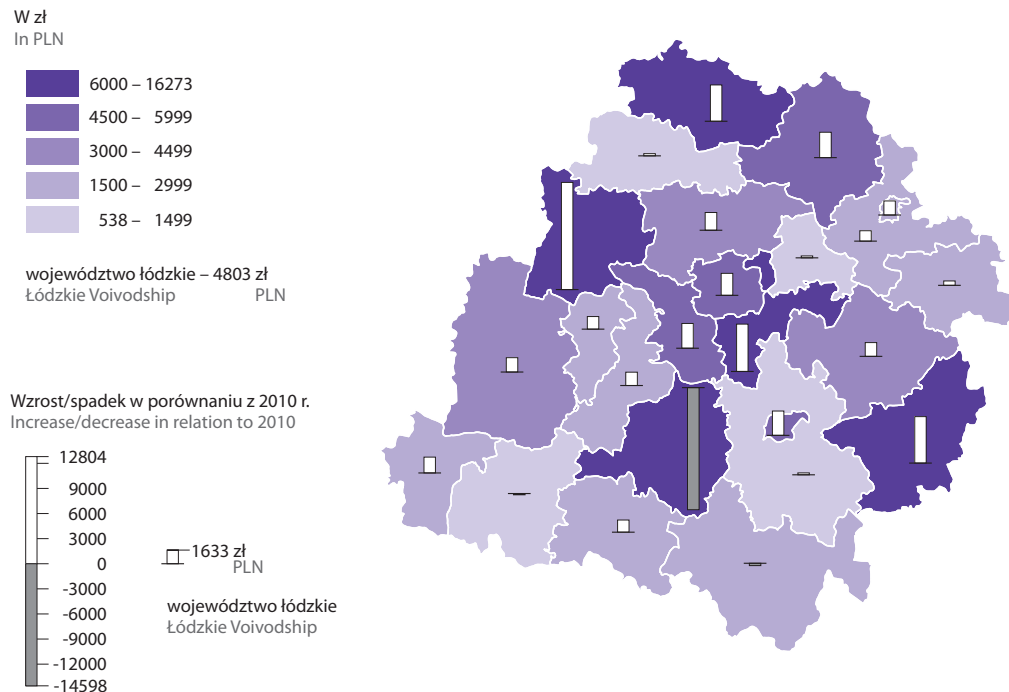
Investment outlays of enterprises

Wartość nakładów poniesionych na inwestycje zlokalizowane na terenie województwa łódzkiego w 2019 r., przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była wyższa w skali roku o 7,7%. Nakłady te stanowiły 5,9% nakładów inwestycyjnych poniesionych w kraju. Zmniejszyły się natomiast nakłady zrealizowane w 2020 r. przez przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 49 osób (o 32,3%). Wpływ na to miał spadek nakładów zarówno na budynki i budowle (o 55,1%), jak i na zakupy (o 18,9%). W porównaniu z 2019 r. spadła również liczba inwestycji nowo rozpoczętych (o 15,5%) oraz ich wartość kosztorysowa (o 23,5%).

W 2019 r. nakłady inwestycyjne zrealizowane w województwie łódzkim przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosły 11817,2 mln zł i były (w cenach bieżących) o 7,7% wyższe niż w roku poprzednim. W przemyśle odnotowano nieznaczny (o 0,2%) wzrost. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość poniesionych nakładów ukształtowała się, w omawianym roku, na poziomie 4803 zł., tj. o 7,3% wyższym niż rok wcześniej. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej zainwestowano w powiecie poddębickim (16273 zł na 1 mieszkańca) oraz bełchatowskim (11953 zł), najmniej natomiast w powiecie brzezińskim (538 zł) i piotrkowskim (868 zł).

Nakłady inwestycyjne poniesione na terenie województwa łódzkiego stanowiły 5,9% ogółu nakładów w kraju.

Mapa 39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.
Map 39. Investment outlays per capita in 2019

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2020 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe¹ mające siedzibę na terenie województwa łódzkiego wyniosły 6316,2 mln zł i były (w cenach bieżących) niższe od zrealizowanych rok wcześniej o 32,3%. W skali kraju wartość nakładów inwestycyjnych zmniejszyła się, w obserwowanym okresie, o 6,1%.

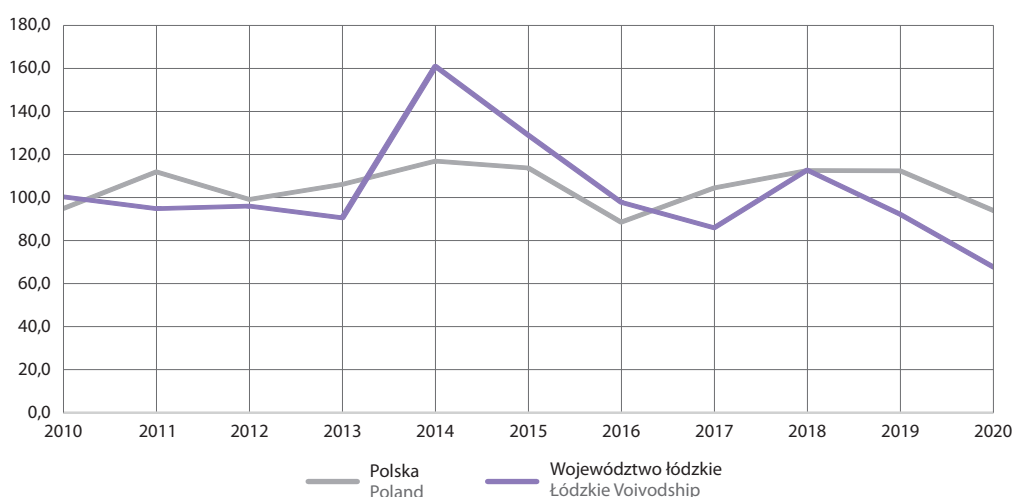
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Wykres 57. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 57. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

¹ Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych, publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Tablica 39. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 39. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	6249,4	10692,5	9333,9	6316,2
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	7,0	7,8	5,8	4,2
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	36,9	39,0	29,1	19,3
zakupy purchases	61,2	52,6	63,2	75,8
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	56,1	47,7	54,3	71,0
środków transportu transport equipment	5,2	4,9	9,0	4,8

Z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych w 2020 r. przez łódzkie przedsiębiorstwa na budynki i budowle wydatkowano 1216,9 mln zł, tj. o 55,1% mniej niż rok wcześniej. Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła poziom 4787,8 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 18,9%, ale ich udział w nakładach ogółem wzrósł w skali roku o 12,6 p. proc. Na zakup maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi przeznaczono 4483,3 mln zł (o 11,5% mniej niż w roku poprzednim), a na środki transportu 304,5 mln zł (o 63,6% mniej).

W analizowanym okresie spadek nakładów inwestycyjnych wystąpił w większości obserwowanych sekcji. W przemyśle odnotowano spadek o 33,0% (w tym w przetwórstwie przemysłowym o 30,0%). Z pozostałych sekcji najgłębsze spadki dotyczyły zakwaterowania i gastronomii (o 79,2%), transportu i gospodarki magazynowej (o 66,1%) oraz informacji i komunikacji (o 27,1%). Wzrost nakładów miał miejsce w budownictwie (o 19,6%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 10,7%).

W 2020 r. inwestowały głównie, podobnie jak przed rokiem, przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę i gorącą wodę (na które przypadało 39,7% ogółu poniesionych nakładów) oraz przetwórstwa przemysłowego (36,5%). Inwestycje z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych stanowiły 9,7% ogólnej wartości nakładów w województwie łódzkim. W strukturze nakładów według sekcji, w relacji do 2019 r., najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące handel; naprawę pojazdów samochodowych (o 3,1 p. proc.).

W 2020 r. inwestorzy z województwa łódzkiego rozpoczęli realizację 1636 inwestycji, tj. o 15,5% mniej niż przed rokiem, a ich łączna wartość kosztorysowa wyniosła 1762,8 mln zł i była o 23,5% niższa niż w roku poprzednim. W kraju w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji była wyższa o 1,7%, ale ich wartość kosztorysowa zmalała o 7,8%. W województwie na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 35,1% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji nowo rozpoczętych (przed rokiem 43,1%). W porównaniu z 2019 r. znacznie zmniejszyła się wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych m. in. w budownictwie (o 67,9%) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 43,6%). Największy wzrost wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych odnotowano natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej (ponad szesnastokrotny) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (ponad czterokrotny).

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W województwie łódzkim w czerwcu 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się wielkość stada bydła ogółem, natomiast zwiększyła się liczebność stada świń.

W 2020 r. producenci rolni z województwa łódzkiego dostarczyli do skupu więcej niż przed rokiem ziarna zbóż (spadła wielkość skupu żyta, ale wzrosła pszenicy). Wielkość skupu żywca rzeźnego w wadze żywej była wyższa niż rok wcześniej. Wzrosła nieznacznie ilość skupionego mleka krowiego. W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w województwie łódzkim odnotowano wzrost średnich cen skupu pszenicy i mleka krowiego. Niższe niż przed rokiem były natomiast średnie ceny skupu żyta, ziemniaków jadalnych oraz żywca rzeźnego (wołowego, wieprzowego i drobiowego).

W województwie łódzkim w 2019 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, nastąpił spadek wartości globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych). Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji towarowej ogółem. Wyższa niż przed rokiem była jednak ogólna produkcja końcowa.

Pogłowie zwierząt gospodarskich

Livestock

W czerwcu 2020 r. pogłowie bydła wynosiło 486,2 tys. sztuk i było o 7,1 tys. sztuk (o 1,4%) niższe niż przed rokiem. W województwie łódzkim znajdowało się 7,7% krajowego pogłowia bydła (6 lokata w kraju pod względem ogólnej wielkości stada bydła). W strukturze wojewódzkiego stada bydła krowy stanowiły 38,8% (w kraju 38,9%) i w ciągu roku ich udział zmniejszył się o 0,5%.

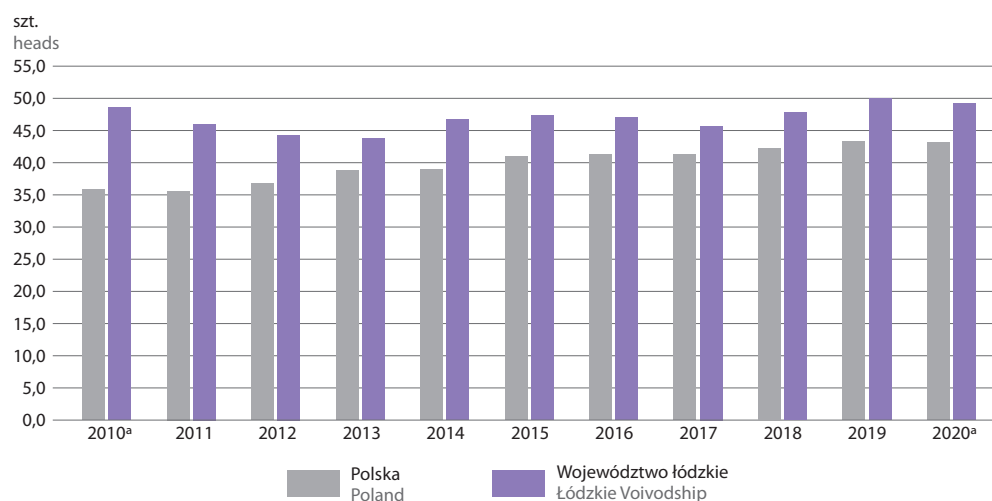
Wyniki badań pogłowia bydła przeprowadzonych w 2020 r. wskazują na utrzymanie zainteresowania rolników jego chowem. Nadal zainteresowaniem rolników cieszyła się produkcją mleka i chów bydła mlecznego. Wzrastające ceny żywca wołowego w skupie poprawiły sytuację w tym kierunku produkcji.

Wykres 58. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 58. Cattle density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

a The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

Pogłowie owiec ogółem w województwie łódzkim w czerwcu 2020 r. wyniosło 14,0 tys. sztuk, co stanowiło 4,8% krajowego pogłowia owiec. Tym samym pogłowie owiec w województwie nieznacznie spadło w odniesieniu do roku poprzedniego o 0,8% (w kraju wzrost o 6,5%). W strukturze stada maciorki owcze, tj. samice, które miały już potomstwo i samice pokryte po raz pierwszy, stanowiły 60,5%, a ich udział w ciągu roku zwiększył się o 8,4 p. proc., odwrotnie niż w kraju, gdzie zanotowano spadek o 0,8 p.proc.

Pogłowie świń w województwie w czerwcu 2020 r. wyniosło 1226,6 tys. sztuk i było wyższe o 107,2 tys. sztuk (o 9,6%) od stanu notowanego w analogicznym okresie 2019 r. W Polsce w skali roku zanotowano wzrost liczebności stada świń o 6,0%. W strukturze stada lochy stanowiły 5,5% (67,7tys. szt.), a ich pogłowie w odniesieniu do roku 2019 wzrosło o 7,9% (w kraju wzrost o 5,3%). Udział województwa łódzkiego w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 10,7% – 3 lokata w kraju pod względem wielkości wojewódzkiego stada świń.

Stan i struktura pogłowia trzody chlewnej w czerwcu 2020 r. wskazują na ponowny wzrost zainteresowania rolników w chowie świń, dzięki wysokim ceną skupu i dużemu popytowi.

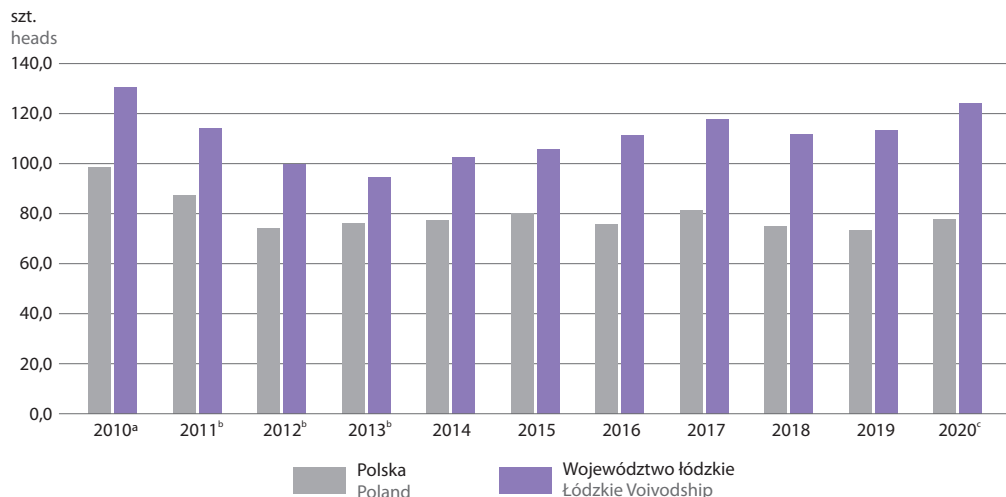
Nadal utrzymywał się trend tuczu świń powierzonych rolnikom przez inne jednostki.

Pogłowie drobiu ogółem w czerwcu 2020 r. liczyło 15,0 mln szt., co stanowiło 7,0% stada krajowego. Zatrzymana została trwająca od kilku lat tendencja wzrostowa pogłowia drobiu, którego liczebność zmalała o 1,2% w porównaniu do roku poprzedniego (w kraju wzrost o 2,2%). W strukturze stada drobiu dominuje drób kurzy – 13,0 mln szt. (86,9% stada wojewódzkiego), w tym 2,8 mln kur niosek, których liczebność spadła o 20,5% od stanu w 2019r. Pozostałą część stada drobiu stanowią: kaczkę 972,5 tys. szt. (6,5% stada krajowego), których liczebność w skali roku wzrosła o 10,7%, gęsi 727,4 tys. szt. (4,9% stada krajowego) – wzrost liczebności w okresie roku o 1,0% oraz indyki 261,7 tys. szt. (1,7% stada krajowego), których liczebność w porównaniu do roku 2019 wzrosła o 15,1%.

Wykres 59. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 59. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

a The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

Skup produktów rolnych

Procurement of agricultural products

W roku 2020 skupiono 321,3 tys. ton ziarna zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), co stanowiło 3,0% skupu ogólnopolskiego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był wyższy o 37,5%, a w porównaniu do roku 2010 był niższy o 0,9% (w kraju odpowiednio wzrost o 33,2% i 29,2%).

W omawianym okresie z terenu województwa łódzkiego skupiono 195,5 tys. ton pszenicy (2,9% udziału w skupie krajowym), co oznacza wzrost wielkości skupu w stosunku do roku poprzedniego – o 44,1%, a do roku 2010 – o 26,8%. W skupie ogólnopolskim również zanotowano zwiększenie podaży pszenicy o 25,9% w stosunku do roku 2019 i o 21,9% w okresie dziesięciu lat. Skup żyta wyniósł 55,5 tys. ton (4,4% skupu ogólnopolskiego) i zmniejszył się o 3,8% w odniesieniu do 2019 r. i o 19,0% w porównaniu z 2010 r. W kraju wielkość skupu żyta wzrosła o 45,9% w stosunku do skupu z przed roku oraz w stosunku do roku 2010 o 33,9%.

Skup ziemniaków w 2020 r. ukształtował się na poziomie 88,7 tys. ton, co stanowiło 4,6% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości skupowanych ziemniaków – o 59,4%, a do roku 2010 wzrost o 85,4%. W kraju odnotowano wzrost o 24,4% w odniesieniu do roku poprzedniego i o 69,5% w stosunku do 2010 r.

W omawianym roku skupiono 539,3 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej (co stanowiło 8,4% skupu ogólnokrajowego). Tym samym skup był większy niż przed rokiem o 18,9% (w kraju odnotowano wzrost o 2,4%).

W ciągu całego roku 2020 skupiono 304,8 tys. ton żywca wieprzowego (co stanowiło 13,1% skupu krajowego), tj. o 15,1% więcej niż w roku poprzednim i o 56,9% więcej niż w roku 2010.

Skup żywca wołowego osiągnął poziom 91,3 tys. ton (11,8 % udział w skupie ogólnopolskim) i był o 6,4% większy niż przed rokiem, a w odniesieniu do 2010 r. był większy o 77,2%.

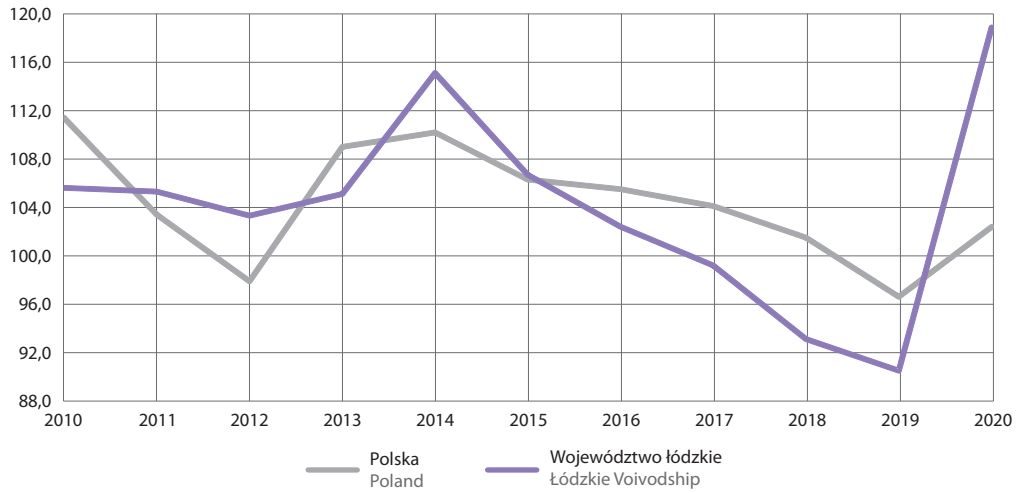
Żywca drobiowego skupiono 142,3 tys. ton (4,4% udziału krajowego), czyli o 39,0% więcej niż w roku poprzednim i o 15,6% niż w roku 2010.

W 2020 r. wielkość skupu mleka krowiego w województwie łódzkim wyniosła 846,2 mln litrów, co stanowiło 7,0% ogółu mleka skupionego w kraju. Ilość skupionego mleka w omawianym okresie była o 0,1% większa niż rok wcześniej i o 17,6% większa niż w 2010 r.

Wykres 60. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

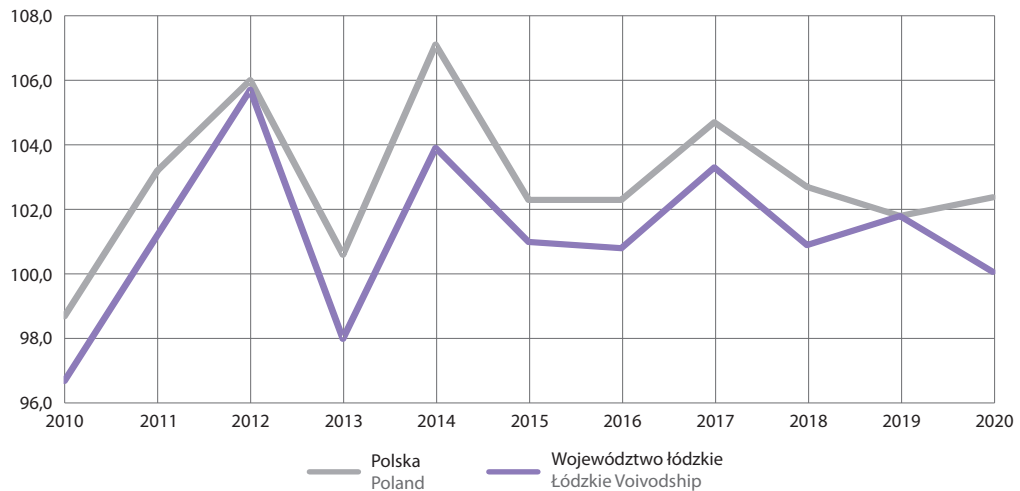
Chart 60. Indices of of total animals for slaughter procurement (in live weight)
Previous year=100

Wykres 61. Dynamika skupu mleka

Rok poprzedni=100

Chart 61. Indices of of cows' milk procurement
Previous year=100

Ceny produktów rolnych w skupie

Procurement prices of agricultural products

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2020 r. wyniosła 74,54 zł za 1 dt (w kraju 74,86 zł/dt) i była o 1,0% wyższa niż przed rokiem oraz o 23,3% wyższa od notowanej w 2010 r.

W analizowanym roku średnie ceny żyta w skupie kształtowały się na poziomie 53,28 zł za 1 dt (w kraju 55,97 zł/dt) tj. o 13,4% niższym w porównaniu z 2019 r. i o 37,8% wyższym niż w 2010 r.

W 2019 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 51,10 zł za 1 dt (w kraju – 64,59 zł/dt), tj. o 48,1% mniej niż przed rokiem i o 11,6% mniej niż w 2010 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 6,38 zł za 1 kg (w kraju – 6,40 zł/kg), co oznacza, że cena skupu spadła o 0,9% w stosunku do ceny ubiegłorocznej, a w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 42,7%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,09 zł za 1 kg (w kraju – 5,13 zł/kg), tj. o 3,0% niższą niż w 2019 r. i o 33,6% większą w porównaniu z notowaną w 2010 r.

W 2020 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,59 zł za 1 kg (w kraju – 3,52 zł/kg) i była o 9,8% niższa w porównaniu z notowaną rok wcześniej i o 10,1% wyższa niż w 2010 r.

Za 1 litr mleka krowiego w omawianym roku płacono w skupie 1,28 zł (w kraju – 1,38 zł/l), tj. o 2,6% więcej niż przed rokiem i o 31,5% więcej niż w 2010 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza

Gross, final and market agricultural output

Wartość produkcji globalnej w 2019 r. w porównaniu z 2018 r. (w cenach stałych) spadła o 2,4%, na co miała wpływ niższa o 8,6% produkcja roślinna. W 2018 r. udział województwa łódzkiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 7,3%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie łódzkim produkcja roślinna stanowiła 37,6%, dominowała natomiast produkcja zwierzęca stanowiąc 62,4%. Wartość produkcji końcowej w 2019 r. w porównaniu z poprzednim rokiem, była o 1,6% wyższa, wskutek wzrostu wartości produkcji zwierzęcej o 3,6%.

W 2019 r. w porównaniu z 2018 r. wartość towarowej produkcji rolniczej zmalała o 4,1%, przy wzroście wartości produkcji zwierzęcej o 1,8% ale spadku – o 13,1% – produkcji roślinnej.

W 2019 r. udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej i produkcji towarowej ukształtował się na poziomie 7,1%.

Przemysł Industry

W 2020 r. w województwie łódzkim produkcja sprzedana przemysłu była wyższa niż w roku poprzednim. W porównaniu z 2019 r., przy spadku przeciętnego zatrudnienia, odnotowano wzrost wydajności pracy w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. w województwie łódzkim osiągnęła wartość 87609,4 mln zł (w cenach bieżących) i była o 1,2% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zrealizowanej w roku poprzednim i o 10,1% wyższa niż w 2015 r. W skali kraju wartość produkcji sprzedanej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 1,0%, ale wzrosła w porównaniu z 2015 r. o 19,8%. Udział wartości produkcji sprzedanej w województwie łódzkim, w przychodach dla Polski ogółem wyniósł, w omawianym roku, 5,8%.

Porównanie produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w województwie łódzkim w rocznej skali (do 2019 r.) kolejnych okresów 2020 r. wskazuje na nieznaczny wzrost (o 0,1%) w I kwartale 2020, spadek (o 2,6%) w okresie I półrocza oraz wzrost o 0,9% w okresie styczeń - wrzesień.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Tablica 40. Przemysł
Table 40. Industry

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	50007,5	72706,6	84598,0	87609,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	5,3	6,1	5,5	5,8
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	78,1	78,7	82,7	80,3
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	168,1	169,0	175,6	169,5

Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 62. Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

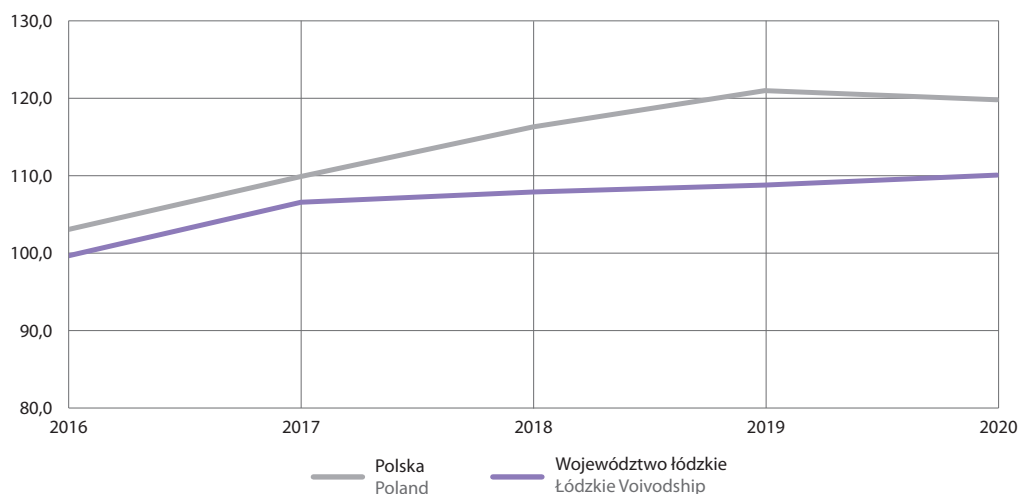
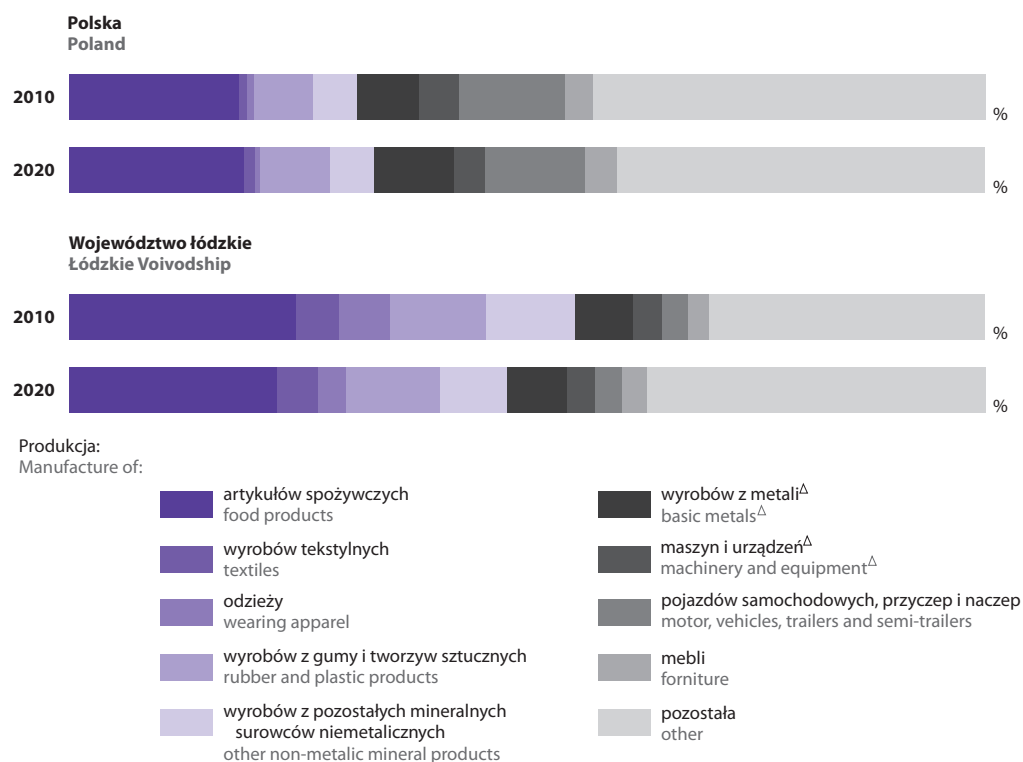
Wykres 63. Produkcja sprzedana przetwórstwa przemysłowego według działów PKD (ceny bieżące)

Chart 63. Sold production of manufacturing production by PKD divisions (current prices)

Produkcja sprzedana przetwórstwa przemysłowego, stanowiąca 80,3% produkcji przemysłowej w województwie, w 2020 r. osiągnęła poziom 70335,6 mln zł (w cenach bieżących) i była o 1,6% niższa w stosunku do roku poprzedniego. Najgłębszy spadek wartości produkcji sprzedanej odnotowano w działach: produkcja skór i wyrobów skórzanych (o 25,5%), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 25,4%) oraz w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 19,3%). Wzrost wystąpił m. in. w produkcji: metali (o 47,0%), mebli (o 15,9%) oraz papieru i wyrobów z papieru (o 4,5%). W strukturze produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego znaczące udziały, w omawianym roku, przypadają na działy: produkcja artykułów spożywczych (22,8% ogółu; spadek o 0,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (10,3%, spadek o 0,1 p. proc.) oraz produkcja urządzeń elektrycznych (podobnie jak rok wcześniej 9,8%).

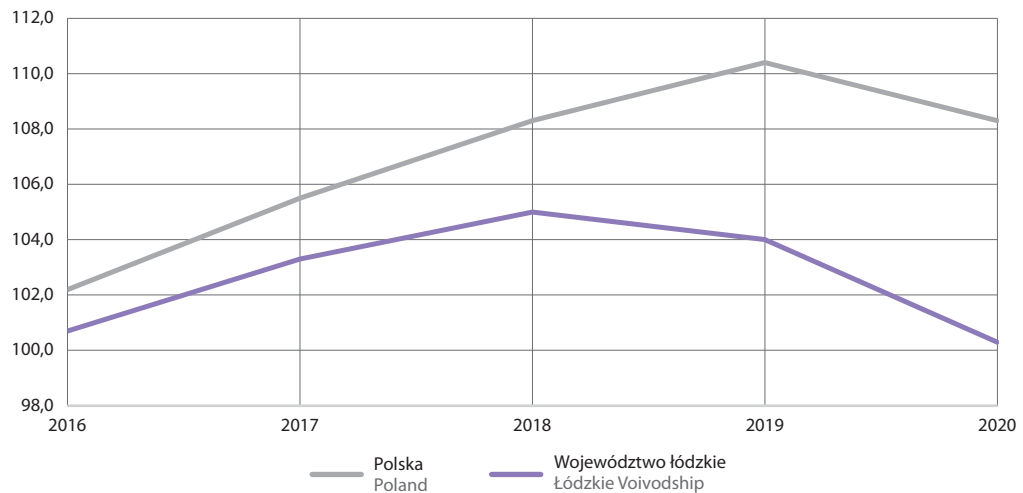
Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w skali roku o 3,5%. W 2020 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie łódzkim ukształtowało się na poziomie 169,5 tys. osób. W kraju zanotowano spadek zatrudnienia w przemyśle – w ujęciu rocznym – o 1,9% do poziomu 2718,5 tys. osób.

Wykres 64. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

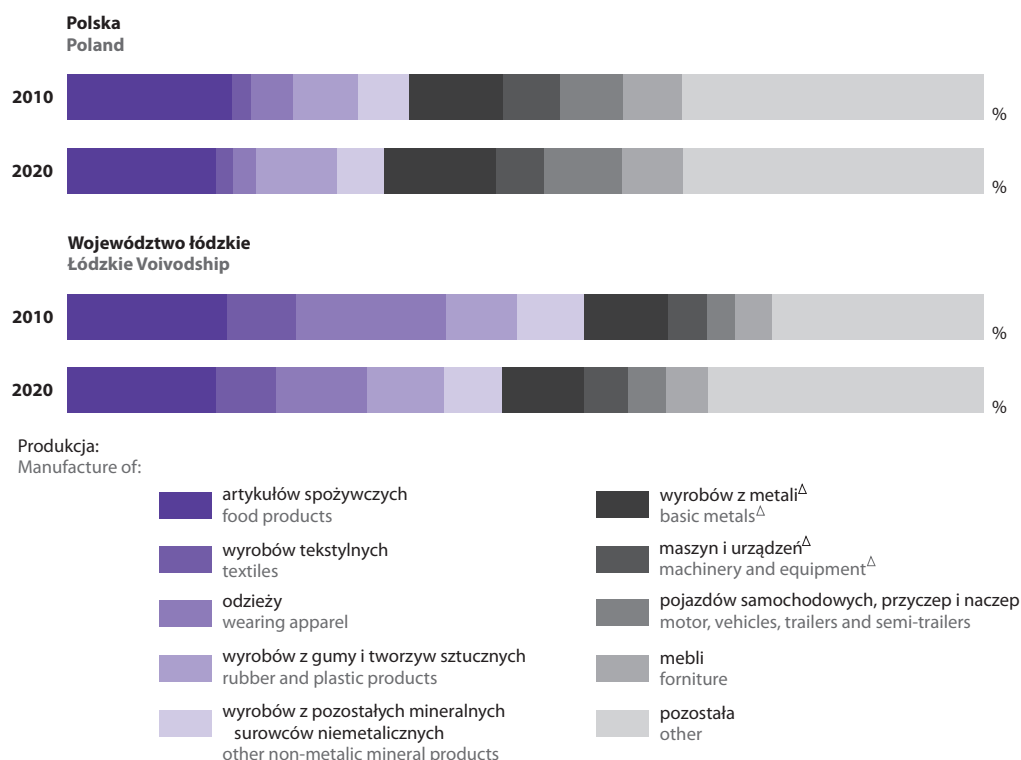
Chart 64. Indices of average employment in industry

2015=100

W przetwórstwie przemysłowym, liczba zatrudnionych zmniejszyła się, w skali roku, o 3,9% do 145,3 tys. osób. Wśród działów przetwórstwa przemysłowego najgłębszy spadek przeciętnego zatrudnienia, w porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpił w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 16,3%), produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 12,5%), produkcji wyrobów z metali (o 10,0%) oraz w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 9,6%). Wzrost zatrudnienia zaobserwowano m. in. w produkcji maszyn i urządzeń (o 20,9%), produkcji papieru i wyrobów z papieru (o 7,1%), produkcji metali (o 6,4%) oraz produkcji urządzeń elektrycznych (o 3,4%). Struktura zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym w województwie w 2020 r. zbliżona była do tej z 2019 r. Nadal najwięcej zatrudnionych było w produkcji artykułów spożywczych (16,2% ogółu) oraz produkcji odzieży (9,9% chociaż w tym dziale, w ujęciu rocznym, odnotowano jeden z głębszych spadków udziału – o 0,5 p. proc.).

Wykres 65. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
Chart 65. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2020 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie łódzkim wyniosła 516,8 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 4,8% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W przetwórstwie przemysłowym wydajność pracy ukształtowała się na poziomie 484,1 tys. zł, tj. o 2,4% wyższym niż rok wcześniej. Dla kraju omawiany wskaźnik wzrósł w ujęciu rocznym o 0,9%.

Budownictwo

Construction

W 2020 r. w województwie łódzkim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w stosunku do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była również produkcja budowlano-montażowa. Zwiększyła się wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W ujęciu rocznym wzrosła liczba oddanych do użytkowania mieszkań, zmalała natomiast zarówno liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, jak i nowo rozpoczętych inwestycji mieszkaniowych.

W 2020 r. w województwie łódzkim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 11400,4 mln zł, tj. o 15,4% wyższym niż rok wcześniej (wobec wzrostu o 7,7% w 2019 r.). W skali kraju odnotowano nieznaczny (o 0,4%) wzrost (wobec wzrostu o 10,6% w roku poprzednim).

W 2020 r. udział produkcji sprzedanej budownictwa w województwie łódzkim w produkcji krajowej wyniósł 4,3%, co daje 7 lokatę w kraju wśród wszystkich województw.

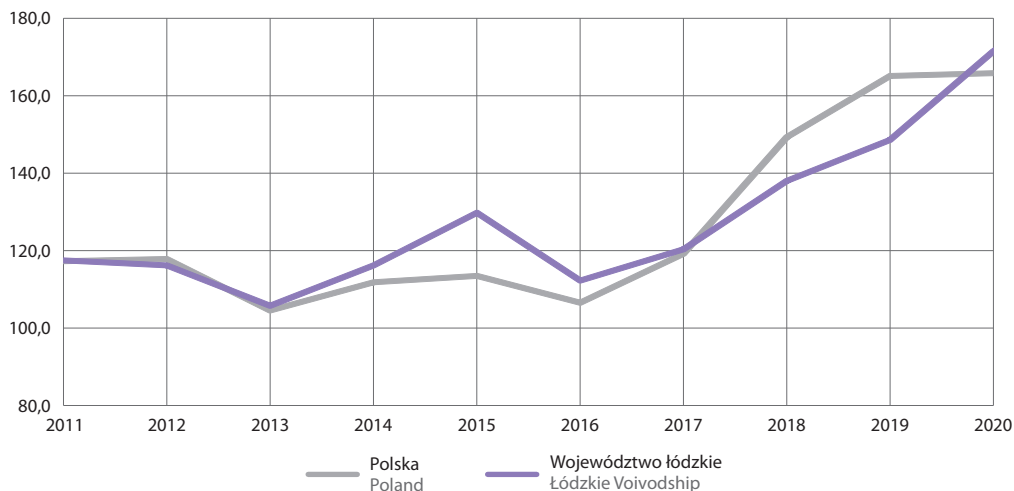
Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 41. Budownictwo
Table 41. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	6645,8	8623,8	9875,8	11400,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	4,1	4,7	3,7	4,3
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	63,5	58,7	49,8	54,1
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in onstruction in thousands	22,5	19,0	19,3	19,5

Wykres 66. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010=100

Chart 66. Indices of sold production of industry (current prices)
2010=100

Dane o sprzedaży produkcji budowlano-montażowej dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zlecniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W 2020 r. produkcja budowlano-montażowa wyniosła 6162,6 mln zł (54,1% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się w stosunku do odnotowanej w roku poprzednim o 25,3% (wobec wzrostu o 10,9% w 2019 r.). W kraju produkcja budowlano-montażowa była o 0,4% wyższa niż rok wcześniej (wobec wzrostu o 6,0% w analogicznym okresie roku poprzedniego).

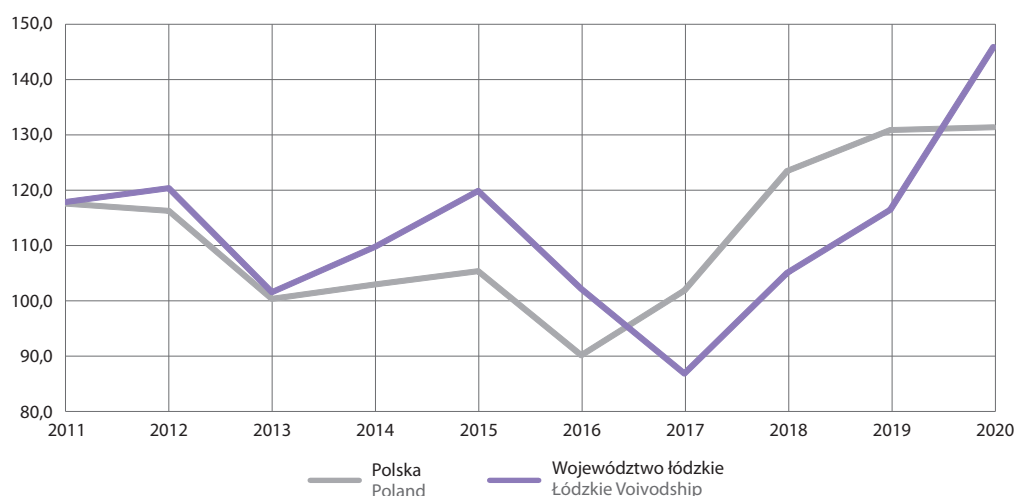
W 2020 r. województwo łódzkie, pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej, uplasowało się na 7 miejscu wśród wszystkich województw, a pod względem wskaźnika dynamiki (w cenach bieżących) w porównaniu z rokiem poprzednim, zajęło 1 miejsce w kraju.

Wykres 67. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2010=100

Chart 67. Indices of construction and assembly production (current prices)

2010=100

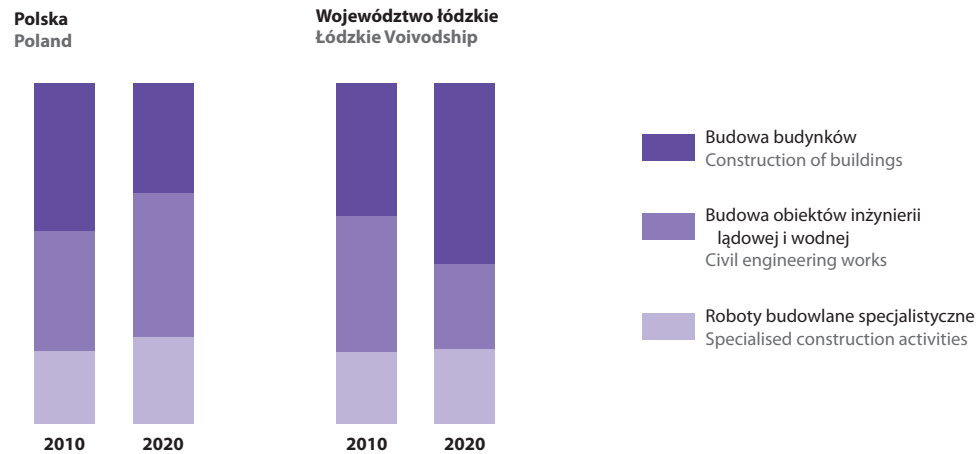

W 2020 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w województwie łódzkim w porównaniu z 2019 r., wystąpił wśród przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie budynków (o 44,0%) oraz wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 25,9%). Spadek zanotowały podmioty, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 2,2%).

W 2020 r. największy udział w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej miały podmioty zajmujące się głównie budową budynków (53,1% ogółu przedsiębiorstw budowlanych w województwie łódzkim) oraz jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (25,0% ogółu). Przedsiębiorstwa wykonujące roboty budowlane specjalistyczne stanowiły 21,9%.

W skali roku zwiększył się udział podmiotów zajmujących się budową budynków, o 6,9 p. proc. oraz nieznacznie (o 0,1 p. proc.) jednostek wykonujących roboty budowlane specjalistyczne. Spadek zanotowały podmioty, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 7,0 p. proc. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie budynków – o 14,0 p. proc. oraz wykonujących roboty budowlane specjalistyczne – o 0,8 p. proc., spadek natomiast dotyczył jednostek specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 14,8 p. proc.

Wykres 68. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 68. Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)

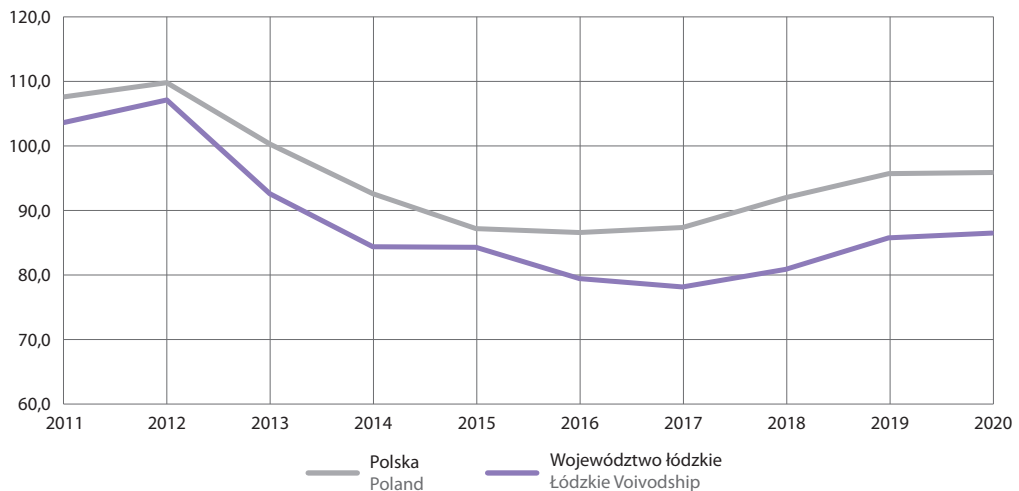

W 2020 r. w województwie łódzkim przeciętna liczba zatrudnionych w sekcji budownictwo wyniosła 19,5 tys. osób i w porównaniu z 2019 r. wzrosła o 0,8% (w skali kraju wzrost wyniósł 0,2%). W stosunku do 2011 r. nastąpił spadek przeciętnego zatrudnienia w województwie o 16,4%, a w kraju o 10,9%.

Wykres 69. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

2010=100

Chart 69. Indices of average employment in construction
 2010=100

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, mierząca wydajność pracy, w 2020 r. w województwie łódzkim ukształtowała się na poziomie 585,4 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza jej wzrost o 14,5% w stosunku do roku 2019.

W 2020 r. w województwie łódzkim oddano do użytkowania 11,3 tys. mieszkań, tj. więcej o 16,0% niż przed rokiem i o 62,2% w stosunku do 2010 r. W skali kraju w tym okresie odnotowano wzrost liczby zakończonych inwestycji mieszkaniowych odpowiednio o 6,5% i o 62,6%.

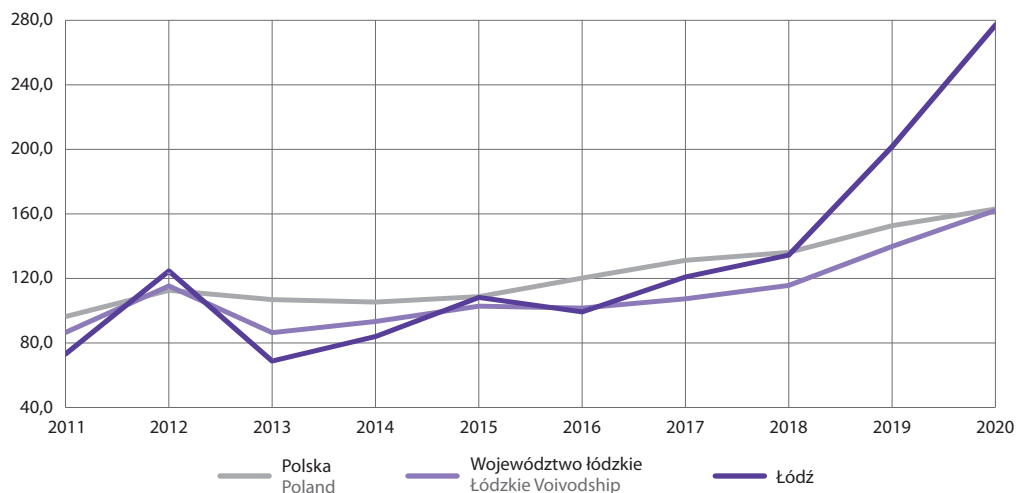
W 2020 r. w województwie łódzkim powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania wyniosła łącznie 1022,5 tys. m², tj. więcej o 7,9% niż w 2019 r. i o 30,4% w stosunku do 2010 r. W skali kraju zanotowano wzrost powierzchni użytkowej odpowiednio o 6,6% i 35,9%.

Wykres 70. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010=100

Chart 70. Indices of the number of dwellings completed

2010=100

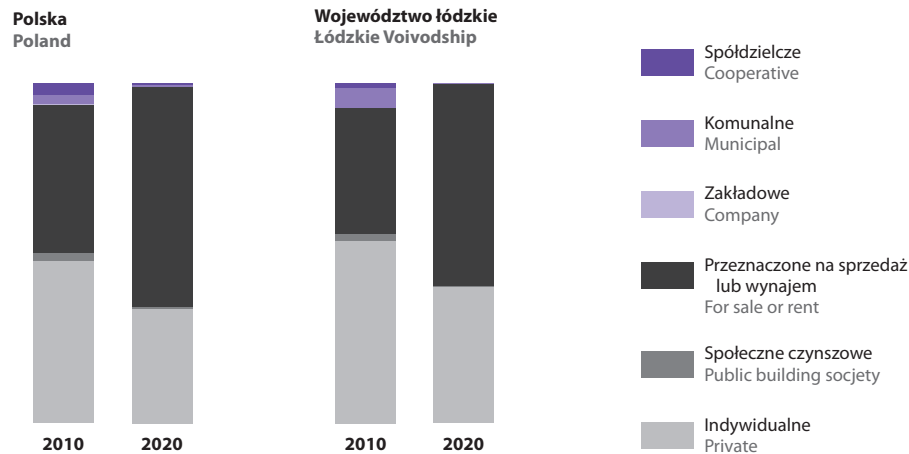
Tablica 42. Budownictwo mieszkaniowe

Table 42. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	2,7	2,9	4,0	4,6	5,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	112,7	112,6	97,4	90,6	88,7
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	3,8	3,3	5,9	5,6	7,2
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	3,2	3,0	5,7	4,8	5,8

W 2020 r. wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania w województwie łódzkim, w stosunku do roku poprzedniego, nastąpił w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 28,3%, przy udziale 59,4%) oraz indywidualnym (o 2,7%, przy udziale 39,9%). Spadek liczby oddanych mieszkań odnotowano w budownictwie społecznym czynszowym (o 38,1%, przy udziale 0,3%) oraz komunalnym (o 17,9%, przy udziale 0,4%). W analizowanym okresie nie przekazano żadnego mieszkania w ramach budownictwa zakładowego (czwarty rok z rzędu) oraz spółdzielczego.

Wykres 71. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 71. Dwellings completed by forms of construction

U w a g a. Począwszy od stycznia 2018 r. dane dotyczące efektów „budownictwa indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem zostały włączone do formy „budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”.
 N o t e. Since January 2018 data concerning effects of “private construction” realised for sale or rent are included into the form “construction for sale or rent”.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie łódzkim w 2020 r. wyniosła 90,6 m² (w kraju – 88,7 m²) i zmniejszyła się o 6,8 m² w stosunku do roku poprzedniego i o 22,1 m² w porównaniu z 2010 r. (w kraju zanotowano spadek odpowiednio o 0,1 m² i o 17,4 m²).

W 2020 r. przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania na obszarach wiejskich województwa łódzkiego była większa niż w miastach (133,5 m² wobec 71,7 m²). W porównaniu z 2019 r. spadek przeciętnej powierzchni zanotowano zarówno dla wsi, jak i dla miast (odpowiednio o 2,7 m² i 6,1 m²). Mieszkania na terenach wiejskich charakteryzowały się też większą przeciętną liczbą izb (5,2 na wsi wobec 3,2 w miastach). W porównaniu z 2019 r., podobnie jak przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, spadła także przeciętna liczba izb w mieszkaniu – w miastach o 0,2, a na obszarach wiejskich o 0,1.

W 2020 r. w województwie łódzkim w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania 4,6 mieszkania. W układzie powiatów największa wartość współczynnika oddanych mieszkań na 1000 mieszkańców wystąpiła w Łodzi (8,5) oraz powiatach wieruszowski (6,4) i łódzkim wschodnim (6,0). Najmniej mieszkań na 1000 ludności oddano w powiatach: łęczyckim (1,1), łowickim (1,4) oraz rawskim (1,8).

Mapa 40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.
Map 40. Dwellings completed in 2020

W 2020 r. w województwie łódzkim wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 13,7 tys. mieszkań, tj. o 5,1% mniej niż rok wcześniej. W skali kraju odnotowano wzrost o 2,7%. W porównaniu z 2010 r. w województwie łódzkim wydano o 42,2% pozwoleń więcej, a w kraju – o 57,8% więcej.

W 2020 r. niemal wszystkie pozwolenia na budowę mieszkań w województwie łódzkim wydano w ramach dwóch form budownictwa: z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (49,9% ogółu) oraz w budownictwie indywidualnym (48,7% ogółu). Mieszkania spółdzielcze stanowiły 1,4%, a komunalne – 0,04%.

Większą niż przed rokiem liczbę lokali mieszkalnych, na realizację których wydano pozwolenia odnotowano w dwunastu powiatach województwa łódzkiego. Najwyższy wzrost wystąpił w powiatach: rawskim, poddębickim i kutnowskim (ponad dwukrotny). Najgłębszy spadek zaobserwowano w Piotrkowie Trybunalskim (o 61,5%), Łodzi (o 20,5%) oraz w powiecie zgierskim (o 18,4%).

W 2020 r. w województwie rozpoczęto budowę 11,8 tys. mieszkań, tj. o 16,3% mniej niż w poprzednim roku (w skali kraju odnotowano spadek o 5,7%). W porównaniu z 2010 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto wzrosła w województwie o 43,8%, a w kraju o 41,6%.

Największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (50,0% ogółu) oraz indywidualnym (49,0% ogółu). Mieszkania społeczne czynszowe stanowiły 0,8%, a komunalne – 0,2%.

W większości powiatów województwa nastąpił wzrost liczby rozpoczętych inwestycji mieszkaniowych w porównaniu z 2019 r., relatywnie najwyższy zaobserwowano w powiatach poddębickim i rawskim (ponad dwukrotny) oraz kutnowskim (o 77,1%). Najgłębszy spadek natomiast wystąpił w Skierniewicach (o 47,8%), Łodzi (o 39,8%) oraz powiecie wierszowskim (o 37,2%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W województwie łódzkim utrzymał się obserwowany od kilku lat wzrost wartości sprzedaży detalicznej. Był on również wyższy niż rok wcześniej. Po okresie wzrostu zmalała natomiast wartość sprzedaży hurtowej towarów.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2020 r. wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 4,8% (wobec wzrostu o 4,2% w 2019 r.). W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 2,6% niższym niż rok wcześniej (wobec wzrostu o 6,7% w 2019 r.).

Tablica 43. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)

Table 43. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	113,3	108,5	104,2	104,8	97,4
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	111,9	122,6	112,0	102,1	86,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	139,2	93,2	82,3	120,7	83,4
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	100,9	94,4	104,2	90,7	102,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	97,6	130,9	101,2	121,6	.
Tekstylnia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	101,1	113,1	97,9	76,1	82,7
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	98,5	84,0	141,7	150,7	105,4
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	168,2	112,7	105,8	107,6	96,7
Pozostałe Others	99,5	92,8	110,0	112,3	92,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

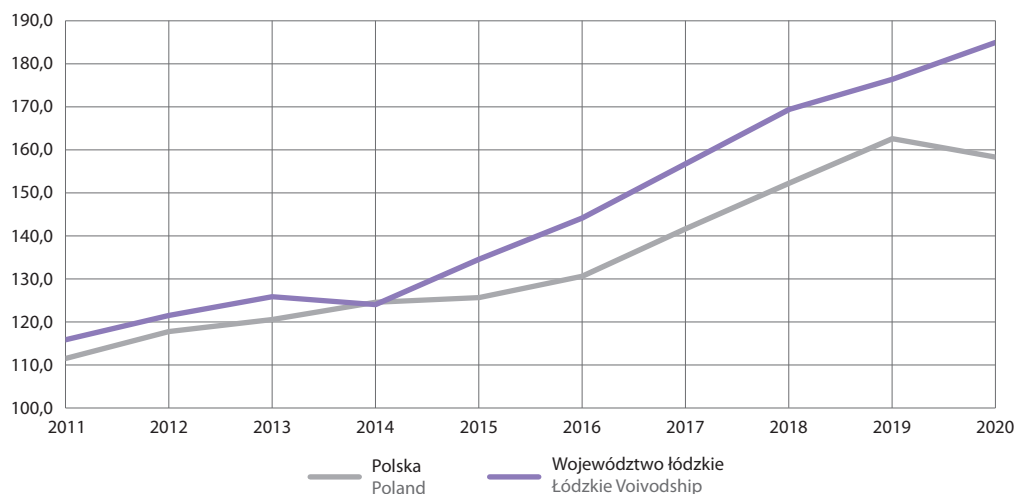
a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of retail sales index may result, among others, from change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 72. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2010=100

Chart 72. Indices of retail sales of goods (current prices)

2010=100

W województwie łódzkim w 2020 r. największy wzrost sprzedaży detalicznej, w stosunku do roku poprzedniego, odnotowano w grupach: „meble, RTV, AGD” (o 50,7%), „pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach” (o 21,6%), „paliwa stałe, ciekłe i gazowe” (o 20,7%) oraz „pozostałe” (o 12,3%). Spadek sprzedaży wykazały podmioty zaklasyfikowane do grupy: „tekstylnia, odzież, obuwie” (o 23,9%) oraz „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 9,3%).

W strukturze sprzedaży detalicznej w 2020 r. znaczący udział w województwie miały przedsiębiorstwa handlujące paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 8,8% (o 1,2 p. proc. więcej niż rok wcześniej) oraz prowadzące sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części – 7,6% (o 0,2 p. proc. mniej).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

Wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w 2020 r. w jednostkach handlowych zmniejszyła się o 7,7% w stosunku do poziomu zanotowanego rok wcześniej (wobec wzrostu o 9,6% w 2019 r.). W przedsiębiorstwach hurtowych w omawianym roku sprzedaż była niższa o 9,0% (wobec wzrostu o 8,6% rok wcześniej). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w 2020 r. zmalała o 0,9% w stosunku do roku poprzedniego (wobec wzrostu o 6,6% w 2019 r.), ale nieznacznie (o 0,3%) wzrosła w jednostkach hurtowych (w 2019 r. odnotowano wzrost o 5,0%).

W województwie łódzkim najgłębszy spadek wśród przedsiębiorstw realizujących handel hurtowy dotyczył sprzedaży: wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 32,8%), realizowanej na zlecenie (o 27,7%), półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 25,9%), a także sprzedaży niewyspecjalizowanej (o 10,8%). Najwyższy wzrost natomiast odnotowały jednostki realizujące sprzedaż hurtową produktów rolnych i żywych zwierząt (o 26,0%), narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (o 15,4%), żywności (o 7,3%) oraz napojów alkoholowych i bezalkoholowych (o 5,2%).

Transport

Transport

W 2019 r. długość dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie łódzkim zwiększyła się w ciągu roku o ponad 200 km. Zwiększyła się liczba pasażerów przewiezionych komunikacją miejską, a tabor komunikacji powiększył liczbę pojazdów do przewozu osób niepełnosprawnych. Gęstość sieci kolejowej w województwie łódzkim pozostała na niezmiennym poziomie. Zwiększyła się liczba przewiezionych pasażerów komunikacją miejską. Liczba pasażerów obsługiwanych w ruchu lotniczym krajowym i zagranicznym wzrosła w porównaniu z 2018 r. ale była niższa niż w 2010 r.

W województwie łódzkim na koniec 2019 r. długość dróg publicznych o twardej nawierzchni wyniosła 21009,3 km, co stanowiło 6,8% takich dróg w kraju. W porównaniu z 2018 r. ich długość wzrosła o 203,5 km (o 1,0%), a w stosunku do 2010 r. – o 2361,5 km (o 12,7%). W strukturze dróg dominowały drogi gminne – stanowiąc 51,0% ogółu, a ich długość w ciągu roku zwiększyła się o 1,9% i o 23,6% w stosunku do 2010 r. (do 10715,4 km). Drogi publiczne o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r. stanowiły 75,0% dróg ogółem (przed rokiem 74,0% i 65,9% w 2010 r.). W 2019 r. w miastach odsetek ten ukształtował się na poziomie 13,2%, a na wsi 61,8% (w Polsce było to odpowiednio 13,9% i 53,2%).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Na 100 km² powierzchni województwa w 2019 r. przypadało średnio 115,3 km dróg o nawierzchni twardej (w kraju 98,2), przed rokiem było to 114,2 km i 102,4 km w 2010 r. W przypadku dróg powiatowych i gminnych wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 99,7 km wobec 98,6 km rok wcześniej i 88,5 km w pierwszym z analizowanych lat. W przekroju terytorialnym wskaźnik gęstości dróg (na 100 km² danego powiatu) był najwyższy w miastach na prawach powiatu: Skierniewicach (407,5 km), Piotrkowie Trybunalskim (285,2 km) oraz Łodzi (253,7 km), a wśród powiatów jego najwyższą wartość odnotowano w: kutnowskim (149,4 km), łódzkim wschodnim (126,0 km), zduńskowolskim (123,0 km), zgierskim (121,7 km) oraz łęczyckim (120,0 km). Najmniejsza gęstość tego typu dróg występowała natomiast w powiatach: sieradzkim (69,3 km) oraz opoczyńskim (70,2 km). W porównaniu z 2010 r. wyraźną poprawę w gęstości dróg o nawierzchni twardej odnotowano w Skierniewicach – o 28,1 km oraz powiatach: kutnowskim – o 25,9 km i poddębickim – o 22,8 km.

Gęstość dróg krajowych o nawierzchni twardej w województwie w 2019 r. wyniosła 8,2 km (w Polsce przeciętnie 6,2 km), czyli nie zmieniła się w porównaniu z rokiem wcześniejszym, ale była wyższa od notowanej w 2010 r. – 7,4 km. W przypadku dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej na 100 km² w województwie przypadało ich 7,5 km, czyli tyle samo co rok wcześniej (9,4 przeciętnie w kraju), wobec 6,5 km w 2010 r.

Udział dróg gruntowych powiatowych i gminnych w ogólnej długości tych dróg w 2019 r. wyniósł w województwie łódzkim 21,7% (dla kraju 31,3%), co oznacza, że w porównaniu z 2018 r. odnotowano jego spadek o 0,9 p. proc., a w stosunku do 2010 r. o 8,3 p. proc. Wśród powiatów województwa łódzkiego udział dróg gruntowych, w porównaniu z 2010 r., zmniejszył się przede wszystkim w powiatach: łaskim (o 24,3 p. proc. do 27,2%), poddębickim (o 21,0 p. proc. do 24,6%) oraz wieluńskim (o 19,4 p. proc. do 18,9%). Analizując powiaty pod względem odsetka dróg gruntowych, najmniejsza wartość w 2019 r. wystąpiła w powiecie brzezińskim (6,5%) oraz miastach na prawach powiatu: Skierniewicach (8,3%) oraz Piotrkowie Trybunalskim (9,2%). Największy udział dróg gruntowych odnotowano na terenie powiatów: wierzuszwoskiego (34,4%), pajęczańskiego (31,0%) oraz rawskiego (30,9%).

Tablica 44. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 44. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w km in km			
Ogółem Total	25556,1	26260,7	26045,8	26034,2
O nawierzchni twardej Hard surface	18647,8	20150,5	20805,8	21009,3
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	6908,3	6110,2	5240,0	5024,9

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Autostrady i drogi ekspresowe stanowiły 30,2% dróg krajowych o nawierzchni twardej w województwie i w porównaniu z 2018 r. ich długość pozostała na tym samym poziomie, jednak w porównaniu z 2010 r. nastąpiły istotne zmiany. Długość autostrad na przestrzeni obserwowanych lat wzrosła z 77,2 km do 226,2 km w 2019 r. (w Polsce długość autostrad wzrosła o 39 km do 1675,8 km, a w stosunku do 2010 r. zwiększyła się o 818,4 km). W 2010 r. w województwie nie było żadnej drogi ekspresowej, podczas gdy w 2019 r. ich długość osiągnęła 223,0 km (w kraju wzrost z 674,7 km do 2432,0 km w 2019 r.).

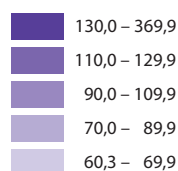
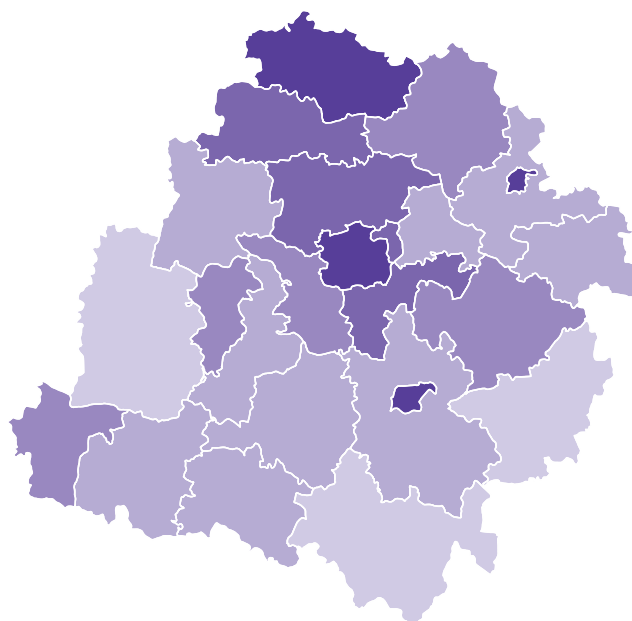
W 2019 r. województwie łódzkim na 1000 km² powierzchni przypadało 12,4 km autostrad (5,4 km w kraju) oraz 12,2 km dróg ekspresowych (7,7 km w Polsce).

Mapa 41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 41. Improved hard surface communal and district roads in 2019

As of 31 December

W km na 100 km²
In km per 100 km²województwo łódzkie – 91,5 km²
Łódzkie Voivodship

Tablica 45. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 45. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w km in km			
Ogółem Total	18647,8	20150,5	20805,8	21009,3
na 100 km ² per 100 km ²	102,4	110,6	114,2	115,3
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	16828,8	18553,3	19262,1	19528,4
Ekspresowe Expressways	-	217,8	223,0	223,0
Autostrady Motorways	77,2	187,6	226,2	226,2

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

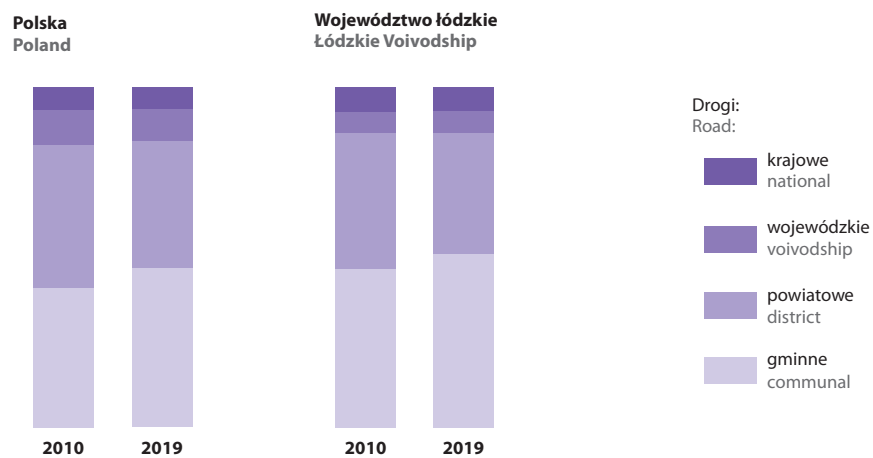
W 2019 r. w województwie łódzkim regularna komunikacja autobusowa prowadzona była na 653 liniach krajowych (na przestrzeni obserwowanych lat liczba linii zmniejszyła się z 957 w 2010 r. i 667 w 2018 r.) o łącznej długości 28,3 tys. km. Długość linii zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2018 r. jak i 2010 r. – odpowiednio o 6,6% i o 47,4%. Na taki spadek bezpośredni wpływ miało zmniejszenie długości tras dalekobieżnych – odpowiednio o 28,8% i 62,7% mniej oraz regionalnych – o 16,0% i 64,7% mniej.

W 2019 r. komunikacja miejska realizowana była przez przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej na ogólnej długości linii komunikacyjnych – 3611,9 km, tj. o 6,9% krótszych niż w 2018 r. oraz o 28,3% krótszych niż w 2010 r. Tabor autobusów był o 0,4% mniejszy niż w 2018 r. i o 10,3% mniejszy niż w pierwszym z obserwowanych lat. Liczba autobusów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych była wyższa – o 5,7% niż w 2018 r. i o 19,4% większa niż w 2010 r.

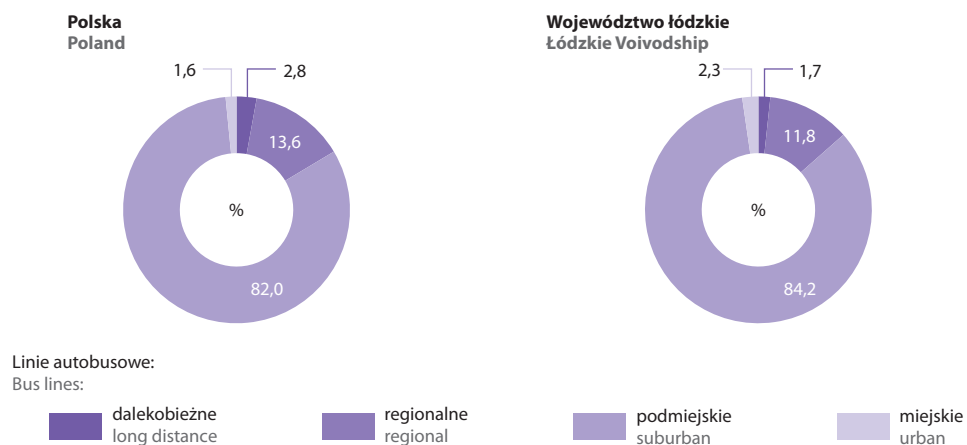
Liczba tramwajów obsługujących trasy komunikacji miejskiej w województwie łódzkim była niższa (o 2,0%) niż w 2018 r. oraz niższa (o 4,1%) niż przed dziesięcioma laty i wyniosła 493 pojazdy. W przypadku tramwajów wyraźna jest tendencja wzrostowa liczby pojazdów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych. Na przestrzeni obserwowanych lat ich liczba zwiększyła się ponad trzykrotnie – do 106.

Wykres 73. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. Structure of hard surface public roads
As of 31 December**Wykres 74. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 74. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019
As of 31 December

Tablica 46. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 46. Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	5040	3901	3880	3612
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	4744	3558	3582	3334
linii tramwajowych tram lines	296	343	298	278
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	886	821	798	795
w tym przystosowane do przewozu osób niepełno- sprawnych of which adapted to carry people with disabilities	510	647	576	609
tramwaje trams	514	488	503	493
w tym przystosowane do przewozu osób niepełno- sprawnych of which adapted to carry people with disabilities	31	36	90	106
Liczba miejsc w autobusach w tysiącach Number of seats in buses in thousands	86,8	84,2	83,1	81,8
w tym przystosowane do przewozu osób niepełno- sprawnych of which adapted to carry people with disabilities	56,7	69,8	62,7	65,2
Liczba miejsc w tramwajach w tysiącach Number of seats in trams in thousands	57,9	54,2	55,0	58,2
w tym przystosowane do przewozu osób niepełno- sprawnych of which adapted to carry people with disabilities	5,8	7,5	16,9	19,8
Przewozy pasażerów ^b w mln (w ciągu roku) Transport of passengers ^b in millions (during the year)	189,9	258,4	251,2	255,9
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	74,6	103,4	101,7	104,0

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Estimated data.

Długość sieci kolejowej w województwie łódzkim w 2019 r. wyniosła 1084 km (tj. 5,6% w kraju) i była o 3 km dłuższa niż rok wcześniej oraz o 21 km dłuższa niż w 2010 r. W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych linie zelektryfikowane stanowiły 93,7%, rok wcześniej było to 92,4%, a przed dziesięcioma laty – 91,3%. Gęstość sieci kolejowej w województwie utrzymuje się natomiast na stałym poziomie – 5,9 km (w Polsce 6,2 km).

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w tranzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

W 2019 r. liczba pasażerów przybyłych do łódzkiego portu lotniczego była o 10,2% wyższa niż rok wcześniej, ale o 40,8% niższa niż w 2010 r. i wyniosła 120,7 tys. osób. Pasażerowie przybyli z portów zagranicznych stanowili 99,9% ogółu. Do portów krajowych i zagranicznych odprawiono natomiast na łódzkim lotnisku 121,4 tys. osób, czyli o 11,9% więcej niż w 2018 r., ale o 42,1% mniej niż przed dziesięcioma laty, Również w tym przypadku prawie wszyscy pasażerowie (99,9%) zostali odprawieni do portów zagranicznych.

Samoloty polskie obsłużyły 52,4% pasażerów przybyłych do łódzkiego portu lotniczego z portów krajowych i 7,4% z portów zagranicznych. W przypadku pasażerów odprawionych z polskich samolotów skorzystało 40,9% pasażerów odprawionych do portów krajowych i 7,5% do portów zagranicznych.

Tablica 47. Ruch pasażerów w porcie lotniczym

Table 47. Passenger traffic at airport

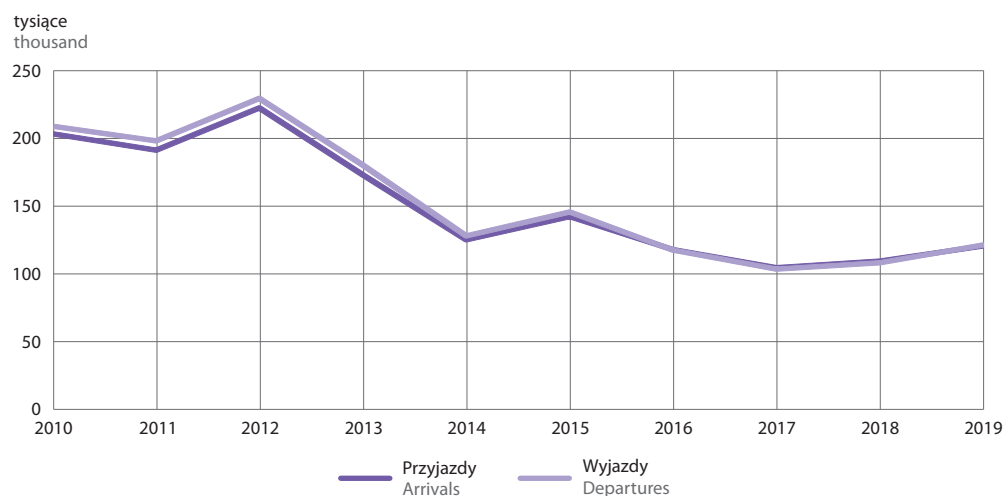
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	343	173	45	63
zagranicznych foreign	203477	142431	109572	120685
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	164849	126731	107209	119899
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	676	130	270	44
zagranicznych foreign	209020	145833	108272	121389
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	168784	130263	107361	120577

^a W lotach komunikacyjnych.

^a In transport flights.

Wykres 75. Ruch międzynarodowy pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)

Chart 75. International passenger traffic at airport (arrivals and departures)

Energia Energy

W 2019 r. zwiększyła się moc zainstalowana w funkcjonujących elektrowniach na terenie województwa łódzkiego. Odnotowano również wzrost produkcji energii elektrycznej. Wzrosła zarówno liczba odbiorców energii elektrycznej, jak i ogólnego jej zużycia w gospodarstwach domowych.

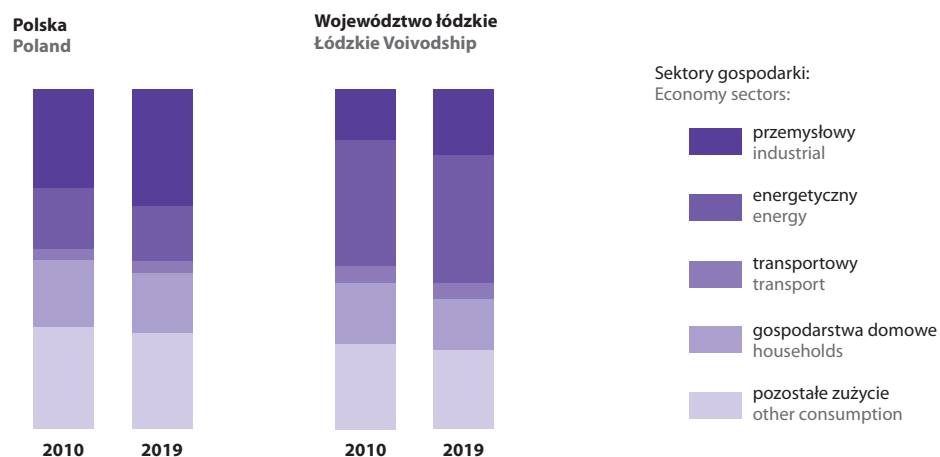
W 2019 r. w województwie łódzkim moc zainstalowana w funkcjonujących elektrowniach wyniosła 6499,4 MW (co stanowiło 13,7% wartości dla kraju), tj. o 1,0% więcej niż rok wcześniej i o 27,8% więcej niż w 2010 r. (w Polsce wzrost odpowiednio o 7,0% i 31,6%). W województwie 90,1% zainstalowanej mocy ogółem skupiona była w elektrowniach zawodowych (w Polsce 79,5%). Moc osiągalna w województwie wyniosła 6621,5 MW (14,3% w kraju), tj. o 0,9% więcej niż przed rokiem i o 29,9% więcej niż w 2010 r.

W 2019 r. elektrownie z terenu województwa łódzkiego wyprodukowały 33257,1 GWh, czyli o 13,9% mniej niż przed rokiem i o 12,7% więcej niż w 2010 r. Z odnawialnych nośników energii pochodziło 5,4% wyprodukowanej energii (w Polsce było to 15,5%), to o 1,6 p. proc. więcej niż rok wcześniej i o 3,9 p. proc. więcej niż w 2010 r.

Stosunek produkcji energii elektrycznej do energii zużytej osiągnął w województwie wartość 258,2 (w kraju 99,0) wobec 286,0 w 2018 r. i 268,0 w 2010 r.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Wykres 76. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 76. Structure of electricity consumption by economy sectors

Tablica 48. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych

Table 48. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31st December) in thousands	1005,0	1008,3	1056,2	1060,1
miasta urban areas	691,9	684,3	718,6	720,7
wieś rural areas	313,1	324,0	337,6	338,8
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	2028,8	1907,2	2041,9	2041,5
miasta urban areas	1312,0	1173,4	1217,8	1210,0
wieś rural areas	716,8	733,7	824,1	830,5
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2018,8	1891,4	1933,2	1925,8
miasta urban areas	1896,3	1714,8	1694,6	1678,9
wieś rural areas	2289,4	2264,4	2441,1	2451,3

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31st December was used in calculations.

Source: data of Ministry of Energy.

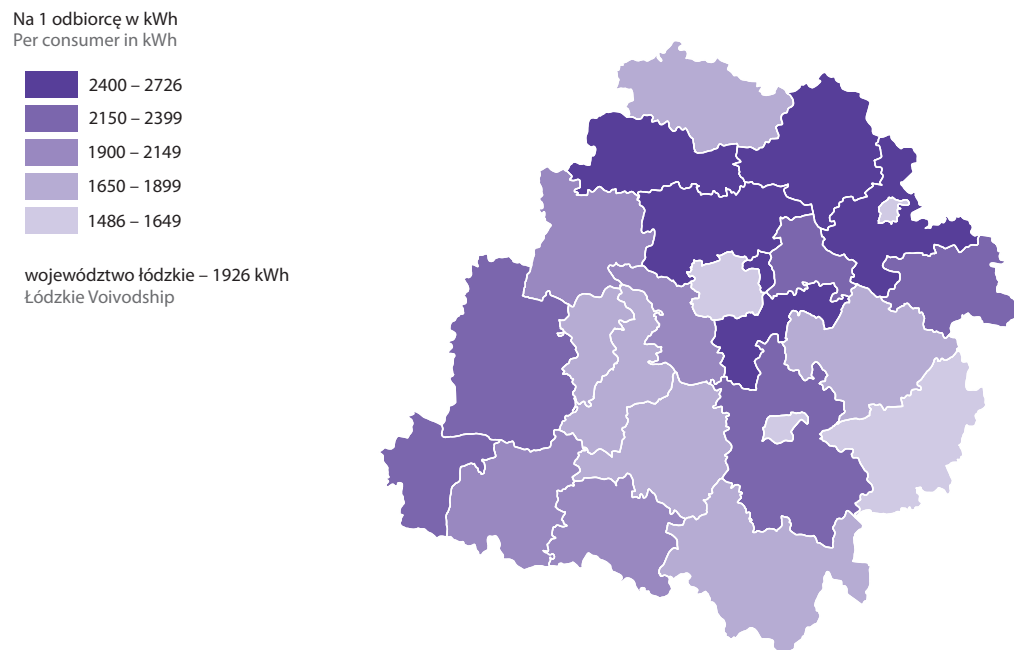
W 2019 r. udział gospodarstw domowych w wojewódzkim zużyciu energii ukształtował się na poziomie 15,2% (w Polsce 17,7%). Był on wyższy od poziomu notowanego rok wcześniej (14,5%), ale niższy od poziomu notowanego w 2010 r. (17,7%).

Według stanu na koniec grudnia 2019 r. w województwie łódzkim było 1060,1 tys. odbiorców energii elektrycznej (6,8% odbiorców w kraju), tj. o 0,4% więcej niż rok wcześniej i o 5,5% więcej niż w 2010 r. Ponad 68% odbiorców zamieszkiwało miasta i udział ten pozostawał na zbliżonym poziomie na przestrzeni obserwowanych lat.

W ciągu roku gospodarstwa domowe zużyły 2041,5 GWh (6,7% zużycia w Polsce), czyli minimalnie mniej w porównaniu z 2018 r. (o 0,02%), ale więcej w porównaniu z 2010 r. o 0,6%. Odsetek zużycia prądu przez gospodarstwa domowe z miast województwa łódzkiego wyniósł 59,3% i w całym obserwowanym okresie oscylował wokół 60%.

W przeliczeniu na odbiorcę średnie zużycie prądu w 2019 r. w województwie łódzkim wyniosło 1925,8 kWh i było niższe o 0,4% niż rok wcześniej, oraz o 4,6% niższe niż w 2010 r. Spadek zużycia energii elektrycznej na odbiorcę dotyczył tylko miast (odpowiednio o 0,9% i 11,5% mniej). Odbiorcy z terenów wiejskich z roku na rok zużywali coraz więcej energii. W 2019 r. było to 2451,3 kWh, podczas gdy rok wcześniej 2441,1 kWh, a w 2010 r. 2289,4 kWh.

Mapa 42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.
 Map 42. Consumption of electricity in households in 2019

Przeciętny mieszkaniec województwa łódzkiego w 2019 r. zużył 829,8 kWh (przy średniej wartości w Polsce 797,5 kWh), czyli o 0,4% więcej niż rok wcześniej i o 4,2% więcej niż przed dziewięcioma laty (w Polsce wzrost o 0,4% i 3,2%).

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. województwo łódzkie obejmowało 21 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu oraz 177 gmin. Dochody i wydatki gmin mających status miasta na prawach powiatu podawane są oddzielnie, ponieważ realizują one zadania zarówno z zakresu działania gminy i powiatu oraz sporządzają jeden budżet.

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 16798,8 mln zł, co stanowiło 6,0% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z całego kraju. W porównaniu z 2018 r. dochody były wyższe o 1785,7 mln zł, tj. o 11,9%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 6828,31 zł, tj. o 11,0% więcej niż w roku 2018 i o 73,7% więcej niż w roku 2010.

W 2019 r. średnio na 1 mieszkańca przypadało 5219,44 zł dochodów gmin (w 2018 r. 4643,57 zł, a w 2010 r. 2791,20 zł). W 113 gminach dochody były niższe od średniej, a najniższy dochód per capita odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin (4042,51 zł). Dochód na osobę przekraczający średnią uzyskano w 61 gminach, a najwyższy odnotowano w gminach wiejskich: Kleszczów (45831,99 zł) i Rząśnia (12717,94 zł). Udział dochodów własnych gmin w dochodach ogółem wyniósł 46,6%.

W miastach na prawach powiatu przeciętny dochód na 1 mieszkańca wyniósł w 2019 r. 6602,05 zł, tj. o 11,9% więcej niż w roku 2018 i o 87,8% więcej niż w roku 2010. Najwyższy wzrost odnotowano w Piotrkowie Trybunalskim (o 16,1%), a najniższy w Łodzi (o 11,4%). Dochody własne miast na prawach powiatu, przeliczone na mieszkańca, to kwota 4017,23 zł (w 2018 r. – 3676,80 zł, a w 2010 r. – 2232,18 zł). Najmniejszy dochód własny na 1 mieszkańca uzyskały Skierniewice – 3206,61 zł, a najwyższy Łódź – 4144,20 zł. Udział dochodów własnych powiatów w dochodach ogółem wyniósł 42,4%.

Z kolei na 1 mieszkańca powiatu przypadało w analizowanym roku 1127,93 zł (w 2018 r. było to 1019,60 zł, a w 2010 r. – 886,82 zł). W 12 powiatach dochody były niższe od średniej, a najniższy dochód per capita odnotowano w powiecie skierniewickim (759,07 zł). Dochód na osobę przekraczający średnią uzyskano w 9 powiatach. Najwyższy w powiatach: zduńskowolskim (1687,45 zł), rawskim (1512,44 zł) i kutnowskim (1318,27 zł). Udział dochodów własnych miast na prawach powiatu w dochodach ogółem wyniósł 60,8%.

Średni dochód budżetu województwa na 1 mieszkańca wyniósł 397,69 zł (w 2018 r. było to 335,85 zł, a w 2010 r. kwota ta wynosiła 308,06 zł). W 2019 r. udział dochodów własnych województwa osiągnął 52,4% dochodów ogółem.

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

Tablica 49. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 49. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN			udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue	
Ogółem Total	3931,0	4920,3	6076,7	6828,3	51,0
Gminy ^a Gminas ^a	2791,2	3393,9	4643,6	5219,4	46,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3514,7	5342,5	5900,0	6602,1	60,8
Powiaty Powiats	886,8	870,4	1019,6	1127,9	42,4
Województwa Voivodships	308,1	299,0	335,9	397,7	52,4

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być także środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. Przy ich realizacji jednostki samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o dofinansowania wkładu własnego ze środków budżetu państwa w postaci dotacji celowych. Na dotacje ogółem składają się dotacje celowe oraz dotacje §§ 200 i 620¹ oraz dotacje §§ 205 i 625. Dotacje §§ 200 i 620, są to dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich², z wyłączeniem dochodów klasyfikowanych w §§ 205 i 625.

W 2019 r. budżety gmin otrzymały dotacje w wysokości 2828,3 mln zł, zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i 2010 r. odnotowano ich wzrost odpowiednio o 18,1% i 145,8%. Dotacje celowe stanowiły 85,1% ogółu dotacji, a ich wartość wzrosła o 14,3% w ciągu roku oraz o 212,7% w stosunku do 2010 r. (z kwoty 769,4 mln zł w 2010 r. do kwoty 2106,0 mln zł w 2018 r. i kwoty 2406,3 mln zł w 2019 r.).

Kwota otrzymanych przez powiaty dotacji wyniosła 411,3 mln zł (spadek o 4,2% w porównaniu z 2018 r. i o 15,6% w porównaniu z 2010 r.). Dotacje celowe stanowiły 73,0% ogółu dotacji, a ich wartość osiągnęła 300,0 mln zł (spadek o 12,7% w stosunku do roku poprzedniego i wzrost o 4,1% w stosunku do 2010 r.).

W porównaniu z 2018 r. dotacje dla miast na prawach powiatu wzrosły o 19,9% i wyniosły 1183,5 mln zł. Natomiast w stosunku do roku 2010 dotacje wzrosły o 164,0%. Dotacje celowe stanowiły 87,0% dotacji ogółem. Na zadania z zakresu administracji rządowej przeznaczono 884,7 mln zł, co stanowiło 85,9% dotacji celowych.

Dotacje ogółem dla województwa w 2019 r. wyniosły 320,0 mln zł (wzrost o 26,5% w stosunku do 2018 r. i o 12,2% w stosunku do 2010 r.). Dotacje celowe stanowiły 17,6% ogółu dotacji (56,2 mln zł). W budżecie województwa na zadania z zakresu administracji rządowej przeznaczono 34,3 mln zł, tj. 61,0% dotacji celowych.

W budżetach powiatów dotacje inwestycyjne osiągnęły poziom 88,2 mln zł (z tego 35,3% to dotacje współfinansowane ze środków europejskich), tj. o 34,3% niższy niż rok wcześniej i o 61,8% niższy niż w 2010 r.

¹ Paragrafy odnoszą się do klasyfikacji budżetowej.

² W grupie dotacji §§ 200 i 620 dla j.s.t. ujęto również dotacje rozwojowe przekazane do 31 grudnia 2010 r. i podlegające rozliczeniu w 2017 r.

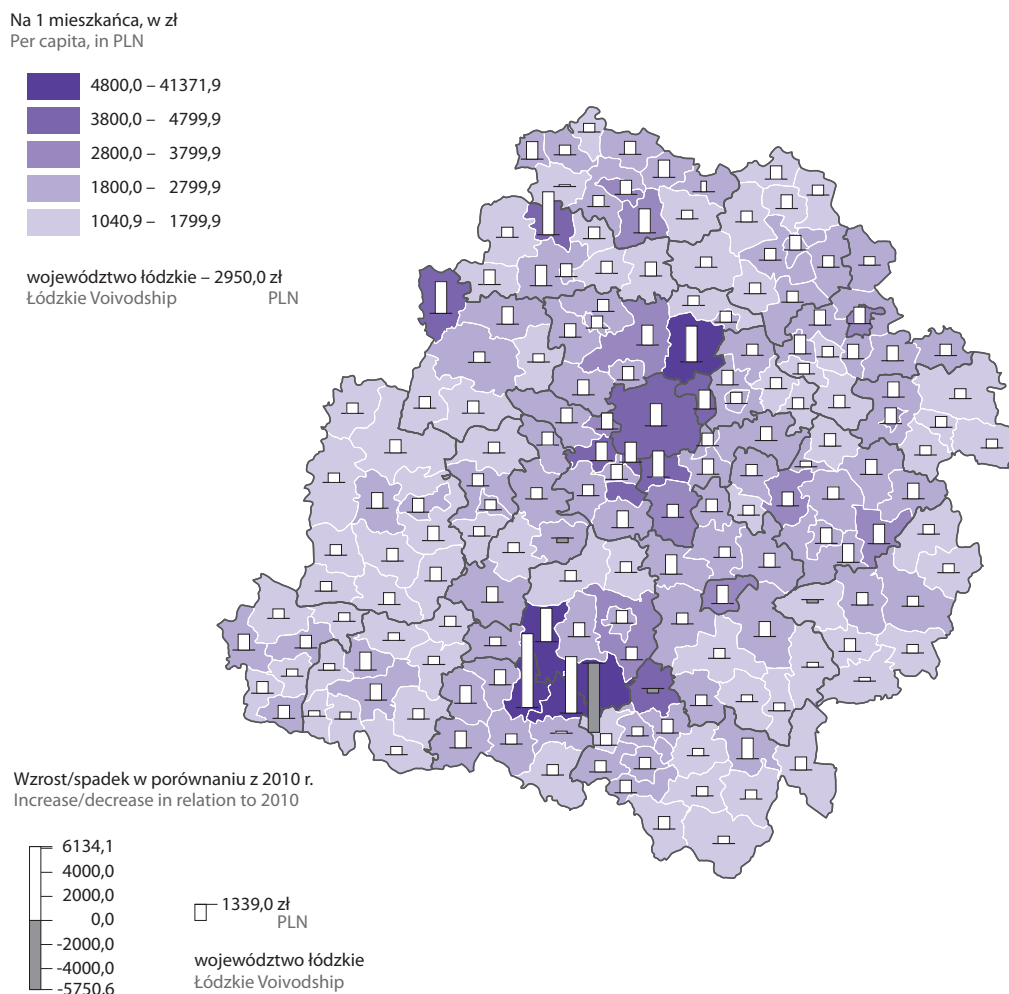
W 2019 r. w budżecie województwa dotacje inwestycyjne zamknęły się kwotą 174,0 mln zł, tj. sumą większą zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z rokiem 2010, odpowiednio o 62,4% i o 11,1%.

W budżetach gmin zanotowano wzrost dotacji inwestycyjnych w stosunku do roku poprzedniego (o 16,1%) oraz w stosunku do 2010 r. (o 9,7%) – z 392,3 mln zł w 2010 r. do 370,7 mln zł w 2018 r. oraz do 430,3 mln zł w 2019 r.). Dotacje inwestycyjne współfinansowane ze środków europejskich stanowiły 82,9% dotacji inwestycyjnych ogółem.

W budżetach miast na prawach powiatu dotacje inwestycyjne wyniosły 93,8 mln zł, (z tego 96,4% to dotacje współfinansowane ze środków europejskich), tj. o 18,7% mniej niż w 2018 r. oraz o 41,8% więcej w porównaniu z 2010 r.

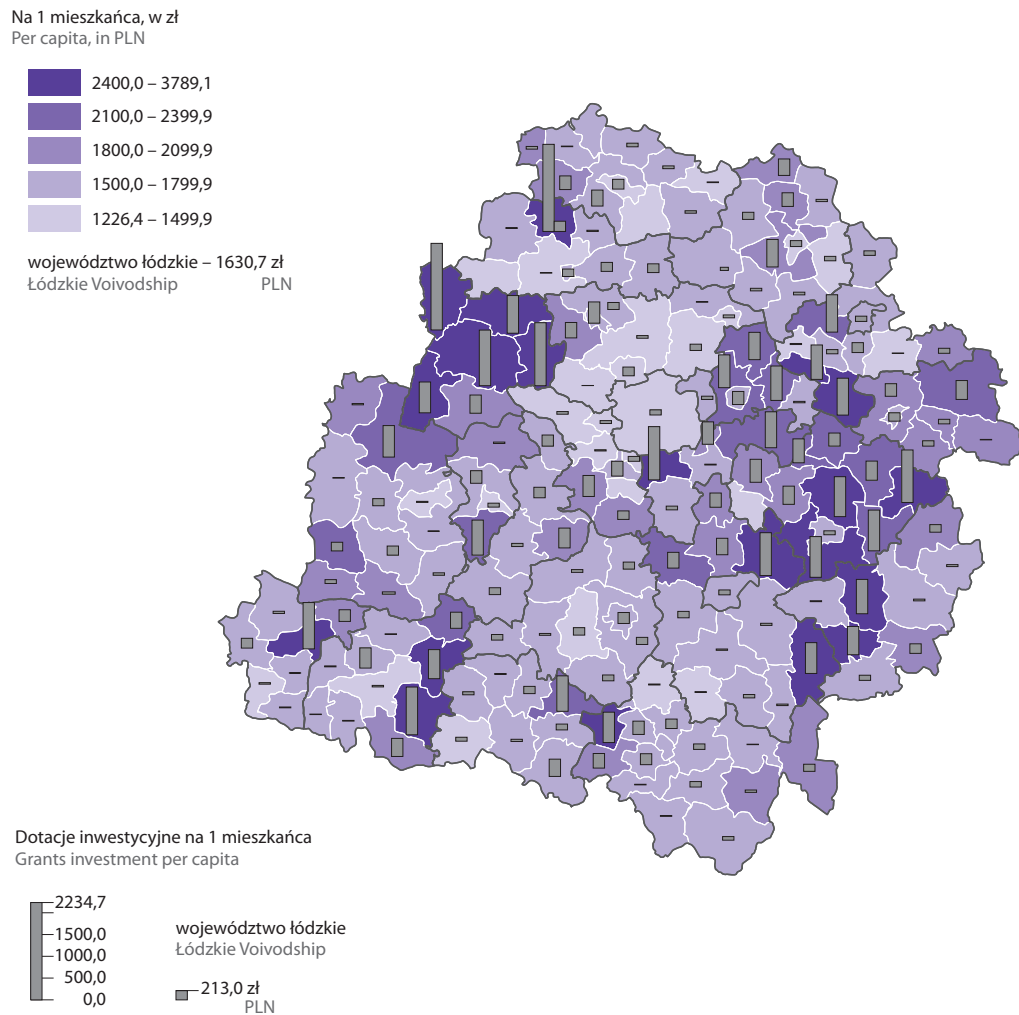
Mapa 43. Dochody własne budżetów gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu)^a na 1 mieszkańca w 2019 r.

Map 43. Own revenue of budgets of gminas (including gminas which are also cities with powiat status)^a per capita in 2019

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenues of cities with powiat status include funds received under the gminas and powiat parts.

Mapa 44. Dotacje^a dla gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu) na 1 mieszkańca w 2019 r.
 Map 44. Grants^a for gminas (including gminas which are also cities with powiat status) per capita in 2019

a Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych. Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Grants from paragraphs 200 and 620 also 205 and 625 according to classification of budget revenue and expenditure. Grants of cities with powiat status include funds received under the gminas and powiat parts.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły w 2019 r. 17053,8 mln zł i w porównaniu z 2018 r. wzrosły o 11,2%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydano przeciętnie 6931,98 zł, tj. o 11,7% więcej niż rok wcześniej i o 64,5% więcej niż w 2010 r.

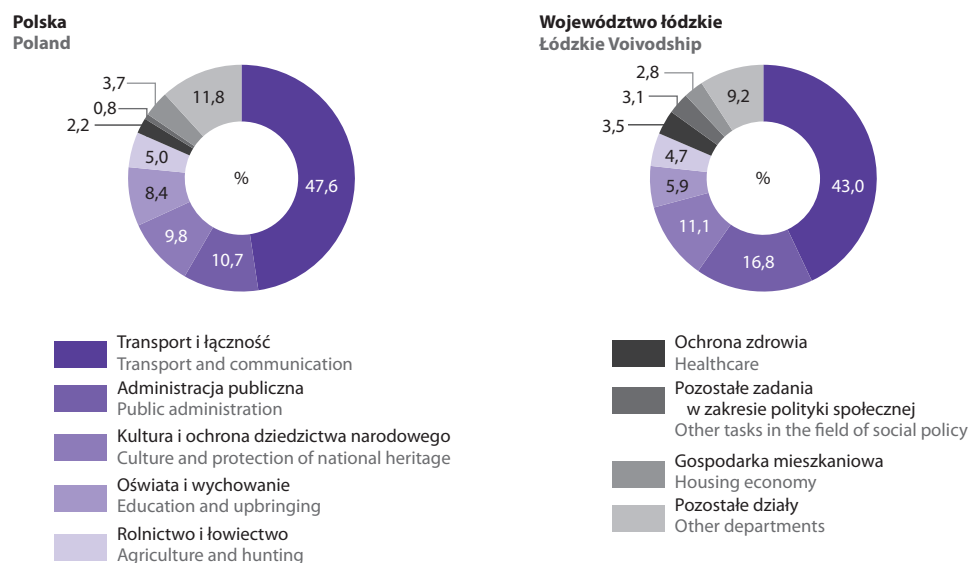
Głównym obciążeniem dla budżetów JST były wydatki bieżące, które wyniosły 13984,6 mln zł, stanowiąc 82,0% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe wyniosły 3069,2 mln zł i stanowiły 18,0% wydatków ogółem. Na inwestycje przeznaczono 2914,0 mln zł (17,1% wydatków ogółem), co stanowiło 94,9% wydatków majątkowych. W porównaniu z 2018 r. wydatki majątkowe były wyższe o 298,5 mln zł, tj. o 10,8%, w tym inwestycyjne o 248,7 mln zł, tj. o 9,3%.

Tablica 50. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 50. Budget expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019		
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of own expenditure in % of total expenditure	
Ogółem Total	4212,8	4948,8	6206,5	6932,0	17,1	
Gminy ^a Gminas ^a	2998,4	3332,2	4826,3	5289,2	18,9	
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3772,3	5561,4	5914,6	6829,4	12,7	
Powiaty Powiats	927,2	864,8	1038,6	1114,8	15,1	
Województwa Voivodships	339,0	300,1	325,2	389,0	29,9	

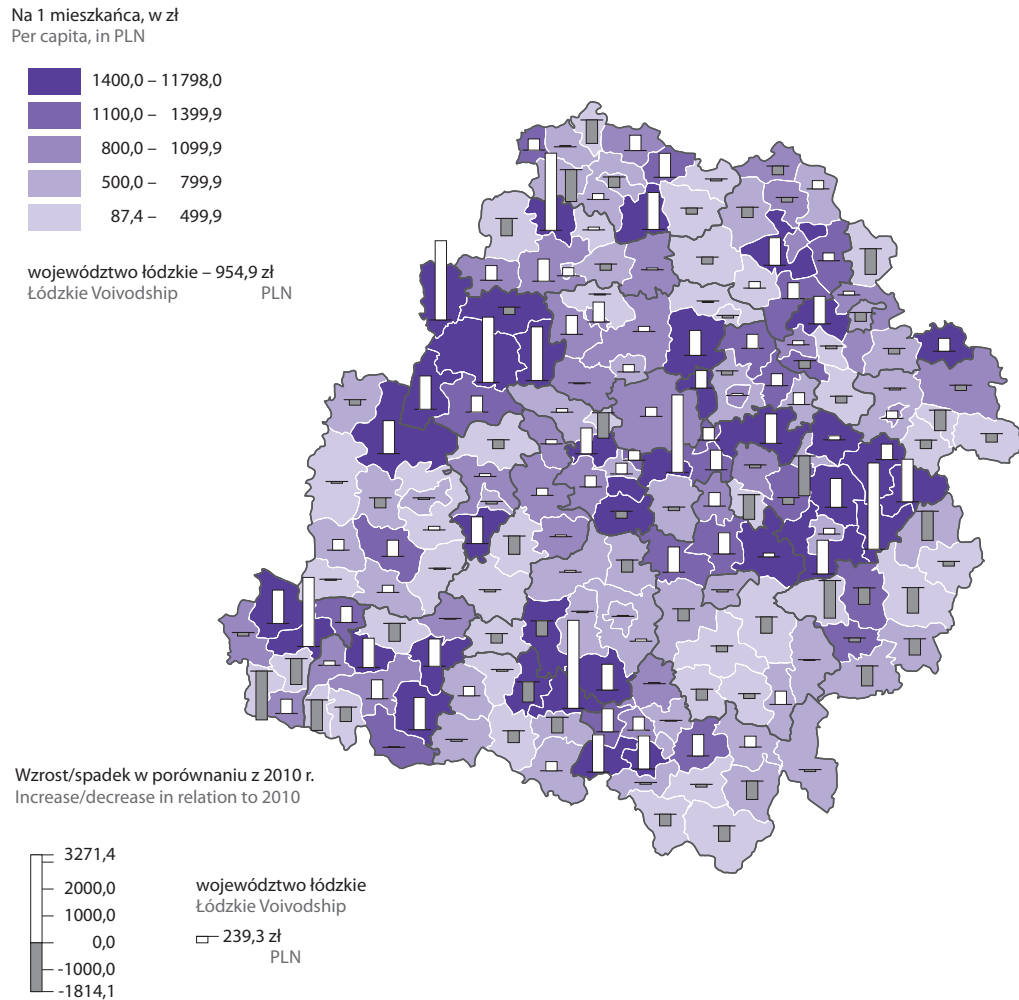
a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 77. Wydatki budżetowe według działów w 2019 r.
Chart 77. Budget expenditure by divisions in 2019

W 2019 r. w województwie łódzkim wydatki gmin stanowiły 51,4%, miast na prawach powiatu – 32,2%, powiatów – 10,8%, a województwa – 5,6%. Wzrost wydatków ogółem odnotowano na wszystkich szczeblach jednostek samorządu terytorialnego: w budżecie województwa – o 19,1%, w budżetach miast na prawach powiatu – o 14,6%, w budżetach gmin – o 9,3% oraz w budżetach powiatów – o 7,0%.

Mapa 45. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.
 Map 45. Investment expenditures of budgets of gminas per capita in 2019

W 2019 r. wydatki ogółem gmin wyniosły 8759,1 mln zł, tj. o 9,3% więcej niż w 2018 r. i o 73,1% więcej niż w roku 2010. Na wydatki bieżące przeznaczono 81,0% wydatków ogółem (prawie 40% wydatków bieżących przeznaczona była na wynagrodzenia i naliczane od nich składki). Pozostałe 19,0% stanowiły wydatki majątkowe, z których 99,3% (tj. 1653,0 mln zł) przeznaczono na inwestycje. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. poziom wydatków gmin wyniósł 5289,24 zł (rok wcześniej było to 4826,33 zł, a w 2010 r. – 2998,38 zł). W 116 gminach wydatki nie przekroczyły średniej, a najmniejsze wydatki na mieszkańca poniesiono w gminie miejskiej Głowno (3999,80 zł). Natomiast w 58 gminach wydatki per capita przekroczyły średnią. Największe przeciętne wydatki poniosły gminy wiejskie: Kleszczów (41482,20 zł) i Sulmierzyce (11071,57 zł) oraz gmina miejsko-wiejska Uniejów (13064,35 zł).

Wydatki ogółem miast na prawach powiatu wyniosły 5491,9 mln zł, tj. o 14,6% więcej niż w 2018 r. oraz o 69,5% więcej niż w 2010 r. Wydatki bieżące stanowiły 85,2% ogółu, a 1717,4 mln zł z nich przeznaczono na wynagrodzenia i ich pochodne. Pozostałe 14,8% stanowiły wydatki majątkowe, z których 696,2 mln zł przeznaczono na inwestycje. Najniższy udział wydatków na inwestycje zaobserwowano w Skierniewicach (9,4%), a najwyższy w Łodzi (13,2%). Przeciętne wydatki na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu w 2019 r. wyniosły 6829,35 zł, czyli o 15,5% więcej niż rok wcześniej i o 81,0% więcej niż w 2010 r. Najmniejsze wydatki per capita poniesiono w Skierniewicach – 6549,53 zł, a największe w Łodzi – 6870,03 zł.

W 2019 r. powiaty poniosły wydatki ogółem w kwocie 1846,0 mln zł (o 7,0% więcej niż rok wcześniej i o 18,0% więcej niż w 2010 r.). Wydatki bieżące stanowiły 84,9% ogółu wydatków. Pozostałe 15,1% stanowiły wydatki majątkowe, które prawie w całości przeznaczono na inwestycje (278,9 mln zł z 279,6 mln zł). W 2019 r. powiaty wydały przeciętnie na 1 mieszkańca 1114,75 zł (rok wcześniej – 1038,63 zł, a w 2010 r. – 927,17 zł). W 10 powiatach wydatki nie przekroczyły średniej, a najmniejsze wydatki na mieszkańca poniesiono w powiecie skierniewickim (720,06 zł). Natomiast w 11 powiatach wydatki per capita przekroczyły średnią, w tym największe wydatki poniosły powiaty: zduńskowski (1827,04 zł), rawski (1452,91 zł) oraz wieluński (1319,13 zł).

Wydatki majątkowe województwa stanowiły 32,5%, z których 91,9% (tj. 285,9 mln zł) przeznaczono na inwestycje. Ponad 40% środków województwa przeznaczono na transport i łączność (43%). Działami, na które przeznaczono relatywnie wysoki odsetek wydatków ogółem były: administracja publiczna (16,8%) oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (11,1%). W 2019 r. wydatki województwa na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 388,95 zł, przy kwocie 325,21 zł w roku 2018 i 338,96 zł w roku 2010.

Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem zanotowano w budżecie województwa (29,9%), a najmniejszy w budżecie miast na prawach powiatu (12,7%).

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 255,1 mln zł (wobec 320,6 mln zł w 2018 r. i 717,7 mln zł w 2010 r.).

Tablica 51. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 51. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-717,7	-71,3	-320,6	-255,1
Gminy ^a Gminas ^a	-349,6	103,1	-303,5	-115,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-221,3	-181,0	-11,8	-182,8
Powiaty Powiats	-68,1	9,3	-31,6	21,8
Województwa Voivodships	-78,7	-2,7	26,3	21,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Budżety gmin zamknęły się łącznie deficytem w kwocie 115,6 mln zł, podczas gdy przed rokiem deficyt wyniósł 303,5 mln zł, a w roku 2010 był w wysokości 349,6 mln zł. Spośród 174 gmin województwa łódzkiego w 71 wydatki przekroczyły dochody, a w 103 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych. Do gmin z relatywnie największym deficytem należały gminy miejsko-wiejskie: Uniejów z deficytem rzędu 42,5% ogółu dochodów i Poddębice, w której wydatki przewyższyły dochody o 25,0% ogółu dochodów, gminy wiejskie: Inowłódz (z deficytem 30,3% ogółu dochodów) i Galewice (25,5% ogółu dochodów) oraz gmina miejska Radomsko z deficytem rzędu 17,8% ogółu dochodów. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do ogółu dochodów – nadwyżkę budżetową należały gminy wiejskie: Budziszewice (relacja 16,8%), Brzeziny (16,5%) oraz Rząśnia (13,0% ogółu dochodów). W przeliczeniu na 1 mieszkańca w budżetach gmin przypadła deficyt w wysokości 69,80 zł.

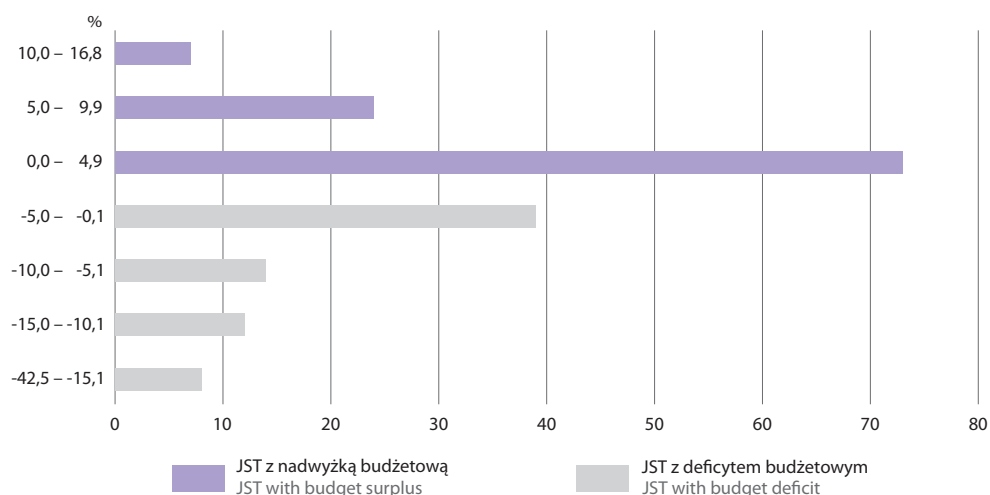
Deficyt budżetów miast na prawach powiatu wyniósł 182,8 mln zł, podczas gdy w roku poprzednim było to 11,8 mln zł, a w 2010 r. – 221,3 mln zł. Dwa miasta na prawach powiatu odnotowały deficyt budżetowy: Łódź (4,1 % w stosunku do ogółu dochodów) oraz Skierniewice (3,4%). Natomiast Piotrków Trybunalski odnotował nadwyżkę budżetową w wysokości 2,3% ogółu dochodów. Łącznie miasta na prawach powiatu odnotowały deficyt w wysokości 227,30 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

W 2019 r. wynik budżetów powiatów był dodatni, a łączna nadwyżka wyniosła 21,8 mln zł, przy deficycie zarówno w 2018 r. jak i w 2010 r. (odpowiednio w wysokości 31,6 mln zł i 68,1 mln zł). Wśród 21 powiatów województwa łódzkiego w 16 odnotowano nadwyżkę, a w 5 deficyt budżetowy. Największą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat łaski (10,4% ogółu dochodów) natomiast największy deficyt, w stosunku do ogółu dochodów, wystąpił w powiecie zduńskowolskim (8,3%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiaty odnotowały nadwyżkę w wysokości 13,18 zł.

W analizowanym roku budżet województwa zamknął się nadwyżką rzędu 2,2% ogółu dochodów, a na 1 mieszkańca przypadła nadwyżka w wysokości 8,74 zł.

Wykres 79. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2019 r.

Chart 79. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2019

Tablica 52. Zadłużenie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 52. Debt of budgets of local government units in 2019
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2018=100
Ogółem Total	6677,7	2720,3	39,8	26,3
Gminy ^a Gminas ^a	1901,0	1149,6	22,0	16,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3780,8	4719,4	71,2	26,6
Powiaty Powiats	374,9	226,7	20,1	6,5
Województwa Voivodships	621,0	253,0	63,5	100,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 46. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 46. Debt of gminas in % of revenue in 2019

As of 31st December

W %
In %

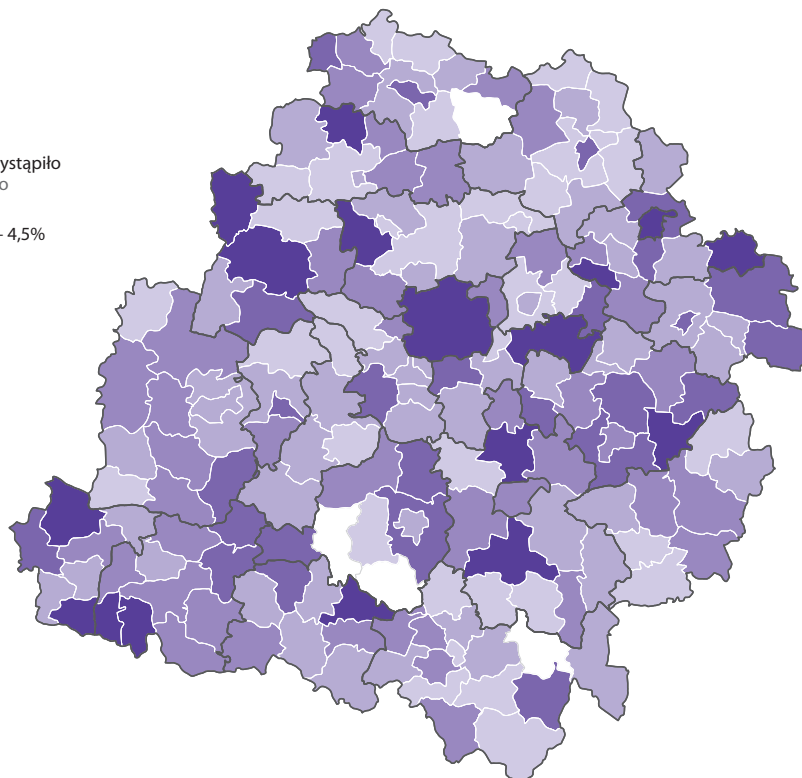
40,0 – 101,0

30,0 – 39,9

20,0 – 29,9

10,0 – 19,9

0,1 – 9,9

Zjawisko nie wystąpiło
Magnitude zerowojewództwo łódzkie – 4,5%
Łódzkie Voivodship

7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund

W 2019 r. w województwie łódzkim wzrosła zarówno liczba umów o dofinansowanie, w tym ze środków UE, projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020, jak również ich wartość.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. w województwie łódzkim zawarto 3614 umów o dofinansowanie, w tym ze środków UE, projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 (w 2018 r. były to 2822 umowy). Najwięcej umów zawarto w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego – 2785 (77,1% ogółu zawartych umów). Rok wcześniej w ramach RPO Województwa Łódzkiego zawartych zostało 2163 umów. W 2019 r. wartość całkowita podjętych decyzji o dofinansowaniu wyniosła 23822,6 mln zł (w 2018 r. – 20590,4 mln zł), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa dało kwotę 9704,59 zł.

W ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa realizowane są umowy według następujących programów: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalny Program Operacyjny. W 2019 r. wartość wspomnianych programów realizowanych w województwie łódzkim stanowiła 5,3% wartości dla Polski.

W 2019 r. najwięcej środków przekazano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego – 11244,4 mln zł (47,2% ogółu) oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 8120,6 mln zł (34,1% ogółu).

Środki wspólnotowe w kwocie 14787,2 mln zł stanowiły 62,1% wartości realizowanych projektów ogółem. Największy udział środków pozyskanych z Unii Europejskiej dotyczył Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego (48,6%) oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (33,5%)

Należy zauważyć, że wymienione środki stanowią tylko część środków europejskich wykorzystywanych na terenie województwa, ponieważ nie zawierają:

- funduszy z formalnie zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013,
- środków pozaunijnych z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego czy funduszy norweskich;
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności (czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), np. Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Jednostki samorządu terytorialnego realizują jedynie część środków publicznych przekazywanych na realizację wymienionych programów operacyjnych. Pozostałe fundusze trafiają bezpośrednio do sektora MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Tablica 53. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do 31 grudnia 2019 r.^a

Table 53. The total project value and the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to the end of December 2019^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofi- nansowane ze środków UE Of which co-fi- nancing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W odsetkach (Polska=100) ^b In percent (Poland=100) ^b
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	23822,6	14787,2	9704,6	5,33
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	8120,6	4953,6	3308,1	4,18
Inteligentny Rozwój Smart Growth	3370,6	1845,6	1373,1	6,38
Polska Cyfrowa Digital Poland	494,9	271,3	201,6	3,97
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	592,1	523,7	241,2	3,26
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	11244,5	7193,0	4580,6	97,49

^a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. ^b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

^a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. ^b For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie łódzkim

Selected data on Łódzkie voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	801118,2	1570292,3	1191721,3	1088119,0	963297,3
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	173726,3	71358,9	65430,0	72183,3	94817,0
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dm ³	0,035	0,034	0,034	0,033	0,032
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	8,5	10,0	11,4	12,9	26,1
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,24	-2,70	-2,97	-3,51	-2,80
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,02	9,44	9,43	8,90	9,05
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-0,70	-0,75	-0,72	-1,06	-0,82
Wskaźnik starości demograficznej w %	14,9	15,5	16,0	16,6	17,1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat					
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w % (przeciętne w roku)	51,1	51,6	50,3	51,2	53,1
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w % (przeciętne w roku)	56,3	56,9	56,6	57,6	58,3
Stopa bezrobocia według BAEL w % (przeciętne w roku)	9,2	9,3	11,0	11,1	8,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 XII)	98	147	146	82	58
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	2978,57	3192,09	3339,41	3454,92	3591,51
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	653,8	639,5	626,7	617,8	609,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1481,17	1554,27	1642,49	1730,12	1789,61
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1178,73	1203,19	1268,42	1296,47	1293,36
Granica ubóstwa skrajnego w %	3,9	5,5	5,7	6,1	5,4
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	8,2	7,8	7,9	8,2	7,6
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^c na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 XII)	39	42	48	52	58

a Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 rok; w przypadku migracji zagranicznych – dane od 2011 r. łącznie z klubami dziecięcymi.

a In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015; in case of the international migration – data children's clubs.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
812218,5	544052,1	577240,8	743088,2	815264,6	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
132153,5	59935,0	68498,7	97973,0	87811,6	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
0,033	0,033	0,033	0,034	0,035	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³
27,4	27,5	27,6	30,6	32,6	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %
-3,61	-2,98	-2,98	-3,47	-3,64	-6,09	Natural increase per 1000 population
8,85	9,16	9,59	9,32	8,80	8,53	Live births per 1000 population
-0,83 ^a	-0,57	-0,72	-0,75	-1,02	-0,68	Net migration for permanent residence per 1000 population
17,6	18,3	18,9	19,5	20,1	20,7	Old age ratio in %
					.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6
52,9	53,4	54,7	55,1	54,0	54,8	Employment rate by LFS in % (annual averages)
57,2	56,6	57,3	57,6	56,0	56,6	Activity rate by LFS in % (annual averages)
7,7	5,6	4,6	4,4	3,6	3,1	Unemployment rate by LFS in % (annual averages)
33	23	13	11	13	15	Unemployed persons per a job offer (as of 31 XII)
3745,57	3867,24	4103,93	4419,28	4710,55	4977,9	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in PLN
609,7	611,7	612,9	632,6	635,3	636,9	Annual average number of retirees and pensioners in thousand
1843,94	1876,11	1927,25	2014,36	2112,11	2232,68	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1362,03	1458,23	1566,02	1620,50	1809,65	.	Average monthly per capita available income in households in PLN
5,4	2,7	2,1	3,9	3,3	.	Extreme poverty rate in %
7,0	6,4	5,6	5,3	4,5	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
64	77	83	100	116	.	Children staying in nurseries and children's clubs ^c per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 XII)

dotyczą 2014 r. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Łącznie z oddziałami żłobkowymi; for 2014. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Including nursery wards; since 2011 including

Wybrane dane o województwie łódzkim (cd.)

Selected data on łódzkie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	383,9	387,1	391,2	394,9	398,4
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	34,0	34,5	35,4	34,7	34,2
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,1	7,3	7,3	7,5	7,7
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1635	1411	1447	1476	1428
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	92,7	92,5	94,4	93,5	92,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	6,2	6,1	4,7	5,4	6,5
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	6249,4	5924,4	5687,7	5149,6	8293,5
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	100,2	94,8	96,0	90,5	161,0
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^b na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	217,2	228,0	301,7	268,9	280,5
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	113,3	115,9	104,9	103,5	98,5
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	88,5	94,7	90,8	91,8	95,1
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	1,5	1,8	3,3	2,6	2,5
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
Ogółem	48,5	49,7	51,8	53,5	53,9
Gminy ^d	46,4	46,8	49,5	50,8	53,2
Miasta na prawach powiatu	63,5	65,6	64,5	64,7	63,5
Powiaty	28,0	28,5	32,5	32,6	33,9
Województwo	43,0	44,3	43,4	49,4	47,5
Dotacje inwestycyjne ogółem ^a dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
Ogółem	845,7	742,2	712,9	790,3	700,8
Gminy ^b	392,3	375,5	314,3	280,0	232,4
Miasta na prawach powiatu	66,2	49,4	131,1	312,1	260,8
Powiaty	230,5	124,6	48,6	58,3	68,5
Województwo	156,7	192,6	218,8	140,0	139,1

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
402,6	406,3	410,4	414,9	420,5	.	Dwelling stocks per 1000 population
37,1	36,2	35,6	37,4	38,0	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³
7,8	8,0	8,0	8,1	8,0	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita
1418	1375	1378	1365	1371	.	Population per out-patient health care unit
99,7	92,7	94,5	95,2	95,8	95,5	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
0,6	6,1	4,5	3,9	3,4	3,8	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
10692,5	10461,7	8982,0	10118,6	9333,9	6316,2	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
128,9	97,8	85,9	112,7	92,2	67,7	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
294,0	281,1	346,3	485,2	552,8	.	Intramural expenditures on research and development ^b per capita in PLN (current prices)
108,5	107,1	108,8	108,0	104,2	104,8	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)
95,3	96,6	98,1	98,6	99,7	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area
3,3	3,9	4,3	3,8	5,4	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
						Share of own revenue in total revenue of local government units in %
54,1	51,5	51,4	51,5	51,0	.	Total
53,5	47,6	46,5	47,1	46,6	.	Gminas ^d
60,9	60,9	62,6	62,3	60,8	.	Powiats
37,1	37,8	38,5	39,2	42,4	.	Cities with powiat status
52,3	55,6	57,1	56,0	52,4	.	Voivodship
						Total investment grants ^a for local government units in million PLN
1008,4	503,1	377,1	727,5	786,3	.	Total
263,6	128,6	190,0	370,7	430,3	.	Gminas ^b
529,2	270,0	33,4	115,4	93,8	.	Powiats
71,4	73,8	83,9	134,3	88,2	.	Cities with powiat status
144,3	30,7	69,9	107,1	174,0	.	Voivodship

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Excluding gminas which were also cities with powiat status

Wybrane dane o województwie łódzkim (dok.)

Selected data on łódzkie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
Ogółem	23,9	19,7	17,7	18,1	20,0
Gminy ^d	25,7	21,5	18,0	17,3	17,9
Miasta na prawach powiatu	16,0	13,3	15,1	19,7	23,9
Powiaty	24,4	14,7	9,5	9,2	11,4
Województwo	41,7	42,7	39,2	31,3	28,9
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
Ogółem	-717,7	-662,3	-285,4	-142,3	-357,8
Gminy ^b	-349,6	-166,6	75,5	69,4	83,2
Miasta na prawach powiatu	-221,3	-325,3	-283,1	-224,6	-471,2
Powiaty	-68,1	-24,5	3,2	14,8	8,5
Województwo	-78,7	-146,0	-81,0	-1,9	21,7

a Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych. b Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

a Sum of all types of investment grants. b Excluding gminas which were also cities with powiat status

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
						Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
20,2	12,4	13,5	17,4	17,1	.	Total
16,4	10,7	15,0	20,0	18,9	.	Gminas ^d
25,8	13,8	10,2	11,7	12,7	.	Powiats
12,0	11,4	14,4	16,6	15,1	.	Cities with powiat status
31,3	21,1	17,7	26,7	29,9	.	Voivodship
						Result of budgets of local government units in milion PLN
-71,3	439,8	-105,0	-320,6	-255,1	.	Total
103,1	245,3	-66,6	-303,5	-115,6	.	Gminas ^b
-181,0	104,2	-60,2	-11,8	-182,8	.	Powiats
9,3	29,4	-33,5	-31,6	21,8	.	Cities with powiat status
-2,7	60,9	55,3	26,3	21,5	.	Voivodship

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Łodzi

Selected data on Łódź

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):					
gazowych	2576893	2165095	2030729	2381725	1663137
pyłowych	331	266	225	219	175
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku (w tys. t)	449,1	455,5	384,8	604,9	597,7
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	316,3	298,7	293,0	261,6	235,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-4,94	-5,65	-5,84	-6,48	-5,47
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	56,0	58,0	60,1	62,4	64,6
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych ^b (w %) (stan w dniu 31 XII)	11,7	12,2	13,4	14,0	14,8
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII)	10,0	11,0	12,0	12,3	10,7
Udział długotrwale bezrobotnych (w %) (stan w dniu 31 XII)	46,0	48,9	52,4	57,5	62,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 XII)	61	89	123	39	43
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,13	2,11	2,07	2,04	2,02
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	838	840	854	875	828
Liczba osób na 1 przychodnię	1400	1119	1123	1131	1073
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	9,0	9,5	9,4	9,6	9,9
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	6,1	5,6	5,8	6,3	5,9
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 XII)	98	107	116	124	134

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi; od 2011 r. łącznie z
 a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Including nursery wards; since 2011 including children's

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
						Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2018 (tonnes/year):
1934009	1794768	2052662	1971558	1965530	.	gases
134	121	80	75	57	.	particulates
513,8	444,1	377,1	369,2	384,5	.	Industrial waste generated during the year (in thousand tonnes)
223,4	244,4	260,6	292,7	286,9	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
-6,28	-5,04	-5,45	-5,56	-5,61	-7,75	Natural increase per 1000 population
67,0	69,7	72,6	75,1	77,4	79,4	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
15,4	16,2	16,3	17,2	18,5	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club ^b (in %) (as of 31 XII)
9,5	7,9	6,3	5,4	4,8	5,9	Registered unemployment rate (as of 31 XII)
63,4	62,1	60,1	58,3	57,7	54,3	Share of long-term unemployed persons (in %) (as of 31 XII)
27	16	9	7	13	11	Unemployed persons per a job offer (stan w dniu 31 XII)
1,99	1,97	1,94	1,91	1,87	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks
747	878	937	964	950	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6
1059	1026	1011	1011	958	.	Population per 1 out-patients departments
10,2	10,6	10,7	10,6	10,8	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita
5,4	4,9	4,3	5,0	3,4	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
136	138	149	160	173	.	Places in nurseries and children's clubs ^b per 1000 children up to the age of 3 (As of 31 XII)

klubami dziecięcymi.
clubs.

Wybrane dane o Łodzi

Selected data on Łódź

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	120	120	124	128	130
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	90	88	90	91	92
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	11	12	13	14	15
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^a (w %)	4,6	3,5	3,9	4,8	5,7
Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca ^a (ceny bieżące, tys. zł)	1,6	2,0	1,6	1,8	2,2
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	2,8	2,1	3,6	2,0	2,5
Dochody własne gmin na 1 mieszkańca (w zł)	2297,37	2579,18	2801,68	3376,95	3131,68
Wydatki majątkowe gmin na 1 mieszkańca (w zł)	597	562	736	1397	1440

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
132	133	135	135	138	143	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 XII)
92	91	92	94	96	99	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 XII)
17	18	20	18	19	20	Commercial companies per 1000 population (as of 31 XII)
5,4	5,0	4,5	4,6	4,5	4,5	Net turnover profitability indicator ^a (in %)
2,6	2,6	2,5	3,4	3,2	2,2	Investment outlays ^a per capita (current prices, in thousand PLN)
3,2	3,0	3,6	4,1	6,2	8,5	Dwellings completed per 1000 population
3394,24	3540,56	3655,80	3820,43	4144,20	.	Own revenues of gminas per capita (in PLN)
1571	907	715	724	1052.	.	Property expenditures of gminas per capita (in PLN)